

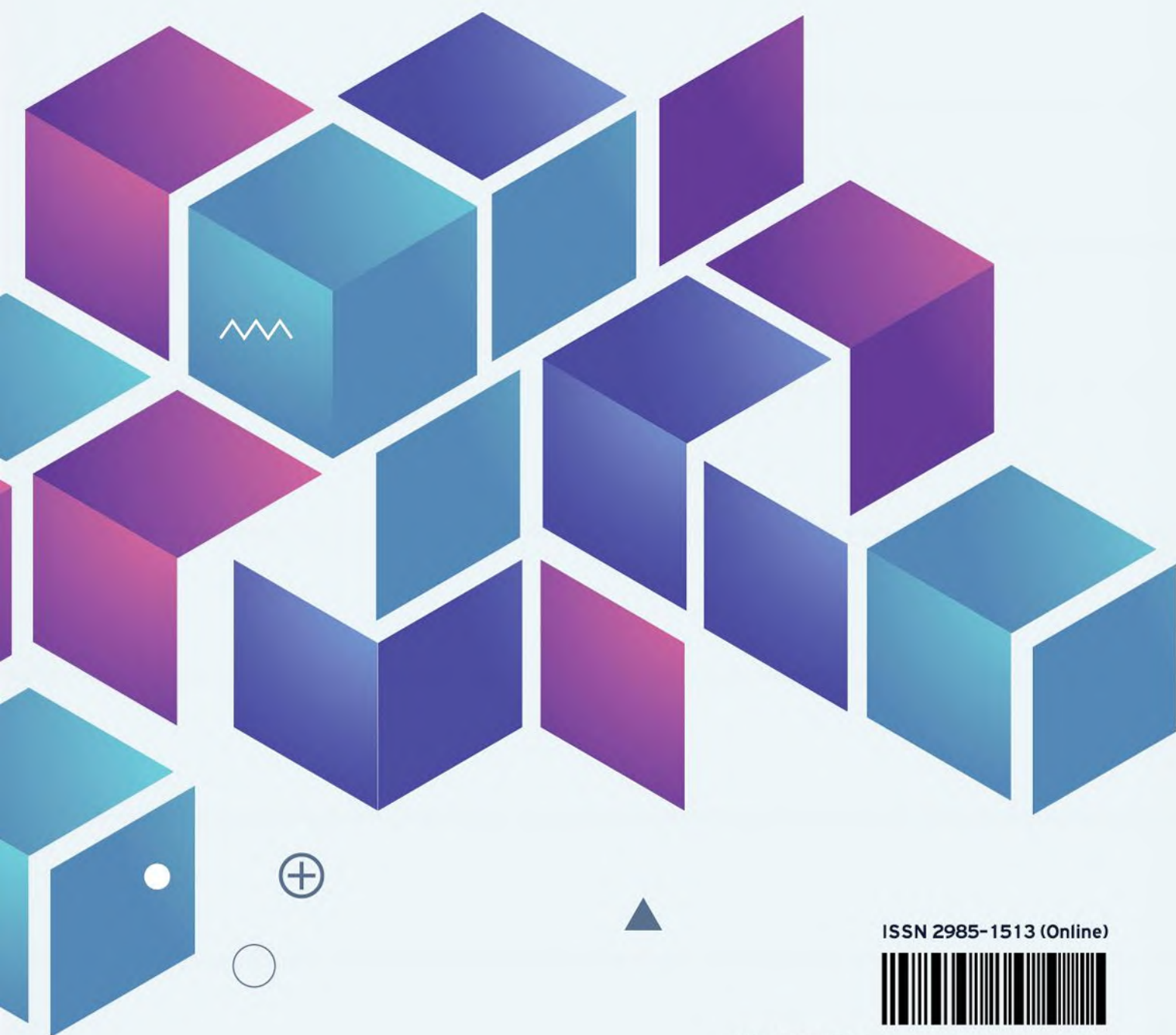
วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

Sripatum Chonburi Academic Journal

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3

กรกฎาคม - กันยายน 2568

ISSN 2985-1513 (Online)

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/SPUCJ>

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
79 หมู่ 1 ต.คลองตำหรุ อ.เมือง จ.ชลบุรี 20000
โทรศัพท์ 0 3814 6123
โทรสาร 0 3814 6011

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์กาญจนา มณีแสง
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย อีสรัมย์
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

บรรณาธิการบริหาร

ดร. บุษบา ชัยจินดา
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ประภัสสร คำสวัสดิ์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร. วิสุทธิ์ สุนทรกนกพงศ์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภูวดล บัวบางพลู
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ดร. กิตติศักดิ์ แป้นงาม
สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา นครนายก
ดร. พรนับพัน วงศ์ตระกูล
มูลนิธิเพื่อทักษะแห่งอนาคต
ดร. พิชญ์ ท่องอยู่เย็น
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
อาจารย์ชาติรี วงษ์แก้ว
นักวิชาการอิสระ

ฝ่ายศิลปกรรม

นายธีระ แสงศิริสายันท์กุล

ฝ่ายอิเล็กทรอนิกส์

อาจารย์อดิศักดิ์ ภิญญาคง
นายสิทธิพงษ์ พุทธวงษ์

ฝ่ายตรวจบทความภาษาอังกฤษ

อาจารย์มนตรี พลเยี่ยม

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

นางกุสุมา ถาวรปัญญา

ฝ่ายเลขานุการ

นางสาวรัศมีพร พยุงพงษ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความทางวิชาการ และผลงานวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ใน สาขาวิชาการศึกษา กฎหมายและการปกครอง บริหารธุรกิจ การบัญชี ศิลปศาสตร์ สื่อสารมวลชน รวมถึง เทคโนโลยีเพื่อสังคมของอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ทั้งในและนอกสถาบัน
2. เพื่อเป็นเครือข่ายแลกเปลี่ยนผลงานทางวิชาการ ระหว่างคณะ ทั้งในและนอกสถาบัน
3. เพื่อประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยในด้านคุณภาพ ทางวิชาการตามระบบประกันคุณภาพทางการศึกษา

กำหนดออก

ปีละ 4 ฉบับ (มกราคม-มีนาคม,
เมษายน-มิถุนายน, กรกฎาคม-กันยายน
และตุลาคม-ธันวาคม)

สำนักงาน

สำนักงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรม
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
โทรศัพท์ 0 3814 6123 ต่อ 2507
โทรสาร 0 3814 6011
e-Mail: journalspuc@gmail.com

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (peer reviewers)

1. ศาสตราจารย์ ดร. ชูติมา	สัจจามันท์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. ศาสตราจารย์ ดร. องอาจ	นัยพัฒน์	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
3. ศาสตราจารย์สุชาติ	เถาทอง	มหาวิทยาลัยบูรพา
4. รองศาสตราจารย์ ดร. ครรชิต	มัลลวงค์ ราชบัณฑิต	ราชบัณฑิตยสถาน
5. รองศาสตราจารย์ ดร. กัลยา	ตันศิริ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
6. รองศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์	วิภาวิน	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
7. รองศาสตราจารย์ ดร. อนุพงษ์	อินฟ้าแสง	มหาวิทยาลัยธนบุรี
8. รองศาสตราจารย์ ดร. ศรีวรรณ	ยอดนิล	มหาวิทยาลัยบูรพา
9. รองศาสตราจารย์ ดร. สุพจน์	บุญวิเศษ	มหาวิทยาลัยบูรพา
10. รองศาสตราจารย์ ดร. ทนงศักดิ์	โสวจิตต์สตากุล	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
11. รองศาสตราจารย์ ดร. สุรีย์มาศ	สุขกสิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
12. รองศาสตราจารย์ ดร. จรัสดาว	อินทรทัศน์	นักวิชาการอิสระ
13. รองศาสตราจารย์ ดร. จิตภา	พรยิ่ง	มหาวิทยาลัยทักษิณ
14. รองศาสตราจารย์ ดร. อ้นวิวิ	วิเชียรพันธ์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
15. รองศาสตราจารย์ ดร. เยวณารณ	พันธุ์เพ็ญ	มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
16. รองศาสตราจารย์ระเปียบ	สุภาวีรี	มหาวิทยาลัยศิลปากร
17. รองศาสตราจารย์ลัดดา	ศุขปรีดี	มหาวิทยาลัยบูรพา
18. รองศาสตราจารย์กาญจนา	มณีแสง	มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ระพีพร	ศรีจำปา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณิ	ยหะกร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชฎาพรรณ	นิมนวล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรัชย์	สุขสกุลชัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อลิสา	ทรงศรีวิทยา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สัมพันธ์	จันทร์ดี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาวี	หัตถกรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไล	เอื้อปิยฉัตร	มหาวิทยาลัยบูรพา
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริลักษณ์	อุสาหะ	มหาวิทยาลัยบูรพา
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอกวิทย์	มณีธรร	มหาวิทยาลัยบูรพา
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิชา	คนกาญจน์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรสวัสดิ์	ศิริศาสนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภูวดล	บัวบางพลู	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา	มีศิลป์วิทย์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทพ	อุสาหะ	มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิราพร	ระโหลฐาน	มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปาริชาติ	คุณปลื้ม	มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

36. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จีรพงษ์	จันทร์งาม	มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
37. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรเพชร	ชลศักดิ์ตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
38. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ณัฐวัฒน์ บัวทอง		มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
39. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงกมล	อุ้นจิตติ	มหาวิทยาลัยบูรพา
40. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารีย์	รังสียោส	นักวิชาการอิสระ
41. ดร. พิมพ์นิต	คอนดี	มหาวิทยาลัยมหิดล
42. ดร. ธนัช	ทัฬหะมงคล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
43. ดร. นริศ	สวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
44. ดร. สุจินดา	ขจรรุ่งศิลป์	สถาบันอาศรมศิลป์
45. ดร. กิตติศักดิ์	แป้นงาม	สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษานครนายก
46. ดร. บวรวิทย์	เป็รื่องวงศ์	ศาลยุติธรรม
47. ดร. ศศิวุฒม์	วงษ์มณฑา	มหาวิทยาลัยบูรพา
48. ดร. สิรินธร	สินจินดาวงศ์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทบรรณาธิการ

ในยุคที่ปัญญาประดิษฐ์ (AI) โดยเฉพาะระบบภาษาขั้นสูงอย่าง ChatGPT ได้เข้ามามีบทบาทในแวดวง การศึกษาอย่างแพร่หลาย สถาบันการศึกษาชั้นนำต่างเริ่มให้ความสำคัญกับการวางกรอบการใช้งานที่ส่งเสริม การเรียนรู้อย่างมีจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการนำร่องของมหาวิทยาลัยดุก (Duke University) ในปี ค.ศ.2025 ได้กลายเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจในการออกแบบการใช้ AI อย่างมีสติและรอบคอบ ภายใต้โครงการ นี้นักศึกษาทุกระดับชั้นสามารถเข้าถึงระบบ ChatGPT-4o ได้ โดยไม่มีค่าใช้จ่ายผ่านแพลตฟอร์ม “DukeGPT” ที่ทางมหาวิทยาลัยพัฒนาขึ้นโดยเฉพาะ จุดมุ่งหมายสำคัญไม่ได้อยู่ที่การเพิ่มความสะดวกให้กับนักศึกษา เพียงอย่างเดียว แต่ยังเน้นการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การพึ่งพาเครื่องมือ AI และผลกระทบต่อทักษะ พื้นฐาน เช่น การคิดวิเคราะห์ การเขียนเชิงวิชาการ และการมีวิจารณญาณ ทีมวิจัยของมหาวิทยาลัยได้ให้ ความสำคัญกับประเด็นด้านจริยธรรมอย่างจริงจัง เช่น การสร้างความเข้าใจแก่นักศึกษาว่า AI เป็นเพียง เครื่องมือช่วย ไม่ใช่ตัวแทนของกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ อีกทั้งยังแนะนำให้เปิดเผยอย่างชัดเจน เมื่อนำ AI เข้ามาช่วยในกระบวนการเรียนหรือเขียนงาน เพื่อรักษาความโปร่งใสและความซื่อสัตย์ทางวิชาการ นอกจากนี้โครงการ ยังตั้งเป้าหมายให้การใช้ AI ส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับ นักศึกษาที่มีข้อจำกัดด้านภาษา เช่น กลุ่มที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ซึ่ง AI สามารถช่วยปรับปรุงการ เขียนให้มีความชัดเจนมากขึ้นโดยไม่ลดทอนคุณภาพของความคิดต้นฉบับ ท้ายที่สุด ความสำเร็จของโครงการนี้ จะขึ้นอยู่กับ การปลูกฝังแนวคิด “การใช้ AI อย่างมีสติ” (mindful AI use) โดยสนับสนุนให้ผู้เรียนตั้งคำถาม กับผลลัพธ์ที่ได้จาก AI มีการสะท้อนคิด และสามารถแยกแยะได้ว่าเมื่อใดควรใช้ AI และเมื่อใดควรใช้ความคิด ของตนเอง นี่คือนโยบายที่อาจกลายเป็นมาตรฐานใหม่ของการใช้ AI ในการศึกษาในศตวรรษที่ 21

สำหรับวารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี ฉบับนี้เป็นปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือน กรกฎาคม-กันยายน 2568 ภายในประกอบด้วย บทความที่มีความน่าสนใจในประเด็นทางการศึกษา บริหารธุรกิจ ท้องเที่ยว นิเทศศาสตร์ และด้านกฎหมาย ล้วนแล้วแต่สะท้อนถึงแนวโน้มและความท้าทายในแต่ละสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ด้วยการ นำเสนอผลการวิจัยและบทวิเคราะห์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในภาคปฏิบัติและการพัฒนาคุณภาพ งานวิชาการในระดับสูงขึ้นไป ทั้งนี้ยังมีการเน้นย้ำถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนการ เรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพในยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ

รองศาสตราจารย์ประภัสสร คำสวัสดิ์

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1

THE ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING STUDENT - CENTERED LEARNING MANAGEMENT OF SCHOOL UNDER PRACHINBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

แจ่มจันทร์ โมชา^{*1}, กัญกร เอี่ยมพญา², นิวัตต์ น้อยมณี³

Jaemchan Moza^{*1}, Kanporn Aiemphaya², Niwat Noymanee³

^{*1,2}หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

³หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

^{*1,2}Master of Education Program, Educational Administration, Faculty of Education,
Rajabhat Rajanagarindra University

³Master of Education Program, Graduate School, Bangkok Suvarnabhumi University

^{*1}Corresponding Author e-Mail: baifernjaemchan@gmail.com

(Received: 2025, January 5; Revised: 2025, March 10; Accepted: 2025, March 14)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา 4) บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำนวน 297 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ด้วยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม และประเมินผล ด้านการสร้างความสัมพันธ์ และด้านส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการเตรียมการสอน ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชินบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม และประเมินผล ด้านส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร และด้านการสร้างความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 83.70 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z'Y = .861Z_1 + .040Z_4 + .140Z_2 + .123Z_3$

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา; การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ABSTRACT

The purposes of this research were to study: 1) the levels of roles performed by school administrators, 2) the levels of student-centered learning management, 3) the relationship between the roles of school administrators and student-centered learning management, and 4) the specific roles of school administrators that influence student-centered learning management. The sample for this research was obtained using a multi-stage sampling method, comprising 297 teachers from the Prachinburi Primary Educational Service Area Office 1. The statistical methods employed for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research findings were as follows: 1) the overall level of roles performed by school administrators was rated high, with mean scores ranging from high to low across the following categories: leadership, internal supervision, monitoring, follow-up and evaluation, relationship building, and promotion of teacher and personnel development; 2) the overall level of student-centered learning management was rated high, with mean scores ranging from high to low across the following categories: organization of learning activities, assessment and evaluation, lesson preparation, utilization of information technology, and knowledge exchange; 3) a significant positive correlation was identified between the roles of school administrators and student-centered learning management, with statistical significance at the .01 level; and 4) four factors related to the roles of school administrators—internal supervision, monitoring, follow-up and evaluation, promotion of

teacher and personnel development, and relationship building—were found to be statistically significant at the .01 level and could jointly predict 83.70% of the variance in student-centered learning management. This relationship can be expressed in the following predictive equation of the standard score: $Z'Y = .861Z_1 + .040Z_4 + .140Z_2 + .123Z_2$

Keywords: role of school administrators; student-centered learning management

บทนำ

สภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกยุคปัจจุบัน โลกแห่งศตวรรษที่ 21 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ มิติ โดยเฉพาะการศึกษาที่เป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และมีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกคนไทยต้องมีศักยภาพมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะให้พร้อมรับมือต่อแรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2561, หน้า 27) โดยต้องอาศัยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นที่ตั้งโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียน และประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ที่แท้จริง (ทิตินา แคมมณี, 2566, หน้า 120) ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านสื่อเทคโนโลยี และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจของผู้เรียน โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกซึ่งต่างจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั่วไปที่เน้นให้เด็กศึกษาหาความรู้จากการสอนของครูโดยตรง แนวการจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นจากความเชื่อพื้นฐานที่ว่าผู้เรียนทุกคนสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาได้ตามความสนใจของตัวเองที่แตกต่างตามความต้องการความสนใจและความถนัดรวมไปถึงทักษะต่าง ๆ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู การวางมาตรฐานการจัดการศึกษา การวางแผนการตรวจสอบคุณภาพการเรียนรู้ การสร้างขวัญกำลังใจ การเร่งรัดพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านต่าง ๆ เพื่อคุณภาพทางการศึกษาซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ (อรทัย พิมพ์ใจใส, 2560, หน้า 78) อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนในด้านต่างๆของครู และบุคลากร มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดสื่อแหล่งเรียนรู้ การนิเทศภายใน และการวัดผลและประเมินผล เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (สุจิตรา มุลอินทร์ และปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2565, หน้า 90) พบว่าคุณลักษณะของ

ผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถทางการบริหารภาวะผู้นำทางมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบการอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน สนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร

จากผลการรายงานการดำเนินแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561-2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 พบว่าสภาพแวดล้อมสภาวะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของหน่วยงานทำให้การบริหารจัดการข้อมูลไม่เป็นระบบส่งผลให้ใช้ไม่ตรงกับความต้องการการจัดการเรียนรู้ของครู ส่งผลให้คุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนลดลง จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 พบว่าค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทั้ง 2 ระดับชั้น ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 จึงได้กำหนดแนวทางที่ชัดเจนในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1, 2566, หน้า 71-72) ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และนำผลมาปรับปรุงพัฒนาวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกปีการศึกษา

จากกล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปสู่การพัฒนาแนวทางทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

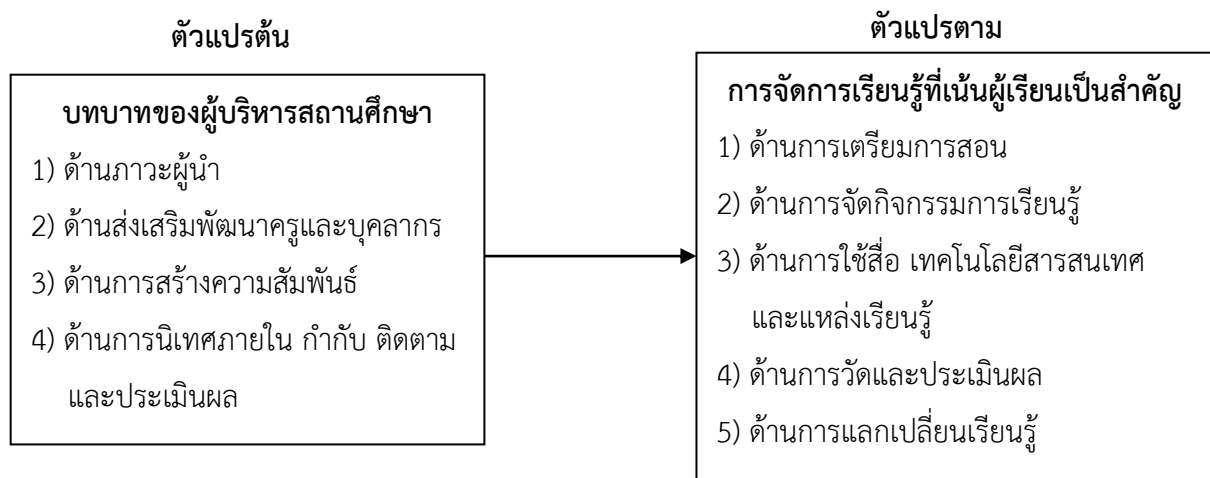
1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1
4. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

สมมติฐานของการวิจัย

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1
2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ด้านส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 รวมทั้งสิ้น 1,267 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1, 2566, หน้า 7) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 297 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi stage sampling) จำแนกตามสถานศึกษาแต่ละอำเภอ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเป็น ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน แบบสอบถามตรวจสอบรายการ (check list) ตอนที่ 2 ระดับของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรีเขต 1 ได้สังเคราะห์แนวคิดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ของนักทฤษฎีและนักวิชาการ ได้แก่ เคนเนทส์และเจน (Kenneth & Jane 2000, p. 103) ยุคส์ (Yukl, 2006, pp. 370-372) เดอร์ริค (Derick, 2016, pp. 209-210) สุนันธิณี ม่วงเนียม (2560, หน้า 22) บรรจง ลาวะลี (2560, หน้า

206-210) สุรพงศ์ อังโพธิ์ (2562, หน้า 266) ธัชพนธ์ ไสยาสน์ (2562, หน้า 27) ชุตติมาพร เขาวนไฉ (2562, หน้า 6) ธิญญลักษณ์ สุภาศิริธนานนท์ (2563, หน้า 11) สุรัตน์ จันทโช (2566, หน้า 6-7) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านภาวะผู้นำ 2) ด้านส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร 3) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ 4) ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม และประเมินผล จำนวน 39 ข้อ และตอนที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ได้ศึกษาหลักการ แนวคิด และงานวิจัยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ ฟิงค์ (Fink, 2003, pp. 104-105) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, หน้า 3-39) ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561, หน้า 23) ทิศนา แคมมณี (2566, หน้า 120) กิรติ คุสานนท์ (2566, หน้า 8) อุทัยวรรณ ทองคำ (2562, หน้า 5) สุพิชญา พันธเดช (2563, หน้า 7) พัชรชัย อินอ่อน (2564, หน้า 17) วริษา เจียววิชัยบุญญา (2565, หน้า 12) อำดิน สาอุ (2565, หน้า 7) ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการสอน 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผล 5) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 37 ข้อ ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับจากมากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยเสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องของการใช้ภาษาได้ความเที่ยงตรง $IOC=.93$ วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่น=.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามผ่านสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างเก็บรวบรวมข้อมูลให้ ระหว่างเดือน ตุลาคม-พฤศจิกายน พ.ศ.2567 และได้รับแบบสอบถามคืนกลับมา จำนวน 297 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2564, หน้า 54) ดังนี้ 4.51-5.00 หมายถึงระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึงระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึงระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึงระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึงระดับน้อยที่สุด 2) สถิติอ้างอิงคือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2564, หน้า 362-363) ดังนี้ .80-1 หมายถึงความมีความสัมพันธ์ระดับมากที่สุด .60-.79 หมายถึงความมีความสัมพันธ์ระดับมาก .40-.59 หมายถึงความมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง .20-.39 หมายถึงความมีความสัมพันธ์ระดับน้อย .01-.19 หมายถึงความมีความสัมพันธ์ระดับน้อยที่สุด และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) ด้วยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (stepwise regression) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.33 วุฒิก่อนการศึกษา การศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 79.46 ประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 53.54

2. ระดับการปฏิบัติของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. ด้านภาวะผู้นำ	4.46	0.37	มาก	1
2. ด้านส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร	4.36	0.36	มาก	4
3. ด้านการสร้างความสัมพันธ์	4.37	0.31	มาก	3
4. ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม และประเมินผล	4.39	0.40	มาก	2
ค่าเฉลี่ยรวม	4.40	0.26	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$, $SD=0.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X}=4.46$, $SD=0.37$) ด้านการ นิเทศภายใน กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{X}=4.39$, $SD=0.40$) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ ($\bar{X}=4.37$, $SD=0.31$) และด้านส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร ($\bar{X}=4.36$, $SD=0.36$) ตามลำดับ

3. ระดับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการเตรียมการสอน	4.46	0.40	มาก	4
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.50	0.45	มากที่สุด	3
3. ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้	4.23	0.56	มาก	5
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.54	0.46	มากที่สุด	1
5. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.51	0.46	มากที่สุด	2
ค่าเฉลี่ยรวม	4.45	0.42	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, $SD=0.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.54$, $SD=0.46$) รองลงมาด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{X}=4.51$, $SD=0.46$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.50$, $SD=0.45$) ด้านการเตรียมการสอน ($\bar{X}=4.46$, $SD=0.40$) และด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.25$, $SD=0.56$)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก ($r_{xy}=.676$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้านพบว่ามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน โดยเรียงตามลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านภาวะผู้นำ ($r_{x1y}=.902$) ด้านส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร ($r_{x2y}=.801$) ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($r_{x4y}=.505$) และด้านการสร้างความสัมพันธ์ ($r_{x3y}=.411$)

5. ความถดถอยเชิงพหุของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	Unstandardized		Standardized	<i>t</i>	<i>P</i>
	Coefficients		Coefficients		
	<i>b</i>	<i>S.E.</i> _{<i>b</i>}	<i>β</i>		
(ค่าคงที่)	2.192	.178		1.082	.00
1. ด้านภาวะผู้นำ (X_1)	.989	.059	.861	11.130**	.00
2. ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม และประเมินผล (X_4)	.443	.045	.040	1.278**	.00
3. ด้านส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร (X_2)	.269	.034	.140	4.919**	.00
4. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ (X_3)	.169	.046	.123	3.650**	.00

$a=2.192$, $R=.915$, $R^2=.837$, $S.E._{est}=.17751$, $F=13.323$, $p=.00$

** $p \leq .01$

จากตารางที่ 3 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เรียงลำดับตามอำนาจพยากรณ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ (X_1) ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม และประเมินผล (X_4) ด้านส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร (X_2) และ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ (X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .837 แสดงว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถร่วมกันทำนายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 83.70 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = a + bX_1 + bX_4 + bX_2 + bX_3$$

$$Y' = 2.192 + .989X_1 + .443X_4 + .269X_2 + .169X_3$$

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z'Y = .861Z_1 + .040Z_4 + .140Z_2 + .123Z_3$$

อภิปรายผล

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 จากการศึกษาค้นคว้า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม และประเมินผล ด้านการสร้างความสัมพันธ์ และ ด้านส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 มีความเป็นผู้นำทางการศึกษาคอยควบคุมดูแลและบริหารงานภายในโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกด้าน คล่องแคล่วว่องไว มีความรวดเร็วในการคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา ดำเนินการวางแผนจัดการและควบคุมเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ภารกิจ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะทำให้วัตถุประสงค์บรรลุผลตามเป้าหมายและนโยบายของสถานศึกษาและเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำที่มีความกล้าหาญจริงใจ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับ โอเวนส์ (Owens, 1970, p. 54) ที่กล่าวว่าบทบาทเป็นการแสดงพฤติกรรมของบุคคลตามความคาดหวังของผู้อื่นซึ่งแตกต่างกันไปตามความคาดหวัง และความคิดที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการรับรู้ของบุคคลผู้แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ สอดคล้องกับ เคนเนธส์ และเจน (Kenneth & Jane, 2000, p. 103) ที่กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของกลุ่มและกิจกรรม โดยมีบทบาทด้านการเป็นหัวหน้าองค์กรและ เป็นผู้นำของหมู่คณะเป็นศูนย์รวมของการสั่งการภายในองค์กร ประกอบด้วยการรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน และเป็นรูปธรรมมากที่สุด และเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรมใหม่ ๆ เป็นผู้จัดการกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เป็นผู้จัดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ภายในองค์กร สอดคล้องกับ ยุคส์ (Yukl, 2006, p. 370) ที่กล่าวว่าบทบาทของผู้บริหารจากพฤติกรรม การบริหารต้องมีบทบาทการสร้างความสัมพันธ์ บทบาทในการให้และเสาะหาข้อมูล บทบาทในการตัดสินใจ บทบาทในการใช้อิทธิพล สอดคล้องกับ ประวิทย์

มันปาน (2560, หน้า 18) ที่กล่าวว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในด้านความรู้ความสามารถในหลายๆ ด้าน และมีความทันสมัย มีอิทธิพลต่อบุคลากรในหน่วยงานเป็นผู้จัดหาสิ่งต่าง ๆ ในการดำเนินงานเป็นมีบทบาทมากกว่าผู้อื่นเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ อันดีในองค์กร เป็นที่ยอมรับจากบุคลากรให้เป็นผู้นำพฤติกรรมหรือการกระทำที่ผู้บริหารได้แสดงออกมาให้เห็นในสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นเงื่อนไขสอดคล้องกับ ชุตินาพร เขาวนัว (2562, หน้า 64) และกานต์ธิดา วิงวอน (2567, หน้า 36) ที่ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จากการศึกษาพบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการเตรียมการสอน ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู และผู้เรียนจะค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจนเกิดองค์ความรู้ใหม่ โดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามความสนใจ ความถนัดพร้อมทั้งลงมือปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอน ส่วนครูจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นที่ปรึกษา ผู้อำนวยการความสะดวก โค้ช คอยกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจ ให้คำแนะนำตามความเหมาะสม กระบวนการนี้ช่วยพัฒนาทักษะคิดขั้นสูงสอดคล้องกับ ดริสคอลล์ (Drillcoll, 1994, p. 64) ที่กล่าวว่าการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเรียนไม่ได้เป็นผู้คอยรับการถ่ายทอดความรู้เท่านั้นแต่จะต้องเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการกระตือรือร้น และร่วมกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรวมทั้งวิธีการทำให้การเรียนนั้นสัมฤทธิ์ผล สอดคล้องกับ เบญจวรรณ กิสุขพันธ์ (2560, หน้า 12) ที่กล่าวว่าการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญ เป็นวิธีสอนที่ให้ผู้เรียนหรือนักเรียนได้มีโอกาสเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้ชี้แนะ หรือแนะแนวไปสู่การค้นคว้าศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างถูกวิธี วิธีสอนแบบนี้ ได้แก่ วิธีสอนแบบหน่วยวิธีสอนแบบทดลอง วิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ลักษณะและวิธีการสอนที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, หน้า 4) ที่ระบุว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในสร้างองค์ความรู้เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะของผู้เรียนโดยให้ความสำคัญกับการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามความสนใจ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการคิดขั้นสูงที่ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าแทนที่จะเป็นเพียงการจำและทำความเข้าใจ ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ และทำหน้าที่เป็นโค้ช ทั้งนี้การประเมินผลความรู้ความเข้าใจจะต้องทำอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบ การประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับ อุทัยวรรณ ทองคำ (2562, หน้า 109) และสุพิชญา พันธเดช

(2563, หน้า 74) ที่ศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จากการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม และ ประเมินผล ด้านส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร และด้านการสร้างความสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา (Y) ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก ($r_{xy}=.676$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม และ ประเมินผล ด้านส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร และด้านการสร้างความสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สอดคล้องกับ บาสและสตอกดิลล์ (Bass & Stogdill, 1990, p. 54) ที่กล่าวว่าบทบาทของผู้นำทางการศึกษาเป็นความคาดหวังของผู้ที่อยู่ในวงการการศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อตนเอง และสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มด้วย ดังนั้นบทบาทที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับผู้บริหารทางการศึกษา คือ มุ่งปฏิบัติงานให้บรรลุ เป้าประสงค์เป็นผลผลิตแห่งกระบวนการปฏิสัมพันธ์ สอดคล้องกับ บาส (Bass, 1998, p. 92) ที่กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญที่ต้องรับผิดชอบสถานศึกษาทั้งหมดในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับ กรีนนี่ (Greene, 1992, p. 18) ที่กล่าวว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้มีบทบาทที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิงไม่ว่าจะอยู่ในสำนัก หน่วยงาน หรือในโรงเรียน จะเปลี่ยนบทบาทไปตามสถานการณ์ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ต้องคอยควบคุมดูแลและบริหารงานภายในโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยใช้ความสามารถส่วนบุคคลบริหารงานที่จะสร้างบรรยากาศในการทำงานให้ทุกคนยอมรับศรัทธา และส่งผลให้ผู้ร่วมงานมีความมุ่งมั่นทำงานอย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ กฤษณรงค์ สุภาพ (2561, หน้า 221-232) และปิยาภรณ์ พูลชัย (2565, หน้า 65) ที่ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จากการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม และ ประเมินผล ด้านส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร และด้านการสร้างความสัมพันธ์ ส่งผลกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ มินซ์เบิร์ก (Mintzberg, 2007, p. 304 อ้างถึงใน ริญญภัทร สุภาศิริธนานนท์, 2563, หน้า 59) ที่กล่าวว่าบทบาทในฐานะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบทบาท

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา มุ่งการอำนวยความสะดวก การจูงใจ การติดต่อสื่อสารและการควบคุม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดสภาพต่าง ๆ เช่น กำหนดงาน ให้ทำการกระตุ้นชักจูงในกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับ นาฮาวานดี (Nahavandi, 2000, p. 7) ที่กล่าวว่า ผู้นำประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ หลายส่วนด้วยกันคือ ปรากฏการณ์แบบกลุ่มนั้นคือ ไม่มีผู้นำที่ปราศจากผู้ตาม ภาวะผู้นำนั้นจะรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีอิทธิพลต่ออีกคนหนึ่ง หรือการที่สามารถชักจูงใจผู้อื่นได้นั่นเอง สอดคล้องกับ สุรพงศ์ อึ้งโพธิ์ (2562, หน้า 266) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำเป็นการวางแผนการจัดองค์กร การนำและการควบคุมจึงจะดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และกระบวนการต่าง ๆ ต้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด รวมทั้งผู้บริหารจะต้องใช้กระบวนการของการจัดการ สามารถขับเคลื่อนและผลักดันจนทำให้การทำงานต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรต้องการเพื่อให้การได้เข้าถึงเป้าหมายที่สถานศึกษาวางไว้ สอดคล้องกับ กฤษณพงศ์ สุภาพ (2561, หน้า 221) ที่พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร ส่งผลกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสอดคล้องกับ ญัฐกร คำแก้ว (2564, หน้า 227) ที่ศึกษาบทบาทในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพของครู และบุคลากรโดยการประชุมสัมมนาจะต้องให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานทุกเรื่อง มีกระบวนการที่มุ่งพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรโดยการศึกษาดูงาน การฝึกอบรม
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ครูใช้กิจกรรมหรือสื่อการสอนที่จัดกิจกรรมให้นักเรียน มีการค้นหาคำตอบและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยสังเกตส่วนดีและส่วนด้อยของนักเรียนจากการสื่อสารระหว่างครูและผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ร่วมกันส่งผลสู่การปรับปรุง และพัฒนาเพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิจัยในชั้นเรียน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำทางการศึกษาคอยควบคุมดูแลและบริหารงานภายในโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกด้าน คล่องแคล่วว่องไว มีความรวดเร็วในการคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา ดำเนินการวางแผนจัดการ และควบคุมเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ภารกิจ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะทำให้อัตถุประสงค์บรรลุผลตามเป้าหมายและนโยบายของสถานศึกษา และเป็นแบบอย่างที่ดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

2. ควบศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

บรรณานุกรม

- กฤษณรงค์ สุภาพ. (2561). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กานต์ธิดา วิงวอน. (2567). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. **วารสารสันตยาภรณ์ วัดหนองนกต**, 2(5), หน้า 35-55.
- กীরติ คุวานนท์. (2560). **การจัดการเรียนรู้สู่ผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2561). **แผนการปฏิรูปประเทศ**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชุตินาพร เขาวนไฉ. (2562). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2564). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรการพิมพ์.
- ชัยวัฒน์ สุธีรัตน์. (2561). **80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ** (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซด์ แอนปริ้นติ้ง.
- ณัฐกร คำแก้ว. (2564). บทบาทในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. **วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**, 11(3), หน้า 215-227.
- ทศนา แคมมณี. (2566). **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัชพนธ์ ไสยาสน์. (2562). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- บรรจง ลาวะลี. (2560, กรกฎาคม-ธันวาคม). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร**, 6(2), หน้า 208-210.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์. (2560). **เทคนิคการจัดการเรียนรู้ Learning Management Techniques.**

กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

ประวิทย์ มั่นปาน. (2560). **บทบาทของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน**

จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปิยาภรณ์ พูลชัย. (2565). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้น**

ผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

พัชรมัย อินอ่อน. (2564). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษา**

โครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม

ราชกุมารี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา,

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ริญญาภรณ์ สุภาศิริธนานนท์. (2563). **บทบาทผู้บริหารกับบรรยากาศองค์กรของโรงเรียนประถมศึกษา**

จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วริษา เจียวิริยบุญญา. (2565). **ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน**

เป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม

เขต 2. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ, 10(38), หน้า 1-11.

สุรพงศ์ อึ้งโพธิ์. (2562). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**

ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รามบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

สุจิตรา มุลอินทร์ และปรียาภรณ์ ตั้งคุณานนท์. (2565). **คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการ**

เรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา. วารสารศิลปการ

ศึกษาศาสตร์วิจัย, 14(2), หน้า 79-94.

สุพิชญา พันธเดช. (2563). **การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับ**

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์การศึกษา

มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม.

สุนันธิณี ม่วงเนียม. (2560). **ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงาน**

ของครูในโรงเรียนจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก

เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุรัตน์ จันทโซ. (2566). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคโลกพลิกผันที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้**

เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1. (2566). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ**

2566. ปราจีนบุรี: กลุ่มนโยบายและแผน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). **การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด :**

แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.

อรรถัย พิมพ์ใจใส. (2560). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น**

สำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

อุทัยวรรณ ทองคำ. (2562). **การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล**

เมืองมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ฮาดัน สาอู. (2565). **การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร**

สถานศึกษาในอำเภอสุคิริน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

Bass, B. M. & Stogdill, R. M. (1990). *Handbook of leadership: Theory, research, and managerial applications* (3re ed.). Columbus, OH: Collegiate.

Bass, B. M. (1998). *Transformational leadership: Industrial, military, and educational impact.* Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper & Row.

Derick Meado. (2016). *The role of the principal in schools* (Online). Available:

<http://teaching.about.com/od/admin/tp/Role-Of-The-Principal.htm>. [2023, August 25].

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

- Drillcoll, M. P. (1994). *Psychology of learning for instruction*. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Fink, L. Dee. (2003). *Creating Significant Learning Experiences: An Integrated Approach to Designing College Courses*. n.p.
- Greene, J. C. (1992, January). A study of principals' perception of their involvement in decision-making. *processes: Its impact on their job performance Dissertation Abstracts International*, (79), pp. 16–18.
- Kenneth C. Laudon & Jane P. Laudon. (2000). *Management Information Systems Organization and Technology in the Networked Enterprise* (6th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.
- Nahavandi, A. (2000). *The art and science of leadership*. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Owens, R. G. (1970). *Organizational behavior in schools*. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Yukl, G. (2006). *Leadership in organizations* (5th ed.). New York: Courier Stoughton.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้ศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิง
ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

FACTORS AFFECTING THE SELECTION OF ELDERLY CARE CENTERS AND
DEPENDENT PATIENTS IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

เรียวไพ เลนทัท^{*1}, วิเชศ คำบุญรัตน์²

Realpai Lanthat^{*1}, Wichet Khambunrat²

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบริหารคนและกลยุทธ์องค์กร คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

²สาขาการบริหารทรัพยากรมนุษย์และการจัดการองค์การ คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

¹Master of Business Administration, Human Resource Management and Organizational
Strategy, Faculty of Management Science, Panyapiwat Institute of Management

²Human Resource and Organization Management, Faculty of Management Science,
Panyapiwat Institute of Management

^{*1}Corresponding Author e-Mail: Reawpai1234@gmail.com

(Received: 2025, January 11; Revised: 2025, March 16; Accepted: 2025, April 4)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ สำรวจ กลุ่มคนในวัยทำงานที่มีผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงอาศัยภายในบ้านเป็นกลุ่มที่มีความเป็นอยู่ร่วมกันในครอบครัวหรือบุคคลในครอบครัวในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 457 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แบบคอมพิวเตอร์สุ่ม มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ด้วยวิธีการเลือกตัวแปรโดยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด

ผลการวิจัยพบว่า 1) การเปรียบเทียบปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้ศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราชจำแนกตามเพศ สถานภาพ และระดับการศึกษา

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกันตามที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ (Beta=0.06) อยู่ในลำดับที่สูงที่สุด รองลงมาด้านบุคลากร (Beta=0.03) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Beta=-0.12) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Beta=-0.06) ด้านกระบวนการ (Beta=0.09) ด้านการมองกลุ่มลูกค้ามุ่งหวัง (Beta=0.07) ด้านธุรกิจและการดูแลสิ่งแวดล้อมสังคม (Beta=0.03) ด้านผลิตภาพและคุณภาพ (Beta=0.13) ด้านราคา (Beta=0.16) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Beta=0.18) และด้านกลยุทธ์คู่ค้าหรือกลยุทธ์หุ้นส่วน (Beta=0.12) ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นอันดับสุดท้าย

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการตลาด; ผู้สูงอายุ; ภาวะพึ่งพิง

ABSTRACT

This study aimed to 1) investigate the demographic factors influencing the selection of elderly and dependent patient care centers in Nakhon Si Thammarat Province, and 2) examine the impact of marketing mix variables on the decision-making process related to the selection of such facilities. Employing a quantitative research design, data were collected via structured questionnaires distributed to 457 working-age individuals residing in Nakhon Si Thammarat Province, whose families include elderly persons or dependent patients. The sample was selected through simple random sampling using computer-generated methods. Statistical analyses included descriptive statistics (frequency, percentage, mean, and standard deviation), *F* test, and multiple regression analysis using the Enter method.

The findings indicated that demographic variables such as gender, marital status, and education level were not significantly associated with the choice of care centers. In contrast, age, average monthly income, and occupation were found to significantly influence the decision at the 0.05 level. Additionally, the analysis of marketing mix factors revealed several variables that significantly affected the selection of care centers. Ranked by standardized Beta coefficients, the most influential factors were: physical evidence ($\beta=0.18$), price ($\beta=0.16$), productivity and service quality ($\beta=0.13$), strategic partnerships ($\beta=0.12$), process ($\beta=0.09$), personnel ($\beta=0.07$), product ($\beta=0.06$), environmental and social responsibility ($\beta=0.03$), place

($\beta=-0.06$), and promotion ($\beta=-0.12$). These findings highlighted the importance of both socioeconomic demographics and specific components of the marketing mix in shaping consumer decisions regarding elderly and dependent care services in the region.

Keywords: marketing mix; elderly care; dependent patients

บทนำ

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วในปี พ.ศ.2564 มีอัตราการเกิดลดลงเหลือเพียง 5.4 แสนคนเท่านั้น ส่งผลให้โครงสร้างประชากรได้เปลี่ยนจากสังคมเยาว์วัย เป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ และในปี 2574 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ (สำนักบริหารการทะเบียน, 2565, หน้า 5-6) ดังนั้นธุรกิจดูแลผู้สูงอายุในปี 2567 พบว่าประเทศไทยมีธุรกิจดูแลผู้สูงอายุที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลจำนวน 743 ราย และในส่วนจังหวัดนครราชสีมา นั้นมีผู้สูงอายุมากเป็นอันดับ 5 ของประเทศ แต่มีศูนย์ดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับความต้องการของธุรกิจนี้มีโอกาสเติบโตในอนาคต เนื่องจากแนวโน้มประชากรผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงเพิ่มขึ้นทุกปี แม้ในจังหวัดจะมีโรงพยาบาลรัฐบาล 28 แห่ง และโรงพยาบาลเอกชน 5 แห่ง แต่ยังขาดบริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงที่ครอบคลุมความต้องการของผู้ใช้บริการ (ศูนย์ข้อมูลสุขภาพ, ออนไลน์, 2566)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาแนวคิดทฤษฎีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการศูนย์ดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ถึงแม้ว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดจะไม่ใช้ตัวแปรทางการตลาดใหม่ ๆ แต่ยังเป็นตัวหลักไม่ว่ายุคใด สมัยใด เมื่อมีการทำธุรกิจแล้วนักการตลาดก็ต้องมองถึงความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดอยู่ดี เพราะถือว่าเป็นพื้นฐานในการทำการตลาดให้กับธุรกิจเป็นอย่างดี ดังที่ ธเนศ ศิริกิจ (ออนไลน์, 2563) ได้กล่าวไว้ว่าส่วนประสมทางการตลาดคือ กิจกรรมในการประสมประสานการให้ทรัพยากรภายในองค์กรให้เหมาะสม และธวัชพร เรณางกูร บดินทร รัชมีเทศ (2562, หน้า 148) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการธุรกิจ home health care นั้น ส่วนประสมทางการตลาดบริการมีอิทธิพลเชิงบวกของคุณภาพการบริการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการธุรกิจ ในส่วนเขตมณี ปุยะกุล, วรศักดิ์ ทองศิริ (2566, หน้า 43) ที่ศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการบ้านพักผู้สูงอายุเอกชน จึงจำเป็นต้องนำแนวทางการตลาดมาเป็นรูปแบบนี้มาใช้ในการทำการตลาด เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและกระตุ้นการตัดสินใจของผู้บริโภคได้ ทั้งนี้ในการทำการตลาดนั้นเป็นเป้าหมายสำคัญของการทำธุรกิจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครราชสีมา

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

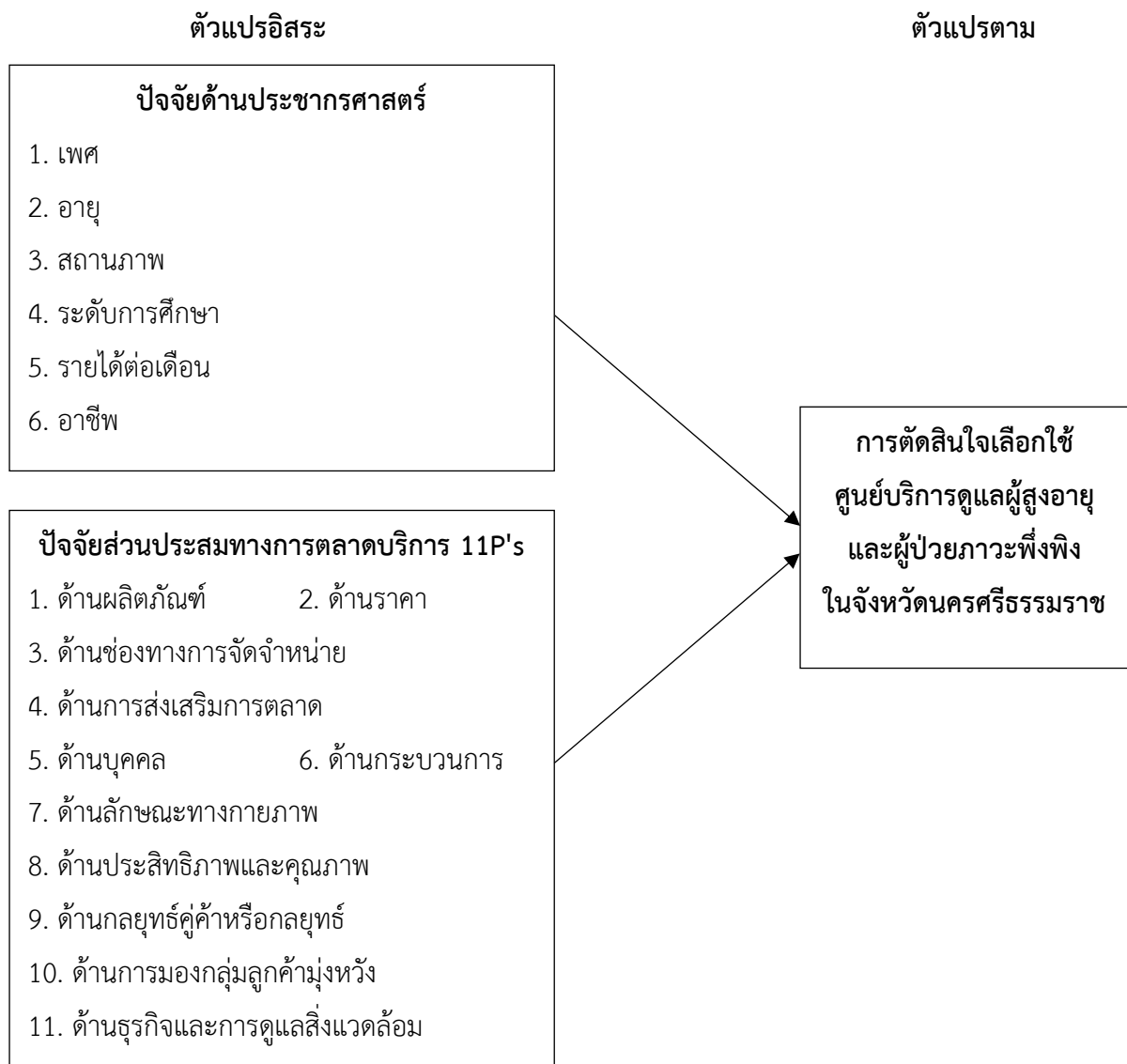
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มคนวัยทำงานที่มีผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงอาศัยอยู่ในครอบครัวในจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรของยามาเน (Yamane, 1967, p. 50) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจึงเท่ากับ 457 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แบบคอมพิวเตอร์สุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพ มีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ (check list) ส่วนที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ 11P's มีลักษณะข้อคำถามเป็นการวัดข้อมูลอันตรภาค (interval scale) โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, 1932, p. 55) ดังนี้ 5 หมายถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 หมายถึงเห็นด้วย 3 หมายถึงเฉย ๆ 2 หมายถึงไม่เห็นด้วย 1 หมายถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนที่ 3 การตัดสินใจเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีลักษณะข้อคำถามเป็นการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (interval scale) โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ (Likert, 1932, p. 55) ดังนี้ 5 หมายถึง ใช้บริการอย่างแน่นอน 4 หมายถึงใช้บริการ 3 หมายถึงไม่แน่ใจ 2 หมายถึงไม่ใช้บริการ 1 หมายถึงไม่ใช้บริการอย่างแน่นอน ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเนื้อหา จำนวน 3 คน ดังนี้ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะพยาบาลศาสตร์ ผู้อำนวยการหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารคนและกลยุทธ์องค์กร และรองหัวหน้าสาขาการตลาด ฝ่ายวิชาการการตลาด แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงตรง=.88 เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (reliability) อยู่ในระดับไม่ต่ำกว่า .70 (Nanavy, 1978, p. 1) จากการคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จำนวน 30 ตัวอย่าง ค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้อยู่ในระดับไม่ต่ำกว่า .70

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปที่สำนักงานสาธารณสุขประจำจังหวัด สาธารณสุขประจำอำเภอในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านแบบฟอร์มออนไลน์ (google form) ระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน พ.ศ.2567 รวม 4 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยตามหลักจุดกึ่งกลาง (midpoint) ของช่วงระดับคะแนน (Likert, 1932 p. 55) ดังนี้ 4.21-5.00 หมายถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง 3.41-4.20 หมายถึงเห็นด้วย 2.61-3.40 หมายถึงเฉยๆ 1.81-2.60 หมายถึงไม่เห็นด้วย 1.00-1.80 หมายถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2) สถิติอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าเอฟ (F test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีการเลือกตัวแปรด้วยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด (enter regression analysis) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 50.11 อายุ 31-40 ปี จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 53.17 การศึกษาสูงสุดปริญญาตรี จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 65.65 รายได้ต่อเดือน 30,001-45,000 บาท จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 42.01 และเป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 45.51

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้ศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	SD	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	3.93	0.69	เห็นด้วย	1
2. ด้านราคา	3.80	0.78	เห็นด้วย	9
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.89	0.73	เห็นด้วย	5
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.90	0.71	เห็นด้วย	2
5. ด้านบุคลากร	3.92	0.72	เห็นด้วย	3
6. ด้านกระบวนการ	3.89	0.71	เห็นด้วย	4
7. ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.79	0.79	เห็นด้วย	10
8. ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ	3.84	0.75	เห็นด้วย	8
9. ด้านกลยุทธ์คู่ค้าหรือกลยุทธ์หุ้นส่วน	3.76	0.79	เห็นด้วย	11
10. ด้านการมองกลุ่มลูกค้ามุ่งหวัง	3.88	0.74	เห็นด้วย	6
11. ด้านธุรกิจและการดูแลสิ่งแวดล้อมสังคม	3.87	0.75	เห็นด้วย	7
ค่าเฉลี่ยรวม	3.86	0.74	เห็นด้วย	

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้ศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช ภาพรวมในระดับเห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X}=3.86$, $SD=0.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเห็นฯ ในระดับเห็นด้วยทุกรายการ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ อันดับที่ 1 ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}=3.93$, $SD=0.69$) อันดับที่ 2 ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X}=3.90$, $SD=0.71$) และอันดับที่ 3 ด้านบุคลากร ($\bar{X}=3.92$, $SD=0.72$)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์	F	p	ผลการทดสอบ
เพศ	0.50	.60	ไม่แตกต่าง
อายุ	4.01*	.00	แตกต่าง
สถานภาพ	1.80	.12	ไม่แตกต่าง
ระดับการศึกษา	1.25	.28	ไม่แตกต่าง
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	3.36*	.01	แตกต่าง
อาชีพ	3.58*	.00	แตกต่าง

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่าการเปรียบเทียบปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราชจำแนกตามเพศ สถานภาพ และระดับการศึกษา ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 3 ความถดถอยเชิงพหุของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	Unstandardized		Standardized	t	p
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
(ค่าคงที่)	1.22	0.12		10.39	0.0
1. ด้านผลิตภัณฑ์	0.06	0.06	0.06	0.95	.34
2. ด้านราคา	0.14	0.07	0.16	2.01*	.00
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	-0.06	0.07	-0.07	-0.84	.40
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	-0.12	0.08	-0.13	-1.60	.11
5. ด้านบุคลากร	0.04	0.10	0.04	2.36*	.03

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	Unstandardized		Standardized	<i>t</i>	<i>p</i>
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
6. ด้านกระบวนการ	0.08	0.08	0.09	1.02	.30
7. ด้านลักษณะทางกายภาพ	0.15	0.07	0.18	2.14*	.03
8. ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ	0.12	0.08	0.14	1.49*	.03
9. ด้านกลยุทธ์คู่ค้าหรือกลยุทธ์หุ้นส่วน	0.22	0.08	0.13	2.96*	.00
10. ด้านการมองกลุ่มลูกค้ามุ่งหวัง	0.12	0.07	0.13	1.60	.11
11. ด้านธุรกิจและการดูแลสิ่งแวดล้อม	0.03	0.07	0.04	1.44*	.04
สังคม					
$R=.740, R^2=.631, F=.72.014^*, p<.05$					

* $p<.05$

จากตารางที่ 3 พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีส่งผลต่อการเลือกใช้ศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าความถดถอยเชิงพหุ (Adjusted R Square)=.631 มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านราคา (B=0.16) ด้านบุคลากร (B=0.04) ด้านลักษณะทางกายภาพ (B=0.15) ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ (B=0.12) ด้านกลยุทธ์คู่ค้าหรือกลยุทธ์หุ้นส่วน (B=0.22) ด้านธุรกิจและการดูแลสิ่งแวดล้อมสังคม (B=0.03)

อภิปรายผล

1) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพ ส่งผลต่อการเลือกใช้ศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในนครศรีธรรมราช พบว่าเพศ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษาไม่ส่งผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ พศิน ชื่นชูจิตต์ (2564, หน้า 4) ที่พบว่าสถานภาพสมรสไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบ้านพักคนชรา และเกียรติดำรงค์ คันทะไชย์ และศิริรัตน์ พวงแสงสุข (2565, หน้า 1) พบว่าระดับการศึกษาไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อบริการสถานดูแลผู้สูงอายุเอกชน ส่วนที่ส่งผลแตกต่างกัน พบว่าอายุ รายได้ต่อเดือน และอาชีพส่งผลแตกต่างกันต่อการเลือกใช้บริการในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เช่นเดียวกับ ปัทมนันท์ เขมพิพิศน์, ปาลิตา ศรีศรกำพล (2564, หน้า 29) และอรรงค์ดี ดำรงศิริ (2566, หน้า 52) ที่พบว่าอาชีพและรายได้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานบริการผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพฯ

2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลสุขภาพและผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีทั้งหมด 6 ด้านดังนี้

ด้านราคา มีผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลสุขภาพและผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะราคาเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเลือกใช้บริการเป็นปัจจัยถึงคุณภาพบริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงว่าปัจจัยด้านราคามีผลต่อการตัดสินใจใช้ สอดคล้องกับ อารังศักดิ์ ดำรงศิริ (2566, หน้า 52) และจิน มงคลสุริยะเดช (2566, หน้า 42) ที่ระบุว่าปัจจัยด้านราคามีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการและสถานที่พักอาศัยโดยพิจารณาความคุ้มค่าและคุณภาพตามกำลังทรัพย์

ด้านบุคลากร มีผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลสุขภาพและผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในนครศรีธรรมราช เพราะผู้ให้บริการมักมองหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม เช่นมีการศึกษาทางการแพทย์หรือพยาบาลมีประสบการณ์เพื่อสร้างความมั่นใจในการดูแลสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 หมายความว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ สอดคล้องกับ ปัญยิสิตา วโรตมะกุล และธนวัฒน์ ทีปะปาล (2565, หน้า 43) ที่ระบุว่าปัจจัยด้านบุคลากรในส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7P's) มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลสุขภาพ

ด้านลักษณะทางกายภาพ มีผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลสุขภาพและผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกใช้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความปลอดภัย สภาพแวดล้อม ความสะอาด สิ่งอำนวยความสะดวก บรรยากาศ ช่วยทำให้ผู้ป่วยผ่อนคลายลดความเครียดส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 หมายความว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลสุขภาพและผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนั้นจึงยอมรับว่า ปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อการเลือกใช้บริการ สถานที่ที่น่าอยู่ สะอาด และร่มรื่นด้วยต้นไม้ เป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลือกใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับ ประวิทย์ สัพพะเลข และธันยนันท์ จันทรทรงพล (2566, หน้า 161) ที่พบว่าปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ทำเลที่ตั้ง และกระบวนการบริการมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ มีผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลสุขภาพและผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในนครศรีธรรมราช เป็นปัจจัยสำคัญที่มีการดูแลที่มีคุณภาพและคุ้มค่ากับการลงทุน เช่น คุณภาพการบริการ การปรับปรุงและการบริการอย่างต่อเนื่อง ประสิทธิภาพการทำงานระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ให้บริการได้รับการดูแลที่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 หมายความว่าปัจจัยทางการตลาดมีผลต่อการเลือกใช้บริการ สอดคล้องกับ มัทวัน วีระสกุลวงศ์ (2562, หน้า 3) ที่แนะนำให้บริการคล้ายดูแลในครอบครัว พร้อมพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและตรวจสอบประวัติได้ เพื่อสร้างความสบายใจแก่ผู้ให้บริการ

ด้านกลยุทธ์หุ้นส่วน มีผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลสุขภาพและผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโดยผู้ให้บริการมักจะมองหาศูนย์บริการที่มีความร่วมมือกับโรงพยาบาลหรือคลินิกเป็นหุ้นส่วนกับองค์กรในชุมชนและได้รับสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้มั่นใจว่า

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ผู้ให้บริการจะได้รับการดูแลที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 หมายความว่าปัจจัยทางการตลาดมีผลต่อการเลือกใช้บริการ สอดคล้องกับ ธเนศ ศิริกิจ (ออนไลน์, 2563) ที่กล่าวว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดช่วยให้เกิดการเติบโตทางการตลาดและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

ด้านธุรกิจและสิ่งแวดล้อมสังคม ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิง ในนครศรีธรรมราช มีความสำคัญเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ดีและการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและสุขภาพของผู้ใช้บริการเพื่อให้มั่นใจว่าผู้ให้บริการจะได้รับการดูแลที่ดีในสภาพแวดล้อมที่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 หมายความว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการเลือกใช้บริการ สอดคล้องกับวัชรารณ ขายม, ธัญปวีณ์ รัตนพงศ์พร, ทวีศักดิ์ รูปสิงห์ และอัมพล ชูสนุก (2565, หน้า 81) ที่พบว่าคุณภาพบริการ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพส่งผลบวกต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต และความตั้งใจใช้บริการซ้ำ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ประชากรศาสตร์ พบว่าอายุ รายได้ต่อเดือน และอาชีพ ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการศูนย์ดูแล ควรสำรวจโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุและผู้ป่วยพึ่งพิงที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการให้บริการด้านสุขภาพที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ปัจจัยทางการตลาด ปัจจัยสำคัญที่ควรให้ความสำคัญ ได้แก่ ราคา บุคลากร ลักษณะทางกายภาพ ประสิทธิภาพและคุณภาพ กลยุทธ์คู่ค้า และการดูแลสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยพัฒนากลยุทธ์การตลาดให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
3. แผนธุรกิจ ข้อมูลจากการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการออกแบบแผนธุรกิจการตลาดที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์ดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยพึ่งพิง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรเพิ่มเติม เช่น ทักษะจิตของคนทั่วไปต่อการใช้บริการศูนย์ดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิง เพื่อช่วยผู้ประกอบการพัฒนาธุรกิจให้ตอบสนองความต้องการผู้บริการในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาแนวโน้มการให้บริการศูนย์ดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยภาวะพึ่งพิง โดยขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังจังหวัดใกล้เคียงและภูมิภาคต่าง ๆ รวมถึงการเติบโตของธุรกิจนี้ในอนาคต เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับสังคมผู้สูงอายุที่กำลังจะมาถึง

บรรณานุกรม

- เกียรติดำรงค์ คันทะไชย์ และศิริรัตน์ พ่วงแสงสุข. (2565). ส่วนประสมทางการตลาดบริการและคุณภาพบริการที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานดูแลผู้สูงอายุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. **วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์**, 1(2) หน้า 1-17.
- เกตุมนี ปุยะกุล และวรศักดิ์ ทองศิริ. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบ้านพักผู้สูงอายุเอกชนกรณีศึกษามีสุข โซโฮเต้ เชียงใหม่. **วารสารสหวิทยาการพัฒนาศาสตร์**, 2(2), หน้า 43-49.
- จิน มงคลสุริยะเดช. (2566). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจอยู่บ้านผู้สูงอายุคนไทย เจเนอเรชัน เบบีบูมเมอร์ ในกรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ฐชาพร เรณางกูร และบดินทร รัศมีเทศ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการธุรกิจ Home Health Care. **วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ**, 7(1), หน้า 148-158.
- ธเนศ ศิริกิจ. (2563, 26 พฤศจิกายน). **การตลาดและการสร้างแบรนด์เพื่อการบริหารคุณภาพ 21(203)** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://positioningmag.com/1306059> [2564, 30 ธันวาคม].
- ธำรงค์ดี ดำรงศิริ. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการสถานบริบาลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. **วารสารปรัชญาปริทรรศน์**, 28(1), หน้า 51-58.
- ประวิทย์ สัพพะเลข และธัญนันท์ จันทร์ทรงพล. (2566). ปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. **วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์**, 6(1) หน้า 161-170.
- ปัญญิสิตา วโรตมะกุล และชนวัฒน์ ทีปะปาล. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7P's) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคโนโลยี จำกัด. **วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น**, 8(5), หน้า 43-54.
- ปัทมนันท์ เขมพิพิศน์, ปาลิตา ศรีศรคำพล. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานบริบาลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. **วารสารศึกษิตาลัย**, 3(2) หน้า 29-42.
- พศิน ชื่นชูจิตต์. (2564). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบ้านพักคนชราในยุค New normal**. สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล นครปฐม.
- มัทวัน วีระสกุลวงศ์. (2562). **การศึกษาความคาดหวังและแนวทางในการตัดสินใจเลือกใช้บริการพาผู้สูงอายุไปโรงพยาบาลด้วยการไปดูแลรับ-ส่งจากที่พัก**. สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วัชรภรณ์ ขายม ธัญปวีณ์ รัตน์พงศ์พร,ทวีศักดิ์ รูปสิงห์ และอัมพล ชูสนุก. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความตั้งใจใช้บริการซ้ำของผู้สูงอายุที่ใช้บริการสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทย. **วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร**, 6(2), หน้า 81-91.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ศูนย์ข้อมูลสุขภาพ จังหวัดสระแก้ว. (2566). **ระบบสำรวจสุขภาพ (Health Explorer)** (ออนไลน์). เข้าถึง

ได้จาก: <https://sko.moph.go.th/site/service/> [2567, 30 มิถุนายน].

สำนักบริหารการทะเบียน. (2565). **สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564**

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/1099> [2564, 25

ธันวาคม].

Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, **22**(140), p. 55.

Nanavy, A. (1987). *Development of rural education systems in Cambodia (Unpublished master's thesis)*. Department of Educational Administration, Faculty of Education Royal University of Phnom Penh.

Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd ed). New York: Harper & Row.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา
ระยอง-พัทยา ของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวที่ส่งผลต่อการกลับมาใช้ซ้ำ
SATISFACTION OF SERVICE QUALITY OF INTERNATIONAL FAMILY
PASSENGERS AFFECTING REVISIT AT U-TAPAO RAYONG-PATTAYA
INTERNATIONAL AIRPORT

เกวลี กระสานตักกุล*, ธนากร ศรีตนไชย

Kewalee Krasantikul*, Tanakon Sritonchai

หลักสูตรการจัดการธุรกิจสายการบิน คณะการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Aviation Business Management, School of Tourism and Services,

University of the Thai Chamber of Commerce

*Corresponding Author e-Mail: kewalee_kra@utcc.ac.th

(Received: 2025, February 18; Revised: 2025, May 16; Accepted: 2025, May 30)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา ของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวที่ส่งผลต่อการกลับมาใช้ซ้ำ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวที่ใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา จำนวน 400 คน ด้วยการสุ่มแบบสะดวก มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ด้วยวิธีการเลือกตัวแปรโดยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด

ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการมากที่สุด รองลงมาด้านการให้ความมั่นใจ ด้านการตอบสนองความต้องการ ด้านความเห็นอกเห็นใจ โดยมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการน้อยที่สุด ทั้งนี้คุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา ของด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ ด้านความเห็นอกเห็นใจส่งผลต่อการกลับมาใช้ซ้ำ และด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านการตอบสนองความต้องการ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการไม่ส่งผลต่อการกลับมาใช้ซ้ำ

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

คำสำคัญ: คุณภาพการบริการ; การกลับมาใช้ซ้ำ; ท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา

ABSTRACT

This study aimed to study the satisfaction with service quality among international family passengers and its influence on their intention to revisit U-Tapao Rayong-Pattaya International Airport. A quantitative research methodology was adopted, with data collected from 400 family tourists who utilized the airport's services. Convenience sampling was employed, and structured questionnaires were used as the primary data collection tool. The data were analyzed using statistical methods including frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Enter regression analysis. The findings indicated that international family tourists were most satisfied with the airport's service quality in terms of reliability and trustworthiness, followed by assurance, responsiveness, and empathy. Conversely, the lowest satisfaction levels were associated with the tangibility of services. Moreover, the results demonstrated that reliability and trustworthiness, along with empathy, had a statistically significant influence on passengers' intention to reuse the service. In contrast, tangibility, responsiveness, and assurance did not exhibit a significant impact on revisit intention.

Keywords: service quality; revisit; U-Tapao Rayong-Pattaya International Airport

บทนำ

ท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา (U-Tapao Rayong-Pattaya International Airport) เป็นท่าอากาศยานที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 3 รองจากท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิและท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมือง (ท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา, ออนไลน์, 2567) เป็นท่าอากาศยานเชิงพาณิชย์หลักแห่งที่ 3 เชื่อมโยงกับ 2 ท่าอากาศยานหลักในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิและท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมือง บริหารงานโดยกองทัพอากาศไทยที่ได้กำหนดให้สามารถใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงการทหารและเชิงพาณิชย์อย่างสมดุล ภายใต้แนวคิด one airport, two mission รวมถึงมีการกำหนดแนวทางการเชื่อมโยงระบบคมนาคมขนส่งทางรถไฟ (airport link) เชื่อมต่อระหว่าง 3 ท่าอากาศยานคือ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมืองและท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา เพื่อรองรับการขยายตัวของการคมนาคมทางอากาศในอนาคต (ณัฐพงศ์ พันธุ์ไชย, ออนไลน์, 2559)

จากข้อมูลของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถาะระยอง-พัทยา (ออนไลน์, 2567) แสดงให้เห็นถึงจำนวนของผู้โดยสารที่ใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถาะ ระยอง-พัทยา พบว่ามีจำนวนผู้โดยสารที่ไม่แน่นอนตั้งแต่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยในปี ค.ศ.2019 มีจำนวนผู้โดยสารสูงถึง 1,890,000 คน และลดลงในปี ค.ศ.2020 เหลือเพียง 972,900 คน ในปี ค.ศ.2021 มีจำนวนผู้โดยสาร 136,330 คน ในปี ค.ศ.2022 มีจำนวนผู้โดยสาร 63,2100 คน และเพิ่มสูงขึ้นอีกครั้งในปี ค.ศ.2023 ที่มีผู้โดยสารถึงจำนวน 447,340 คน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงสัญชาติของผู้ใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถาะ ระยอง-พัทยา ในปี ค.ศ.2017 พบว่าผู้โดยสารส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ 3 อันดับ คือสัญชาติจีนมากที่สุดสูงถึง 20,853 คน รองลงมาสัญชาติรัสเซีย จำนวน 17,002 คน สัญชาติมาเลเซีย จำนวน 1,482 คน จากข้อมูลข้างต้นที่แสดงให้เห็นถึงจำนวนผู้โดยสารที่กลับมาเพิ่มขึ้นอีกครั้ง เนื่องจากการเปิดให้บริการอาคารผู้โดยสารหลังใหม่ (terminal 2) ประกอบกับแผนปฏิบัติการการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการยกระดับการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง อันเป็นภูมิภาคที่ตั้งของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถาะ ระยอง-พัทยา สู่การเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวประเภทครอบครัว (family destination) (สำนักงานคณะกรรมการ นโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, ออนไลน์, 2561) จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องศึกษาถึงพฤติกรรมเพื่อให้ทราบถึงความต้องการของผู้โดยสารเพื่อให้การบริการนั้นสามารถตอบสนองผู้รับบริการให้ได้รับคุณภาพการบริการที่มีความพึงพอใจมากที่สุด เนื่องจากคุณภาพการบริการส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำและการบอกต่อของนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยเฉพาะกลุ่มครอบครัว

จากการศึกษาของ Zeithaml, Parasuraman & Berry (1990, p. 21) ที่ศึกษาและพัฒนามิติการประเมินคุณภาพการบริการจากการนำไปวิจัยกับธุรกิจต่าง ๆ และถูกนำมาทดสอบซ้ำจนพบว่าสามารถรวมเกณฑ์การประเมินจาก 10 ด้านให้เหลือเพียง 5 ด้าน เรียกว่า SERVQUAL ได้โดยที่มีมิติของเกณฑ์การประเมินยังสัมพันธ์กันและครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนี้ 1) ความเป็นรูปธรรมของการบริการ หมายถึงลักษณะทางกายภาพของอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก พนักงานที่ปรากฏให้เห็นและสามารถจับต้องได้ 2) ความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ หมายถึง ความสามารถในการรักษาคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับผู้ให้บริการทั้งในเรื่องของความถูกต้อง 3) การตอบสนองความต้องการ หมายถึงความพร้อมที่จะให้บริการ การให้บริการด้วยความตั้งใจ 4) การให้ความมั่นใจแก่ผู้ให้บริการ และ 5) ความเห็นอกเห็นใจ

จากการทบทวนงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องยังพบว่า การศึกษาคุณภาพการบริการในมิติรายด้านกับการกลับมาใช้ซ้ำโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวยังมีจำนวนไม่มากนัก ดังนั้นการศึกษาความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถาะ ระยอง-พัทยา ของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวที่ส่งผลต่อการกลับมาใช้ซ้ำจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถาะ ระยอง-พัทยา เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการ ลดช่องว่างของคุณภาพการบริการที่นำไปสู่ความพึงพอใจ โดยคุณภาพการบริการของ

ท่าอากาศยานมีความสำคัญต่อระดับความพึงพอใจของผู้โดยสาร โดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทครอบครัวที่ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้โดยสารเกิดความพึงพอใจ และความพึงพอใจดังกล่าวจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการกลับมาใช้บริการซ้ำรวมถึงการแนะนำบริการต่อผู้อื่น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาความพึงพอใจของผู้โดยสารเพื่อให้ทราบความต้องการที่หลากหลาย เพื่อเป็นข้อมูลให้กับท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเภานำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพเพื่อให้มีคุณภาพการบริการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงเพื่อสร้างความสามารถและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้โดยสารได้อย่างเหมาะสม และพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของประเทศไทยให้มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

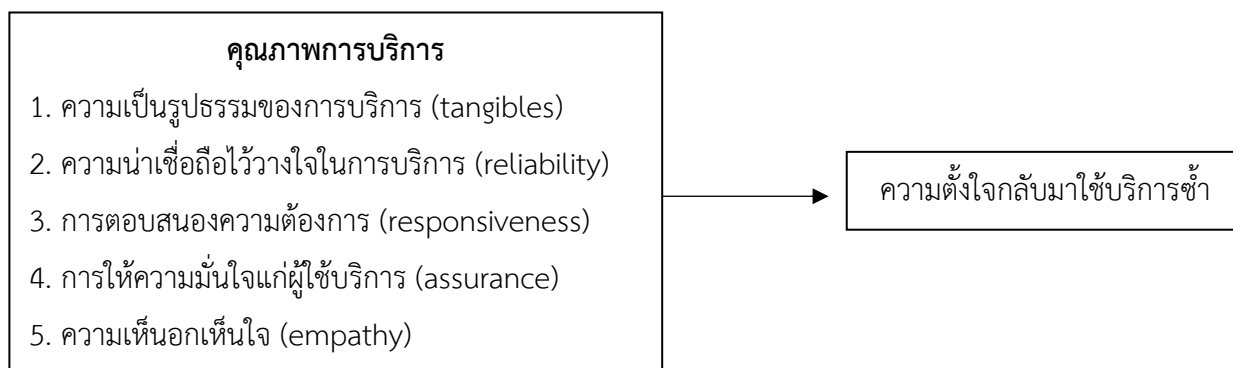
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติ อุตะเภา ระยอง-พัทยา ของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัว
2. เพื่อศึกษาระดับความตั้งใจในการกลับมาใช้บริการซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวที่ใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติ อุตะเภา ระยอง-พัทยา
3. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการที่มีต่อความตั้งใจในการกลับมาใช้บริการซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัว

สมมติฐานของการวิจัย

ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจกลับมาใช้บริการซ้ำ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้โดยสารนานาชาติที่ใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา จำนวน 447,340 คน (ท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา, ออนไลน์, 2567) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p. 258) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องเก็บข้อมูลทั้งหมด จำนวน 400 คน ด้วยการสุ่มแบบสะดวก (convenient sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้โดยสาร มีลักษณะข้อคำถามแบบเลือกตอบเพียงข้อเดียว ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา และส่วนที่ 3 การกลับมาใช้ซ้ำของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 มีลักษณะข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ 5 หมายถึงมากที่สุด 4 หมายถึงมาก 3 หมายถึงปานกลาง 2 หมายถึงน้อย และ 1 หมายถึงน้อยที่สุด ในการแปลความหมายของคะแนนใช้หลักเกณฑ์ในการแปลผล โดยใช้สูตรคำนวณค่าพิสัยตามช่วงชั้น (จำนวนคะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด/จำนวนช่วงชั้น มีค่า=.80) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2540, หน้า 27-28) ตรวจสอบด้วยวิธีตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) จากการนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยมีค่าความสอดคล้องได้เท่ากับ .95 จากนั้นนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลอง (try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น จำนวน 30 คน และนำไปคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น=.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลที่ท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยาระหว่างเดือนพฤษภาคม-พฤศจิกายน พ.ศ.2567

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) สถิติอ้างอิง คือการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) มีวิธีการเลือกตัวแปรโดยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด (enter regression) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้ก่อนการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระไม่สัมพันธ์กัน โดยใช้ค่า tolerance และ VIF หาก tolerance พบว่าตัวแปรทุกตัวไม่มีค่าใกล้ศูนย์ (>0.5) และค่า VIF ทุกตัวมีค่าน้อยกว่า ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีระดับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้โดยสาร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.70 รองลงมาเพศหญิง จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.30 ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน

มากที่สุด 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3 รองลงมา 21-30 ปี น้อยกว่า 20 ปี 41-50 ปี มีค่าร้อยละ 23.30, 9.30 และ 8.30 ตามลำดับ อายุระหว่าง 51-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00 เท่ากัน ด้านสัญชาติส่วนใหญ่เป็นผู้มีสัญชาติจีน จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 67.30 รองลงมาผู้มีสัญชาติรัสเซีย จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 สัญชาติออสเตรเลีย จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 สัญชาติอังกฤษ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.30 สัญชาติลาวและเยอรมัน จำนวนชาติละ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 สัญชาติบังคลาเทศ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 สัญชาติอินเดีย ฝรั่งเศส และเกาหลีใต้ จำนวนชาติละ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 และสัญชาติญี่ปุ่น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30 มีอาชีพพนักงานเอกชนหรือรับราชการมากที่สุด จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.30 รองลงมานักเรียน/นักศึกษา จำนวน 73 คน ร้อยละ 18.30 ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.30 และผู้ที่เกษียณแล้ว จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.30

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา

คุณภาพการบริการ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ	4.45	0.51	มากที่สุด
2. ความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ	4.80	0.40	มากที่สุด
3. การตอบสนองความต้องการ	4.63	0.47	มากที่สุด
4. การให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ	4.70	0.47	มากที่สุด
5. ความเห็นอกเห็นใจ	4.57	0.65	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.63	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$, $SD=0.40$) เป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$, $SD=0.40$) รองลงมาคุณภาพการบริการด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ ($\bar{X}=4.70$, $SD=0.47$) ด้านการตอบสนองความต้องการ ($\bar{X}=4.63$, $SD=0.47$) ด้านความเห็นอกเห็นใจ ($\bar{X}=4.57$, $SD=0.65$) ตามลำดับ โดยมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.45$, $SD=0.51$) อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยาน

ตารางที่ 2 การกลับมาใช้ซ้ำของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ
กลุ่มครอบครัว

การกลับมาใช้ซ้ำ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ความความตั้งใจในการกลับมาใช้บริการท่าอากาศยานฯ ซ้ำ	4.50	0.64	มากที่สุด
2. การจะกลับมาใช้บริการท่าอากาศยานฯ บ่อยขึ้น	4.41	0.70	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.46	0.63	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าการกลับมาใช้ซ้ำของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา ของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัว ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.46$, $SD=0.63$) เป็นรายด้าน ดังนี้ ความความตั้งใจในการกลับมาใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา ซ้ำมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$, $SD=0.64$) รองลงมาการจะกลับมาใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา บ่อยขึ้น ($\bar{X}=4.41$, $SD=0.70$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา
ของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวที่ส่งผลต่อการกลับมาใช้ซ้ำ

คุณภาพการบริการ	Unstandardized		Standardized	t	p
	Coefficients		Coefficients		
	B	SE	β		
(ค่าคงที่)	2.03	0.73		3.05	.00
1. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ	0.03	0.08	0.02	0.38	.70
2. ความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ	0.49	0.08	0.27	6.24*	.00
3. การตอบสนองความต้องการ	0.15	0.10	0.09	1.54	.12
4. การให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ	0.13	0.09	0.08	1.36	.17
5. ความเห็นอกเห็นใจ	0.40	0.05	0.37	7.74*	.00
R=0.687, R ² =0.472, Adjust R ² =0.465, F=69.59*, p=.00					

* $p<.05$

จากตารางที่ 3 พบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ ความพึงพอใจด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ การตอบสนองความต้องการ การให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ และความเห็นอกเห็นใจ มีความสัมพันธ์ในภาพรวมกับการกลับมาใช้บริการซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวในระดับสูงหรือมีความสัมพันธ์มาก ($R=0.687$) และสามารถอธิบายตัวแปรการกลับมาใช้บริการซ้ำได้ร้อยละ 47 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ไม่ได้มีอิทธิพลต่อ การกลับมาใช้บริการซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\beta=0.02, p=.70$) ดังนั้นเมื่อกลุ่มนักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการเพิ่มขึ้นจึงไม่มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัว

ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา (ระยอง-พัทยา) ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ มีอิทธิพลต่อ การกลับมาใช้บริการซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\beta=0.27, p=.00$) ดังนั้นเมื่อกลุ่มนักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวมีแนวโน้มกลับมาใช้บริการซ้ำเพิ่มขึ้น

ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา ด้านการตอบสนองความต้องการ ไม่ได้มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\beta=0.09, p=.12$) ดังนั้นเมื่อกลุ่มนักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา ด้านการตอบสนองความต้องการเพิ่มขึ้นจึงไม่มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัว

ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ ไม่ได้มีอิทธิพลต่อ การกลับมาใช้บริการซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\beta=0.08, p=.17$) ดังนั้นเมื่อกลุ่มนักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นจึงไม่มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัว

ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา ด้านความเห็นอกเห็นใจมีอิทธิพลต่อ การกลับมาใช้บริการซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\beta=0.37, p=.00$) ดังนั้นเมื่อกลุ่มนักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา ด้าน

ความเห็นอกเห็นใจเพิ่มขึ้นส่งผลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวมีแนวโน้มกลับมาใช้บริการซ้ำเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาภาพรวมความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา ของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวมีความพึงพอใจด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการมากที่สุด สอดคล้องกับ Zeithaml, Berry & Parasuraman (1990, p. 21) ซึ่งกล่าวว่าความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการให้บริการเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับแนวคิดคุณภาพบริการเนื่องจากลูกค้าจะมีความคาดหวังเป็นอย่างสูงว่าจะได้รับการบริการที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถไว้วางใจได้ ทั้งนี้จากผลการศึกษาด้านภาพรวมความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา พบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวมีความพึงพอใจในด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ ด้านการตอบสนองความต้องการ และด้านความเห็นอกเห็นใจ สอดคล้องกับ รพีพร ต้นจ้อย (2565, หน้า 39) ที่กล่าวว่าการให้บริการอย่างทันท่วงทีเป็นปัจจัยด้านความเห็นอกเห็นใจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพของสายการบินของผู้โดยสารชาวไทยที่เดินทางในช่วงการระบาดของโควิด-19 ในด้านผลการศึกษาความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการน้อยที่สุด สอดคล้องกับ นภกช หอมสุวรรณ และสิทธิโชค สินรัตน์ (2560, หน้า 1145) พบว่าผู้โดยสารประเมินคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา ในด้านสภาพแวดล้อมหรือความเป็นรูปธรรมของการบริการน้อยที่สุด

ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา ของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัวที่ส่งผลต่อการกลับมาใช้ซ้ำ พบว่าความพึงพอใจด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ และด้านความเห็นอกเห็นใจมีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัว สอดคล้องกับ Park, Robertson & Wu (2004, pp. 437-438) ที่พบว่าความพึงพอใจของผู้โดยสารมีอิทธิพลในทางบวกต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมภายหลังการใช้บริการ (behavioral intentions) เช่น การกลับมาใช้บริการซ้ำรวมถึงการบอกต่อของผู้โดยสารนานาชาติในประเทศเกาหลีใต้ และเป็นไปตามทฤษฎีของ Oliver (1980, pp. 460-469 อ้างถึงใน ศรีณย์กร อัครนนท์จิรเมธ, 2558, หน้า 96-98) กล่าวว่า การกลับมาซื้อสินค้าหรือใช้บริการซ้ำเกิดจากประสบการณ์การใช้สินค้าหรือรับบริการแล้วเกิดความพึงพอใจ ส่งผลให้เกิดทัศนคติเชิงบวกทำให้ผู้บริโภคกลับมาซื้อสินค้าหรือใช้บริการซ้ำ นอกจากนี้ผลการศึกษา ยังสอดคล้องกับ นันทพร กุดหินนอก (2557, หน้า 5) ที่ศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจกลับมาใช้บริการโรงแรม 5 ดาวซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าคุณภาพการบริการด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ด้านความ

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

เอาใจใส่และด้านการให้ความมั่นใจต่อผู้ใช้บริการส่งผลต่อความพึงพอใจในการกลับมาใช้บริการซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา ให้มีความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ การตอบสนองความต้องการ การให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ และความเห็นอกเห็นใจซึ่งเป็นปัจจัยที่อิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำและการบอกต่อของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มครอบครัว โดยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารจัดการท่าอากาศยานยกระดับคุณภาพการบริการผ่านการพัฒนาระบบบริการให้ตรงต่อเวลา ถูกต้อง เชื่อถือได้ ฝึกอบรมบุคลากรให้มีทักษะการสื่อสารที่ดี ใส่ใจ เข้าใจความต้องการเฉพาะของผู้โดยสารครอบครัวต่างชาติ รวมถึงสร้างบรรยากาศบริการที่อบอุ่น และเป็นมิตร เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวที่อาจมีเด็ก ผู้สูงอายุหรือผู้ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้โดยสารชาวไทยกลุ่มครอบครัวที่ใช้บริการที่ท่าอากาศยานนานาชาติ อุตะเถา ระยอง-พัทยา เพื่อเปรียบเทียบความคล้ายคลึงหรือแตกต่างของความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานแห่งนี้ และศึกษาโดยใช้ทฤษฎีอื่น ๆ เช่น ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ในการประเมินความพึงพอใจของผู้โดยสารเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนมากขึ้น

บรรณานุกรม

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2540). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์

แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา. (2567). สถิติการขนส่งทางอากาศ (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<https://www.utapao.com/corporate/th/about-us/traffic-statistics> [2567, 30 เมษายน].

นภกช หอมสุวรรณ และสิทธิโชค สินรัตน์. (2560). การประเมินคุณภาพการบริการ กรณีศึกษาท่าอากาศยาน

นานาชาติอุตะเถา ระยอง-พัทยา. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 5 “งาน*

วิชาการรับใช้สังคม” (หน้า 1135-1146) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. สมุทรปราการ:

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

นันทพร กุดหินนอก. (2557). **คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจกลับมาใช้บริการโรงแรมระดับ 5 ดาวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ**. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

รพีพร ตันจ้อย. (2565). คุณภาพการบริการของสายการบินที่มีผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้โดยสารชาวไทยที่เดินทางในช่วงการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 18(3), หน้า 34-46.

ศรัณย์กร อัครนนท์จิระเมธ. (2558). **อิทธิพลของมูลค่าที่รับรู้ และคุณภาพการให้บริการที่มีต่อความไว้วางใจ ความพึงพอใจ การบอกต่อ และการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการ Fitness แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร**. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2561). **แผนปฏิบัติการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: www.eeco.or.th/web-upload/filecenter/untitled%20folder/EEC010.pdf [2567, เมษายน 30].

Park, J.-W., Robertson, R., & Wu, C.-L. (2004). The effect of airline service quality on passengers' behavioural intentions: a Korean case study. *Journal of Air Transport Management*, 10(6), pp. 435-439.

Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis-3*. Florida: University of Florida.

Zeithaml, V. A., Parasuraman, A., Berry, L. L., & Berry, L. L. (1990). *Delivering quality service: Balancing customer perceptions and expectations*. New York: Simon and Schuster.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

การศึกษาอัตลักษณ์ของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok

THE STUDY OF INFLUENCER'S IDENTITY ON APPLICATION TIKTOK

วรญา ชินะโชติกุล*

Woraya Chinachotekul*

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารคนและกลยุทธ์องค์กร คณะวิทยาการจัดการ

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัตน์

Master of Business Administration, People Management and Organization Strategy Program,

Faculty of Management Science, Panyapiwat Institute of Management

*Corresponding Author e-Mail: 6575100023@stu.pim.ac.th

(Received: 2025, February 6; Revised: 2025, June 8; Accepted: 2025, June 11)

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของอินฟลูเอนเซอร์ที่ประสบความสำเร็จในแอปพลิเคชัน TikTok และ 2) เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นอินฟลูเอนเซอร์ในแอปพลิเคชัน TikTok การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 ศึกษาอัตลักษณ์ของอินฟลูเอนเซอร์ที่ประสบความสำเร็จบนแอปพลิเคชัน TikTok โดยการใช้เครื่องมือสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้างโดยข้อคำถามผ่านจากการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และนำข้อคำถามมาใช้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญของอินฟลูเอนเซอร์โดยมีเกณฑ์การวัดจากผู้ติดตามที่มีเกณฑ์ที่ถูกวัดโดยยอดผู้ติดตามและมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับดนตรีและการแสดง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) มิติ-เทียร์ อินฟลูเอนเซอร์ จำนวน 1 คน 2) มาโคร อินฟลูเอนเซอร์ จำนวน 2 คน และ 3) เมก้า อินฟลูเอนเซอร์ จำนวน 2 คน เมื่อได้ข้อมูลจนอิ่มตัวแล้ว ผู้วิจัยเคราะห์เนื้อหาข้อมูลและนำข้อมูลหลักเข้าสู่กระบวนการในระยะที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok โดยใช้เครื่องมือการสนทนากลุ่ม โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริหารสูงสุดในค่ายเพลง lazaro records ที่เกี่ยวข้อง และเป็นผู้พัฒนาด้านความสามารถของศิลปินมากที่สุด ซึ่งคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 3 คน คือผู้บริหารค่ายเพลง จำนวน 1 คน นักลงทุน จำนวน 1 คน และผู้ผลิต จำนวน 1 คน จึงได้แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นอินฟลูเอนเซอร์ในแอปพลิเคชัน TikTok พบว่า 1) แอปพลิเคชัน TikTok มีความสำคัญต่อศิลปินในการโปรโมทเพลงหรือการสร้างเนื้อหาหลัก (content) ของศิลปินในปัจจุบัน 2) วิธีการสร้างอัตลักษณ์และการรักษาภาพลักษณ์ของศิลปินค่ายเพลงต้องศึกษาพฤติกรรมจุดเด่นของบุคคลที่มีความสามารถและวางแผนเพื่อนำจุดแข็งมาสร้างอัตลักษณ์ให้เป็นศิลปิน 3) การสร้างเนื้อหาหลัก (original content) ที่เกิดจากศิลปินมีความสำคัญกว่าที่

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

จะใช้เนื้อหาหลักของผู้เข้ามาโปรโมทตนเอง และ 4) วิธีการรักษาระดับความสัมพันธ์ของศิลปินมีความแตกต่างจากอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok โดยคำนึงการผลิตสื่อเพลงมากกว่าที่จะโพสต์คลิปวิดีโอบ่อย ๆ

คำสำคัญ: อินฟลูเอนเซอร์; อัตลักษณ์; TikTok

ABSTRACT

This qualitative research aimed to 1) examine the identity of successful influencers on TikTok, and 2) develop guidelines for constructing influencer identity on the TikTok platform. The study was conducted in two phases. Phase One involved the exploration of the identities of successful TikTok influencers through semi-structured in-depth interviews. The interview questions were reviewed and approved by an academic advisor prior to data collection. Key informants were selected based on specific criteria, including follower count and the relevance of their content to music and performance. A total of five influencers participated in the study, categorized as follows: one mid-tier influencer, two macro influencers, and two mega influencers. Upon completion of data collection and content analysis in Phase One, the study proceeded to Phase Two, which focused on the development of practical guidelines for building influencer identity on TikTok. This phase employed a focus group methodology, involving high-level executives from Lazaro Records, a music label responsible for developing artists' skills and strategic planning. The key informants included the CEO, an investor, and the Head Executive Producer. The findings revealed four key insights: 1) TikTok played a critical role in enabling artists to promote their music contents; 2) constructing and maintaining an artist's identity and image required an understanding of individual behavior and strengths, which could be strategically leveraged; 3) the creation of original contents by the artist was considered more effective than repurposing content created by others; and 4) relationship-building strategies for artists differed from those of general influencers, emphasizing music-focused media production over frequent casual content posting. This research underscored the significance of TikTok as a platform for developing and promoting the identities of both influencers and music artists. It also provided actionable insights for music labels and artists striving for success in the contemporary digital landscape.

Keywords: influencer; identity; TikTok

บทนำ

บริตทานีย์ เฮสเนสซี่ (2561, หน้า 18) กล่าวว่า “อินฟลูเอนเซอร์” คือบุคคลที่สร้างบัญชีผู้ใช้และมีชื่อเสียงและมีตัวตนแค่สังคมออนไลน์เท่านั้น และเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในสังคมออนไลน์ รวมถึงการเป็นผู้นำทางความคิดในสังคมออนไลน์ โดยที่อินฟลูเอนเซอร์นั้นได้โพสต์เรื่องของตนเองที่ตนเองสนใจ เป็นเนื้อหาที่น่าติดตามหรือความสามารถของตนเองซึ่งอัตลักษณ์ที่แตกต่างคือ คุณลักษณะเฉพาะตัวซึ่งประกอบด้วย ลักษณะเฉพาะบุคคล ไม่ว่าจะเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น การนำภาษาท้องถิ่นมาใช้ การแต่งตัว สีผุฒาด หรือการทำเนื้อหาหลักที่เกี่ยวข้องกับดนตรีจนประสบความสำเร็จ รวมถึงการเกิดกระแสสังคมออนไลน์ที่ได้รับการยอมรับมากขึ้นจากผู้ติดตามและรายได้จากผู้สนับสนุน เป็นต้น รวมทั้งแอปพลิเคชัน TikTok มีบทบาทสำคัญช่วยส่งเสริมให้อินฟลูเอนเซอร์ได้มีชื่อเสียงในสังคมออนไลน์ (วีระยุทธ เชื้อไทย, 2566, หน้า 29) กล่าวว่าแอปพลิเคชัน TikTok ได้รับความนิยมในช่วงสถานการณ์โควิดปี 2562-2565 แอปพลิเคชัน TikTok มาในรูปแบบคลิปวิดีโอแนวตั้งสร้างเนื้อหาที่สั้นกระชับ ดังนั้นผลกระทบตามมาและเกิดขึ้นในสังคมออนไลน์ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ศิลปินเลือกใช้งาน TikTok กันมากขึ้นเพื่อให้มีผู้สนับสนุนและรายได้เข้ามาเพิ่มเพราะช่วงโควิดไม่สามารถทำการแสดงหรือมีคอนเสิร์ตได้จวบจนปัจจุบัน ทำให้ศิลปินต้องเปลี่ยนพฤติกรรมนำอัตลักษณ์ นำผลงานของตนเองมาโปรโมทลงบนแอปพลิเคชัน TikTok ตามอินฟลูเอนเซอร์ และ ในทางกลับกันอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงและมีผู้ติดตามจำนวนมากทำให้เกิดประโยชน์คือการทำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับดนตรี การร้องเพลง และการแสดง จวบจนได้ความน่าเชื่อถือและกลายเป็นศิลปินได้ในที่สุด เพราะส่วนสำคัญที่ทำให้แอปพลิเคชัน TikTok มีความสำคัญต่อศิลปินและอินฟลูเอนเซอร์ที่ต้องการเป็นศิลปินในอนาคตคือ เครื่องหมาย verify artist ซึ่งหมายถึงว่า TikTok ยอมรับว่าบุคคลนั้นมีผลงานเพลงและเป็นบุคคลที่อยู่ในฐานะศิลปิน รวมถึงลิขสิทธิ์ในการใช้เพลงที่ศิลปินนั้นยินยอมให้ผู้อื่นนำไปใช้โดยไม่เสียเงินค่าลิขสิทธิ์แต่ใช้ได้เฉพาะในแอปพลิเคชัน TikTok และรายได้จากการนำเพลงไปใช้จะย้อนเข้าสู่ศิลปินโดยตรง จึงทำให้อุตสาหกรรมเพลงและศิลปินต่างๆหันมาให้ความสำคัญต่อแอปพลิเคชัน TikTok มากขึ้น โดยที่ค่ายเพลงต่างๆนำทฤษฎี 70:20:10 โดย ร้อยละ 70 ให้ศิลปินทำด้วยตนเอง ทดลองโพสต์เพลงของตนเองและทำเนื้อหาแสดงอัตลักษณ์บนแอปพลิเคชัน TikTok โดยร้อยละ 20 มีผู้คอยให้คำแนะนำเน้นย้ำความเหมาะสม และร้อยละ 10 ให้ศิลปินเข้าใจระบบการทำงานของแอปพลิเคชัน TikTok มากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานและเป็นศิลปินของค่ายเพลง lazaro records จึงสนใจศึกษาอินฟลูเอนเซอร์ที่มีอัตลักษณ์โดดเด่น มีผลงานที่เกี่ยวกับด้านดนตรีทางใดทางหนึ่ง และประสบความสำเร็จมีชื่อเสียงในสังคมออนไลน์ เพื่อประยุกต์และสร้างแนวทางพัฒนาศิลปินในค่ายเพลง lazaro records ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของอินฟลูเอนเซอร์ที่ประสบความสำเร็จในแอปพลิเคชัน TikTok
2. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นอินฟลูเอนเซอร์ในแอปพลิเคชัน TikTok

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกำหนดวิธีการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาอัตลักษณ์ของอินฟลูเอนเซอร์ที่ประสบความสำเร็จบนแอปพลิเคชัน TikTok

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นอินฟลูเอนเซอร์ที่มีเกณฑ์ที่ถูกวัดโดยยอดผู้ติดตามและมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับดนตรีและการแสดง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย มิค-เทียร์ อินฟลูเอนเซอร์ จำนวน 1 คน มาโคร อินฟลูเอนเซอร์ จำนวน 2 คน และเมก้า อินฟลูเอนเซอร์ จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-dept interview) แบบกึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยนำคำถาม จำนวน 5 ข้อ และแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้องด้านเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลจากอินฟลูเอนเซอร์ทั้ง 5 คน จากแอปพลิเคชัน TikTok โดยนัดหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญผ่านทางไลน์และจดบันทึกโดยการอัดเสียง

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้ง 5 คน มาสังเคราะห์เป็นหัวข้อ ประกอบด้วย หัวข้อหลัก และหัวข้อย่อย จึงได้มา 4 หัวข้อหลักคือ 1) การสร้างชื่อ 2) การสร้างบุคลิกภาพ 3) การสร้างคอนเทนต์ 4) การรักษาความผูกพันระหว่างอินฟลูเอนเซอร์และผู้ติดตาม

ระยะที่ 2 สร้างแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นคณะผู้บริหารค่ายเพลง lazaro records จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 1 คน นักลงทุน จำนวน 1 คน และผู้ผลิต จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามที่นำไปใช้ในสนทนากลุ่ม (focus group) โดยเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้องด้านเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจัดสนทนากลุ่ม (focus group) ซึ่งแบ่งเป็น 3 ช่วงคือ 1) ช่วงเปิดการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยกล่าวการต้อนรับ 2) ช่วงคำถาม ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่ได้จากข้อมูลและประเด็นโดยสรุปจากระยะที่ 1 และ 3) ช่วงปิด ผู้วิจัยนำข้อมูลและสรุปให้กลุ่มผู้บริหารฟัง

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการถอดเทปคำต่อคำและการจดบันทึกและข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม นำมาสังเคราะห์ข้อมูลเป็นหัวข้อ ประกอบด้วย หัวข้อหลักและหัวข้อย่อย ทำให้เกิดหัวข้อของข้อมูล ดังนี้
1) ความสำคัญของการใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok ในปัจจุบันที่มีผลกับตัวศิลปิน 2) วิธีการสร้างอัตลักษณ์และ

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

การรักษาภาพลักษณ์ของศิลปินค่ายเพลง 3) การสร้างเนื้อหาหลัก (original content) ที่เกิดจากศิลปิน 4) การรักษาความสัมพันธ์ของระหว่างศิลปินและผู้ติดตาม

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 หลังจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในระยะที่ 1 เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน จึงได้ประเด็นหลักและหมวดหมู่ ดังนี้

หมวด 1 เหตุผลการใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok ของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok

1. แอปพลิเคชัน TikTok เชิญอินฟลูเอนเซอร์มาเข้าร่วมกิจกรรมทำ content หรือการสร้างเนื้อหาหลัก แอปพลิเคชัน TikTok ได้เชิญชวนอินฟลูเอนเซอร์ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 โดยที่แอปพลิเคชัน TikTok ได้หาบุคคลที่สามารถสร้างเนื้อหาลงบนแพลตฟอร์ม ดังนั้นอินฟลูเอนเซอร์หรือบุคคลที่สามารถสร้างสรรค์เนื้อหาจึงเลือกใช้งานบนแอปพลิเคชัน TikTok และได้ทำการสร้างตัวตนหรือสร้างอัตลักษณ์บนแอปพลิเคชัน TikTok

2. สนใจหรือสมัครใจเข้ามาสร้างช่อง สร้างตัวตน และสร้างอัตลักษณ์ลงบนแอปพลิเคชันด้วยตนเอง แอปพลิเคชัน TikTok มีความเข้ากับสไตล์และจริตของตนเอง ทำให้อินฟลูเอนเซอร์และบุคคลที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์คลิปวิดีโอหรือการสร้างเนื้อหาสนใจใช้งานและเลือกแอปพลิเคชัน TikTok ในการสร้างตัวตนหรืออัตลักษณ์ลงโซเชียลมีเดีย

3. ตามคนสนิทหรือถูกคนสนิทชักชวนมาใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok อินฟลูเอนเซอร์ได้รับอิทธิพลจากคนสนิทหรือเพื่อนในการเลือกใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok จากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้อินฟลูเอนเซอร์ได้ใช้งานและได้สร้างตัวตนและช่องติดตามในแอปพลิเคชัน TikTok และสร้างพื้นที่ให้แฟนคลับหรือผู้ติดตามได้รับชมดารารหรือศิลปินได้ง่ายขึ้น

หมวด 2 การสร้างเนื้อหา (content) ที่ทำให้อินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok มีชื่อเสียงและมีผู้ติดตามมากขึ้นการสร้างเนื้อหาหรือการสร้างเนื้อหาที่มีความสอดคล้องที่ทำให้อินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok มีชื่อเสียงในโลกออนไลน์ และทำให้รู้บุคลิกและอัตลักษณ์เป็นที่จดจำของผู้ติดตามจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปผลได้ว่า

1. อินฟลูเอนเซอร์ที่สร้างเนื้อหา (content) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับดนตรี เพลง การแสดง การสร้างเนื้อหาหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับดนตรี เพลง และการแสดง ทำให้อินฟลูเอนเซอร์ที่สร้างเนื้อหาเกี่ยวกับดนตรี เพลง และการแสดง ทำให้ผู้ติดตามหรือผู้ชมสนใจเนื้อหาหลักของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน Tiktok

2. อินฟลูเอนเซอร์ที่สร้างเนื้อหา (content) ให้เป็น original content บนแอปพลิเคชัน TikTok อินฟลูเอนเซอร์ ที่สร้างเนื้อหาหลักให้เป็น original content บนแอปพลิเคชัน TikTok ทำให้จำนวนผู้ติดตามมี

หลากหลายกลุ่มมากขึ้น และเพิ่มการมองเห็นของแอปพลิเคชัน TikTok จึงทำให้เนื้อหาหลักที่เป็น original content ได้รับความนิยมสำหรับผู้ติดตาม และตัวอินฟลูเอนเซอร์เอง

3. อินฟลูเอนเซอร์ในแอปพลิเคชัน TikTok ที่เป็นศิลปิน ดารา และนักแสดงที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั้งในและนอกบนโลกออนไลน์ อินฟลูเอนเซอร์ในแอปพลิเคชัน TikTok ที่เป็นศิลปิน ดารา และนักแสดงที่มีชื่อเสียงมีอิทธิพลมีชื่อเสียงทั้งในสังคมและในสังคมออนไลน์ จึงเป็นจุดสนใจของผู้ติดตามทำให้ศิลปิน ดารา และนักแสดง มีพื้นที่ในการสร้างสรรค์คลิป ผลงาน ผ่านแอปพลิเคชัน TikTok

หมวด 3 กระบวนการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้ของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok

1. หลักการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้ให้เหมือนกันทุก ๆ แพลตฟอร์มในออนไลน์ พบว่าอินฟลูเอนเซอร์ที่ใช้หลักการในการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้ให้เหมือนกันทุก ๆ แพลตฟอร์มในออนไลน์เพื่อให้ผู้ติดตามจดจำชื่อของอินฟลูเอนเซอร์ได้ง่าย ๆ ไม่ว่าจะไปแพลตฟอร์มในออนไลน์ประเภทไหน ผู้ติดตามก็สามารถหาในโลกออนไลน์ได้ง่ายขึ้น

2. หลักการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้จากชื่อจริงของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok การตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้หรือชื่อ account โดยใช้ชื่อจริงของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok มีส่วนสำคัญในการจดจำของผู้ติดตามและสามารถบ่งบอกอัตลักษณ์ของอินฟลูเอนเซอร์ได้

3. หลักการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้จากโครงสร้างสภาพร่างกายของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน การตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้ จากภูมิลำเนาหรือถิ่นฐานบ้านเกิดของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok มีส่วนสำคัญในการตั้งชื่อช่องของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok เพื่อให้ผู้ติดตามจำรูปลักษณ์ของเจ้าของช่องได้และรวมถึงการนำเสนอสภาพร่างกายที่เป็นจุดเด่น

4. หลักการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้ จากภูมิลำเนาหรือถิ่นฐานบ้านเกิดของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok หลักการการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้ เป็นหลักการที่อินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok เลือกใช้หลักการนำถิ่นกำเนิดมาตั้งชื่อช่องตนเองเพื่อบ่งบอกถิ่นกำเนิดเพื่อให้ผู้ติดตามเข้าใจง่ายและเข้าใจว่าเจ้าของช่องหรืออินฟลูเอนเซอร์นั้นเป็นคนสัญชาติไทยและมีถิ่นฐานในเมืองไทย

5. หลักการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้ จากผู้ติดตามตั้งให้หรือมีเสียงในออนไลน์มาก่อนแพลตฟอร์ม TikTok การรักษาความผูกพันระหว่างอินฟลูเอนเซอร์และยังติดตามในแอปพลิเคชัน TikTok พบว่าการที่มีชื่อเสียงจากการที่ผู้ติดตามตั้งให้เป็นสิ่งทำให้อินฟลูเอนเซอร์ยอมรับและนำชื่อนั้นมาตั้งในบัญชีผู้ใช้ของตนเอง โดยชื่อเสียงนี้ได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จักในสังคมหมู่มาก ดังนั้นจึงทำให้อินฟลูเอนเซอร์ที่เป็นดารา ศิลปินมาก่อนอยู่แล้วใช้ชื่อที่มีอยู่ในวงการบันเทิงมาร่วมในหลักการการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้ในแอปพลิเคชัน TikTok

หมวด 4 การรักษาความสัมพันธ์และความผูกพันระหว่างอินฟลูเอนเซอร์และผู้ติดตามมีความสำคัญอย่างมาก สรุปได้ว่า

1. การโพสต์เนื้อหา การโพสต์คลิป ลงในแอปพลิเคชัน TikTok อย่างสม่ำเสมอ หลังจากอินฟลูเอนเซอร์ได้สร้างสรรค์เนื้อหาหลักที่เป็นคลิปวิดีโอและโพสต์ลงในช่องอินฟลูเอนเซอร์ใช้วิธีการสร้างคอนเทนต์ ดังนั้นการไม่ทิ้งคนดูหรือการที่ยังรักษาความผูกพันในรูปแบบการโพสต์เนื้อหาหรือการโพสต์คลิปสม่ำเสมอเป็นส่วนสำคัญในการรักษาความผูกพันระหว่างอินฟลูเอนเซอร์และผู้ติดตาม

2. การไลฟ์การพูดคุยกับผู้ติดตามบนแอปพลิเคชัน TikTok การไลฟ์ในแอปพลิเคชัน TikTok เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถรักษาความผูกพันให้ระหว่างอินฟลูเอนเซอร์กับผู้ติดตามได้ ไม่ว่าจะเป็นการไลฟ์ในหัวข้ออะไร อินฟลูเอนเซอร์ได้สร้างพื้นที่ให้ผู้ติดตามได้แสดงความคิดเห็นและร่วมกิจกรรมที่อินฟลูเอนเซอร์สร้างขึ้น

3. การปรับเปลี่ยนเนื้อหาหลักหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาให้เข้ากับผู้ติดตามและอินฟลูเอนเซอร์ เพื่อให้เนื้อหาหลักหรือเนื้อหายังน่าดึงดูดผู้ติดตามฐานเก่าและสร้างความผูกพันผู้ติดตามใหม่อีกด้วย แต่ด้วยการแต่งปรับเนื้อหาหลักก็ไม่สามารถหนีจากอัตลักษณ์ดั้งเดิมได้ เพราะอาจจะเกิดการสับสนและการเข้าใจผิดของผู้ติดตาม การที่อินฟลูเอนเซอร์ใช้การปรับเปลี่ยนเนื้อหาหลัก อาจจะต้องทำเนื้อหาหลักหรือเนื้อหา (content) มากกว่าอินฟลูเอนเซอร์คนอื่น วิธีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้เข้าผู้ติดตาม ยังเป็นวิธีการที่ยุ่งยากและต้องใช้เวลาค้นคว้าและการเรียนรู้พฤติกรรมของผู้ติดตามเก่าและใหม่

ระยะที่ 2 หลังจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนำข้อมูลและผลการวิจัยจากระยะที่ 1 เพื่อผู้วิจัยจะทำการสนทนากลุ่มกับคณะผู้บริหารเพื่อเสนอแนวทางการสร้างแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชันในระยะที่ 2 สรุปได้ว่า

1. ความสำคัญของการใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok ในปัจจุบันที่มีผลกับตัวศิลปิน แอปพลิเคชัน TikTok มีความสำคัญในการโปรโมทเพลงหรือเนื้อหา (content) ของศิลปินในปัจจุบัน เพราะแอปพลิเคชันอำนวยความสะดวกให้ศิลปินได้โปรโมทเพลงหรือคลิปของตนเองโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและรวมถึงการ verify artist ของแอปพลิเคชัน TikTok ที่ทำให้บุคคลทั่วไปหรือผู้ติดตาม ทราบและเข้าใจว่าเจ้าของบัญชีผู้ใช้เป็นศิลปิน

2. วิธีการสร้างอัตลักษณ์และการรักษาภาพลักษณ์ของศิลปินค่ายเพลงต้องศึกษาพฤติกรรมจุดเด่นของบุคคลที่มีความสามารถและวางแผนเพื่อนำจุดแข็งหรือจุดโดดเด่นของบุคคลนั้นมาสร้างอัตลักษณ์ให้เป็นศิลปินหรือสร้างภาพลักษณ์และอัตลักษณ์เป็นที่จดจำของผู้ติดตามและการตระหนักรู้ภาพลักษณ์ หลังจากสนทนากลุ่มสรุปได้ว่า 1) การสร้างอัตลักษณ์และการสร้างภาพลักษณ์ของศิลปิน และ 2) ความสำคัญในการตั้งชื่อ

3. การสร้างเนื้อหาหลัก (original content) ที่เกิดจากศิลปิน มีความสำคัญกว่าที่จะใช้คอนเทนต์หรือเนื้อหาหลักของผู้อื่นมาโปรโมทตนเองศิลปินต้องเป็นคนสร้างเนื้อหาหลัก (original content) โดยการใช้เพลงของตนเองเป็นการโปรโมทเพื่อกระจายเพลงของตนเองมากขึ้น สรุปได้ว่าการสร้างเนื้อหาหลัก (original content) โดยศิลปินมีความสำคัญมากกว่าที่จะใช้คอนเทนต์ของผู้อื่น

4. การรักษาความสัมพันธ์ของระหว่างศิลปินและผู้ติดตามมีความแตกต่างจากอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok โดยคำนึงการผลิตสื่อเพลงมากกว่าที่จะโพสต์คลิปวิดีโอบ่อย ๆ สรุปได้ว่าการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปินและผู้ติดตามจะมีวิธีที่แตกต่างจากอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok ถึงแม้จะใช้แอปพลิเคชันเดียวกันก็ตาม

อภิปรายผล

ระยะที่ 1

1. เหตุผลการใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok ของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok ประกอบด้วย 3 เหตุผลคือ 1) แอปพลิเคชัน TikTok เชิญอินฟลูเอนเซอร์มาเข้าร่วมกิจกรรมทำ content หรือการสร้างเนื้อหาหลัก 2) สนใจหรือสมัครใจเข้ามาสร้างช่อง สร้างตัวตน และ สร้างอัตลักษณ์ลงบนแอปพลิเคชัน ด้วยตนเอง 3) ตามคนสนิทหรือถูกคนสนิทชักชวนมาใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok นำมาอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ สอดคล้องกับนาวิณ เพิ่มประยูร (2562, หน้า 64) กล่าวว่าบุคคลในสังคมใช้เวลามากขึ้นในสื่อออนไลน์และสร้างเพื่อเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของตนเอง และสอดคล้องกับ เกศินี บัวดิศ (2563, หน้า 61) พบว่าการสร้างเนื้อหา (content) ว่าเป็นมีความสำคัญต่อการสร้างอัตลักษณ์ของอินฟลูเอนเซอร์ เพราะเนื้อหาของคอนเทนต์ของอินฟลูเอนเซอร์สามารถแสดงถึงตัวตนที่อินฟลูเอนเซอร์ได้นำเสนอออกมาทางสื่อออนไลน์

2. การสร้างเนื้อหา (content) ที่ทำให้อินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok มีชื่อเสียงและมีผู้ติดตามมากขึ้นคือ การสร้างเนื้อหา (content) ที่แสดงถึงอินฟลูเอนเซอร์ที่ทำให้รู้ลักษณะและอัตลักษณ์เป็นที่จดจำของผู้ติดตาม ดังนี้ 1) อินฟลูเอนเซอร์ที่สร้างเนื้อหา (content) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับดนตรี เพลง การแสดง 2) อินฟลูเอนเซอร์ที่สร้างเนื้อหา (content) ให้เป็นเนื้อหาหลัก (original content) บนแอปพลิเคชัน TikTok และ 3) อินฟลูเอนเซอร์ในแอปพลิเคชัน TikTok ที่เป็นศิลปิน ดารา และนักแสดงที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั้งในและนอกบนโลกออนไลน์ สอดคล้องกับ เกศินี บัวดิศ (2563, หน้า 63) พบว่าภาพคือการสื่อสาร ภาพคือมายาภาพคือตัวตน ของบุคคลที่อย่างแสดงออก เพื่อให้เพื่อน ๆ มองเห็น กิจกรรมหรือกิจวัตรประจำวัน

3. กระบวนการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้ของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok มีส่วนสำคัญในการบ่งบอกอัตลักษณ์ของอินฟลูเอนเซอร์ สรุปได้ว่า 1) หลักการในการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้ให้เหมือนกันทุก ๆ แพลตฟอร์มในออนไลน์ 2) หลักการการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้จากชื่อจริงของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok 3) หลักการการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้ จากโครงสร้างสภาพร่างกายของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน 4) หลักการการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้จากภูมิลาเนาหรือถิ่นฐานบ้านเกิด ของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok และ 5) หลักการการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้จากผู้ติดตามตั้งให้หรือมีเสียงในออนไลน์มาก่อนแพลตฟอร์ม TikTok สอดคล้องกับ ภัทรจิระ พิสิฐมุกดา

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

(2561, หน้า 19) กล่าวว่าการสร้างแบรนด์บุคคลรวมถึงการตั้งชื่อที่สามารถจดจำและดึงดูดและเกิดความนิยมเสมอเมื่อได้ยินชื่อ เพื่อให้จดจำภาพลักษณ์ที่เป็นของตนเอง

4. การรักษาความผูกพันระหว่างอินฟลูเอนเซอร์และยังติดตามในแอปพลิเคชัน TikTok วิธีการรักษาความผูกพันของอินฟลูเอนเซอร์ สรุปได้ว่า 1) การโพสต์เนื้อหาลงในแอปพลิเคชัน TikTok อย่างสม่ำเสมอ 2) การไลฟ์การพูดคุยกับผู้ติดตามบนแอปพลิเคชัน TikTok 3) การปรับเปลี่ยนเนื้อหาหลักหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาให้เข้ากับผู้ติดตามและอินฟลูเอนเซอร์ สอดคล้องกับ เกศินี บัวดีศ (2563, หน้า 64) กล่าวถึงการสร้างเนื้อหาที่ดึงดูดความสนใจของคนแต่ละความชื่นชอบอีกมุมที่สามารถทำให้นอกจากการผลิตเนื้อหาตามความชอบแล้วก็ต้องเป็นเนื้อหาที่ยังไม่มีอยู่ในตลาดมากนักและมีจุดขายที่สามารถดึงดูดผู้รับสารเข้ามาติดตาม

ระยะที่ 2

1. ความสำคัญของการใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok ในปัจจุบันแอปพลิเคชัน TikTok มีการ verify artist ของแอปพลิเคชัน TikTok มีความสำคัญคือ verify artist เหมือนเป็นใบอนุญาตที่เจ้าของลิขสิทธิ์เพลงออกให้ทาง TikTok เพื่อให้การรับรองว่าคนอื่นสามารถนำเพลงของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือศิลปินได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะละเมิดลิขสิทธิ์ การ verify artist จึงสามารถบอกคุณลักษณะ อัตลักษณ์ และเพลง ให้กับศิลปินได้อีกด้วย เพราะ การที่ได้ verify artist ตัวบุคคลต้องมีผลงานเพลงที่อยู่นานในโลกออนไลน์และมีผลงานเพลงที่ถูกกระจายอยู่สื่อต่าง ๆ และความสำคัญที่มีผลต่อตัวศิลปินคือ การทำเนื้อหาหลักหรือคอนเทนต์ (content) ศิลปินจะใช้แอปพลิเคชัน TikTok เป็นสื่อกลางในการปล่อยเพลงของตนเองเพราะการที่ลงแอปพลิเคชัน TikTok เป็นการกระจายฐานผู้ฟังและให้เพลงนั้นเกิดกระแสในสังคมออนไลน์ได้มากขึ้น สอดคล้องกับ เกศินี บัวดีศ (2563 , หน้า 64) กล่าวว่าเหล่าดารานักแสดงแล้วได้มีคนจำนวนไม่น้อยในสังคมที่ "สร้างตัวตน" ให้ปรากฏขึ้นในโลกสื่อสังคมที่แตกต่างกันออกไปทั้งรูปแบบและคอนเทนต์มีทั้งผู้ที่ล้มเหลวและผู้ที่ประสบความสำเร็จ

2. วิธีการสร้างอัตลักษณ์และการรักษาภาพลักษณ์ของศิลปิน การวางแผนบุคลิกภาพและวางแผนการรักษาภาพลักษณ์ของศิลปินเป็นสิ่งที่ค่ายเพลงต้องศึกษาพฤติกรรมจุดเด่นของบุคคลที่มีความสามารถและวางแผนเพื่อนำจุดแข็งหรือจุดโดดเด่นของบุคคลนั้นมาสร้างอัตลักษณ์ให้เป็นศิลปิน มี 2 หัวข้อหลัก 1) การสร้างอัตลักษณ์และการสร้างภาพลักษณ์ของศิลปิน และ 2) การตั้งชื่อ ความสำคัญของศิลปินควรให้เหมือนกันทุก ๆ แพลตฟอร์มในออนไลน์ ดังนั้นชื่อบัญชีผู้ใช้ในบนแอปพลิเคชัน TikTok, facebook, instagram, YouTube ของศิลปินต้องให้เหมือนกันหรือสอดคล้องกันมากที่สุด เพื่อแสดงถึงภาพลักษณ์ของศิลปิน รวมถึงการจดจำของผู้ติดตาม สอดคล้องกับ ภัทรจิระ พิสิฐมุกดา (2561, หน้า 19) กล่าวว่าศิลปินจำเป็นที่ต้องดูแลรักษาภาพลักษณ์ แบรนด์บุคคลที่ดีต่อสื่อมวลชนและสังคม และสิ่งที่สำคัญสูงสุดของการดูแลรักษาภาพลักษณ์คือ ผู้บริโภคหรือแฟนคลับจงรักภักดีศิลปินผลักดันให้เกิดความโดดเด่น ถูกใจตอบสนองกลุ่มแฟนคลับให้ได้มาและยั่งยืนที่สุด

3. การสร้างเนื้อหาหลัก (original content) ที่เกิดจากศิลปินต้องเกิดขึ้นจากตัวศิลปินไม่ควรใช้คอนเทนต์หรือเนื้อหาหลักของผู้อื่นมาโปรโมทตนเอง ศิลปินต้องเป็นคนสร้างเนื้อหาหลัก โดยใช้เพลงของตนเองเป็นการโปรโมทเพื่อกระจายเพลงของตนเองมากขึ้น หรือใช้แอปพลิเคชัน TikTok เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่กระจายผลงานตนเอง สอดคล้องกับ ภัทรจิระ พิสิฐมุกดา (2561, หน้า 42) พบว่าทักษะการสื่อสารของศิลปินนักร้องจะเป็นสิ่งที่สำคัญควบคู่กับทักษะการร้องเพลง เนื่องจากจุดขายของศิลปินนักร้องคือ “เสียงเพลง” และต้องแสดงความสามารถอื่น ๆ

4. การรักษาความสัมพันธ์ของระหว่างศิลปินและผู้ติดตาม จากการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ร่วมสนทนาพบว่าวิธีการรักษาระดับความสัมพันธ์ของศิลปินมีความแตกต่างจากอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok โดยคำนึงการผลิตสื่อเพลงมากกว่าที่จะโพสต์คลิปวิดีโอบ่อย ๆ หรือต้องทำเป็นประจำบนแอปพลิเคชัน TikTok สรุปได้ว่าการรักษาความผูกพันระหว่างศิลปินและผู้ติดตามจะมีวิธีที่แตกต่างจากอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok ถึงแม้จะใช้แอปพลิเคชันเดียวกันก็ตาม สอดคล้องกับ ภัทรจิระ พิสิฐมุกดา (2561, หน้า 87) ศิลปินและผู้ที่มีชื่อเสียงทางสังคมต้องพัฒนาและตรวจสอบบุคลิกภาพ ภาพลักษณ์และแบรนด์บุคคล รวมถึงต้องระมัดระวังและวางแผนป้องกันแก้ไขปัญหาความเสี่ยง รวมถึงการดูแลภาพลักษณ์ให้อยู่ในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ปัจจัยเทคโนโลยีปัจจัยทางสภาพสังคมออนไลน์และยุคสมัยอาจจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของอินฟลูเอนเซอร์และแอปพลิเคชันที่อาจจะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยเรื่องนี้ อาจจะต้องศึกษาและติดตามข่าวสารอยู่เสมอและรวมถึงติดตามหรือศึกษาพฤติกรรมของอินฟลูเอนเซอร์บนแอปพลิเคชัน TikTok เพื่อเพิ่มความรู้และเกิดความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายทางการศึกษาที่น่าสนใจ เช่น ศึกษาการสร้างอัตลักษณ์ รูปแบบการพัฒนาอัตลักษณ์หรือการศึกษาอัตลักษณ์ของอินฟลูเอนเซอร์ในอนาคต

2. การกำหนดแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นอินฟลูเอนเซอร์ในแอปพลิเคชัน TikTok ในอนาคต
2.1) สร้างหรือหาแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ที่เหมาะสมกับองค์กร คัดเลือกหัวข้อที่ต้องการพัฒนาหรือสานต่อจากความต้องการของตัวพนักงานหรือบุคคล กำหนดหัวข้อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กร และ 2.2) นำคำแนะนำหรือการสนทนามาสร้างหรือหาแนวทางให้บุคคลหรือพนักงานรวมถึงการสร้างพื้นที่ให้แลกเปลี่ยนความรู้ที่เปิดกว้างและสามารถนำไปต่อยอดเพื่อแผนพัฒนารายบุคคลต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของอินฟลูเอนเซอร์ให้เข้ากับเป้าหมายที่องค์กรกำหนดหรือนำข้อมูลมาศึกษาและพิจารณาให้ถี่ถ้วน และแนวทางการวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับบุคลากรในบริษัทหรือองค์กรได้

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ทุกระดับ เป็นการพัฒนาความสามารถของบุคลากรในบริษัทหรือองค์กร และนำวิจัยนี้ต่อยอดหาแนวทางการพัฒนาของอินฟลูเอนเซอร์ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

บรรณานุกรม

เกศินี บัวดีศ. (2563). การสร้างอัตลักษณ์บุคคลในสื่ออินสตราแกรม. *วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.*

พระนคร, 5(1), หน้า 55-68.

นาวัน เพิ่มประยูร. (2562). *การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอัตลักษณ์ส่วนบุคคลผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ.*

วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
กรุงเทพ.

บริตทานีย์ เฮสเนสซี่. (2561). *Influencer สร้างตัวตนให้ทรงอิทธิพลในโลกโซเชียล.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
ลีฟริช.

ภัทรจิระ พิสิฐมุกดา. (2561). *การสร้างบุคลิกภาพ ภาพลักษณ์และแบรนด์บุคคลของศิลปินในยุคดิจิทัล.*

การค้นคว้าอิสระนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจบัณฑิตและการผลิต,
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

วีระยุทธ เชื้อไทย. (2566). *สร้างช่อง Tiktok เงินล้าน ต้องทำแบบนี้.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เช็ก.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองต้นไม้ในเมือง LEGAL MEASURES TO PROTECT URBAN TREES

รุ่งนภา งามบ้านผือ*

Rungnapa Ngambanphueq*

นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Master of Laws, Public Law, School of Laws, Sripatum University-Chonburi Campus

*Corresponding Author e-Mail: Aom.smile2540@gmail.com

(Received: 2025, February 16; Revised: 2025, June 18; Accepted: 2025, June 24)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการจัดหามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเมือง มีวิธีการดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบการวิจัยทางเอกสาร ได้แก่ หนังสือ ตำรา กฎหมาย บทความทางกฎหมาย ตำราทางวิชาการ รายงาน งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เว็บไซต์ ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมือง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ข้อค้นพบคือ ประเทศไทยมีการคุ้มครองไม้หวงห้ามที่อยู่บริเวณพื้นที่ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2562) และยังมีการกำหนดมาตรการพิเศษไว้ในเขตพื้นที่เฉพาะเพื่อการอนุรักษ์อีกด้วย ได้แก่ เขตอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2562 และเขตพื้นที่สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 แต่เมื่อพิจารณาถึงการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมืองยังไม่มีกฎหมายบัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะ จึงทำให้มีการตัดต้นไม้ใหญ่โดยขาดองค์ความรู้ที่สำคัญ ทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกระทำตามอำนาจหน้าที่ของตนเอง เช่น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีหน้าที่ในการตัดต้นไม้ใหญ่ใกล้แนวระบบไฟฟ้าเพื่อความปลอดภัยโดยเฉพาะกิ่งไม้ที่อาจจะทำให้ไฟฟ้าลัดวงจรหรือเกิดฟ้าผ่าได้ก็จะตัดออกทั้งหมด แต่ถ้าพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการบำรุงรักษาต้นไม้ใหญ่ กรณีข้างต้นจึงเห็นว่าแต่ละหน่วยงานนั้นมีอำนาจหน้าที่แตกต่างกันจึงก่อให้เกิดปัญหาในการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตเมือง จากการวิจัยเสนอแนะให้มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางขึ้นภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีคุณสมบัติ อำนาจและหน้าที่ในการจัดการต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมืองเป็นการเฉพาะในเรื่องของการจัดการด้านธุรกรรม และงานให้บริการเกี่ยวกับต้นไม้ใหญ่ และยังเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ปรึกษาด้านการจัดการต้นไม้ใหญ่แก่รัฐด้วย

คำสำคัญ: การคุ้มครอง; ต้นไม้ใหญ่; เขตพื้นที่เมือง

ABSTRACT

The objective of this research was to investigate legal measures for the protection of urban trees. A qualitative research methodology was employed, utilizing a documentary research approach that involved the analysis of books, legal statutes, academic articles, reports, research papers, theses, websites, and other relevant documents concerning tree protection in urban areas. Data were analyzed using content analysis methods. The findings revealed that, in Thailand, the protection of trees is primarily governed by the Forest Act, B.E.2484 (1941) (amended in B.E.2562 (2019)), which focuses on the protection of reserved trees in forested areas. Additionally, specific conservation measures were established under the National Parks Act, B.E.2562 (2019) and the Wildlife Conservation and Protection Act, B.E.2562 (2019) to protect trees in national parks and wildlife conservation areas, respectively. However, it was found that no specific legislation explicitly addressed the protection of trees located within urban environments. As a result, tree removal in cities often occurred without sufficient knowledge or oversight, as relevant agencies operated within the boundaries of their own mandates. For example, the Provincial Electricity Authority was responsible for trimming or removing trees near power lines to prevent electrical hazards such as short circuits or lightning strikes, which frequently resulted in the complete removal of overhanging branches. In contrast, local administrative organizations were tasked with general tree maintenance. This fragmentation of responsibilities among various agencies created significant challenges for the protection and long-term management of large trees in urban settings. Based on these findings, the study recommended the establishment of a centralized agency under local administrative organizations specifically responsible for urban tree management. This agency should be equipped with defined qualifications, authority, and responsibilities related to arboriculture, including specialized tree care services for large trees. Furthermore, it should function as an advisory body to the government on the formulation and implementation of policies concerning the management of large urban trees.

Keywords: protection; trees; urban areas

บทนำ

ประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาในการตัดหรือโค่นต้นไม้ใหญ่ในเมืองไม่ว่าจะได้รับอนุญาตหรือไม่ได้รับอนุญาตก็ตามมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานทั้ง ๆ ที่ต้นไม้เหล่านี้มีคุณประโยชน์อย่างนานัปการต่อมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นไม้ใหญ่ในเมืองที่มีความเกี่ยวข้อง อยู่คู่กับวิถีชีวิตของมนุษย์ในทุกวัน ทุกยุค ทุกสมัย พึงพาอาศัยซึ่งกันและกันมาตลอดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งผลกระทบจากปัญหาการตัดต้นไม้ใหญ่ในเมืองนั้น สามารถสังเกตเห็นได้ชัดที่สุดในเมืองกรุงเทพมหานคร หรือเมืองใหญ่อื่น ๆ ของประเทศไทย กล่าวคือ ในปัจจุบันหลังจากที่มีการตัดต้นไม้ใหญ่ไปเป็นจำนวนมากและต่อเนื่องเพื่อแลกกับการเจริญเติบโตของเมือง ส่งผลให้ประสบกับสภาพอากาศที่ย่ำแย่ อุณหภูมิและมลภาวะในสิ่งแวดล้อมทางอากาศ ทั้ง ๆ ที่สภาพอากาศ ออกซิเจนหรือสิ่งแวดล้อมเหล่านี้คือปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้มนุษย์หรือสิ่งมีชีวิตทุกชีวิตยังคงดำรงชีวิตอยู่ได้ เปรียบเสมือนเป็นปอดของเมืองทุกเมือง ช่วยแก้ปัญหาโลกร้อน (นิรมล สุธรรมกิจ, ออนไลน์, 2561) และดูดซับ คาร์บอนไดออกไซด์แล้วนั้น ยังพบว่า ต้นไม้ใหญ่ยังมีประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย เช่น ประเทศญี่ปุ่นที่ใช้ต้นซากุระเป็นส่วนหนึ่งในการดึงดูดนักท่องเที่ยวและรายได้เข้าประเทศอย่างมหาศาล (วรรณโชคไชยสะอาด, ออนไลน์, 2559) รวมถึงยังพบการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าพื้นที่สีเขียวเป็นหนึ่งในเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตของคนเมืองซึ่งประเทศไทยกำลังประสบกันอย่างสูงในปัจจุบัน เช่น ความเครียดหรือโรคซึมเศร้าที่ส่งผลร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชน ทั้งยังช่วยลดอัตราการก่ออาชญากรรมในเมืองอีกด้วย (กนกวลี สุธีธร, ออนไลน์, 2564) การตัดต้นไม้ใหญ่เป็นการเร่งให้เกิดมลภาวะทางอากาศมากขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบมาตรการในการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมืองของประเทศไทยและต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษามาตรการในการจัดตั้ง คุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของรกรกหรือรกรกกรรมเพื่อการจัดการต้นไม้ใหญ่ในเมืองของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษามาตรการในการกำหนดบทลงโทษแก่การคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมือง

สมมติฐานของการวิจัย

การคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมืองยังไม่มีกฎหมายบัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะ จึงทำให้มีการตัดต้นไม้ใหญ่โดยขาดองค์ความรู้ที่สำคัญและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างมีอำนาจหน้าที่ที่กระทำแตกต่างกัน ดังนั้นถ้ามีการจัดตั้งหน่วยงานกลางขึ้นภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยให้มีคุณสมบัติ อำนาจและหน้าที่ในการจัดการต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมืองเป็นการเฉพาะก็จะทำให้การคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมืองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยการวิจัยทางเอกสาร (document research) ได้แก่ หนังสือ ตำราทฤษฎีบท ความทางกฎหมาย ตำราทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ เว็บไซต์ ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมือง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. เปรียบเทียบมาตรการในการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมืองของประเทศไทยและต่างประเทศ เห็นว่ากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมืองนั้น สาธารณรัฐสิงคโปร์ถือว่าเป็นประเทศที่มีกฎหมายคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเมือง ได้แก่ รัฐบัญญัติสวนสาธารณะและต้นไม้ใหญ่ (Parks and Trees Act (chapter 216)) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เขตพื้นที่เมืองเป็นพื้นที่ที่น่าอยู่และมีสภาพแวดล้อมที่ดีเหมาะแก่การดำรงชีพของประชาชน นอกจากนั้นยังเห็นว่าการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในเขตพื้นที่เมืองแล้วจะทำให้ประชาชนมีสุขภาพจิตที่ดีลดการเป็นโรคซึมเศร้าได้ มีกำหนดหลักเกณฑ์ว่าในการการตัดต้นไม้ใหญ่ต้องมีการขออนุญาตอย่างถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมายและต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่มีอำนาจในการถือพิจารณาอนุมัติ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการตัดหรือแต่งกิ่งต้นไม้ใหญ่จะต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการถ้าไม่ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้จะมีโทษทางอาญาให้จำคุกและปรับได้ นอกจากนั้นยังมีกฎหมายของสหราชอาณาจักรชื่อว่า Town and Country Planning (Tree Preservation) Regulation และ Town and Country Planning Act, 1990 (UK Public General Acts, Online, 1990) ซึ่งเป็นกฎหมายผังเมืองของสหราชอาณาจักร กำหนดให้อำนาจองค์กรท้องถิ่นสามารถออกคำสั่งเพื่ออนุรักษ์ต้นไม้ใหญ่ (Tree Preservation Order: TPO) ได้ เพื่ออนุรักษ์พื้นที่สีเขียวไม่ให้ถูกทำลายเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของสาหรณูปโภคอื่น ๆ และยังมีประเทศแคนาดาก็มีกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมืองเช่นกันตาม Toronto Municipal Code (Chapter 813, Trees) (City of Toronto, Online, 2015) ที่ให้อำนาจองค์กรส่วนท้องถิ่นในการอนุรักษ์คุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเมืองทั้งในพื้นที่ของสาธารณะและเอกชน นอกจากนี้ยังมีกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์วัฒนธรรม Ontario Heritage Act (E-Laws, Online, 1990) ที่คุ้มครองต้นไม้ใหญ่เพราะถือว่าต้นไม้ใหญ่เป็นสิ่งที่อยู่คู่กับชุมชนมาอย่างยาวนาน และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่รัฐควรหวงแหนไว้ให้คนรุ่นต่อไป หรือในเมืองเดลี เมืองหลวงของสาธารณรัฐอินเดียที่มีชื่อเสียงด้านความเขียวมีกฎหมายชื่อว่า Delhi Preservation of Trees Act, 1994 (National Capital Territory of Delhi, Online, 1994) ที่ออกมาเพื่อคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเมืองโดยเฉพาะเช่นกัน ทั้งนี้โดยในทุกประเทศที่กล่าวมาข้างต้นยังมีการจัดให้มีหน่วยงาน องค์กร หรือเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการคัดสรร ทดสอบ คัดเลือกมาโดยเฉพาะเพื่อ

มาบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวอีกด้วย นอกจากนี้กฎหมายระหว่างประเทศยังปรากฏ “หลักกรุงริโอ” (Rios Forest Principle) ซึ่งออกมากำหนดมาตรฐานในการรักษาพื้นที่สีเขียวให้ทุกประเทศทั่วโลกได้เดินตาม

ในส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเมืองตามกฎหมายของประเทศไทยยังไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายฉบับใดที่บัญญัติออกมาเพื่ออนุรักษ์และคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเมืองโดยตรงและสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกฎหมายส่วนใหญ่จะคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในพื้นที่ป่าเป็นส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2562 หรือพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2559) เป็นต้น นอกจากนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบมีหลากหลายหน่วยงานตามอำนาจและหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน เช่น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีหน้าที่ในการตัดต้นไม้ใหญ่ใกล้แนวระบบไฟฟ้าเพื่อความปลอดภัยโดยเฉพาะกิ่งไม้ที่อาจจะทำให้ไฟฟ้าลัดวงจรหรือเกิดฟ้าผ่าได้ก็จะตัดออกทั้งหมด แต่ถ้าพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7 พ.ศ.2562) มีหน้าที่คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และยังมีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ที่กำหนดให้มีการกระจายอำนาจเพื่อให้มีหน้าที่คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นั้นก็หมายความว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการบำรุงรักษาต้นไม้ กรณีข้างต้นจึงเห็นว่าแต่ละหน่วยงานนั้นมีอำนาจหน้าที่แตกต่างกันจึงก่อให้เกิดปัญหาในการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตเมือง

2. มาตรการในการจัดตั้ง คุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของรุกขกรหรือรุกขกรรมเพื่อการจัดการต้นไม้ใหญ่ในเมืองของประเทศไทย เห็นว่าประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานทำหน้าที่รุกขกรหรือรุกขกรรมจึงต้องมีการจัดตั้งขึ้นภายใต้ต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นเดียวกับกฎหมายของสหราชอาณาจักรกับแคนาดา และการจัดตั้งขึ้นของรุกขกรสากลหรือ “สมาคมรุกขกรรมนานาชาติ” (International Society of Arboriculture: ISA) เพื่อทำหน้าที่ดูแลต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมืองและสร้างหลักเกณฑ์ในการกำหนดคุณสมบัติและการฝึกอบรมรุกขกรเพื่อจะได้ทำหน้าที่ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่

2.1 งานที่ปรึกษาด้านการจัดการต้นไม้ใหญ่ (Vegetation Management: VM)

2.2 งานจัดการด้านรุกขกรรม และงานให้บริการเกี่ยวกับต้นไม้ใหญ่

นอกจากนั้นยังมีหน้าที่ในการฝึกอบรมและเป็นผู้ฝึกอบรมเพื่อให้เป็นผู้ผ่านการสอบจึงจะเรียกว่าเป็น “รุกขกรผู้มีใบรับรอง” (certified arborists) การป่าไม้ในเมือง นิเวศวิทยาเมืองกับงานรุกขกรรม เพื่อให้เป็นสาขาวิชาใหม่ที่เกิดขึ้นรองรับปัญหามลพิษและกระแสนภาวะโลกร้อน การป่าไม้ในเมืองและนิเวศวิทยาเมืองมีขอบเขตครอบคลุมไปถึงพื้นที่ “ป่า” หรือกลุ่มต้นไม้ใหญ่ที่ปลูกในเมือง รวมทั้งระบบนิเวศและสัตว์ป่าในเมือง (urban wildlife)

3. มาตรการในการกำหนดบทลงโทษแก่การคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมือง เมื่อมีการจัดตั้งธุรกิจในประเทศไทยแล้วและกำหนดให้มีเจ้าพนักงานตามกฎหมายอาญาและมีหน้าที่ในการคุ้มครองและรักษาด้านต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมือง โดยนำเอาการกำหนดบทลงโทษตาม Parks and Trees Act: Chapter 216 ของสาธารณรัฐสิงคโปร์มาเป็นแนวทางในการศึกษาบทลงโทษซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดบทลงโทษทางปกครอง อาญาและความรับผิดชอบทางแพ่งไว้ชัดเจนประกอบไปด้วยฐานความผิดดังต่อไปนี้

3.1 ความผิดเกี่ยวกับการตัดขวางเจ้าพนักงาน (มาตรา 43) โดยกำหนดไว้ว่าบุคคลใดที่ทำการตัดขวางหรือตัดขวางคณะกรรมการฯ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ หรือเจ้าหน้าที่พิทักษ์อุทยานในการปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติหน้าที่หรือสิ่งใด ๆ ที่ตนได้รับมอบอำนาจหรือกำหนดให้กระทำตามกฎหมายกำหนดและในการตัดขวางการปฏิบัติงานใด ๆ ที่คณะกรรมการการฯ หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหรือเจ้าหน้าที่พิทักษ์อุทยานได้รับมอบหมายให้กระทำตามพระราชบัญญัตินี้จะมีผลและความผิดและต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

3.2 ความผิดฐานห้ามจอดรถบนพื้นที่สีเขียวและสนามหญ้า มาตรา 44 กำหนดไว้ว่าบุคคลใดก็ตามที่จอดรถบนพื้นที่สีเขียวหรือสนามหญ้าใด ๆ ที่ได้รับการจัดการหรือดูแลรักษาโดยคณะกรรมการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรจะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์สิงคโปร์

3.3 ความรับผิดชอบของเจ้าของ ฯลฯ ยานพาหนะสำหรับความผิดที่ได้กระทำ (มาตรา 45) กำหนดไว้ว่าเมื่อมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวกับยานพาหนะ บุคคลที่ในขณะที่กระทำความผิดเป็นเจ้าของยานพาหนะ หรือในกรณีของยานพาหนะที่ถูกเพิกถอนทะเบียนคือ บุคคลซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของรถที่กระทำความผิดนั้นก่อนถูกเพิกถอนทะเบียนทันที ผู้ที่นั้นต้องมีความผิดในความผิดเสมือนว่าผู้กระทำความผิดจริงมีความผิดในความผิดนั้น เว้นแต่ศาลจะพอใจว่า ยานพาหนะอยู่ในช่วงเวลาที่เกี่ยวข้อง ยานพาหนะที่ถูกขโมยหรือยานพาหนะที่ถูกยึดหรือใช้อย่างผิดกฎหมาย

3.4 การกำจัดยานพาหนะที่ถูกเคลื่อนย้าย กำหนดไว้ว่าการเคลื่อนย้ายนี้จะมีผลบังคับใช้กับยานพาหนะ เรือ รถพ่วง เรือบรรทุก ถังขยะ หรือสิ่งอื่นใด หรือป้าย ศาลเจ้า แท่นบูชา หรือวัตถุทางศาสนา และเศษซากใด ๆ ที่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลง การรื้อถอน หรือการถอดถอน ป้าย ศาล แท่นบูชา วัตถุทางศาสนา ที่พักพิง โครงสร้างหรืออาคาร ซึ่งถูกย้ายออกไปและกักขังไว้ที่ลานยึดหรือสถานที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด โดยจะต้องจัดการตามมาตรา 364(1) ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2553 และให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการในกรณีที่เจ้าของยินยอมที่จะกำจัด หรือในกรณีอื่นใด จะต้องคืนให้แก่เจ้าของหรือรายงานต่อศาล ซึ่งในกรณีนี้มาตรา 370, 371 และ 372 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย แต่ถ้าเป็นกรณีเห็นว่า

ก) สามารถนำเสียได้ง่าย

ข) อาจเสื่อมค่าลงอย่างรวดเร็ว

ค) มีลักษณะหรืออยู่ในสภาพที่อาจเป็นอันตราย ไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม หรือมีค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควรสำหรับกรรมสิทธิ์ที่จะรักษาการดูแลวัสดุให้จำหน่ายออกแทนที่จะเก็บสิ่งของที่ถอดออกไว้ที่ลานเก็บหรือสถานที่อื่นแล้วแจ้งให้เจ้าของทราบ

ง) ขาย (โดยการประมูลสาธารณะหรืออย่างอื่น) ในคราวเดียว หรือ

จ) ทำลายหรือกำจัดทิ้งในเวลาและในลักษณะที่กรรมสิทธิ์เห็นสมควร

หากบุคคลที่ปรากฏเป็นที่พอใจของคณะกรรมการว่าเป็นเจ้าของเนื้อหาที่ถูกถอดออก และไม่เป็นบุคคลที่ผิวนัดในการปฏิบัติตามประกาศที่เกี่ยวข้องหรือเงื่อนไขการอนุมัติในมาตรา 46(1) การเรียกร้องหลังจากที่วัสดุที่ถูกจำหน่ายนั้นถูกขาย ทำลาย หรือกำจัด

ก่อนสิ้นปีหนึ่งปีโดยเริ่มตั้งแต่วันที่วัสดุที่ถูกจำหน่ายออกภายใต้มาตรา 42B(1), 42C(1) หรือมาตรา 46(4) แล้วแต่ว่ากรณีใดจะมีผลบังคับใช้คณะกรรมการการอาจชดใช้ค่าเสียหายให้กับบุคคลที่สูญเสียวัสดุที่ถูกถอดออก หักค่าใช้จ่ายและค่าใช้จ่ายที่สมเหตุสมผลของคณะกรรมการ ในการจัดเก็บและขาย ทำลายหรือกำจัดวัสดุที่ถูกถอดออก

นอกจากมีการกำหนดมาตรการทางอาญาและทางปกครองในการจัดการเคลื่อนย้ายยานพาหนะหรือสิ่งกีดขวางข้างต้นแล้วยังได้กำหนดมาตรการทางแพ่งไว้ว่าการชำระค่าเสียหายได้กำหนดไว้ในมาตรา 47 ว่าในกรณีที่ได้นำคดีแก่บุคคลใดในความผิดตามพระราชบัญญัตินี้อันเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เสียหายหรือถูกทำลายในกรณีดังต่อไปนี้

ก) รัฐบาลหรือคณะกรรมการเป็นเจ้าของ

ข) ดูแลหรือจัดการโดยคณะกรรมการ หรือ

ค) อยู่ในความควบคุมหรือการควบคุมของกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้

ศาลที่ผู้ถูกพิพากษาลงโทษในความผิดนั้น นอกจากจะพิพากษาลงโทษในความผิดนั้นแล้ว ศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นชำระเงินให้แก่รัฐบาลหรือคณะกรรมการ (แล้วแต่กรณี) เป็นเงินจำนวนหนึ่งก็ได้ ตามความเห็นของศาลที่แสดงถึงมูลค่า (รวมถึงมูลค่าที่แท้จริง) ของทรัพย์สินที่เสียหายหรือถูกทำลาย

ศาลอาจใช้ดุลยพินิจในการให้เวลาสำหรับการจ่ายเงินจำนวนข้างต้น และอนุญาตให้ขยายระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต หรือชำระเงินโดยตรงของจำนวนเงินนั้นโดยผ่อนชำระก็ได้

ค่าชดเชย ค่าเสียหาย ค่าธรรมเนียม ต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้ศาลท้องถิ่นเป็นผู้กำหนด

นอกจากนั้นมาตรา 48 ยังได้มีการกำหนดไว้ว่าในกรณีที่มีการจัดให้มีการชดเชย ค่าเสียหาย ค่าธรรมเนียม ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายภายใต้พระราชบัญญัตินี้ที่จะต้องชำระ จำนวนเงินและ (หากจำเป็น) การแบ่งส่วนจำนวนเงินและข้อหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบใด ๆ ในกรณีที่มิข้อพิพาทหรือไม่ชำระเงิน จะต้องได้รับการตรวจสอบโดยสรุปและตัดสินโดยศาล หรือหากจำนวนเงินที่เรียกร้องเกินขีดจำกัดของศาลจะต้องได้รับการพิจารณาโดยศาลจังหวัด

หากจำนวนเงินค่าชดเชย ค่าเสียหาย ค่าธรรมเนียม ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายไม่ได้รับการชำระโดยฝ่ายที่รับผิดชอบเกินกว่า 7 วันหลังจากการร้องขอ จำนวนเงินนั้นอาจถูกรายงานต่อศาลผู้พิพากษาหรือศาลแขวง และเรียกคืนในลักษณะเดียวกัน เสมือนว่าเป็นค่าปรับที่ศาลผู้พิพากษาหรือศาลแขวงเรียกเก็บ

ดังนั้นเห็นได้ว่ามาตรการในการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมืองนั้น มีการคุ้มครองอย่างเป็นระบบบนข้อมูลทางวิชาการโดยมีเป้าหมายเพื่อการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่และมีผลไปสู่การดำรงชีวิตของประชาชนในเขตเมือง เพราะการที่จะมีต้นไม้ใหญ่ในเขตเมืองนั้นส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นสิ่งกีดขวางหรือเป็นอันตรายมากกว่าอาจจะมีการโค่นล้มหรือเป็นฉนวนล่อฟ้า ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อประชาชนได้ ทั้งยังมีภาระของหน่วยงานรัฐที่จะต้องเข้าไปบริหารจัดการอีกด้วย แต่ถ้าไม่มีต้นไม้ใหญ่หรือพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองก็จะมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนมากกว่า เพราะต้นไม้ใหญ่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์ และปัจจุบันนี้มีแนวคิดไปถึงการนำต้นไม้ใหญ่หรือพื้นที่สีเขียวเป็นพื้นที่ในการบำบัดหรือรักษาโรค เช่น ความเครียดหรือโรคซึมเศร้า ซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อชีวิตของคนเมืองที่มีพฤติกรรมในการเร่งทำมาหาเลี้ยงชีพ และสามารถเป็นพื้นที่พักผ่อนหรือทำกิจกรรมสันทนาการได้

อภิปรายผล

1. เปรียบเทียบมาตรการในการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมืองของประเทศไทยและต่างประเทศ ในสาธารณรัฐสิงคโปร์ซึ่งมีกฎหมายคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเมือง โดยหากจะทำการตัดต้นไม้ต้องมีการขออนุญาตอย่างถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมายและต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่มีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายของสหราชอาณาจักรชื่อว่า Town and Country Planning (Tree Preservation) Regulation และ Town and Country Planning Act, 1990 (UK Public General Acts, Online, 1990) ซึ่งเป็นกฎหมายผังเมืองของประเทศโดยกำหนดให้อำนาจองค์กรท้องถิ่นสามารถออกคำสั่งเพื่ออนุรักษ์ต้นไม้ใหญ่ (Tree Preservation Order: TPO) ได้เพื่ออนุรักษ์พื้นที่สีเขียวไม่ให้ถูกทำลายเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของสาธารณูปโภคอื่น ๆ (ปีติเทพ อยู่ยืนยง, ออนไลน์, 2555) หรือเมืองโตรอนโต รัฐออนแทรีโอ ประเทศแคนาดาก็มีกฎหมาย Toronto Municipal Code (Chapter 813, Trees) (City of Toronto, Online, 2015) ที่ให้อำนาจองค์กรส่วนท้องถิ่นในการอนุรักษ์คุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเมืองทั้งในพื้นที่ของสาธารณะและเอกชน นอกจากนี้ยังมีกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์วัฒนธรรม Ontario Heritage Act (E-Laws, Online, 1990) ที่คุ้มครองต้นไม้ใหญ่เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับชุมชนมาอย่างยาวนาน และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่รัฐควรหวงแหนไว้ให้คนรุ่นต่อไป หรือในเมืองเดลี เมืองหลวงของสาธารณรัฐอินเดีย ที่มีชื่อเสียงด้านความเขียวมีกฎหมายชื่อว่า Delhi Preservation of Trees Act, 1994 (National Capital Territory of Delhi, Online, 1994) ที่ออกมาเพื่อคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเมืองโดยเฉพาะเช่นกัน (ปัทมน ปัญจวิณิน, ออนไลน์, 2560) ทั้งนี้โดยในทุกประเทศที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีการจัดให้มีหน่วยงาน องค์กร หรือ

เจ้าหน้าที่ที่ผ่านการคัดสรร ทดสอบ คัดเลือกมาโดยเฉพาะเพื่อมาบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวอีกด้วย นอกจากนี้กฎหมายระหว่างประเทศยังปรากฏ “หลักกรุงริโอ” (Rios Forest Principle) ซึ่งออกมากำหนดมาตรฐานในการรักษาพื้นที่สีเขียวให้ทุกประเทศทั่วโลกได้ดำเนินการตาม (สิทธิกันต์ ธีระวัฒนชัย, ออนไลน์, 2562) ซึ่งเมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศไทยแล้วนั้น ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายฉบับใดที่บัญญัติออกมาเพื่ออนุรักษ์และคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเมืองโดยตรงและสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ.2562 พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 หรือพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ด้วยก็ตาม ทั้งนี้นอกจากข้อเท็จจริงที่ว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่สามารถนำมาบังคับใช้ได้อย่างครอบคลุมแล้ว ยังปรากฏว่าไม่มีหน่วยงาน องค์กร หรือเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจนที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลอนุรักษ์ต้นไม้ใหญ่ในเมืองโดยเฉพาะ แต่จะปรากฏในลักษณะที่หากประชาชนต้องการจะตัดต้นไม้ใหญ่ ประชาชนจะต้องเป็นผู้ไปทำการติดต่อเจ้าหน้าที่เขตต่าง ๆ หรือการไฟฟ้า ให้มาทำการตัดต้นไม้ใหญ่ หรือแม้กระทั่งทำการตัดด้วยตนเอง ซึ่งการตัดต้นไม้ใหญ่ด้วยตนเองหรือการให้เจ้าหน้าที่เหล่านั้นที่ยังไม่ได้ผ่านการอบรมอย่างถูกต้องมาตัดย่อมส่งผลเสียต่อต้นไม้ใหญ่มากไม่ว่าจะในด้านรูปร่าง ลักษณะ ความแข็งแรง และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนและทรัพย์สิน

2. มาตรการในการจัดตั้ง คุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของรกรกหรือรกรกกรรมเพื่อการจัดการต้นไม้ใหญ่ในเมืองของประเทศไทย รูปแบบขององค์นี้ให้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการต้นไม้ใหญ่ในเขตเมืองและทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาด้านการจัดการต้นไม้ใหญ่เพื่อให้สอดคล้องการจัดตั้งองค์กรรกรกหรือนานาชาติที่ประเทศไทยจะต้องให้ความร่วมมือในระดับหน่วยงานของรัฐสอดคล้องกับหลักการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีขององค์การสหประชาชาติ

3. มาตรการในการกำหนดบทลงโทษแก่การคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมือง การนำมามาตรการทางปกครอง อาญาและมาตรการทางแพ่งมาใช้เพื่อคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตเมืองและอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐในการเข้าไปดูแลต้นไม้ใหญ่ในเขตเมือง ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายของต่างประเทศที่มีการให้ความสำคัญกับเรื่องสิ่งแวดล้อมและพื้นที่สีเขียวมากโดยเฉพาะต้นไม้ในเมือง เพราะได้มีการบัญญัติกฎหมายภายในประเทศออกมาคุ้มครองดูแลเกี่ยวกับต้นไม้ใหญ่ในเมืองโดยเฉพาะและมีการบังคับใช้อย่างจริงจัง ประเทศแรก คือในสาธารณรัฐสิงคโปร์มีการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ สวนสาธารณะในเมืองของประเทศอย่างยั่งยืนจนกลายเป็นมหานครที่มีความเป็นสีเขียวหรือเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุดของเอเชีย โดยนอกจากจะกำหนดให้มีพื้นที่อนุรักษ์ต้นไม้ใหญ่ (tree conservation areas) พื้นที่แนวกันชนสีเขียวบนถนนมรดกโลก (heritage road green buffet) และห้ามทำการตัดต้นไม้ใหญ่หรือกระทำการใด ๆ ให้เกิดความเสียหายแก่ต้นไม้ใหญ่ในบริเวณดังกล่าวด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่นำผลวิจัยไปใช้

1. เปรียบเทียบมาตรการในการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมืองของประเทศไทยและต่างประเทศ เห็นควรให้จัดตั้งหน่วยงานหรือองค์กรซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมกัน ระหว่างส่วนท้องถิ่น เช่น กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการตัดต้นไม้ เช่น การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เพื่อให้เกิดองค์กรที่มีความรู้ทักษะและอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานในระดับสากล เพื่อให้ทำหน้าที่รับผิดชอบเรื่องการดูแลต้นไม้ใหญ่ในเมือง และควรออกกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเมือง เพื่อให้มีข้อกำหนดและมาตรการในการคุ้มครองดูแล และการปฏิบัติต่อต้นไม้ในเมืองที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในระบบให้มีมาตรฐาน ในการปฏิบัติเป็นอย่างเดียวกัน และสามารถตรวจสอบข้อมูลได้ตามแบบที่สาธารณรัฐสิงคโปร์ หรือสหราชอาณาจักรได้ดำเนินการ ทั้งนี้โดยกฎหมายดังกล่าวจะต้องบังคับใช้กับกรณีของต้นไม้ใหญ่ที่อยู่ในส่วนพื้นที่สาธารณะที่อยู่ในความดูแลของภาครัฐและต้นไม้ใหญ่ที่อยู่ในพื้นที่ของเอกชนด้วย

2. มาตรการในการจัดตั้ง คุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของรุกขกรหรือรุกขกรรมเพื่อการจัดการต้นไม้ใหญ่ในเมืองของประเทศไทย โดยเห็นควรเสนอให้มีอำนาจหน้าที่ว่าในงานด้านที่ปรึกษาด้านการจัดการต้นไม้ใหญ่ (Vegetation Management: VM) และงานจัดการด้านรุกขกรรม และงานให้บริการเกี่ยวกับต้นไม้ใหญ่ และยังมีหน้าที่ในการฝึกอบรมและเป็นผู้ออกใบรับรองเพื่อให้เป็นผู้ผ่านการสอบจึงจะเรียกได้ว่าเป็น “รุกขกรผู้มีใบรับรอง” (certified arborists) การป่าไม้ในเมือง นิเวศวิทยาเมืองกับงานรุกขกรรมเพื่อให้เป็นสาขาวิชาใหม่ที่เกิดขึ้นรองรับปัญหามลพิษและกระแสนาฬิกาของโลก การป่าไม้ในเมืองและนิเวศวิทยาเมืองมีขอบเขตครอบคลุมไปถึงพื้นที่ “ป่า” หรือกลุ่มต้นไม้ใหญ่ที่ปลูกในเมือง รวมทั้งระบบนิเวศและสัตว์ป่าในเมือง (urban wildlife)

3. มาตรการในการกำหนดบทลงโทษแก่การคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเขตพื้นที่เมือง โดยเสนอให้มีการกำหนดบทลงโทษทางปกครอง อาญา และการชดเชยค่าเสียหายเช่นเดียวกับกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนากฎหมายการคุ้มครองในเขตพื้นที่เมืองในลักษณะประกาศให้เป็นเขตพื้นที่อนุรักษ์ในแต่ละพื้นที่ที่เห็นว่าควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ในลักษณะที่ประกาศให้เป็นพื้นที่ป่าในเมือง และส่งเสริมให้ประชาชนปลูกป่าในเชิงอนุรักษ์ในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์ของตนเองแล้วสนับสนุนด้านงบประมาณในการบำรุงรักษาและให้องค์กรรุกขกรเป็นผู้ดูแลและให้คำปรึกษา

บรรณานุกรม

- กนกวลี สุธีธร. (2564). **‘ป่าในเมือง’ โครงสร้างพื้นฐานใหม่เพื่อสุขภาพของคนเมืองใหญ่** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.sdgmovement.com/2021/04/13/sdg-insights-urban-forest/> [2568, 10 มกราคม].
- วรรณโชค ไชยสะอาด. (2559, 21 กุมภาพันธ์). **เจาะลึก “เส้นทางนักบิน” อาชีพในฝันที่กำลังขาดแคลน** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.posttoday.com/analysis/report/417404> [2568, 10 มกราคม].
- ปิติเทพ อยู่ยืนยง. (2555, 18 กรกฎาคม). **มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันน้ำท่วมของญี่ปุ่น** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://prachatai.com/journal/2012/07/41610> [2568, 1 กุมภาพันธ์].
- นิรมล สุธรรมกิจ. (2561). **การทบทวนแนวคิดป่าไม้ในเมือง (urban forest)** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://progreenecon.wordpress.com/2018/01/22/การทบทวนแนวคิดป่าไม้ในเมือง/> [2564, 3 สิงหาคม].
- พระราชบัญญัติป่าไม้. (2484, 15 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 56 หน้า 1417.
- พระราชบัญญัติผังเมือง. (2562, 29 พฤษภาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 136 (ตอนที่ 71 ก), หน้า 27.
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. (2535, 8 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 169 (ตอนที่ 42), หน้า 1.
- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง. (2535, 28 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 109 (ตอนที่ 15), หน้า 28.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. (2535, 4 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 109 (ตอนที่ 37), หน้า 1.
- สิทธิกันต์ ธีระวัฒนชัย. (2562). **กฎหมายคุ้มครองต้นไม้ในเมือง; กรณีศึกษาประเทศสิงคโปร์** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: lawforasean.krisdika.go.th/File/files/กฎหมายคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ในเมือง.pdf [2563, 25 ธันวาคม].
- ปัทมน ปัญจวิณี. (2560). **เดลิ... ชื่อนี้มีแต่สีเขียว กฎเข้มๆ เบื้องหลังความเขียวขจีของดินแดนการตะ** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://readthecloud.co/masala-3/> [2564, 9 เมษายน].
- City of Toronto. (2015). **City of Toronto Municipal Code** (Online). Available: <https://www.toronto.ca/legdocs/bylaws/lawmcode.htm>. [2025, January 1].
- E-Laws. (1990). **Ontario Heritage Act, R.S.O. 1990, c.O.18** (Online). Available: <https://www.ontario.ca/laws/statute/90o18> [2025, January 1].

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

National Capital Territory of Delhi. (1994). *The Delhi Preservation Of Trees Act, 1994*

(Online). Available: <https://www.indiacode.nic.in/bitstream/123456789/13589/1/the-delhi-preservation-of-trees-act-1994.pdf> [2025, January 1].

UK Public General Acts. (1990). *Town and Country Planning Act 1990* (Online). Available:

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1990/8/contents> [2025, January 1].

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศองค์การ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี
ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษา
หลิวโจวแห่งที่ 1 ประเทศจีน

TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP, ORGANIZATIONAL
CLIMATE AND ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR AFFECTS THE
LEARNING ORGANIZATION OF VOCATIONAL SCHOOL TEACHERS
LIUZHOU, NO. 1, CHINA

ลี่ ถิง*, นภาพรณ เนตรประดิษฐ์

Li Ting*, Napawan Netpradit

การจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Master of Management, Management, Faculty of Management Science,

Lampang Rajabhat University

*Corresponding Author e-Mail: 63854010114@g.lpru.ac.th

(Received: 2025, March 10; Revised: 2025, May 15; Accepted: 2025, May 29)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศองค์การ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาหลิวโจวแห่งที่ 1 ประเทศจีน และ 2) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศองค์การ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาหลิวโจวแห่งที่ 1 ประเทศจีน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นครูทั้งหมดในโรงเรียนอาชีวศึกษาหลิวโจวแห่งที่ 1 จำนวน 395 คน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ด้วยการเลือกตัวแปรโดยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด

ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศองค์การ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาหลิวโจวแห่งที่ 1 ประเทศจีน มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก และ 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศองค์การ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีส่งผลต่อการ

เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาหัวโจกแห่งที่ 1 ประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สามารถทำนายผลการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้ร้อยละ 82.90

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; บรรยากาศองค์การ; พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี

ABSTRACT

This study aimed to 1) examine the significance of transformational leadership, organizational climate, and organizational citizenship behavior among vocational school teachers at Liuzhou Vocational School No. 1, China, and 2) investigate the impact of these factors on the development of a learning organization within the same context. The population consisted of all 395 teachers employed at Liuzhou Vocational School No. 1. A survey research design was employed, utilizing a structured questionnaire as the primary data collection instrument. Descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, were used to summarize the data, while multiple regression analysis was employed to test the predictive relationships among the variables.

The results revealed that transformational leadership, organizational climate, organizational citizenship behavior, and learning organization characteristics were all perceived at a high level by the teachers. Furthermore, transformational leadership, organizational climate, and organizational citizenship behavior were found to have a statistically significant effect on the learning organization, with significance at the .01 level. These variables collectively predicted 82.90% of the variance in the development of a learning organization.

Keywords: transformational leadership; organizational climate; organizational citizenship behavior

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษาได้รับความสนใจและได้รับการกล่าวถึงมากขึ้นในประเทศจีน โดยมีความสำคัญต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศจีน ในช่วงการประชุมสองสภาของจีน ในปี พ.ศ.2565 มีการพิจารณาถึงแนวทางการพัฒนาอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในสายวิชาชีพที่จำเป็นต่อตลาดแรงงาน โดยกำหนดให้มีการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับปริญญาตรีอย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างหลักสูตรและสถาบันการอาชีวศึกษาชั้นนำ ความท้าทายที่พบในปัจจุบัน คือปัญหาและข้อบกพร่องของระบบการประกันคุณภาพวิทยาลัยอาชีวศึกษา ประการแรกคือ โรงเรียนอาชีวศึกษาหรือ

สถาบันการอาชีวศึกษามีจำนวนน้อยและมีขนาดค่อนข้างเล็ก ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ประการที่สองคือ สถาบันการอาชีวศึกษาของเอกชนที่เปิดการสอนถึงระดับปริญญาตรีบางแห่งยังมีข้อบกพร่องของบริหารจัดการ เช่น อัตราส่วนของครูผู้สอนที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน นักศึกษา การพัฒนาอาชีวศึกษา จำเป็นต้องเป็นไปตามทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และคำนึงถึงความจำเป็นในการเตรียมบุคลากรด้านเทคนิคและทักษะอาชีพรอบด้าน เพื่อการวางแผนกำลังคนให้เหมาะสมกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยระบบอาชีวศึกษาจะต้องได้รับการออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นระบบเพื่อขับเคลื่อนประเทศเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (วารสารวิทยุไมตรีไทย-จีน, 2565, หน้า 5)

ภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมกับยุคการเปลี่ยนแปลงเช่นยุคปัจจุบันมีแนวคิดทฤษฎีที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันมากคือ แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพซึ่งเป็นทฤษฎีภาวะผู้นำแนวใหม่หรือเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพเป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ไปสู่ภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีการกระจายอำนาจหรือการเสริมสร้างพลังใจเป็นผู้มีคุณธรรม และมีการกระตุ้นตามให้มีความเป็นผู้นำด้วย ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถทำให้ประสิทธิผลของงานและองค์การสูงขึ้น แม้ว่าสภาพขององค์การจะมีข้อจำกัดต่าง ๆ เพียงใด (ฉัตรกนก สหพัฒนสมบัติ และสนั่น ประจงจิตร, 2566, หน้า 142) ประกอบกับบรรยากาศของโรงเรียน ถือว่ามีความสำคัญต่อขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร เพราะบรรยากาศองค์การเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล หรือบุคลากรกับสิ่งแวดล้อมภายในองค์การ ซึ่งปฏิสัมพันธ์เหล่านั้นจะส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของสมาชิกทุกระดับ ดังนั้นหากวิเคราะห์พฤติกรรมการทำงานของสมาชิกในองค์การรวมทั้งประสิทธิภาพ และประสิทธิผลขององค์การจึงต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม หรือบรรยากาศองค์การที่มวลสมาชิกในชุมชนนั้น ๆ อยู่ร่วมกันจึงอาจกล่าวได้ว่า บรรยากาศองค์การมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน เพราะมีผลต่อปฏิสัมพันธ์ความรู้สึกร่วมกัน เจตคติ ทัศนคติ รวมทั้งการปฏิบัติงานของคนในองค์การ ดังนั้นการส่งเสริมบรรยากาศองค์การให้เอื้อต่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาต้องคำนึงถึงปัจจัยหลาย ๆ อย่างไม่ว่าจะเป็น การติดต่อสื่อสาร การสนับสนุนให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน การตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ความจงรักภักดีต่อองค์การ และความร่วมมือในการทำงาน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศองค์การที่เอื้อให้บุคลากรในองค์การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และร่วมกันพัฒนาวิชาชีพเพื่อคุณภาพของผู้เรียน (จุลลี ศรีชะโคตร และวัลลภา อารีรัตน์, 2558, หน้า 26)

องค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) เป็นแนวคิดในการพัฒนาองค์การโดยเน้นการพัฒนาการเรียนรู้สภาวะของการเป็นผู้นำในองค์การ (leadership) และการเรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กร (team learning) เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทักษะประสบการณ์ร่วมกัน และพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่องทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันการมีองค์การแห่งการเรียนรู้จะทำให้องค์การและ

บุคลากร มีกระบวนการทำงานและผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพองค์การที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรภายในองค์กรทุกระดับพัฒนาและปรับปรุงขีดความสามารถเพิ่มศักยภาพของบุคลากรมีบรรยากาศการจูงใจเอื้อต่อการเรียนรู้มีการจัดการความรู้ และเทคโนโลยีมาประยุกต์ในการเรียนรู้พัฒนาองค์การให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงจากสังคมภายนอกนำไปสู่เป้าหมาย และความเจริญเติบโตก้าวหน้าขององค์การ (นครินทร์ จับจิตต์, 2562, หน้า 100)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาจึงนำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศองค์การ และพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาหลัวโจวแห่งที่ 1 ประเทศจีน ซึ่งผลการศึกษานำไปใช้ประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาทำให้โรงเรียนอาชีวศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนต่อไป

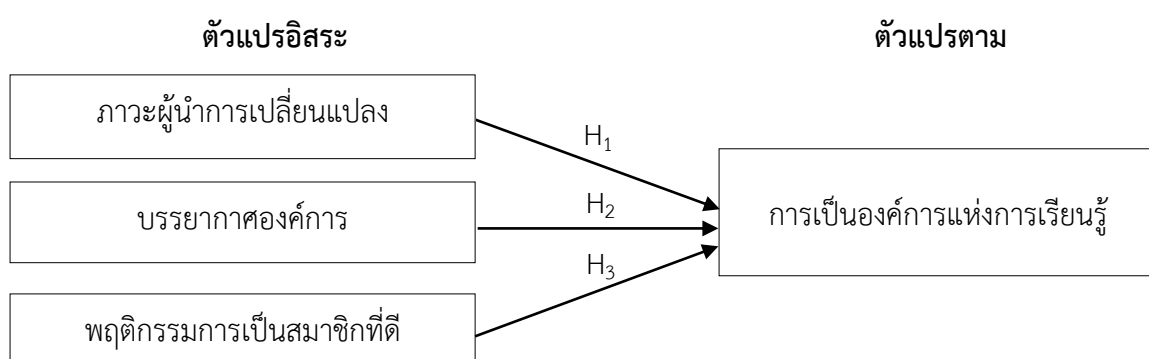
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศองค์การ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาหลัวโจวแห่งที่ 1 ประเทศจีน
2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศองค์การ และพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาหลัวโจวแห่งที่ 1 ประเทศจีน

สมมติฐานของการวิจัย

- H1: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
H2: บรรยากาศองค์การส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
H3: พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นครูทั้งหมดในโรงเรียนอาชีวศึกษาหลัวโจวแห่งที่ 1 จำนวน 395 คน (วิทยาลัยอาชีวศึกษาหลัวโจว, ออนไลน์, 2566)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ส่วนที่ 2 ความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยายกาตองค์การ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) 5 ระดับ ดังนี้ 5 หมายถึงมากที่สุด 4 หมายถึงมาก 3 หมายถึงปานกลาง 2 หมายถึงน้อย 1 หมายถึงน้อยที่สุด และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาสอดคล้องต่อประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อทำการตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ในด้านเนื้อหา ภาษา ข้อความ ความหมาย และโครงสร้าง รวมทั้งการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับสิ่งที่ต้องการศึกษา (item objective congruence: IOC) ผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับสิ่งที่ต้องการศึกษาได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องรวมทั้งฉบับเป็น.98 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วนำไปทดลองใช้ (tryout) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 30 คน และนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของคอนบรัค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ=.76

การเก็บรวมข้อมูล นำแบบสอบถามไปเผยแพร่โดยใช้แพลตฟอร์ม <https://www.wjx.cn/vm/egUVdBP.aspx#> เก็บรวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องในช่วงระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ.2567 ถึง มีนาคม พ.ศ.2567

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 121) ดังนี้ 4.51-5.00 หมายถึงอยู่ในระดับมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึงอยู่ในระดับมาก 2.51-3.50 หมายถึงอยู่ในระดับปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึงอยู่ในระดับน้อย 1.00-1.50 หมายถึงอยู่ในระดับน้อยที่สุด และ 2) สถิติอ้างอิง คือการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ด้วยการเลือกตัวแปรโดยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 60.34 สถานภาพโสด จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.63 อายุต่ำกว่า 26 ปี จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ

40.16 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.40 รายได้ต่อเดือน 4,001-6,000 หยวน จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 44.39

ส่วนที่ 2 ความสำคัญของปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศองค์การ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษา หลัวโจวแห่งที่ 1
ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	ระดับความสำคัญ
ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.32	0.59	มาก
ด้านบรรยากาศองค์การ	4.34	0.57	มาก
ด้านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี	4.35	0.57	มาก
ด้านการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้	4.40	0.54	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.35	0.57	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าปัจจัยด้านการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ภาพรวมมีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 ($\mu=4.40$, $\sigma=0.54$) รองลงมาด้านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีภาพรวมมีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 ($\mu=4.35$, $\sigma=0.57$) ด้านบรรยากาศองค์การภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 3 ($\mu=4.34$, $\sigma=0.57$) และด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงภาพรวมมีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 4 ($\mu=4.32$, $\sigma=0.59$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 อิทธิพลของปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศองค์การ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษา หลัวโจว แห่งที่ 1
ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด

ตัวแปรอิสระ	การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้			t	p	VIF
	B	S.E	Beta			
ค่าคงที่	0.08	0.10	-	0.79	.43	
ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	0.22	0.05	0.23	4.23**	.00	6.91
ด้านบรรยากาศองค์การ	0.45	0.05	0.46	8.68**	.00	6.58
ด้านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี	0.29	0.05	0.28	8.88**	.00	2.30

$R^2=0.829$, $AdjR^2=0.827$, $F=640.16^{**}$, $p=.00$

จากตารางที่ 2 พบว่าด้านบรรยากาศองค์การส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มากที่สุดโดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย เท่ากับ 0.45 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.05 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.46 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมาด้านพฤติกรรมการณ์เป็นสมาชิกที่ดีส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.29 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.05 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.28 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านส่วนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.22 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.06 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.23 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรอิสระทั้ง 3 สามารถทำนายผลการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาหัวใจแห่งที่ 1 ได้ร้อยละ 82.90

ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศองค์การและพฤติกรรมการณ์เป็นสมาชิกที่ดีส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานของการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนี้

สมมติฐานของการวิจัย	t	p	สรุปผล
H ₁ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้	4.23**	.00	สนับสนุน
H ₂ : บรรยากาศองค์การส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้	8.68**	.00	สนับสนุน
H ₃ : พฤติกรรมการณ์เป็นสมาชิกที่ดีส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้	8.88**	.00	สนับสนุน

** $p < .01$

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมสามารถพยากรณ์การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาหัวใจแห่งที่ 1 ได้ร้อยละ 82.90 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสนับสนุนตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารของโรงเรียนมีการมอบหมายงานแก่ครูตามความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล กระตุ้นให้ครูรู้สึกร่าเริงในการทำงานที่มีความท้าทายและเป็นโอกาสที่ดีที่จะได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง สนับสนุน และจูงใจให้ครูใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานวิชาการ และสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูโดยการแสดงออกให้เห็นว่าทุกคนมีความสำคัญและมีคุณค่า เห็นความสำคัญของผู้ร่วมงานโดยเปิดโอกาสให้เรียนรู้สิ่งใหม่อยู่เสมอ สอดคล้องกับ ซาลิสเฮ้ ดะเซ็ง (2555, หน้า 73) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาจัดการองค์การให้มีความอยู่รอดโดยสวัสดิภาพสันติสุขและความสำเร็จ มีความเจริญเติบโตก้าวหน้าหรือประสบความสำเร็จขององค์การ ซึ่งขึ้นกับภูมิปัญญาความคิดอ่านวิสัยทัศน์และแนวปฏิบัติที่สร้างสรรค์ของภาวะผู้นำ ผู้นำจะต้องสร้างศรัทธาสร้างความไว้วางใจให้กับผู้ตาม

ทำตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือเอาใจใส่ต่องานที่มอบหมาย มีความเป็นกันเอง เสียสละต่อผู้ได้บังคับบัญชาทำให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับ อรณิชา ทศดา (2564, หน้า 29) ที่พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามีความสำคัญอยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัจจัยด้านการบรรยากาศองค์การส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาหล้าโจวแห่งที่ 1 ซึ่งสนับสนุนตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมปัจจัยด้านการบรรยากาศองค์การมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนมีโครงสร้างองค์การที่มีความยืดหยุ่นเน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการดำเนินงาน ผู้บริหารมีการพิจารณาความดีความชอบให้ครูในโรงเรียนอย่างเหมาะสม ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดพันธกิจและค่านิยมขององค์การ และมาตรฐานการปฏิบัติงานในโรงเรียนส่งผลให้ระบบการทำงานในโรงเรียนดีขึ้น สอดคล้องกับ Brown & Moberg (1980, p. 420) ที่กล่าวว่าบรรยากาศองค์การเป็นเครื่องมือที่ช่วยกำหนดรูปแบบความคาดหวังของสมาชิกขององค์การ ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อทัศนคติและความพอใจของพนักงานต่อองค์การ ดังนั้นจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถจัดวางรูปแบบของบรรยากาศองค์การที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของพนักงานได้อย่างถูกต้อง และยังสอดคล้องกับ ธนัทพงษ์ วั่งทะพันธ์ (2564, หน้า 6) ที่พบว่าบรรยากาศองค์การและความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก และมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ จุลลี ศรีษะโคตร และวัลลภา อารีรัตน์ (2558, หน้า 26) ที่พบว่าบรรยากาศองค์การของสถานศึกษามีความสำคัญอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยสูงสุดขณะที่ด้านสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านวิสัยทัศน์ร่วมด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านบรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู

ปัจจัยด้านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาหล้าโจวแห่งที่ 1 ซึ่งสนับสนุนตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมปัจจัยด้านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูในโรงเรียนมีความสามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูในโรงเรียนมีกระบวนการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดีและครูในโรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ มาลีณี ศรีเมตรี, ปิยกนิษฐา โชติวนิช และวไลรักษ์ อ่อนสีบุตร (2566, หน้า 154) ที่พบว่าพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การเป็นพฤติกรรมของบุคลากรที่เกิดจากตัวของบุคลากรเองที่ยึดถือและปฏิบัติเพื่อองค์การด้วยความตั้งใจ สมควรใจ และเต็มใจ โดยที่องค์การมิได้กำหนดไว้ในบทบาทหน้าที่หรือความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติงาน และยังสอดคล้องกับ ชัชวิน เณรหนู (2561, หน้า 6) ที่พบว่าปัจจัยด้านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

สนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพกับทีมงาน สภาพแวดล้อมขององค์การที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก และยังพบว่าปัจจัยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์การที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยด้านการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก เนื่องจากภายในโรงเรียนครูสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้อย่างสะดวกทั้งด้านองค์ความรู้และวิธีการทำงาน มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาครูในโรงเรียนมีวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน และครูในโรงเรียนฝึกฝนตนเองด้วยการเรียนรู้อยู่เสมอ สอดคล้องกับ McGill & Slocum (1994, p. 234) ที่กล่าวว่าองค์การแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์การที่สนับสนุนการเรียนรู้แก่มวลสมาชิกทุกคน มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์การอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้มิใช่การฝึกอบรม การเรียนรู้จะกระตุ้นให้ทุกคนมีแรงบันดาลใจ และส่งเสริมในการกระทำซึ่งเป็นวินัยภายในตนเอง การปรับปรุงแก้ไขเพื่อความสำเร็จขององค์การ รวมถึงอนุญาตให้บุคคลพยายามสร้างพฤติกรรมใหม่ ซึ่งสิ่งนั้นส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับ ญัฐกิตติมา วงศ์สุขสิน และปณิธาน วรรณวัลย์ (2565, หน้า 165) ที่พบว่าสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านบรรยากาศองค์การ ด้านเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และด้านโครงสร้างองค์การที่เหมาะสมตามลำดับ ส่วนความสัมพันธ์ด้านบรรยากาศองค์การ ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศองค์การ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มีความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญต่อการสร้างองค์การให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยการเปิดโอกาสให้ทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันในองค์การ การจัดโครงสร้างองค์การให้มีความเหมาะสม และส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และการพัฒนาครูบุคลากรในด้านต่าง ๆ

2. ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมในองค์การให้ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกัน เสริมสร้างแรงจูงใจในการพัฒนานักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความรัก ความสามัคคี และความผูกพันในองค์การ

วารสารวิชาการศรียศ ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยเชิงสาเหตุของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อให้ทราบถึงอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลโดยรวมของตัวแปรต่าง ๆ ที่จะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น วัฒนธรรมองค์กร หรือการบริหารทรัพยากรมนุษย์

บรรณานุกรม

- จุลลี ศรีชะโคตร และวัลลภา อารีรัตน์. (2558). บรรยากาของค์การที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น. *วารสารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 38(1), หน้า 26-36.
- ฉัตรกนก สหพัฒน์สมบัติ และสนั่น ประจงจิตร. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 20(38), หน้า 142-155.
- ชัชวิน เณรหนู. (2561). *พฤติกรรมที่สนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพกับทีมงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และสภาพแวดล้อมขององค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ที่มีผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของข้าราชการสำนักงานปลัดบัญชาทหาร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต.*
- ชาลีฮะห์ ดะเซ็ง. (2555). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.*
- ณัฐกิตติมา วงศ์สุสิน และปณิธาน วรณวลย์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 11(41), หน้า 165-174.
- ธนัทพงษ์ วั่งทะพันธ์. (2564). *บรรยากาของค์การที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- นกรินทร์ จัปจิตต์. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 6).* กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

มาลินี ศรีไมตรี, ปิยนันท์ โชติวณิช และวิลารักษ์ อ่อนสืบุตร. (2566). อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานและความสุขในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตอีสานใต้ กรณีศึกษา : การปฏิบัติงานที่บ้านในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. **วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ**, 15(1), หน้า 154-178.

วารสารวิทยะไมตรีไทย-จีน. (2565). **แผนพัฒนาอาชีวศึกษาของจีน** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<https://www.stsbeijing.org/contents/28551>. [2566, 11 กันยายน].

วิทยาลัยอาชีวศึกษาหลิวโจว. (2566). **รายงานคุณภาพการศึกษาอาชีวศึกษาหลิวโจว 2023**. หลิวโจว: ศูนย์พัฒนาวิชาชีพหลิวโจว.

อรณิชา ทศตา. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. **วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.)**, 27(2), หน้า 29-41.

Brown, W.B., & Moberg, D.J. (1980). **Organizational Theory and Management : A Macro Approach**. New York: John Wiley & Sons.

Cronbach, L.J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. **Psychometrika**, 16(3), pp. 297-334.

McGill, M.E., & Slocum, J.W. (1994). **The Smarter Organization**. New York: John Wiley & Sons.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

แนวทางการยกระดับศูนย์การเรียนรู้ภูกะเหียงสู่การเป็นสถานที่จัดงานอีเว้นท์
เชิงวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์

GUIDELINES FOR ELEVATING PHU KHA RIANG LEARNING CENTER INTO
A DISTINCTIVE CULTURAL EVENT VENUE

รัศมี อัจฉริยไพศาลกุล*, จารวี กมลศิริพิชัยพร

Ratsamee Ajchariyapaisankul*, Jaravee Kamolsiripichaiporn

สาขาวิชาการผลิตและการจัดการอีเว้นท์ คณะการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Event Production and Management, School of Tourism and Services,

University of the Thai Chamber Commerce

*Corresponding Author e-Mail: ajratsameeapk@gmail.com

(Received: 2025, March 12; Revised: 2025, May 24; Accepted: 2025, May 31)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของศูนย์การเรียนรู้ภูกะเหียงที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นจุดขายในการจัดงานอีเว้นท์ 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมที่ศูนย์การเรียนรู้ภูกะเหียง และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภูกะเหียงให้เป็นสถานที่จัดงานอีเว้นท์ที่มีเอกลักษณ์และยั่งยืน โดยการวิจัยเป็นในเชิงคุณภาพการเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่น จำนวน 5 คน 2) นักจัดกิจกรรมผู้ประกอบการงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรม จำนวน 10 คน 3) ผู้นำชุมชนและปราชญ์ท้องถิ่น จำนวน 10 คน 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสถานที่จัดงานอีเว้นท์ จำนวน 5 คน 5) ชาวบ้านในชุมชน ที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม จำนวน 20 คน รวม จำนวน 50 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

จากการศึกษาพบว่าวัตถุประสงค์ที่ 1 ศูนย์การเรียนรู้ภูกะเหียงมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง การเกษตรแบบผสมผสาน และวัฒนธรรมของชาวลาวเวียง ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาเป็นจุดขายสำหรับงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมได้ วัตถุประสงค์ที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดงาน ได้แก่ ความพร้อมของสถานที่ ความร่วมมือของชุมชน การตลาดและการประชาสัมพันธ์ และความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ โดยการเตรียมพื้นที่และการมีส่วนร่วมของชุมชนมีบทบาทสำคัญ วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการพัฒนาให้ศูนย์การเรียนรู้ภูกะเหียงเป็นสถานที่จัดงานอีเว้นท์ที่มีเอกลักษณ์และ

ยังยืนควรเน้นการผสมผสานวัฒนธรรมกะเหรี่ยง ลาวเวียง และเกษตรกรรมแบบผสมผสานในการออกแบบกิจกรรม พร้อมทั้งใช้การตลาดดิจิทัลในการโปรโมตงาน และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้รองรับงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นผ่านการจัดงานที่สร้างประสบการณ์และรายได้ให้กับชุมชน

คำสำคัญ: ศูนย์การเรียนรู้; สถานที่จัดงานอีเว้นท์; อีเว้นท์เชิงวัฒนธรรม

ABSTRACT

This study aimed to 1) examine the identity and cultural values of the Phu Kha Riang Learning Center that could be developed into a unique selling point for organizing cultural events; 2) analyze the factors contributing to the successful organization of cultural events at the Phu Kha Riang Learning Center; and 3) propose guidelines for developing the Learning Center into a distinctive and sustainable cultural event venue. A qualitative research methodology was employed, and data were collected through in-depth interviews. The key informants included 5 government and local administrative officers, 10 cultural event organizers and entrepreneurs, 10 community leaders and local sages, 5 experts in event venue development, and 20 local residents, totaling 50 participants. A purposive sampling method was used, and the data were analyzed using content analysis.

The findings indicated that, in line with the first objective, the Phu Kha Riang Learning Center possessed a distinctive cultural identity rooted in the traditional lifestyle of the Karen people, integrated agricultural practices, and the cultural heritage of the Lao Wieng community. These elements could be leveraged as unique selling points for organizing cultural events. Regarding the second objective, the key factors influencing event success included venue readiness, community participation, effective marketing and publicity, and a focus on environmental and economic sustainability. Spatial preparation and active community engagement were identified as essential for delivering authentic and meaningful cultural experiences. In relation to the third objective, the study proposed that future development of the Learning Center should emphasize the integration of Karen and Lao Wieng cultures, along with mixed farming traditions, into event design. Digital marketing strategies should be employed to enhance event visibility, and infrastructure improvements should be made to accommodate environmentally friendly practices. Furthermore, strong

community involvement and local economic development should be promoted through events that generate both educational value and income for the local population.

Keywords: learning center; event venue; cultural events

บทนำ

การจัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกท้องถิ่น ตลอดจนเป็นเครื่องมือส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการท่องเที่ยว (Getz, 2012, p. 114) โดยความสำเร็จของอีเว้นท์ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ การตลาดที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ในยุคดิจิทัลและหลังโควิด-19 รูปแบบการจัดงานมีการปรับเปลี่ยนโดยเน้นความปลอดภัย ความยืดหยุ่น และการมีส่วนร่วมผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การจัดงานแบบไฮบริดและการมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมในรูปแบบเสมือนจริงที่เปิดโอกาสให้ผู้คนเข้าถึงกิจกรรมได้จากทุกที่ (Jones, Richards & Weber, 2021, p. 275) ในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความสนใจในฐานะกลไกที่สร้างรายได้ให้ชุมชน และรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น (UNESCO, 2019, pp. 110–112) โดยงานอีเว้นท์สามารถสร้างความภาคภูมิใจและกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางสังคมของคนในพื้นที่ (Smith, 2013, pp. 66–70) จากแนวคิด Cultural Tourism Development Model ของ Richards (2018, pp. 13–14) การจัดกิจกรรมวัฒนธรรมในพื้นที่มรดกจำเป็นต้องคำนึงถึงประสบการณ์ของผู้เข้าร่วม การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหวียง จังหวัดนครนายก เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งจัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ ผ่านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เช่น การถ่ายทอดสดพิธีกรรม การจัดกิจกรรมเสมือนจริง และแอปพลิเคชันแปลภาษาเพื่อขยายการเข้าถึง (Ketter, 2022, p. 101043) ขณะเดียวกันแนวคิดการจัดงานแบบยั่งยืนของ Mair & Weber (2023, p. 132) ที่เน้น circular event management การลดขยะและใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ก็สามารถนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาให้ศูนย์แห่งนี้เป็นพื้นที่ต้นแบบของการจัดงานอีเว้นท์ที่ทั้งร่วมสมัยและยั่งยืนในระยะยาว

งานอีเว้นท์มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยเฉพาะงานขนาดใหญ่ เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง และเทศกาลศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ก่อให้เกิดรายได้แก่ภาคธุรกิจในท้องถิ่น (TCEB, Online, 2020) จากรายงานของสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ อุตสาหกรรมไมซ์ซึ่งรวมถึงงานอีเว้นท์ สร้างรายได้มากกว่า 200,000 ล้านบาทต่อปี และมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนภาคบริการ โรงแรม และธุรกิจที่เกี่ยวข้องนอกจากผลทางเศรษฐกิจ งานอีเว้นท์ยังมีบทบาททางสังคมในการเชื่อมโยงชุมชนกับภาคธุรกิจ โดยเฉพาะงานที่เน้นอัตลักษณ์ชุมชน เช่น เทศกาลแห่เทียนเข้าพรรษา ที่ช่วยเสริมสร้างความร่วมมือในท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของตนเอง (Raj & Vignali, 2010, pp. 54–57) ในมิติทางวัฒนธรรม งานอีเว้นท์ยังเป็นกลไกสำคัญในการอนุรักษ์และปรับตัวของมรดกทาง

วัฒนธรรมให้สอดคล้องกับยุคสมัย ผ่านกิจกรรม เช่น งานแสดงศิลปะพื้นบ้าน มหกรรมอาหารท้องถิ่น และการแสดงศิลปะร่วมสมัย (Richards, 2018, pp. 13–14)

งานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมมีจุดเด่นที่แตกต่างจากงานอีเว้นท์ทั่วไป เนื่องจากมุ่งเน้นการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนและการใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Richards, 2018, p. 19) ลักษณะของงานดังกล่าวมักสะท้อนอัตลักษณ์วัฒนธรรมผ่านกิจกรรม เช่น การแสดงศิลปะพื้นบ้าน การสาธิตภูมิปัญญา และการประกวดเครื่องแต่งกายท้องถิ่น การออกแบบกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมสามารถสัมผัสและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นหัวใจสำคัญในการสร้างประสบการณ์ที่มีความหมาย (Pine & Gilmore, 1999, pp. 39–44) ขณะเดียวกันแนวทางการจัดงานที่คำนึงถึงความยั่งยืน เช่น การลดขยะ การใช้ทรัพยากรในชุมชน และการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียม เป็นปัจจัยสนับสนุนความยั่งยืนของทั้งวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม งานอีเว้นท์ในระดับชุมชนยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจ สร้างความสามัคคี และพัฒนาศักยภาพชุมชนในด้านต่าง ๆ ทั้งการบริหารจัดการการตลาด และการพัฒนาสินค้าท้องถิ่น (UNESCO, 2019, pp. 46–47) ตัวอย่างที่สะท้อนความสำเร็จ คือ เทศกาลไหมจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นเวทีในการนำเสนอศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน พร้อมสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนผ่านการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน

ศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหวียง จังหวัดนครนายก เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สะท้อนอัตลักษณ์วัฒนธรรมผ่านกิจกรรมท้องถิ่น วิถีเกษตร และภูมิปัญญาหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งเป็นทุนวัฒนธรรมสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างรุ่น (ปานตะวัน รัตนพันธุ์, เสรี วงษ์มณฑา และผกา มาศ ชัยรัตน์, 2566, หน้า 224–226) แม้จะมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แต่ยังคงขาดการยกระดับให้เป็นพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับการจัดงานอีเว้นท์ที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและเสริมบทบาทชุมชนบนฐานทุนวัฒนธรรม แนวทางพัฒนาควรเชื่อมโยงกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสร้างสรรค์ (creative cultural tourism) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมอย่างลึกซึ้ง พร้อมประยุกต์ใช้หลักการบริหารจัดการอีเว้นท์ การตลาด และการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเน้นสามองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การออกแบบประสบการณ์ที่มีความหมาย การใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม และการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกกระบวนการ

ผลการวิจัยนี้เป็นการศึกษานี้จึงมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาแนวทางการยกระดับศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหวียงให้กลายเป็นสถานที่จัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์และความยั่งยืน โดยอาศัยแนวคิดด้านการจัดการอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรม การตลาด และการพัฒนาชุมชนสามารถเป็นต้นแบบของการจัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมที่มีความยั่งยืน โดยนำเสนอรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของพื้นที่ และสามารถต่อยอดไปสู่การเป็นจุดหมายปลายทางระดับชาติและนานาชาติ ทั้งนี้แนวทางที่นำเสนอจะสนับสนุนให้ศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหวียงสามารถแปลงทุนทางวัฒนธรรมให้เป็นทุนทางเศรษฐกิจ พร้อมส่งเสริมการกระจายรายได้และพัฒนาศักยภาพของชุมชนในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียงที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นจุดขายในการจัดงานอีเว้นท์
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมที่ศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียง
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียงให้เป็นสถานที่จัดงานอีเว้นท์ที่มีเอกลักษณ์และยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียง จังหวัดนครนายก ประกอบด้วย ชาวภูเกะเหียงในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรม ผู้จัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรม ทั้งจากหน่วยงานรัฐและเอกชนนักท่องเที่ยวและผู้เข้าร่วมงานอีเว้นท์ ที่สนใจวัฒนธรรมภูเกะเหียง ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและงานอีเว้นท์ ทำการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยพิจารณาจากเกณฑ์หลักคือ ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมในบริบทของศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียง จังหวัดนครนายกเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึกจากผู้มีประสบการณ์จริงและมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมในระดับชุมชนและเชิงนโยบาย จำนวน 50 คน จนได้ข้อมูลอิ่มตัว (data saturation) แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่นที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายหรือสนับสนุนกิจกรรมอีเว้นท์ในพื้นที่ จำนวน 5 คน 2) นักจัดกิจกรรมงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมที่มีประสบการณ์ในการออกแบบกิจกรรมและดำเนินงานในชุมชน จำนวน 10 คน 3) ผู้นำชุมชนและปราชญ์ท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับประเพณี วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวภูเกะเหียง จำนวน 10 คน 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสถานที่จัดงานอีเว้นท์ เช่น นักวิชาการหรือที่ปรึกษาที่เคยทำงานร่วมกับศูนย์การเรียนรู้หรือชุมชนอื่น ๆ ที่คล้ายคลึง จำนวน 5 คน และ 5) ชาวบ้านในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือนำเสนอวัฒนธรรมในงานอีเว้นท์ จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในการศึกษาครั้งนี้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) โดยมีการออกแบบคำถามสัมภาษณ์ เพื่อให้ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ เช่น การใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรม การสร้างประสบการณ์ที่มีความหมาย และการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยหัวข้อคำถามตามประเด็นหลัก ได้แก่ 1.1) ศักยภาพของพื้นที่ 1.2) บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 1.3) ความท้าทายในการจัดกิจกรรม 1.4) แนวทางการพัฒนาและการยกระดับพื้นที่ให้เป็นจุดหมายปลายทางอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรม และ 2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม (participant and non-participant observation) สังเกตการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น สังเกตพฤติกรรมของผู้เยี่ยมชมและนักท่องเที่ยวที่มาเข้าร่วม

กิจกรรมบันทึกสภาพแวดล้อมที่อาจเป็นปัจจัยเอื้อต่อการจัดงานอีเว้นท์ การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือใช้วิธีการตรวจสอบความเหมาะสมของคำถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหาเพื่อนำไปทดลองใช้และปรับปรุงถ้อยคำให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ดำเนินการชี้แจงรายละเอียดให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทราบก่อนการตอบในแต่ละตอนอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือที่ถูกต้อง จากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลที่ได้เพื่อนำไปวิเคราะห์ตามขั้นตอนที่วางไว้ในกระบวนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตภาคสนามถูกวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ตามแนวทางของการวิเคราะห์เชิงประเด็น เพื่อสกัดสาระสำคัญที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของศูนย์การเรียนรู้ ปัจจัยความสำเร็จในการจัดงาน และแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) การถอดเทปคำสัมภาษณ์ 2) การวิเคราะห์เชิงประเด็น (thematic analysis) แบบ inductive ที่สะท้อนบริบทเฉพาะของพื้นที่การศึกษากระบวนการวิเคราะห์ประกอบด้วยการให้รหัสข้อมูล (coding) ผ่าน 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การถอดเทปคำสัมภาษณ์เป็นข้อความสมบูรณ์ 2) การให้รหัสแบบเปิดเพื่อระบุข้อความสำคัญหรือแนวคิดหลัก 3) การจัดกลุ่มรหัส เพื่อนำไปสังเคราะห์เป็นธีมที่สะท้อนประเด็นหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้เข้าใจถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียง จังหวัดนครนายก ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรม และแนวทางการพัฒนาให้เป็นสถานที่จัดงานที่มีเอกลักษณ์และยั่งยืน

ผลจากการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียงที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นจุดขายในการจัดงานอีเว้นท์ ผ่านการถอดความ การเข้ารหัส และการจัดกลุ่มข้อมูลอย่างเป็นระบบ สรุปได้ 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1) อัตลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นทุนทางกิจกรรมมีจุดเด่นด้านวิถีชีวิตแบบพึ่งพาตนเอง โดยเฉพาะระบบเกษตรกรรมผสมผสาน ซึ่งสามารถแปลงเป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติได้ เช่น เวิร์กช็อปดำนา เลี้ยงสัตว์ และการทำปุ๋ยอินทรีย์ โดยเชื่อมโยงกับมรดกทางวัฒนธรรมของชาวภูเกะเหียงอย่างกลมกลืน 2) ความหลากหลายชาติพันธุ์เป็นโอกาสในการออกแบบอีเว้นท์พื้นที่ดังกล่าวยังเป็นที่อยู่ร่วมของกลุ่มลาวเวียงซึ่งมีทุนวัฒนธรรมที่โดดเด่น เช่น การทอผ้า และอาหารพื้นบ้าน กิจกรรมเหล่านี้สามารถต่อยอดเป็นประสบการณ์วัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้เข้าร่วมงาน 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยแห่งความยั่งยืนมีบทบาทเชิงรุกในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การออกแบบกิจกรรม การให้ข้อมูลท้องถิ่น ไปจนถึงการจัดสรรรายได้อย่างเป็นธรรม ส่งผลให้สถานที่ ไม่ใช่เพียงสถานที่จัดงาน แต่เป็นพื้นที่ของเจ้าของวัฒนธรรมที่ร่วมสร้างสรรค์และพัฒนาอย่างแท้จริง กล่าวได้ว่า ศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียงมี

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นพื้นที่จัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ ผ่านการใช้ทุนวัฒนธรรม วิถีชีวิต และการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมอัตลักษณ์ท้องถิ่นและขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

ปัจจัยใดที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมที่ศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียงปัจจัยแห่งความสำเร็จ ซึ่งสะท้อนผ่านการถอดความ การเข้ารหัส และการจัดกลุ่มข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้การเสนอผลการวิเคราะห์ที่ได้จัดเรียงตามโครงสร้างของธีมที่เกิดจากข้อมูลภาคสนามอย่างชัดเจน ดังนี้

- ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น ทางเดินและจุดพัก โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ รหัสที่สะท้อนข้อจำกัด เช่น พื้นที่ไม่เพียงพอ หรือ ขาดแสงสว่าง ถูกจัดรวมเป็นหมวด ปัจจัยทางกายภาพ และสังเคราะห์เป็นธีมด้านความพร้อมเชิงโครงสร้าง

- การมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกมิติ ตั้งแต่การวางแผน ออกแบบกิจกรรม ไปจนถึงการจัดการภายในงาน ซึ่งสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและเสริมความสมจริงของกิจกรรม รหัสที่พบอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมใช้ประโยชน์ ถูกจัดในหมวด ความเป็นเจ้าของของชุมชน และพัฒนาเป็นธีมด้านการมีส่วนร่วม

- กลยุทธ์การตลาดและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผ่านสื่อดิจิทัล เช่น เพจโซเชียลมีเดีย คลิปประชาสัมพันธ์ และการสร้างเรื่องเล่าวัฒนธรรมที่น่าสนใจ มีผลต่อการรับรู้และจำนวนผู้เข้าร่วม รหัสที่เกี่ยวข้อง เช่น เพจไม่ทันสมัย หรือ ไม่มีคอนเทนต์น่าสนใจ รวมอยู่ในหมวด การสื่อสารและการเข้าถึง และถูกรวบรวมเป็นธีมด้านการตลาด

- ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ คำนึงถึงการลดขยะ การใช้วัสดุธรรมชาติ และการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างเป็นธรรม ซึ่งสะท้อนผ่านรหัสในหมวด สิ่งแวดล้อมเชิงสร้างสรรค์ และเศรษฐกิจฐานรากก่อนสังเคราะห์เป็นธีมด้านความยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียงให้เป็นสถานที่จัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์และยั่งยืน โดยแตกต่างจากแนวทางในงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่มักมุ่งเน้นในเชิงการจัดการจากภายนอก หรือการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยว แนวคิดใหม่ที่เสนอในงานวิจัยนี้ ควรเน้นการออกแบบกิจกรรมที่ผสมผสานอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ลาวเวียง และวิถีเกษตรกรรมแบบผสมผสาน ซึ่งล้วนเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถถ่ายทอดเป็นกิจกรรมเชิงประสบการณ์ได้อย่างสร้างสรรค์ พร้อมกับใช้กลยุทธ์การตลาดดิจิทัล เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านโซเชียลมีเดียและแพลตฟอร์มท่องเที่ยวเพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายและสร้างการรับรู้ที่มีประสิทธิภาพ ยกกระตือรือร้นของชุมชน การออกแบบกิจกรรมที่สะท้อนวัฒนธรรมมีชีวิต และการจัดการที่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและยั่งยืนทางเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) การยกระดับบทบาทของชุมชนในฐานะ เจ้าภาพกิจกรรมผลการวิเคราะห์สะท้อนชัดว่า ความยั่งยืนของกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ หากชุมชนมีบทบาทในทุกขั้นตอนของการจัดงาน ตั้งแต่การวางแผน ต้อนรับผู้เข้าร่วม ไปจนถึงการสื่อสารวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมที่ออกแบบเอง เสนอรูปแบบคณะกรรมการจัดงานโดยชุมชน ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดเดิมที่มักให้ภาคีภายนอกเป็นผู้บริหารจัดการ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน นักจัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรม และชาวบ้านที่มีส่วนร่วม เพื่อให้เข้าใจถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียง จังหวัดนครนายก ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรม และแนวทางการพัฒนาให้เป็นสถานที่จัดงานที่มีเอกลักษณ์และยั่งยืน

จากวัตถุประสงค์ที่ 1 อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียงที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นจุดขายในการจัดงานอีเว้นท์ พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียงมีศักยภาพเชิงวัฒนธรรมที่โดดเด่น โดยเฉพาะวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง การเกษตรแบบผสมผสาน และศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มลาวเวียง ซึ่งล้วนเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถต่อยอดเป็นกิจกรรมอีเว้นท์เชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีเอกลักษณ์ ทั้งนี้ Smith & Richards (2013, pp. 35–37) ได้เสนอว่าความสำเร็จของอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมอยู่ที่การแปลงอัตลักษณ์ของชุมชนให้เป็นประสบการณ์ที่ผู้ร่วมงานสามารถมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบในพื้นที่ศึกษาว่าแนวทางการจัดกิจกรรมในศูนย์ฯ เช่น การทดลองปลูกข้าวพื้นเมือง แปรรูปสมุนไพร และการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงระหว่างภูมิปัญญาทางเกษตรกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อันเป็นแนวทางที่ Altieri (2019, pp. 144–145) ชี้ว่าไม่เพียงส่งเสริมความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม แต่ยังเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับชุมชน

ในขณะเดียวกันวัฒนธรรมของชาวลาวเวียง เช่น ปลูกสมุนไพร การทอผ้า และอาหารพื้นเมือง มีศักยภาพในการออกแบบเป็นกิจกรรมอีเว้นท์ที่ดึงดูดผู้ร่วมงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบของกิจกรรมเชิงสาธิต หรือกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วม ทั้งนี้ Cohen (2004, pp. 78–79) ชี้ว่าการนำเสนอรูปแบบท้องถิ่นและหัตถกรรมพื้นเมืองในลักษณะการมีส่วนร่วม แทนการจัดแสดงแบบนิ่ง สามารถเพิ่มทั้งมูลค่าเชิงเศรษฐกิจและคุณค่าเชิงวัฒนธรรมได้อย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบกับแนวทางการจัดเทศกาลในชุมชนชาติพันธุ์อื่น เช่น เทศกาลผีตาโขนของชาวไทยภูเขาในจังหวัดเลย หรืองานประเพณีโปงลางของกลุ่มอีสานในกาฬสินธุ์ ซึ่งมักเน้นการรับชมพิธีกรรมและขบวนแห่ แนวคิดในงานวิจัยนี้เสนอรูปแบบใหม่ที่เน้น การปฏิบัติร่วม (co-creation) และการเรียนรู้แบบฝังตัว (immersive cultural engagement) ซึ่งช่วยให้ผู้ร่วมงานไม่เพียงเข้าใจวัฒนธรรมในเชิงสังเกต แต่สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์กับอัตลักษณ์ของพื้นที่ได้อย่างลึกซึ้งกว่า โดยแนวทางการออกแบบกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียงควรยกระดับจากการจัดแสดงวัฒนธรรมสู่การสร้างพื้นที่เรียนรู้มีชีวิต ที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับแนวคิดการมีส่วนร่วมแบบร่วมสมัย ซึ่งแตกต่างจากแนวทางในงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่มักเน้นการอนุรักษ์เชิงวัตถุหรือพิธีกรรมแบบนิ่ง

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมที่ศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียง ประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ความพร้อมของสถานที่และโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ลานกิจกรรม หอพัก ห้องน้ำ ระบบไฟฟ้า และความปลอดภัยพื้นฐาน ยังคงเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงานวิจัยของ Getz (2008, pp. 407–408) ยืนยันว่าโครงสร้างพื้นฐานคือพื้นฐานสำคัญของประสบการณ์งานอี

เว้นท์ ขณะทำงานของ Mair & Weber (2023, p. 138) ชี้ว่าในยุคหลังโควิด การออกแบบพื้นที่ควรคำนึงถึงความยืดหยุ่นเพื่อให้สามารถรองรับทั้งกิจกรรมภาคสนามและรูปแบบออนไลน์ได้หากจำเป็น 2) ความร่วมมือของชุมชนโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น กลุ่มแม่บ้าน และศิลปินพื้นบ้าน ช่วยเสริมความน่าเชื่อถือและความสมจริงของกิจกรรม งานวิจัยของ Moscardo (2014, p. 22) ยืนยันว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนมีผลต่อความยั่งยืนของกิจกรรมในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยนี้ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากแนวคิด community resilience ในยุคหลังการระบาดของโรคระบาดโลก งานของ Jones, Richards & Weber (2021, p. 274) แสดงให้เห็นว่าอีเว้นท์ที่ออกแบบโดยใช้ทุนชุมชนอย่างยืดหยุ่นและมีระบบสนับสนุนในระดับฐานราก จะสามารถปรับตัวต่อวิกฤตและความไม่แน่นอนได้ดีกว่ารูปแบบเดิม 3) การตลาดและการประชาสัมพันธ์ งานวิจัยของ Lee & Hsu (2019, p. 159) ชี้ให้เห็นว่าการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลสามารถขยายฐานผู้เข้าร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในบริบทหลังโควิด งานของ Ketter (2022, p. 101043) ได้เสนอแนวคิด digital storytelling for cultural engagement ซึ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเล่าเรื่องวัฒนธรรมในรูปแบบที่เข้าถึงง่ายและปรับตัวได้ เช่น การถ่ายทอดสดกิจกรรม (live streaming) การสร้างคอนเทนต์ร่วมกับชุมชน และการนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นผ่านโซเชียลมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ 4) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ คำนึงถึงการลดขยะ การใช้วัสดุธรรมชาติ และการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างเป็นธรรม แนวคิดนี้สอดคล้องกับ Mair & Weber (2023, pp. 140-141) ที่เสนอกรอบการจัดการอีเว้นท์แบบยั่งยืนภายใต้แนวคิด circular event management โดยเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ลดของเสีย และส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อให้กิจกรรมมีผลกระทบเชิงบวกต่อทั้งสิ่งแวดล้อมและชุมชนในระยะยาว

จากวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียงให้เป็นสถานที่จัดงานอีเว้นท์ที่มีเอกลักษณ์และยั่งยืน เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียงเป็นสถานที่จัดงานอีเว้นท์ที่มีเอกลักษณ์ ควรนำองค์ประกอบของวัฒนธรรมกะเหรี่ยงลาวเวียง และเกษตรกรรมแบบผสมผสาน มาผสมผสานกันในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดเทศกาล วันวัฒนธรรมกะเหรี่ยงลาวเวียง ที่มีการแสดงศิลปะพื้นบ้านและอาหารท้องถิ่น การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเกษตรกรรม ให้ผู้เข้าร่วมงานได้เรียนรู้วิถีชีวิตอย่างแท้จริง การสร้างตลาดนัดวัฒนธรรม ที่รวบรวมสินค้าเกษตรปลอดสารพิษ และงานหัตถกรรมของทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์ การบูรณาการเกษตรผสมผสานเข้ากับการเผยแพร่วัฒนธรรม ไม่เพียงแต่ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนเท่านั้น แต่ยังสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งให้กับผู้เข้าร่วมงานอีเว้นท์ และช่วยให้ศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหียงเป็นสถานที่ที่มีอัตลักษณ์ชัดเจนและยั่งยืนในระยะยาวจากการวิจัยพบว่าแนวทางสำคัญในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ให้เป็นสถานที่จัดงานอีเว้นท์ที่มีเอกลักษณ์และยั่งยืน ได้แก่ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน การออกแบบกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจ และการจัดการอย่างยั่งยืน

งานวิจัยของ Pattaratornchai, Nopakun & Protogrunge (2023, p. 12) ที่ศึกษาตลาดสร้างสรรค์ในภาคอีสานของไทย ระบุว่าตลาดนัดวัฒนธรรมที่มีความต่อเนื่องและยึดโยงกับกิจกรรมอีเว้นท์ เป็นรูปแบบที่สามารถยกระดับการสื่อสารวัฒนธรรมและส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างแท้จริงข้อเสนอจากการวิจัยนี้

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

คือการจัดการเทศกาลวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ของทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์ ผ่านกิจกรรมเชิงมีส่วนร่วม เช่น การฟ้อนรำแบบลาวเวียง เวิร์กช็อปทอผ้า และการปรุงอาหารพื้นเมือง สอดคล้องกับ Singh (2020, pp. 33-34) ที่ศึกษาการจัดงาน indigenous cultural festivals ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่ากิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมแบบประสบการณ์จริง สามารถเพิ่มคุณค่าทางวัฒนธรรมและความภูมิใจในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ งานของ Intaratat & Leelasantitham (2022, p. 47) ที่ศึกษาการจัดงานวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือของไทย ยังเน้นย้ำว่าการเปิดพื้นที่ให้กลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้ออกแบบกิจกรรมด้วยตนเองจะทำให้การจัดงานมีความน่าเชื่อถือ (cultural authenticity) และเสริมสร้างบทบาทของชุมชนในฐานะเจ้าบ้านทางวัฒนธรรม

จากการอภิปรายผลการวิจัยสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาและยกระดับศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหริ่งให้เป็นสถานที่จัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์และยั่งยืนผ่านแนวทางยกระดับที่ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) อัตลักษณ์และทรัพยากรทางวัฒนธรรม 2) การบริหารจัดการงานอีเว้นท์ 3) การส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ และ 4) ความยั่งยืนทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 1 แนวทางการยกระดับศูนย์การเรียนรู้ภูเกะเหริ่งสู่การเป็นสถานที่จัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการยกระดับศูนย์การเรียนรู้ภูเกற்று้งสู่การเป็นสถานที่จัดงานอีเว้นท์เชิงวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์ ดังนี้

1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้รองรับการจัดงานที่มีประสิทธิภาพ ปรับปรุงพื้นที่จัดงานให้มีความสะดวกสบายและสามารถรองรับผู้เข้าร่วมงานจำนวนมากได้ เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้ายบอกทางพื้นที่จอดรถ และระบบสาธารณูปโภคที่เพียงพอ
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการจัดงาน สนับสนุนให้คนในชุมชนมีบทบาทสำคัญในทุกกระบวนการของงาน เช่น การวางแผน การจัดกิจกรรม และการบริหารงาน จัดอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในการจัดงานและการบริหารจัดการให้แก่คนในท้องถิ่น
3. พัฒนาแนวทางการตลาดและประชาสัมพันธ์ ใช้สื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์ให้มากขึ้นในการโปรโมตงานอีเว้นท์ เช่น เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย และแอปพลิเคชัน สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ
4. สร้างเอกลักษณ์ของงานอีเว้นท์โดยเน้นวัฒนธรรมท้องถิ่น ออกแบบกิจกรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน เช่น การแสดงศิลปวัฒนธรรม การสาธิตหัตถกรรมพื้นบ้าน และการเวิร์กช็อปที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมงานได้มีส่วนร่วมสร้างจุดเด่นที่แตกต่างจากงานอีเว้นท์อื่น ๆ เพื่อให้เป็นที่จดจำและสามารถดึงดูดผู้เข้าร่วมงานได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาแนวทางการพัฒนาสู่ระดับนานาชาติควรศึกษาแนวทางการพัฒนาให้ศูนย์การเรียนรู้ภูเกற்று้งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติได้มากขึ้น เช่น การพัฒนากิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายหลากหลายวัฒนธรรม
2. ประเมินผลกระทบของงานอีเว้นท์ต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ควรศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการจัดงานอีเว้นท์ เพื่อหาแนวทางลดผลกระทบด้านลบและเพิ่มความยั่งยืนของงาน

บรรณานุกรม

ปานตะวัน รัตนพันธุ์, เสรี วงษ์มณฑา และผกามาศ ชัยรัตน์. (2566). ปัจจัยที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดนครนายก. *วารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 9(5), หน้า 224-238.

Altieri, M.A. (2019). *Agroecology: The science of sustainable agriculture*. Boca Raton, FL: USA.CRC Press.

- Cohen, E. (2004). *Contemporary tourism: Diversity and change*. Amsterdam: Elsevier.
- Getz, D. (2008). Event tourism: Definition, evolution, and research. *Tourism Management*, 29(3), pp. 403-428.
- Getz, D. (2012). *Event studies: Theory, research and policy for planned events* (2nd ed.). London: Routledge.
- Intaratat, K., & Leelasanthitham, A. (2022). Cultural event design among ethnic communities in northern Thailand. *Asian Journal of Tourism Research*, 7(1), pp. 45-60.
- Jones, M., Richards, G., & Weber, K. (2021). Reimagining cultural events in a post-pandemic world: Hybridization, participation and resilience. *Event Management*, 25(4), pp. 265-280.
- Ketter, E. (2022). Digital transformation of cultural tourism: Empowering local communities through technology. *Tourism Management Perspectives*, 44, p. 101043.
- Lee, C.K., & Hsu, L. (2019). Examining event marketing strategies in the digital era. *Journal of Event Management*, 23(2), pp. 150-167.
- Mair, J., & Weber, K. (2023). Sustainable event practices in the new normal: Circular economy and community-based resilience. *International Journal of Event and Festival Management*, 14(2), pp. 132-148.
- Moscardo, G. (2014). Tourism and community participation. *Annals of Tourism Research*, 45, pp. 10-30.
- Pattaratornchai, S., Nopakun, T., & Srithongrungs, A. (2023). Creative markets and cultural revitalization in Northeast Thailand. *Thai Journal of Cultural Economics*, 5(1), pp. 12-26.
- Pine, J.B., & Gilmore, J.H. (1999). *The experience economy: Work is theatre & every business a stage*. Boston: Harvard Business School Press.
- Raj, R., & Vignali, C. (2010). Creating local experiences of cultural tourism through sustainable festivals. *European Journal of Tourism, Hospitality and Recreation*, 1(1), pp. 51-67.
- Richards, G. (2018). Cultural tourism: A review of recent research and trends. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 36, pp. 12-21.
- Singh, T.V. (2020). Indigenous cultural festivals in Southeast Asia: Challenges and community adaptation. *Southeast Asian Cultural Studies*, 8(2), pp. 33-47.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

Smith, M. K., & Richards, G. (2013). *The Routledge handbook of cultural tourism*.

London: Routledge.

Thailand Convention and Exhibition Bureau. (2020). *Thailand MICE industry report 2020:*

Introduction & background (Online). Available:

https://www.businesseventsthailand.com/uploads/press_media/file/210430-file-XR2bJJYWe.pdf [2025, February 15].

UNESCO. (2019). *Culture: Urban future—Global report on culture for sustainable urban development*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

THE DEVELOPMENT OF ACTIVE LEARNING MANAGEMENT FOR GRADE 6 STUDENTS

เฉลิมพร สืบสิงห์*

Chalermporn Suebsing*

โรงเรียนบ้านท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด

Ban Tha Muang School, Roi Et Province

*Corresponding Author e-Mail: sci.sak@gmail.com

(Received: 2025, May 7; Revised: 2025, July 9; Accepted: 2025, July 12)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบ active learning และแบบทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที แบบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 81.50/87.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 และ 2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบ active learning

คำสำคัญ: การพัฒนาการจัดการเรียนรู้; การจัดการเรียนรู้แบบ active learning

ABSTRACT

This research aimed to: 1) compare the academic performance of Grade 6 students before and after the implementation of active learning, and 2) evaluate the effectiveness of active learning based on the 80/80 criterion. The sample, selected through purposive sampling, consisted of 12 Grade 6 students. The research instruments included active learning lesson plans and pre-test and post-tests designed to assess learning outcomes. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, and independent samples *t* test.

The findings of the study were as follows: 1) The effectiveness of the active learning approach for Grade 6 students was found to be 81.50/87.50, exceeding the expected threshold of 80/80, thereby indicating a high level of instructional effectiveness; and 2) A comparison of students' academic achievement before and after active learning revealed a statistically significant improvement at the 0.01 level. The post-test scores were significantly higher than the pre-test scores, demonstrating the positive impact of active learning on student achievement.

Keywords: development of learning management; active learning management

บทนำ

เป้าหมายหลักของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในฐานะของพลเมืองโลกคือ การพัฒนาความรู้ ความคิด สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ในลักษณะการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้เกิดขึ้นในสังคม การเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 ที่เน้นองค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีที่ล้ำหน้า สามารถนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อสร้างนวัตกรรม ที่ช่วยยกระดับคุณภาพเศรษฐกิจ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560-2579) คือ “ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง” (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา, 2560, หน้า 8) สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักของกระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 10) คือการพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยถ่ายทอด ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะเห็น ได้ว่าการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพรอบด้านและทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ คงทน สามารถจัดระบบการคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา ดังนั้นสมรรถนะ จึงเป็นเป้าหมายสำคัญที่มุ่งหวังให้ เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพราะสมรรถนะเป็นความสามารถของบุคคล เป็นผลรวมของ การนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในงาน หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งแสดงออก ทางพฤติกรรมปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, หน้า 7)

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในปัจจุบันนี้ พบว่าปัญหาที่สำคัญของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้คือการอ่านและการเขียนของนักเรียนที่พบในขณะการจัดการเรียนการสอนมีสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการคือ 1) ตัวนักเรียนเอง ซึ่งมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย โดยมีความเชื่อว่าการเรียนวิชาภาษาไทยเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย และ 2) ครูผู้สอน ซึ่งมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลาย ไม่คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน นอกจากนี้ยังขาดสื่อการเรียนการสอนถือว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จเช่นกัน ดังนั้นกระบวนการในการจัดการเรียนภาษาไทยของครูผู้สอนควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและการเขียนหนังสือโดยผู้สอนควรมีการเลือกใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย และมีสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ซึ่งวีรยุทธ พลายเล็ก (2563, หน้า 12) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (activity-based learning) สามารถพัฒนาการอ่านจับใจความซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ ความสนใจ ความกระตือรือร้น และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มุ่งเน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติสร้างความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองในตัวผู้เรียนมาก สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, หน้า 3-5) ที่กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้นอกจากการฟังบรรยายอย่างเดียว หรือสร้างประสบการณ์ผ่านการลงมือทำ การสังเกต ได้สนทนากับตนเองและผู้อื่นผ่านรูปแบบหรือเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ทั้งรายบุคคลหรือแบบกลุ่ม โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ เวลา และผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง โดยลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (activity-based learning) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวและกระตือรือร้นด้านการรู้คิด กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากตัวผู้เรียนเองมากกว่าการฟังผู้สอนในห้องเรียน และการท่องจำ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนอกห้องเรียนด้วย ได้ผลลัพธ์ในการถ่ายทอดความรู้ใกล้เคียงกับการเรียนรู้รูปแบบอื่น แต่ได้ผลดีกว่าในการพัฒนาทักษะด้านการคิดและการเขียนของผู้เรียน และมุ่งเน้นความรับผิดชอบของผู้เรียนในการเรียนรู้โดยผ่านการอ่าน เขียน คิด อภิปราย และเข้าร่วมในการแก้ปัญหา แล้วยังสัมพันธ์กับการเรียนตามลำดับขั้นการเรียนการสอนของบลูม ทั้งในด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (activity-based learning) มาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านท่าม่วง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 12 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) และกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์จากงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน นักวิชาการ ผู้และบริหาร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ active learning จำนวน 18 แผน และ 2) แบบทดสอบก่อนและหลังการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 40 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามี 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบ active learning ดำเนินการสร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการเรียนรู้ระบุดำถาม (learning to question) 2) ขั้นการเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ (learning to search) 3) ขั้นการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ (learning to construct) 4) ขั้นเรียนรู้เพื่อสื่อสาร (learning to communicate) และ 5) ขั้นเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคม (learning to serve) (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2557, หน้า 3) โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน จากการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจและมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และขั้นตอนที่ 2 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ active learning ซึ่งนำแบบทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ซึ่งค่า IOC ของแบบทดสอบ มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป โดยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าม่วงวิทยาคม อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีค่าความยากง่าย มีค่าอยู่ระหว่าง .20-.80 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง .20-1 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ มีค่า

เท่ากับ 0.89 โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2553, หน้า 170-171)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ระยะเวลาในการใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ active learning ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ระหว่างวันที่ 3 ธันวาคม 2567 ถึง วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2568 โดยไม่รวมเวลาทดสอบก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ active learning

2. ทดสอบก่อนเรียน (pre-test) โดยทำการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 40 ข้อ เวลา 1 ชั่วโมง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 คน แล้วตรวจบันทึกคะแนนไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3. ดำเนินการเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 คน โดยในแต่ละครั้งจะมีแผนการจัดการเรียนรู้แบบ active learning และแบบทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วตรวจให้คะแนนบันทึกไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. เมื่อทำการจัดการเรียนรู้จนครบแล้ว นำแบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ทำการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้มาทดสอบภายหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ (post-test) และตรวจให้คะแนนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าที แบบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (independent samples t test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ active learning ตามเกณฑ์

มาตรฐาน 80/80

รายการ	จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนเต็มเฉลี่ย	$\bar{X}$	ร้อยละ
คะแนนจากกิจกรรมการเรียนรู้แบบ active learning แต่ละกิจกรรม	12	10	8.15	81.50
การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนรู้แบบ active learning	12	40	35.00	87.50

จากตารางที่ 1 พบว่าประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.50/87.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนจากผลการทดสอบก่อนและหลังการใช้การจัดการเรียนรู้แบบ active learning

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน (คน)	$\bar{X}$	SD	t	p
ก่อนเรียน	12	12.00	1.48	53.90**	.00
หลังเรียน	12	35.00	0.84		

** $p < .01$

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้การจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ active learning

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.50/87.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ปรากฏเช่นนี้เนื่องจากครูปฐมวัยในจังหวัดร้อยเอ็ดทุกคนที่เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการได้มีการฝึกปฏิบัติตามการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สอดคล้องกับ ศุภรี นิลโกศล (2568, หน้า 27) พบว่าคะแนนประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้ E_1/E_2 ด้วยวิธีเรียนรู้ทักษะการทำงานเป็นทีม โดยวิธีการสอนแบบ active learning (game-based learning) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาโรงเรียนอานวยศึกษา จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามรายบุคคล พบว่าการคำนวณการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลการประเมินตามค่าประสิทธิภาพของเครื่องมือที่กำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ 75/75 ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 77.97/ 71.78 ได้ผลสรุปว่าค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดได้ ดังนั้นถือว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการสอนมีประสิทธิภาพในระดับดีมาก

สามารถนำไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของธอร์นไดค์ (Thorndike, 1975, p. 351) ที่ว่าด้วยการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่และหลักการฝึกหัด (law of exercise) การฝึกหัดหรือการกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทน รวมทั้งแนวคิด การสร้างความรู้ของ ไวโกทสกี (Vygotsky, 1978, p. 83) ที่ว่าการเรียนรู้ตามหลักการแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ มุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ (process of knowledge construction) เป็นการเรียนรู้เกิดจากการปฏิบัติจริง (authentic tasks) เนื่องจากการฝึกทักษะเป็นการต้องทำซ้ำบ่อย ๆ การเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ จะทำให้สามารถปรับพื้นฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถต่อยอดการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติร่วมกัน เพื่อจะให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและคงทน ซึ่งครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดสถานการณ์บรรยากาศ สื่อการเรียนรู้ สิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งชี้แนะการให้แนวคิดแนวทางและฝึกฝนกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตัวเอง โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งประยุกต์ใช้แนวคิดของคอตเทรล (Cottrel, 1999, p. 125 อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2554, หน้า 130 อ้างถึงใน ยุพิน พิพิธกุล, 2545, หน้า 12) ที่ประกอบด้วย การดำเนินการ 4 ขั้นตอนคือ 1) ระบุปัญหา ทำความเข้าใจปัญหา จำแนกแยกแยะสิ่งที่โจทย์ถาม (ผล) และสิ่งที่โจทย์ถาม (เหตุ) 2) เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล 3) กำหนดหลักการวิธีคิดหาคำตอบ และดำเนินการคิดย้อนกลับจากผลไปสู่เหตุ 4) สรุป เขียนแสดงวิธีจากเหตุไปสู่ผล นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับผลการวิจัยสรุปหลักการสอนที่มี ประสิทธิภาพของโบรफी (Brophy, 1979, p. 71 อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2554, หน้า 143) ที่ว่าควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยตลอด โดยครูเป็นผู้ดำเนินการด้วยกิจกรรมและเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตลอดเวลาในการสอน โดยใช้คำถาม คำสั่ง การแนะนำที่ชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจและปฏิบัติ เพื่อการตอบที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพนั้นคือ ครูต้องเตรียมคำถาม กิจกรรมต่าง ๆ ล่วงหน้าเป็นอย่างดี ให้โอกาสนักเรียนในการอ่าน ฝึกปฏิบัติและตอบคำถามทั่วถึงกันทั้งชั้น และตามด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจน และเพื่อการปรับปรุงแก้ไขคำตอบที่ผิดของนักเรียน พัฒนาทักษะต่าง ๆ ของนักเรียนให้เกิดความชำนาญคล่องแคล่วที่สุด ติดตามความเจริญก้าวหน้า พัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และให้คำแนะนำเมื่อจำเป็น จัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนร่วมกันเรียนรู้ตามแนวคิดของสลาวิน (Slavin, 1990, pp. 43-47) ที่ว่าการที่ผู้เรียนได้ร่วมมือกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ภูมิใจในตัวเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนเองและกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น พัฒนความสัมพันธ์ที่ดี มีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น สร้างความมั่นใจในตนเอง และรู้ถึงคุณค่าของตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับ Bruce & Marsha (1986, p. 112) ที่กล่าวว่าว่าการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ช่วยพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญาโดยเพื่อนในกลุ่มจะช่วยเหลือแนะนำกัน เนื่องจากผู้เรียนในวัยเดียวกันสามารถสื่อสาร สื่อความหมายแก่กันได้ง่าย และทำให้เข้าใจง่ายกว่าที่ครูสอน รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นนี้ ผู้ศึกษาให้ความสำคัญกับการกระตุ้นเตรียมความพร้อมการนำเสนอเนื้อหา การจัดประสบการณ์

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

การเรียนรู้ และกระบวนการคิดขั้นสูงด้านการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการ ฝึกกระบวนการคิด เน้นการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ มีความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งและคงทน สร้างสังคมของการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยให้เกิดนวัตกรรม แนวคิด มุมมองที่หลากหลาย

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ active learning ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีกระบวนการเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และการฝึกทักษะจากใบงาน กิจกรรม และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ รู้จักกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม อีกทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสำหรับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ active learning โดยเน้นการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ ศุภรี นิลโกศล (2568, หน้า 27) ที่พบว่าหลังจากที่ได้จัดการเรียนการสอน ทักษะการทำงานเป็นทีม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (หลังเรียน) active learning (game-based learning) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนอานวยศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยวิธีการสอนแบบ active learning (game-based learning) สูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับ กิตติพงศ์ ม่วงแก้ว (2562, หน้า 108) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเปรียบเทียบการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ นิธิภัทร กมลสุข (2560, หน้า 251) ที่พบว่านักศึกษาที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบเกมร่วมกับกิจกรรมกลุ่มย่อยมีคะแนนสอบเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีบรรยายเพียงอย่างเดียวในทุกหัวข้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และศานต์พานิชลิต, พิมพ์พรรณ ทิพย์แสง, อมรรัตน์ ฉิมพลีนานนท์, สุภาพร บางใบ และปัญญา เทียนนาวา (2560, หน้า 79) ที่พบว่านักศึกษาที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ผ่านเกมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรมีการศึกษาวิธีการนำวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้น active learning สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาไปใช้ โดยครูจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจถึงขั้นตอนการใช้โดยละเอียด และดำเนินการใช้ตามคำแนะนำ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการนำไปใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาค้นคว้าหรือการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้น active learning ไปใช้กับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน

2. ควรมีการเฉพาะเจาะจงในเนื้อหาวิชาที่ต้องการเน้นให้เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้น active learning สำหรับนักเรียน เพื่อก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหานั้นมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กิตติพงศ์ ม่วงแก้ว. (2562). การพัฒนาเกมเพื่อการศึกษารายวิชาคอมพิวเตอร์เรื่องโครงงานคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร. **วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา**, 2(4), หน้า 108-119.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นิธิภัทร กมลสุข. (2560). การสอนแบบเกมร่วมกับกิจกรรมกลุ่มย่อยในวิชาการวิเคราะห์เชิงปริมาณและสถิติธุรกิจ. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติปัญญาภิวัฒน์ ครั้งที่ 7** (หน้า 52-63).
ขอนแก่น: สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2557). **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2545). **การสอนคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2553). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วีรยุทธ ปลายเล็ก. (2563). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อเสริมสร้างทักษะและกระบวนการและจิตคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา**. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชราน เล่าเรียนดี. (2554). **การนิเทศการสอน**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศุภกรีย์ นิลโกศล. (2568). การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม โดยใช้วิธีการสอนแบบ Active Learning (Games-based Learning) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนอานวยศึกษา จังหวัดจันทบุรี. **วารสารปัญญาศาสตร์มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 2(3), หน้า 27-39.
- सानต์ พานิชิติ, พิมพ์พรรณ ทิพย์แสง, อมรรัตน์ ฉิมพลินภานนท์, สุภาพร บางใบ และ ปัญญา เทียนนาวา. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ผ่านเกมในวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยใช้ Cisco aspire networking academy edition. **วารสารวิชาการ มทร.สุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**, 2(1), หน้า 79-89.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้**. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579**. กรุงเทพฯ: פרק הוואנו กราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานปี 2561-2562**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

Bruce, R.J., & Marsha W. (1986). **Models of Teaching** (3rd ed). London: Prentice-Hall.

Slavin, R.E. (1990). **Cooperative Learning: Theory, Research and Practice**. New Jersey: Prentice-Hall.

Thorndike, E.L. (1975). **Connectionism Theory**. London, University of London.

Vygotsky, L. (1978). **Problems of Method in Mind in Society**. Cambridge, MA: Harvard University Press.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน
อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

GUIDELINES FOR DEVELOPING LOW-CARBON TOURISM ACTIVITIES
OF BAN PHUNAMRON COMMUNITY IN DANCHANG DISTRICT,
SUPHANBURI PROVINCE

วรางคณา กาฬภักดี¹, ดนชิดา วาทินพุดพิพร^{*2}

Warangkana Kalapakdee¹, Donchida Wathinputthiporn^{*2}

¹การจัดการเกษตรและชุมชน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

^{2*}ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

¹Agriculture and Community Management, Faculty of Agriculture, Kasetsart University
Kamphaeng Saen Campus

^{2*}Department of Agricultural Extension and Communication, Faculty of Agriculture,
Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus

*Corresponding Author e-Mail: donchida.w@ku.th

(Received: 2025, April 24; Revised: 2025, June 27; Accepted: 2025, June 28)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากิจกรรมในเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี 2) ประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของกิจกรรมการท่องเที่ยว 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และ 4) เปรียบเทียบคาร์บอนฟุตพริ้นท์ก่อนและหลังการพัฒนา งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้แบบบันทึกกิจกรรมการท่องเที่ยว การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อยในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย คณะกรรมการการท่องเที่ยวชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น 30 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ และข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบ้านพุน้ำร้อนประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว 4 จุด ได้แก่ วัดพุน้ำร้อน หอวัฒนธรรมคนไทยเชื้อสายลาวครั้ง ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์เพื่อความมั่นคงตามแนวพระราชดำริ และอ่างเก็บน้ำหุบเขาวง-ป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน-หินลาด โดยเป็นการท่องเที่ยวแบบวันเดียว (one day trip) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเป็นกลุ่มครอบครัว กิจกรรมการท่องเที่ยวปล่อยคาร์บอนฟุตพริ้นท์เฉลี่ย 23.25

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า/คน/ทริป โดยแหล่งปล่อยคาร์บอนสูงสุดคือของเสียแนวทางในการลดการปล่อยคาร์บอน ได้แก่ 1) การคัดแยกขยะและลดการใช้พลังงานไฟฟ้าในแหล่งท่องเที่ยว 2) การส่งเสริมการใช้วัตถุดิบอาหารท้องถิ่น และปรับเมนูอาหารให้เรียบง่ายขึ้น และ 3) การส่งเสริมการใช้จักรยานในบางจุดของเส้นทาง หากชุมชนดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว คาดว่าจะสามารถลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าได้ร้อยละ 11.57

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ; เส้นทางการท่องเที่ยว; คาร์บอนฟุตพริ้นท์

ABSTRACT

This research aimed to 1) investigate community-based tourism activities through participatory processes in Ban Phu Nam Ron, Dan Chang District, Suphan Buri Province; 2) assess the carbon footprint of community tourism activities; 3) propose guidelines for low-carbon tourism development; and 4) compare the carbon footprint before and after the implementation of these guidelines. A participatory action research (PAR) approach was employed. Data were collected using activity log sheets, in-depth interviews, and focus group discussions. The participants consisted of 30 key stakeholders, including members of the community tourism committee, community leaders, local tourism entrepreneurs, and relevant government officials, selected through purposive sampling. Quantitative data were analyzed using carbon footprint calculation methods, while qualitative data were analyzed through content analysis.

The findings revealed that the community tourism route comprised four major attractions: Wat Phu Nam Ron, the Cultural Hall of Thai-Khrang Descendants, the Local Wisdom Learning Center under the Royal Initiative Project, and the Huai Khaowong Reservoir-Ban Phu Nam Ron-Hin Lad Community Forest. The tourism model followed a one-day trip format, typically involving families of 3–5 individuals. The average carbon footprint generated per person per trip was 23.25 kg CO₂-equivalent, with waste identified as the largest contributing factor. Recommended carbon reduction strategies included: 1) implementing waste segregation and minimizing unnecessary electricity use at tourism sites, 2) promoting the use of locally sourced ingredients and simplifying food menus, and 3) introducing bicycle services in selected areas. If adopted, these strategies were projected to reduce carbon emissions by approximately 11.57%.

Keywords: low-carbon tourism; tourism route; carbon footprint

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากสามารถสร้างรายได้ ขยายโอกาสการจ้างงาน และส่งเสริมเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (ออนไลน์, 2568) คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ.2568 จะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าประเทศไทยจำนวน 37.5 ล้านคน เพิ่มขึ้น 5.6% จากปี พ.ศ.2567 สร้างรายได้รวมประมาณ 1.78 ล้านล้านบาท หรือเติบโต 6.5% ทั้งนี้ปัจจัยสนับสนุนสำคัญ ได้แก่ มาตรการยกเว้นวีซ่า การขยายเส้นทางบินของสายการบินต้นทุนต่ำ และการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐและเอกชน

การเติบโตอย่างรวดเร็วของการท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติจากการใช้พื้นที่เกินขีดจำกัดและพฤติกรรมที่ขาดจิตสำนึก (กรุงเทพธุรกิจ, ออนไลน์, 2566) ข้อมูลจาก World Travel & Tourism Council ระบุว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวปล่อยก๊าซเรือนกระจกประมาณ 8–11% ของทั่วโลก ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 5% ในปี 2551 (World Travel & Tourism Council, Online, 2022) จึงเกิดความสนใจในแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามเป้าหมาย SDGs เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมผลักดันสู่การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ในอนาคต (ณัฐธิดา บุณนาค, ออนไลน์, 2566)

ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านพุน้ำร้อน บ้านหินลาด บ้านหนองแก และบ้านโป่งข่อยสมอทอง เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น หอวัฒนธรรมคนไทยเชื้อสายลาวครั้ง วัดพุน้ำร้อน และศูนย์เรียนรู้ปราชญ์เพื่อความมั่นคงตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และอ่างเก็บน้ำหุบเขาวง ป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน-หินลาด (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี, ออนไลน์, 2562) ในระยะหลังชุมชนมีการตื่นตัวเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น สอดคล้องกับแนวโน้มการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ที่มุ่งลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท้องถิ่นและคนในชุมชนต่างให้ความสำคัญต่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดการพลังงาน การเดินทาง การจัดการขยะ และการใช้วัตถุดิบท้องถิ่น การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้สอดคล้องกับแนวทางการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมผ่านแนวคิด GHG protocol ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลที่ใช้ในการคำนวณและจัดการการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยแบ่งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนออกเป็น 3 แหล่งหลัก ได้แก่ 1) การเดินทาง 2) อาหาร และ 3) ของเสีย ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักที่ก่อให้เกิดคาร์บอนฟุตพริ้นท์จาก กิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน นอกจากนี้ การวิจัยนี้ดำเนินการในรูปแบบ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ซึ่งมีเป้าหมายในการสร้างการเรียนรู้ร่วมระหว่างนักวิจัย และชุมชน กระบวนการทั้งหมดตั้งแต่การกำหนดปัญหา การวิเคราะห์ข้อมูล การออกแบบแนวทาง ไปจนถึง การทดลองและประเมินผล ล้วนมาจากการมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชน โดยเฉพาะคณะกรรมการท่องเที่ยว

ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดเรื่อง การมีส่วนร่วม (participation) และการเสริมพลัง (empowerment) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถของชุมชนในการตัดสินใจ พัฒนาและพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ผลจากการดำเนินการดังกล่าว ไม่เพียงช่วยให้เกิดแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน แต่ยังเป็นเวทีสำหรับการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมของเส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์กิจกรรมของเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านพุน้ำร้อน
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน
4. เพื่อเปรียบเทียบคาร์บอนฟุตพริ้นท์จากแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ที่เน้นการสร้างความรู้และพัฒนาแนวทางท่องเที่ยวผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยดำเนินการตามขั้นตอนหลัก ได้แก่ การวางแผน ดำเนินการ สะท้อนผล และปรับปรุงพัฒนา

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบบ PAR

1. การวางแผนร่วม (planning) ผู้วิจัยลงพื้นที่พูดคุยกับผู้นำชุมชน คณะกรรมการท่องเที่ยว และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องใน 4 หมู่บ้าน เพื่อสำรวจบริบทและปัญหาการท่องเที่ยว ผ่านการสังเกต สัมภาษณ์ และประชุมกลุ่มย่อย โดยชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ ออกแบบเก็บข้อมูล และเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. การดำเนินการ (action) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลร่วมกับชุมชน โดยใช้วิธีการดังนี้ 2.1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อสัมภาษณ์ผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวใน 4 แหล่ง ได้แก่ วัดพุน้ำร้อน หอวัฒนธรรมคนไทยเชื้อสายลาวครั้ง ศูนย์เรียนรู้ตามโครงการพระราชดำริฯ และอ่างเก็บน้ำหุบเขาวงฯ รวมจำนวน 20 คน (แหล่งละ 5 คน) และ 2.2) กลุ่มสนทนากลุ่ม (focus group) ประกอบด้วย คณะกรรมการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ประกอบการร้านค้าใน 4 แหล่งท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมจำนวน 30 คน เพื่อระดมความคิดเห็นในการออกแบบแนวทางท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่

3. การสะท้อนผล (reflection) ผู้วิจัยนำเสนอผลวิเคราะห์คาร์บอนฟุตพริ้นท์ตามแนวคิด GHG protocol แก่ชุมชนผ่านประชุมและเวิร์กช็อป เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนแสดงความคิดเห็น ปรับแก้ และอภิปรายความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปใช้ในพื้นที่

4. การปรับปรุงและพัฒนาแนวทาง (improvement) ชุมชนร่วมกับผู้วิจัยปรับแนวทางให้เหมาะสมกับบริบท เช่น ใช้การเดินป่าแทนรถยนต์ ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นลดการขนส่ง และจัดการของเสีย ร่วมพัฒนาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่ใช้งานได้จริง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview form) ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการปล่อยคาร์บอนในชุมชน แบ่งเป็น 3 หมวดตามกรอบ GHG protocol คือการเดินทาง อาหาร และของเสีย โดยแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีค่า IOC=.89 และ 2) แนวทางการสนทนากลุ่ม (focus group guide) ใช้ในเวทีชุมชน ประกอบด้วย 2 ส่วนหลักคือ การนำเสนอข้อมูลคาร์บอนฟุตพริ้นท์เบื้องต้น และการระดมความคิดเพื่อเสนอแนวทางพัฒนาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

การเก็บรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากหนังสือ ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ และ 2) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและเวทีสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน รวมทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วนคือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน โดยใช้ข้อมูลจากแบบบันทึกกิจกรรมที่ได้จากแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ซึ่งอ้างอิงหลักเกณฑ์ของ คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change, Online, 2024) ฉบับปี ค.ศ.2006

การคำนวณปริมาณก๊าซเรือนกระจกใช้สูตร:

$$\text{GHG Emission} = \text{Activity Data} \times \text{Emission Factor (EF)}$$

โดยที่ GHG Emission หมายถึงปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

Activity Data หมายถึงข้อมูลกิจกรรมที่ทำให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

Emission Factor (EF) หมายถึงค่าแฟกเตอร์การปล่อยก๊าซเรือนกระจก อ้างอิงจากฐานข้อมูลมาตรฐานของ IPCC หรือแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลที่ได้จะนำมาคำนวณเพื่อประเมินค่าการปล่อยคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวในแต่ละกิจกรรม และใช้ในการจัดทำแนวทางการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในรูปแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม เพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามแนวคิด ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีรายละเอียดตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. กิจกรรมของเส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวในรูปแบบวันเดียว (one day trip) จำนวนทริปละ 3-5 คน โดยนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวบนเส้นทางนี้มีจำนวน 2,400 คน/ปี มีกิจกรรมในเส้นทางการท่องเที่ยวดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กิจกรรมเส้นทางการท่องเที่ยวแบบวันเดียว (one day trip)

เวลา	กิจกรรม
09.00 – 09.30 น.	พบกันที่วัดพุน้ำร้อน แนะนำชุมชนและข้อปฏิบัติ
09.30 – 10.30 น.	ไหว้พระ เยี่ยมชมวัด
10.30 – 10.40 น.	เดินไปหาวัดธรรมคนไทยเชือกสายลาวครั้ง (100 เมตร)
10.35 – 12.00 น.	ชมวัฒนธรรมลาวครั้ง ผ่าขึ้นดินจก และสาธิตทอผ้า
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวันที่บ้านหาวัดธรรม
13.00 – 13.20 น.	เดินทางโดยรถยนต์ไปโครงการขยายผล ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์ฯ
13.20 – 16.00 น.	ชมและทำกิจกรรมปลูกผักสวนครัว และทำหน่อไม้ดอง
16.00 – 16.05 น.	เดินทางโดยรถยนต์ไปอ่างเก็บน้ำหุบเขาวงฯ
16.05 – 17.30 น.	ชมทิวทัศน์ พายเรือคายัค และตกปลา
17.30 – 18.30 น.	รับประทานอาหารเย็น
18.30 – 19.00 น.	เดินทางกลับวัดพุน้ำร้อน สิ้นสุดการเดินทาง

2. การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของเส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านพุร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบการปล่อยคาร์บอนฟุตพริ้นท์จาก 3 แหล่ง ได้แก่ 1) การเดินทาง 2) อาหาร และ 3) ของเสีย มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านพุร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

กิจกรรมการปล่อยคาร์บอนฟุตพริ้นท์	ปริมาณการปล่อย	ร้อยละ
	คาร์บอนฟุตพริ้นท์	
	GHG (kgCO ₂ eq.)	
การเดินทาง	3.96	17.04
อาหาร	4.57	19.66
ของเสีย	14.71	63.30
รวม	23.24	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่าเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านพุร้อนก่อให้เกิดปริมาณการปล่อยคาร์บอนฟุตพริ้นท์เท่ากับ 23.24 kgCO₂ eq./คน/ทริป โดยเมื่อวิเคราะห์เป็นรายประเภท พบว่ากิจกรรมการดำเนินงานประเภทของเสีย มีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุด มีปริมาณการปล่อยคาร์บอนฟุตพริ้นท์เท่ากับ 14.71 kgCO₂ eq. /คน/ทริป (ร้อยละ 63.30) โดยแสดงการคำนวณปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์จากของเสียในกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนบ้านพุร้อน ได้ดังนี้

วัดพุร้อน

- หลอดไฟ 46 ดวง 12 วัตต์ ใช้งาน 60 นาที Activity Data=0.552 กก./คน/วัน EF=0.5113

kgCO₂e/kg

GHG Emission=0.552×0.5113=0.2822 kgCO₂e

- หลอดไฟ 55 ดวง 17 วัตต์ ใช้งาน 60 นาที Activity Data=0.595 กก./คน/วัน EF=0.5113

kgCO₂e/kg

GHG Emission=0.595×0.5113=0.3042 kgCO₂e

- ขวดพลาสติก ขนาด 600 ml จำนวน 1 ขวด Activity Data=0.0146 กก./คน/วัน EF=1.617

kgCO₂e/kg

GHG Emission=0.0146×1.617=0.0236 kgCO₂e

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

หอวัฒนธรรมคนไทยเชื้อสายลาวครั้ง

- หลอดไฟ 136 ดวง 12 วัตต์ ใช้งาน 60 นาที Activity Data=1.632 กก./คน/วัน EF=0.5113

kgCO₂e/kg

GHG Emission=1.632×0.5113=0.83444 kgCO₂e

- หลอดไฟ 24 ดวง 17 วัตต์ ใช้งาน 60 นาที Activity Data=0.408 กก./คน/วัน EF=0.5113

kgCO₂e/kg

GHG Emission=0.408×0.5113=0.2086 kgCO₂e

- หลอดไฟ 36 ดวง 36 วัตต์ ใช้งาน 60 นาที Activity Data=1.296 กก./คน/วัน EF=0.5113

kgCO₂e/kg

GHG Emission=1.296×0.5113=0.6626 kgCO₂e

- แอร์ 24000 BTU 8 ตัว ใช้งาน 60 นาที Activity Data=24 กก./คน/วัน EF=0.5113

kgCO₂e/kg

GHG Emission=24×0.5113=12.2712 kgCO₂e

- ขวดพลาสติก 600 ml จำนวน 2 ขวด Activity Data=0.0292 กก./คน/วัน EF=1.617

kgCO₂e/kg

GHG Emission=0.0292×1.617=0.0472 kgCO₂e

โครงการขยายผลศูนย์เรียนรู้ปราชญ์เพื่อความมั่นคงตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- ขวดพลาสติก ขนาด 600 ml จำนวน 1 ขวด Activity Data=0.0146 กก./คน/วัน EF=1.617

kgCO₂e/kg

GHG Emission=0.0146×1.617=0.0236 kgCO₂e

อ่างเก็บน้ำหุบเขาวง ป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน-หินลาด

- ขวดพลาสติก 600 ml จำนวน 2 ขวด Activity Data=0.0292 กก./คน/วัน EF=1.617

kgCO₂e/kg

GHG Emission=0.0292×1.617=0.0472 kgCO₂e

ผลรวม GHG Emission ของเสีย เท่ากับ 14.71 kgCO₂e

รองลงมาเป็นประเภทอาหาร 4.57 kgCO₂ eq. /คน/ทริป (ร้อยละ 19.66) โดยแสดงการคำนวณปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์จากอาหารในกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ได้ดังนี้

หอวัฒนธรรมคนไทยเชื้อสายลาวครั้ง

- อาหารอย่างง่าย จำนวน 1 มื้อ Activity Data=1 มื้อ/คน EF=1.65 kgCO₂e/kg

GHG Emission=1×1.65=1.65 kgCO₂e

- เศษอาหาร จำนวน 0.25 กก./คน Activity Data=0.25 กก./คน EF=2.53 kgCO₂e/kg

GHG Emission=0.25×2.53=0.63 kgCO₂e

อ่างเก็บน้ำหุบเขาวง ป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน-หินลาด

- อาหารอย่างง่าย จำนวน 1 มื้อ Activity Data=1 มื้อ/คน EF=1.65 kgCO₂e/kg

GHG Emission=1×1.65=1.65 kgCO₂e

- เศษอาหาร จำนวน 0.25 กก./คน Activity Data=0.25 กก./คน EF=2.53 kgCO₂e/kg

GHG Emission=0.25×2.53=0.63 kgCO₂e

ผลรวม GHG Emission อาหาร เท่ากับ 4.57 kgCO₂e

และประเภทการเดินทาง 3.96 kgCO₂ eq. /คน/ทริป (ร้อยละ 17.04) ตามลำดับ โดยแสดงการคำนวณปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์จากการเดินทางในกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ได้ดังนี้

- การเดินทางจากหอวัฒนธรรมฯ ไปยังโครงการขยายผลศูนย์เรียนรู้ปราชญ์ฯ ใช้รถยนต์ขนาดกลาง (1800 cc) ประเภทเชื้อเพลิงดีเซล ระยะทาง 8 กิโลเมตร โดยคำนวณปริมาณเชื้อเพลิงได้จากสูตร ระยะทาง ÷ อัตราสิ้นเปลืองเชื้อเพลิง (กม./ลิตร) คือ 8÷13.796 เท่ากับ 0.580 ลิตร (Activity Data=0.580 กก./คน) มีค่า EF เท่ากับ 3.04 kgCO₂e/kg ดังนั้น GHG Emission เท่ากับ 0.580×3.04=1.76 kgCO₂e

- การเดินทางจากโครงการขยายผลศูนย์เรียนรู้ปราชญ์ฯ ไปยังอ่างเก็บน้ำหุบเขาวงฯ ใช้รถยนต์ขนาดกลาง (1800 cc) ประเภทเชื้อเพลิงดีเซล ระยะทาง 1 กิโลเมตร โดยคำนวณปริมาณเชื้อเพลิงจากสูตร ระยะทาง÷อัตราสิ้นเปลืองเชื้อเพลิง (กม./ลิตร) คือ 1÷13.796 เท่ากับ 0.072 ลิตร (Activity Data=0.072 กก./คน) มีค่า EF เท่ากับ 3.04 kgCO₂e/kg ดังนั้น GHG Emission เท่ากับ 0.072×3.04=0.22 kgCO₂e

- การเดินทางจากอ่างเก็บน้ำหุบเขาวงฯ กลับไปยังหอวัฒนธรรมฯ ใช้รถยนต์ขนาดกลาง (1800 cc) ประเภทเชื้อเพลิงดีเซล ระยะทาง 9 กิโลเมตร โดยคำนวณปริมาณเชื้อเพลิงจากสูตร ระยะทาง÷อัตราสิ้นเปลืองเชื้อเพลิง (กม./ลิตร) คือ 9÷13.796 เท่ากับ 0.652 ลิตร (Activity Data=0.652 กก./คน) มีค่า EF เท่ากับ 3.04 kgCO₂e/kg ดังนั้น GHG Emission เท่ากับ 0.652×3.04=1.98 kgCO₂e

ผลรวม GHG Emission การเดินทาง เท่ากับ 3.96 kgCO₂e

3. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอตำบองช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จากการคืนข้อมูลชุมชนและการประชุมกลุ่มย่อย ชุมชนมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเป้าหมายในการยกระดับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำด้วยแนวทางสำคัญ ดังนี้

3.1 ด้านของเสีย ได้แก่ ลดการใช้ภาชนะพลาสติก การคัดแยกขยะในบางจุดเพื่อลดของเสียจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ให้แต่ละแหล่งมีการลดการใช้ไฟฟ้าโดยไม่จำเป็น

3.2 ด้านอาหาร ได้แก่ ใช้วัตถุดิบประกอบอาหารในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น เช่น เมนูจากปลา หน่อไม้ป่า ปรับเมนูที่มีความซับซ้อนให้น้อยลง ตักอาหารให้พออิ่ม ทานให้หมดจาน

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

3.3 ด้านการเดินทาง ได้แก่ การปรับให้บริการขี่จักรยานในบางจุดที่มีระยะทางสั้น เช่น การเดินทางจากโครงการขยายผล ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์ เพื่อความมั่นคงตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ-อ่างเก็บน้ำหุบเขาวง ป่าชุมชนบ้านพุร้อน-หินลาด จังหวัดสุพรรณบุรี ระยะทางจำนวน 1 กม.

4. การเปรียบเทียบปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนบ้านพุร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จากการปรับลดกิจกรรมตามแนวทางที่ชุมชนบ้านพุร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ปรับกิจกรรม เกิดการลดคาร์บอนฟุตพริ้นท์ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ผลการเปรียบเทียบปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนบ้านพุร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

จากภาพที่ 1 พบว่าปริมาณการปล่อยคาร์บอนฟุตพริ้นท์ต่อคนต่อทริปลดลงจาก 23.24 kgCO₂ eq./คน/ทริป เหลือ 20.55 kgCO₂ eq./คน/ทริป คิดเป็นการลดลง 2.69 kgCO₂ eq./คน/ทริป (ร้อยละ 11.57) โดยเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การลดทางด้านอาหารมีส่วนมากที่สุด โดยลดลงจาก 4.57 เหลือ 3.30 kgCO₂ eq./คน/ทริป ลดลง 1.27 kgCO₂ eq./คน/ทริป รองลงมาคือด้านของเสีย ซึ่งลดลงจาก 14.71 เหลือ 13.51 kgCO₂ eq./คน/ทริป ลดลง 1.20 kgCO₂ eq./คน/ทริป และด้านการเดินทางลดลงจาก 3.96 เหลือ 3.74 kgCO₂ eq./คน/ทริป ลดลง 0.22 kgCO₂ eq./คน/ทริป ผลการลดลงในแต่ละด้านดังกล่าวสะท้อนถึงประสิทธิภาพของแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่นำมาใช้ในกิจกรรมของชุมชน สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้อย่างมีนัยสำคัญในมิติต่าง ๆ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางแบบไปเช้าเย็นกลับ เฉลี่ยกลุ่มละ 3-5 คน รวมประมาณ 2,400 คนต่อปี กิจกรรมท่องเที่ยวภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านพุร้อน ได้แก่ ไหว้พระ เข้มชมวัด ชมวัฒนธรรมลาวครั้ง ผ้าขึ้นตีนจก ของโบราณในหอวัฒนธรรม เข้มศูนย์เรียนรู้ตามแนว

พระราชดำริ ปลูกผัก ทำหม่อนไม้ดอง และชมอ่างเก็บน้ำหุบเขาวงกตบ้านชุมชนบ้านพุร้อน-หินลาด กิจกรรมเหล่านี้สะท้อนการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชุมชนในเวลาอันสั้น สอดคล้องกับ กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไว (2566, หน้า 41) ที่ศึกษาการท่องเที่ยวแบบวันเดียวในตำบลธารปราสาท จังหวัดนครราชสีมา โดยเน้นวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งโบราณคดี

การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนบ้านพุร้อนพบว่า มีการปล่อยคาร์บอนเฉลี่ย 23.24 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อคน โดยแหล่งปล่อยสูงสุดคือด้านของเสีย ร้อยละ 63.30 รองลงมาด้านอาหาร ร้อยละ 19.66 และการเดินทาง ร้อยละ 17.04 ทั้งนี้สัดส่วนการปล่อยจากอาหาร สอดคล้องกับ Wathinutthiporn & Sukiam (2024, p. 11) ที่พบว่าอาหารเป็นแหล่งปล่อยก๊าซหลักในชุมชนบ้านหนองขาว และแนะนำให้ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นและลดการใช้พลาสติกเพื่อลดคาร์บอนฟุตพริ้นท์

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ชุมชนบ้านพุร้อนได้ดำเนินการปรับปรุงใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านของเสีย ด้านอาหาร และด้านการเดินทาง โดยมุ่งเน้นลดการใช้พลาสติกแบบครั้งเดียวทิ้ง การคัดแยกขยะในจุดสำคัญ และลดการใช้ไฟฟ้าในพื้นที่ที่ไม่จำเป็น นอกจากนี้ยังปรับเมนูอาหารโดยเลือกใช้วัตถุดิบท้องถิ่นซึ่งช่วยลดระยะทางการขนส่งและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การลดใช้เนื้อสัตว์ยังเป็นอีกแนวทางที่ช่วยลดคาร์บอนฟุตพริ้นท์ได้อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ การส่งเสริมให้ใช้จักรยานในชุมชนไม่เพียงช่วยลดการปล่อยคาร์บอนจากการเดินทาง แต่ยังเปิดโอกาสสร้างรายได้จากการเช่าจักรยานแก่ชุมชนอีกด้วย เช่นเดียวกับการใช้ผลผลิตจากท้องถิ่นในเมนูอาหารที่ช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้ผลิตสินค้าในชุมชน ซึ่งเป็นการกระจายรายได้และส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากควบคู่ไปกับการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม แนวทางเหล่านี้สอดคล้องกับ พรพิมล สุราษ, บัณฑิต ฝ้ายเยื่อ และกฤษฎิ์ สุวรรณพาหุ (2565, หน้า 8) ที่ชี้ให้เห็นว่าการจัดการขยะอย่างถูกวิธี การลดใช้พลาสติก การเลือกใช้วัสดุเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการสนับสนุนสินค้าท้องถิ่น เป็นกลไกสำคัญในการลดก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมท่องเที่ยวและส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผลการดำเนินงานของชุมชนบ้านพุร้อนแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการนำแนวทางท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมาปรับใช้ได้ชัดเจน ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการทรัพยากร และการมีส่วนร่วมของชุมชน แนวทางนี้ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 13 เรื่องการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. วางแผนและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนมาตรการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนบ้านพุร้อน

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

2. สร้างความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนในการขอรับงบประมาณสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจก
3. กำหนดนโยบายและแผนงานระดับประเทศเกี่ยวกับการประเมินและลดคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของชุมชน เพื่อเชื่อมโยงการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม
4. กำหนดมาตรการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนให้ชัดเจน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและพฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
5. เสริมสร้างความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับคาร์บอนฟุตพริ้นท์ ผ่านกิจกรรมและช่องทางหลากหลาย เพื่อเข้าถึงผู้ประกอบการและชุมชนอย่างทั่วถึง
6. จัดทำแนวทางประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งสู่การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับทุกคน เพื่อหาแนวทางเสริมสร้างพฤติกรรมลดคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

บรรณานุกรม

- กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย. (2566). การศึกษาศักยภาพเพื่อสร้างรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 13(1), หน้า 21-44.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2566, 2 ตุลาคม). *เปิดลิสต์ ‘แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ’ ที่พึ่งพิงเพราะน้ำมีมนุษย* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/1091612> [2568, 11 มกราคม].
- ณัฐธิดา บุนนาค. (2566). *SDG Move ร่วมงานแถลงข่าวเปิดตัวโครงการ STAR: Sustainable Tourism Acceleration โดย ททท. ยกกระดับผู้ประกอบการ “มาร่วมสร้างท่องเที่ยวไทยให้ยั่งยืน”* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.sdgmovement.com/2023/08/08/tat-star-sustainable-tourism-acceleration/> [2568, 11 มกราคม].
- ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. (2565). *รับมือเทรนด์ใหม่ท่องเที่ยวโลก ...เที่ยวสนุกหยุดโลกร้อน* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www.exim.go.th/eximinter/e-news/29120/0622_trend.html [2568, 11 มกราคม].
- พรพิมล สุราษ, บัณฑิต ฝ้ายเชื้อ และกฤษณี สุวรรณพาหุ. (2565). เทียวถนนคนเดิน (ภาคชวเมืองน่าน) อย่างไรให้คาร์บอนต่ำ. *วารสารสิ่งแวดล้อม*, 26(4), หน้า 1-9.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2568, 16 มกราคม). **ต่างชาติเที่ยวไทยปี 2568 คาดแตะ 37.5 ล้านคน โตชะลอที่**

5.6% สร้างรายได้ 1.78 ล้านล้านบาท (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/TH-Tourism-CIS3545-FB-2025-01-16.aspx> [2568, 11 มกราคม].

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี. (2562). **ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีบ้านพุร้อน**

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: [https://suphanburi.cdd.go.th/wp-](https://suphanburi.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/67/2019/07/1-บ้านพุร้อน-อำเภอด่านช้าง.pdf)

[content/uploads/sites/67/2019/07/1-บ้านพุร้อน-อำเภอด่านช้าง.pdf](https://suphanburi.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/67/2019/07/1-บ้านพุร้อน-อำเภอด่านช้าง.pdf) [2568, 11 มกราคม].

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). (2024). **2006 IPCC Guidelines for**

National Greenhouse Gas Inventories (Online). Available: <https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/> [2025, January 15].

Wathinutthiporn, D., & Sukiam, K. (2024). Value co-creation of carbon-neutral tourism route: a case in Thailand. *Anatolia*, 36(2), pp. 1–14.

World Travel & Tourism Council. (2022). **Global Travel & Tourism: towards net zero [Net Zero Roadmap report]** (Online). Available:

<https://www.wttc.org/sustainability/climate> [2025, January 15].

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีทางการเงินรูปแบบใหม่ (Fintech) ของประชากร
ในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน

THE ACCEPTANCE AND UTILIZATION OF NEW FINANCIAL
TECHNOLOGIES (FINTECH) AMONG THE POPULATION IN THE
INDUSTRIAL ESTATE AREA OF LAMPHUN PROVINCE

อุเทน ว่องไว*, ทินกร สาระเวียง, สงกรานต์ อินขัน

Utain Vongvai*, Tinnakorn Sarawiang, Songkran Inkan

สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี วิทยาเขตภาคเหนือ

Department of Business Administration, Faculty of Business Administration,

Thonburi University, Northern Campus

*Corresponding Author e-Mail: utain.vongvai@thonburi-u.ac.th

(Received: 2025, April 29; Revised: 2025, July 20; Accepted: 2025, July 26)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีทางการเงินรูปแบบใหม่ฟินเทค (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้บริการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านช่องทางดิจิทัล จำนวน 400 คน ด้วยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน การทดสอบค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20-30 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-20,000 บาท และนิยมใช้แอปพลิเคชันธนาคารในการทำธุรกรรมมากที่สุด ด้านการยอมรับเทคโนโลยี พบว่ามีระดับการยอมรับอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความง่ายต่อการใช้งาน การรับรู้ถึงประโยชน์ และความไว้วางใจ ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมบางประการมีผลต่อการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีทางการเงินรูปแบบใหม่ฟินเทค (Fintech) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อค้นพบเหล่านี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้บริการทางการเงินดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: เทคโนโลยีการเงิน; การยอมรับเทคโนโลยี; พฤติกรรมผู้บริโภค

ABSTRACT

This research aimed to investigate the influence of personal factors and behaviors on the acceptance and utilization of new financial technologies (Fintech) among residents in the industrial estate area of Lamphun Province. Data were collected through questionnaires from a purposive sample of 400 individuals who had previously conducted financial transactions via digital channels. Descriptive statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation were used for analysis, along with inferential statistics including the Independent Samples *t* test, *F* test and one-way analysis of variance (ANOVA).

The findings revealed that the majority of respondents were female, aged between 20 and 30 years, with an average monthly income of 15,000–20,000 baht. Most participants reported using mobile banking applications for financial transactions. Regarding technology acceptance, respondents demonstrated a high level of acceptance, particularly in the areas of perceived ease of use, perceived usefulness, and trust. Hypothesis testing indicated that certain personal and behavioral factors had a statistically significant influence on the acceptance and use of Fintech services. These findings provide valuable insights for improving and promoting the efficiency and accessibility of digital financial services.

Keywords: fintech; technology acceptance; consumer behavior

บทนำ

ในช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ.2564-2567 ประเทศไทยได้ก้าวผ่านการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีด้านการเงินที่สำคัญยิ่ง ซึ่งส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อวิถีชีวิตและพฤติกรรมการใช้จ่ายของประชาชนอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้เกิดจากหลายปัจจัยประกอบกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่เร่งให้สังคมต้องปรับตัวอย่างรวดเร็ว จากเดิมที่คุ้นเคยกับการใช้เงินสดมาเป็นการทำธุรกรรมผ่านระบบดิจิทัลที่มีความปลอดภัยและสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ตามการวิเคราะห์ของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนในการชำระเงินของประชาชน จากระบบการเงินแบบเดิม สู่การใช้จ่ายผ่านระบบดิจิทัล อาทิ กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์และแอปพลิเคชันการเงิน ซึ่งได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันและช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้งานสามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้ทุกที่ทุกเวลา ผลการสำรวจยังมีช่องทางการใช้บริการคือ 1) สาขานาการและตู้ ATM ยังเป็นช่องทางหลักในการฝาก-ถอนเงินและสินเชื่อ 2) ผู้ให้บริการ ในลักษณะตัวแทนเป็นหลักด้านบริการชำระเงินโดยเฉพาะในพื้นที่นอกเมือง แต่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพ การให้บริการและค่าธรรมเนียมสูง และ 3) ช่องทาง digital (internet หรือ mobile banking) มีสัดส่วนการใช้งานเพิ่มขึ้นในทุกบริการโดยเฉพาะการโอนเงินและชำระเงิน ทั้งนี้ แม้ว่าจะเห็นการ

ปรับตัวและใช้บริการผ่านช่องทาง digital (digital adoption) ที่เพิ่มขึ้นแต่ยังมีกลุ่มที่ยังต้องพึ่งพาช่องทาง non-digital (กลุ่มรายได้น้อยและผู้สูงอายุ) ซึ่งต้องดูแลให้สามารถทยอยปรับตัวได้ต่อไป (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2567)

จากการศึกษาพฤติกรรมการชำระเงินของคนไทยของ payment diary ในช่วงปี พ.ศ.2564-2566 พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในรูปแบบการชำระเงิน โดยสัดส่วนการใช้เงินสดลดลงอย่างมีนัยสำคัญจากร้อยละ 87 เหลือเพียงร้อยละ 66 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับเทคโนโลยีการชำระเงินดิจิทัลที่เพิ่มขึ้น เช่น การสแกน QR code การชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันธนาคาร การใช้บัตรเครดิต/เดบิต หรือ e-money อย่างไรก็ตาม เงินสดยังคงเป็นวิธีการชำระเงินหลักสำหรับธุรกรรมขนาดเล็กที่มีมูลค่าต่ำกว่า 300 บาท โดยเฉพาะในพื้นที่ ตลาดสด ร้านค้าขนาดเล็กและร้านค้ารถเข็น เนื่องจากผู้บริโภคยังคงมองว่าการใช้เงินสดมีความสะดวกมากกว่าสำหรับธุรกรรมประเภทนี้ สถานการณ์การปลอมแปลงธนบัตรในประเทศไทยอยู่ในระดับที่ควบคุมได้ ซึ่งการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีทางการเงินได้นำมาซึ่งนวัตกรรมการชำระเงินที่หลากหลาย อาทิ ระบบการสแกน QR code แอปพลิเคชันธนาคาร บัตรเครดิต/เดบิต e-Money และแอปพลิเคชันเป๋าตัง ซึ่งล้วนมีจุดเด่นด้านความง่าย สะดวกและปลอดภัยในการใช้งาน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2566)

ดังนั้นในการศึกษารังนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีทางการเงินรูปแบบใหม่ฟินเทค (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคซึ่งอธิบายถึงกระบวนการตัดสินใจและกิจกรรมของบุคคลในการใช้จ่ายสินค้าหรือบริการ โดยได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทั้งทางวัฒนธรรม สังคม ส่วนบุคคล จิตวิทยา และการตลาด (นันทิชา โชติพิทยานนท์, ออนไลน์, 2564) ซึ่งช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมผู้ใช้ฟินเทค (Fintech) ในบริบทของการทำธุรกรรมทางการเงินดิจิทัล นอกจากนี้ ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ รายได้ ระดับการศึกษา และค่านิยม มีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจใช้บริการฟินเทค (Fintech) (อภิยุทธ์ นวอัจฉริยะกิจ, 2557, หน้า 5-6 โดยแต่ละปัจจัยส่งผลต่อความต้องการและรูปแบบการใช้บริการที่แตกต่างกัน ในส่วนของการยอมรับเทคโนโลยี แนวคิดที่พัฒนามาจาก The Theory of Reasoned Action ระบุว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ (perceived usefulness) ความง่ายในการใช้งาน (perceived ease of use) และความกังวลเกี่ยวกับความเสี่ยง (Perceived Risk) รวมถึงทัศนคติและเจตนาารมณ์ในการใช้เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้จริง (วรรณิกา จิตตินรากร, 2559, หน้า 6) ซึ่งสอดคล้องกับการยอมรับฟินเทค (Fintech) ที่ต้องมีทั้งความสะดวก ปลอดภัย และไว้วางใจ สุดท้ายแนวคิดทางด้านฟินเทค (Fintech) เอง เน้นการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในภาคการเงินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับผู้ใช้บริการ (Kagan, Online, 2024) ซึ่งในบริบทของประเทศไทย เทคโนโลยีนี้ช่วยขยายการเข้าถึงบริการทางการเงินและเปลี่ยนพฤติกรรมการชำระเงินของประชาชนอย่างเห็นได้ชัด ด้วยเหตุนี้ การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการยอมรับและใช้เทคโนโลยี ฟินเทค (Fintech) จึงมี

ความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อช่วยให้ผู้ให้บริการและผู้กำหนดนโยบายสามารถพัฒนาบริการและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการเงินในพื้นที่จังหวัดลำพูนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

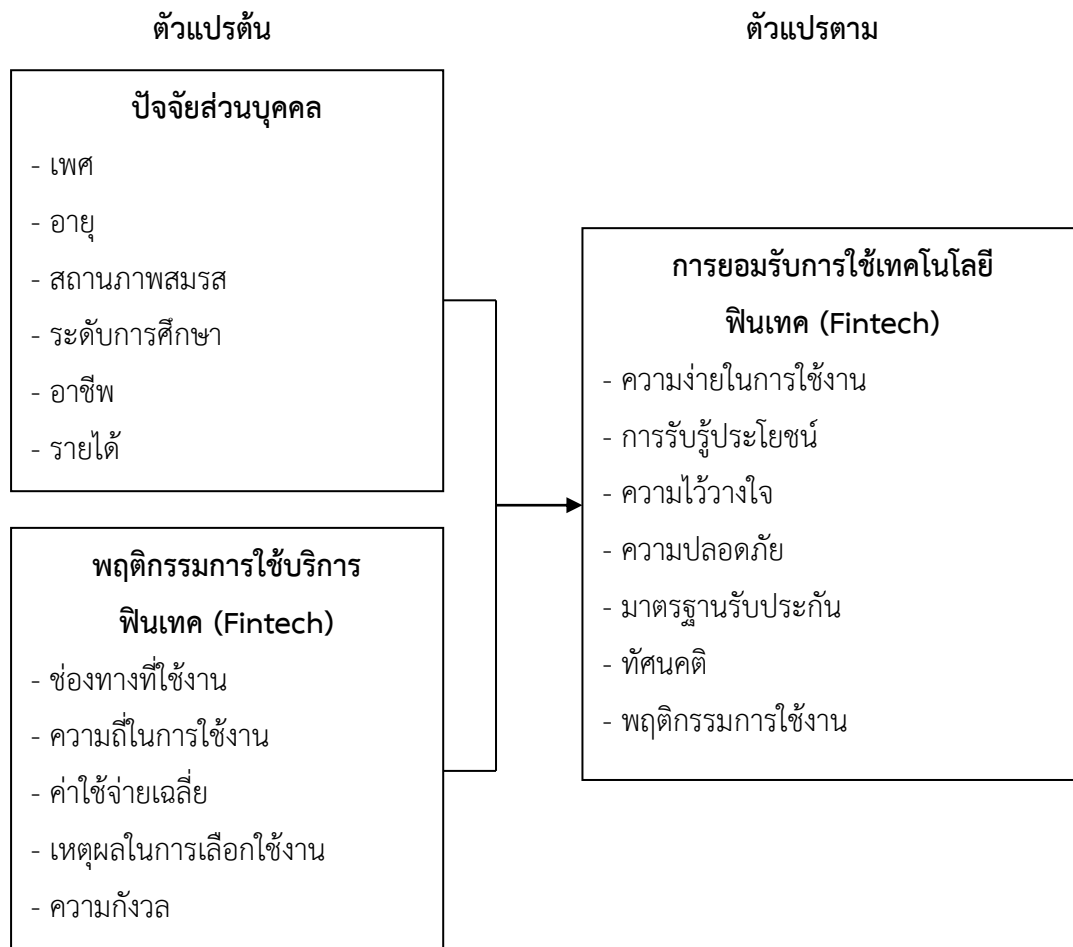
1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการยอมรับและใช้เทคโนโลยีทำธุรกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ฟินเทค (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีทำธุรกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ฟินเทค (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันที่ส่งผลต่อการยอมรับและใช้เทคโนโลยีทำธุรกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ ฟินเทค (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน
2. พฤติกรรมแตกต่างกันที่ส่งผลต่อการยอมรับและใช้เทคโนโลยีทำธุรกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ ฟินเทค (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ที่ใช้ mobile banking ทำธุรกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ ฟินเทค (Fintech) ในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมและมีประชากรจากต่างจังหวัดเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนได้ ในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนด้วยสูตรของ Cochran (1977, หน้า 75) กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และค่าความคลาดเคลื่อนที่ 5% (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2560, หน้า 45-46) ได้ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมคือ 385 คน เพื่อความสะดวกในการประเมินผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ด้วยการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน คือส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและตรวจสอบรายการ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ

รายได้ ส่วนที่ 2 พฤติกรรมในการใช้งานธุรกรรมการเงินรูปแบบใหม่ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและตรวจสอบรายการ ได้แก่ รูปแบบวิธีการชำระเงิน จำนวนครั้งในการชำระเงินต่อเดือน จำนวนชำระเงินเฉลี่ยต่อครั้ง เหตุผลที่เลือกชำระเงินในช่องทางใด ประเภทในการชำระเงิน ความกังวลจากการทำธุรกรรม และส่วนที่ 3 การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ ฟินเทค (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน ได้แก่ ด้านความไว้วางใจ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ ด้านความง่ายต่อการใช้งาน ด้านความปลอดภัย ด้านความมีมาตรฐานรับประกัน ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert, 1967, pp. 90-95) ได้แก่ ระดับความสำคัญมากที่สุดให้คะแนน 5 ระดับความสำคัญมากให้คะแนน 4 ระดับความสำคัญปานกลางให้คะแนน 3 ระดับความสำคัญน้อยให้คะแนน 2 และระดับความสำคัญน้อยที่สุดให้คะแนน 1 โดยทำการเก็บรวบรวมคะแนนของแต่ละปัจจัยที่ได้และนำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิตแล้วทำการจัดเรียงคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ทำการแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยโดยยึดถือหลักเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 121) ดังนี้ 4.51-5.00 หมายถึงมีระดับความสำคัญมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึงมีระดับความสำคัญมาก 2.51-3.50 หมายถึงมีระดับความสำคัญปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึงมีระดับความสำคัญน้อย และ 1.00-1.50 หมายถึงมีระดับความสำคัญน้อยที่สุด ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้ผ่านการประเมินความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ .93 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าจะต้องมีค่า IOC ไม่ต่ำกว่า .50 (วรรณิ แกมเกตุ, 2555, หน้า 35) ส่วนการทดสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α -coefficient) พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าต้องไม่ต่ำกว่า .70 (Cronbach, 1977, p. 76)

การเก็บรวมข้อมูล ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน ตั้งแต่เดือนกันยายน-ธันวาคม 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และ 2) สถิติอ้างอิง การทดสอบค่าที (t test) แบบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (independent samples t test) การทดสอบค่าเอฟ (F test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.30 มีช่วงอายุระหว่าง 20-30 ปี ร้อยละ 46.80 สถานภาพโสด ร้อยละ 63.30 มีระดับการศึกษาสูงสุดคือ ประกาศนียบัตร

วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ร้อยละ 27.30 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 66.80 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-20,000 บาท ร้อยละ 49.30

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีทางการเงินฟินเทค (Fintech) ของประชากรในจังหวัดลำพูน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันธนาคาร ร้อยละ 46.26 รองลงมาเงินสด ร้อยละ 41.91 โดยมีการใช้งานมากกว่า 9 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 49.30 และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งอยู่ที่ 200-500 บาท ร้อยละ 35.50 เหตุผลหลักที่เลือกใช้บริการคือ ความสะดวกสบายไม่ต้องพกเงินสด ร้อยละ 42.16% และส่วนใหญ่ใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันของธนาคารกสิกรไทย ร้อยละ 42.34 ประเภทการชำระเงินที่ใช้บ่อยคือ สินค้าอุปโภค ร้อยละ 32.86 และมีความกังวลเกี่ยวกับความเสี่ยงจากไซเบอร์ (มิจฉาชีพ) มากที่สุด ร้อยละ 54.00

การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ ฟินเทค (Fintech) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการยอมรับในระดับมากในทุกด้าน โดยด้านความง่ายต่อการใช้งานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย=4.39, $SD=0.49$) รองลงมาด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย=4.29, $SD=0.55$) และด้านความไว้วางใจ (ค่าเฉลี่ย=4.27, $SD=0.60$) ตามลำดับ ส่วนด้านความปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย=4.24, $SD=0.35$), ด้านพฤติกรรมการใช้งาน (ค่าเฉลี่ย=4.26, $SD=0.65$) และด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้ (ค่าเฉลี่ย=4.17, $SD=0.65$) ก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน ในขณะที่ด้านความมีมาตรฐานรับประกันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.82, $SD=0.70$) โดยภาพรวมแล้วผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี Fintech ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=4.21, $SD=0.37$)

ผลการทดสอบสมมติฐานการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการทำธุรกรรมรูปแบบใหม่ ฟินเทค (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ) แตกต่างกันที่ส่งผลต่อการยอมรับและใช้เทคโนโลยีทำธุรกรรมทางการเงิน รูปแบบใหม่ฟินเทค (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่ส่งผล ต่อการทำธุรกรรมรูปแบบใหม่ (Fintech) ของประชากรในจังหวัดลำพูน	เพศ				t	p
	ชาย		หญิง			
	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD		
ด้านความไว้วางใจ	4.27	0.62	4.27	0.59	-0.04	.96
ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์	4.35	0.53	4.25	0.56	1.79	.07
ด้านความง่ายต่อการใช้งาน	4.34	0.55	4.42	0.45	-1.40	.16
ด้านความปลอดภัย	4.24	0.44	4.24	0.35	-0.08	.93
ด้านความมีมาตรฐานรับประกัน	3.84	0.73	4.38	0.68	0.47	.63

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่ส่งผล ต่อการทำธุรกรรมรูปแบบใหม่ฟินเทค (Fintech) ของประชากรในจังหวัดลำพูน	เพศ				t	p
	ชาย		หญิง			
	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD		
ด้านพฤติกรรมการใช้งาน	4.24	0.65	4.27	0.59	-0.46	.64
ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้	4.11	0.67	4.20	0.64	-1.41	.15

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่าเพศที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อการยอมรับและใช้เทคโนโลยีทำธุรกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ฟินเทค (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้) แตกต่างกันที่ส่งผลต่อการยอมรับและใช้เทคโนโลยีทำธุรกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ฟินเทค (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคล	ด้านที่ส่งผลต่อการยอมรับ	<i>F</i>	<i>p</i>
อายุ	ด้านความไว้วางใจ	2.96*	.02
	ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์	2.86*	.02
	ด้านความปลอดภัย	3.03*	.01
สถานภาพสมรส	ด้านความง่ายต่อการใช้งาน	4.38*	.01
ระดับการศึกษา	ด้านความไว้วางใจ	4.00*	.00
	ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์	5.75*	.00
	ด้านความง่ายต่อการใช้งาน	4.83*	.00
	ด้านความมีมาตรฐานรับประกัน	6.28*	.00
อาชีพ	ด้านความปลอดภัย	5.58*	.00
	ด้านพฤติกรรมการใช้งาน	3.69*	.00
รายได้	ด้านพฤติกรรมการใช้งาน	3.42*	.01

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่าอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและ รายได้ ต่างกันมีการยอมรับและใช้เทคโนโลยีทำธุรกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อายุ มีผลต่อการยอมรับ Fintech ใน 3 ด้าน คือด้านความไว้วางใจ ($F=2.96^*$, $p=.02$) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ ($F=2.86^*$, $p=.02$) และด้านความปลอดภัย ($F=3.03^*$, $p=.01$) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มอายุที่แตกต่างกันมีการรับรู้และทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สถานภาพสมรส มีผลต่อด้านความง่ายต่อการใช้งาน ($F=4.38^*$, $p=.01$) เพียงด้านเดียว ซึ่งอาจหมายถึงกลุ่มสถานภาพสมรสที่ต่างกันมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลกว้างขวางที่สุด โดยส่งผลต่อ 4 ด้าน ได้แก่ ความไว้วางใจ ($F=4.00^*$, $p=.00$) การรับรู้ถึงประโยชน์ ($F=5.75^*$, $p=.00$) ความง่ายต่อการใช้งาน ($F=4.83^*$, $p=.00$) และความมีมาตรฐานรับประกัน ($F=6.28^*$, $p=.00$) ทั้งหมดมีค่านัยสำคัญต่ำมาก

อาชีพ มีผลต่อด้านความปลอดภัย ($F=5.58^*$, $p=.00$) และพฤติกรรมการใช้งาน ($F=3.69^*$, $p=.00$) แสดงให้เห็นว่าประเภทอาชีพมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความเสี่ยงและพฤติกรรมการใช้งานจริง

รายได้ มีผลกระทบเฉพาะด้านพฤติกรรมการใช้งาน ($F=3.42^*$, $p=.01$) เท่านั้น

ตารางที่ 3 พฤติกรรมแตกต่างกันที่ส่งผลต่อการยอมรับและใช้เทคโนโลยีทำธุรกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ ฟินเทค (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

พฤติกรรม	ด้านที่ส่งผลต่อการยอมรับ	F	p
วิธีการชำระเงิน (เงินสด)	ด้านความง่ายต่อการใช้งาน	5.97*	.01
	ด้านความปลอดภัย	5.45*	.02
	ด้านพฤติกรรมการใช้งาน	4.71*	.03
วิธีการชำระเงิน (แอปธนาคาร)	ด้านพฤติกรรมการใช้งาน	7.15*	.00
	ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้	13.15*	.00
จำนวนครั้งที่ใช้บริการต่อเดือน	ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้	3.35*	.01
จำนวนเงินชำระเฉลี่ยต่อครั้ง	ด้านความไว้วางใจ	5.99*	.00
	ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์	6.47*	.00
	ด้านความง่ายต่อการใช้งาน	3.13*	.02
	ด้านความปลอดภัย	3.74*	.01
	ด้านพฤติกรรมการใช้งาน	2.90*	.03

ตารางที่ 3 (ต่อ)

พฤติกรรม	ด้านที่ส่งผลต่อการยอมรับ	<i>F</i>	<i>p</i>
เหตุผล (ลดการผิดพลาด/ตรวจสอบได้)	ด้านความง่ายต่อการใช้งาน	15.13*	.00
	ด้านความมีมาตรฐานรับประกัน	5.81*	.01
	ด้านพฤติกรรมการใช้งาน	7.10*	.00
	ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้	4.09*	.04
ความกังวลความเสี่ยง	ด้านความไว้วางใจ	3.99*	.00
	ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์	5.29*	.00
	ด้านความง่ายต่อการใช้งาน	3.66*	.01
	ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้	2.90*	.03

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่าวิธีการชำระเงิน (เงินสด) วิธีการชำระเงิน (แอปธนาคาร) จำนวนครั้งที่ใช้บริการต่อเดือน จำนวนเงินชำระเฉลี่ยต่อครั้ง เหตุผล (ลดการผิดพลาด/ตรวจสอบได้) และความกังวลความเสี่ยง ต่างกันมีการยอมรับและใช้เทคโนโลยีทำธุรกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ฟินเทค (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

วิธีการชำระเงิน (เงินสด) ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน 3 ด้าน คือความง่ายต่อการใช้งาน ($F=5.97^*$, $p=.01$) ความปลอดภัย ($F=5.45^*$, $p=.02$) และพฤติกรรมการใช้งาน ($F=4.71^*$, $p=.03$)

วิธีการชำระเงิน (แอปพลิเคชันธนาคาร) ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน ($F=7.15^*$, $p=.00$) และทัศนคติที่มีต่อการใช้ ($F=13.15^*$, $p=.00$) โดยเฉพาะด้านทัศนคติมีค่า F test สูงมาก

จำนวนครั้งที่ใช้บริการต่อเดือน ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้ ($F=3.35^*$, $p=.01$) เพียงด้านเดียว

จำนวนเงินชำระเฉลี่ยต่อครั้ง มีผลกระทบครอบคลุมใน 5 ด้าน คือความไว้วางใจ ($F=5.99^*$, $p=.00$) การรับรู้ถึงประโยชน์ ($F=6.47^*$, $p=.00$) ความง่ายต่อการใช้งาน ($F=3.13^*$, $p=.02$) ความปลอดภัย ($F=3.74^*$, $p=.01$) และพฤติกรรมการใช้งาน ($F=2.90^*$, $p=.03$)

เหตุผล (ลดการผิดพลาด/ตรวจสอบได้) ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน 4 ด้าน โดยเฉพาะด้านความง่ายต่อการใช้งานมีค่า F test สูงที่สุด ($F=15.13^*$, $p=.00$) รวมถึงความมีมาตรฐานรับประกัน ($F=5.81^*$, $p=.01$) พฤติกรรมการใช้งาน ($F=7.10^*$, $p=.00$) และทัศนคติที่มีต่อการใช้ ($F=4.09^*$, $p=.04$)

ความกังวลความเสี่ยง ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานทุกด้านที่สำคัญ ได้แก่ ความไว้วางใจ ($F=3.99^*$, $p=.00$) การรับรู้ถึงประโยชน์ ($F=5.29^*$, $p=.00$) ความง่ายต่อการใช้งาน ($F=3.66^*$, $p=.01$) และทัศนคติที่มีต่อการใช้ ($F=2.90^*$, $p=.03$)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้งาน Fintech ในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน พบข้อค้นพบที่น่าสนใจหลายประการ โดยเฉพาะการที่ผู้ใช้งานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.30 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเปิดรับและใช้งานเทคโนโลยีทางการเงินมากกว่าเพศชาย อาจเนื่องมาจากเพศหญิงมีพฤติกรรมในการจัดการทางการเงินที่รอบคอบและให้ความสำคัญกับความระมัดระวังในการทำธุรกรรมทางการเงิน ด้านอายุของผู้ใช้งาน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20-30 ปี ร้อยละ 46.80 สอดคล้องกับธนาภา หิมารัตน์ (2559, หน้า 92) ที่พบว่ากลุ่ม Gen Y เป็นกลุ่มหลักที่ใช้งาน Fintech เนื่องจากเป็นกลุ่มที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้มีความคุ้นเคยและเปิดรับนวัตกรรมทางการเงินได้ง่าย อีกทั้งยังมีพฤติกรรมทางการเงินที่คล่องตัว เมื่อพิจารณาด้านอาชีพและรายได้ พบว่าผู้ใช้งานส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 66.80 และมีรายได้อยู่ในช่วง 15,000-20,000 บาท ร้อยละ 49.30 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มคนทำงานที่มีรายได้ระดับปานกลางเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของบริการฟินเทค (Fintech) โดยอาจเป็นเพราะกลุ่มนี้มีความจำเป็นต้องใช้บริการทางการเงินในชีวิตประจำวัน และต้องการความสะดวกรวดเร็วในการทำธุรกรรม รวมถึงมีความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีทางการเงินต่าง ๆ ผลการศึกษานี้มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ให้บริการฟินเทค (Fintech) ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการออกแบบฟีเจอร์และการสื่อสารทางการตลาดที่เน้นกลุ่มคนทำงานรุ่นใหม่ที่มีรายได้ระดับปานกลาง

จากผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการฟินเทค (Fintech) ในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน พบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับรูปแบบการใช้งานและพฤติกรรมการทำธุรกรรมทางการเงินของผู้บริโภค โดยพบว่าแอปพลิเคชันของธนาคารเป็นช่องทางหลักที่ได้รับความนิยมสูงสุด ร้อยละ 46.26 สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริโภคยังคงให้ความเชื่อมั่นกับสถาบันการเงินดั้งเดิมที่พัฒนาบริการดิจิทัลมากกว่าผู้ให้บริการฟินเทค (Fintech) รายใหม่ ในด้านมูลค่าการทำธุรกรรม พบว่าผู้ใช้งานส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งอยู่ที่ 200-500 บาท ซึ่งสะท้อนว่าผู้บริโภคนิยมใช้บริการฟินเทค (Fintech) สำหรับธุรกรรมขนาดเล็กในชีวิตประจำวัน เช่น การชำระค่าสินค้าและบริการ หรือการโอนเงินระหว่างบุคคล อีกประเด็นที่น่าสนใจคือความถี่ในการใช้งานที่สูงถึงมากกว่า 9 ครั้งต่อเดือน แสดงให้เห็นว่าบริการฟินเทค (Fintech) ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของผู้บริโภคอย่างแท้จริง สอดคล้องกับข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ออนไลน์, 2567) ที่พบว่าการพัฒนาระบบพร้อมเพย์และ QR code ส่วนสำคัญในการเพิ่มความถี่ของการทำธุรกรรมทางการเงินดิจิทัล โดยมีผู้ลงทะเบียนพร้อมเพย์มากถึง 46 ล้านบัญชี และมีร้านค้า ติดตั้ง QR code กว่า 3 ล้านร้านค้า แสดงให้เห็นถึงการยอมรับและการขยายตัวของระบบนิเวศทางการเงินดิจิทัลในวงกว้าง การที่มีจุดรับชำระเงินดิจิทัลจำนวนมากนี้เอื้อให้ผู้บริโภคสามารถทำธุรกรรมได้สะดวกขึ้น ส่งผลให้มีความถี่ในการใช้งานสูงตามไปด้วย ข้อค้นพบเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ

ร่วมกับการสร้างความเชื่อมั่นผ่านสถาบันการเงินที่น่าเชื่อถือ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคหันมาใช้บริการฟินเทค (Fintech) อย่างแพร่หลายและสม่ำเสมอในชีวิตประจำวัน

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีฟินเทค (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน พบข้อค้นพบที่น่าสนใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการของผู้บริโภค โดยปัจจัยด้านความง่ายต่อการใช้งานได้รับคะแนนสูงสุดที่ร้อยละ 4.39 สอดคล้องกับ กิตติธัญญา รังสีพัฒนาภรณ์ (2563, หน้า 76) ที่ยืนยันว่าปัจจัยด้านการรับรู้ถึงประโยชน์และความง่ายต่อการใช้งานมีความสัมพันธ์และมีผลต่อการตัดสินใจใช้เทคโนโลยีทางการเงินในการทำธุรกรรม การใช้บริการเทคโนโลยีทางการเงินช่วยลดระยะเวลาและประหยัดค่าเดินทางไปทำธุรกรรมที่ธนาคาร ซึ่งสามารถลดความเสี่ยงในการพกพาเงินสดติดตัวในการใช้จ่ายหรือสูญหาย และยังสอดคล้องกับ วิสวะ การะเกตุ (2559, หน้า 66) ที่พบว่าปัจจัยทางด้านคุณภาพระบบควรให้ความสำคัญในการพัฒนา เพื่อให้ผู้ใช้เกิดการยอมรับในการใช้เทคโนโลยีทางการเงิน โดยเน้นในเรื่องความปลอดภัยของระบบที่ทำให้เกิดความไว้วางใจต่อการใช้งาน ความรวดเร็ว ซึ่งจะต้องสามารถเข้าถึงการใช้งานได้อย่างเสถียรภาพ และความแม่นยำของระบบที่สามารถทำธุรกรรมได้อย่างไม่มีความผิดพลาดจะต้องมีหลักฐานในการทำธุรกรรมส่งไปยังผู้ใช้ทุกครั้ง นอกจากนี้ผลการศึกษาของ งามอาจ ชาญประสิทธิ์ชัย (2566, หน้า 254) ยังชี้ให้เห็นมิติทางสังคมที่น่าสนใจ โดยพบว่าการรับรู้จำนวนผู้ใช้งาน (perceived number of peers) มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมการยอมรับเทคโนโลยีฟินเทค (Fintech) มีลักษณะของ network effect กล่าวคือยิ่งมีผู้ใช้งานมากก็จะมีดึงดูดให้มีผู้ใช้งานใหม่เพิ่มขึ้น เนื่องจากประโยชน์ของการใช้งานจะเพิ่มขึ้นตามจำนวนผู้ใช้งานในเครือข่าย ข้อค้นพบเหล่านี้มีนัยสำคัญต่อผู้ให้บริการฟินเทค (Fintech) ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ โดยควรให้ความสำคัญกับการออกแบบระบบที่ใช้งานง่าย มีความปลอดภัยสูง และสร้างเครือข่ายผู้ใช้งานให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและดึงดูดผู้ใช้งานรายใหม่

จากผลการศึกษาด้านความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้บริการฟินเทค (Fintech) ในจังหวัดลำพูน พบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับทัศนคติด้านความเสี่ยงของผู้บริโภค โดยภัยคุกคามทางไซเบอร์เป็นประเด็นที่สร้างความกังวลสูงสุด ร้อยละ 54.00 ของผู้ใช้งานทั้งหมด สะท้อนให้เห็นว่าแม้เทคโนโลยีทางการเงินจะได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง แต่ผู้บริโภคยังคงมีความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้งาน สอดคล้องกับ ณัฐรจนา เดชจินดา (2561, หน้า 49) ที่ระบุว่าภัยคุกคามทางไซเบอร์เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเติบโตของอุตสาหกรรม ฟินเทค (Fintech) ในประเทศไทย โดยเฉพาะประเด็นการรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้ใช้งาน เนื่องจากข้อมูลทางการเงินมีความอ่อนไหว และอาจถูกนำไปใช้ในทางมิชอบได้ นอกจากนี้ยังยืนยันว่าผู้ใช้งานยังขาดความมั่นใจในระบบรักษาความปลอดภัยของผู้ให้บริการฟินเทค (Fintech) ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับการโจมตีทางไซเบอร์และการรั่วไหลของข้อมูลที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในช่วงที่ผ่านมา ข้อค้นพบเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าการสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยเป็นความท้าทายสำคัญของผู้ให้บริการฟินเทค Fintech ที่จะต้องลงทุนพัฒนาระบบรักษาความ

ปลอดภัยที่แข็งแกร่ง รวมถึงการสื่อสารมาตรการรักษาความปลอดภัยให้ผู้ใช้งานรับทราบอย่างชัดเจน เพื่อลดความกังวลและสร้างความเชื่อมั่นในการใช้บริการ ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมฟินเทค (Fintech) ในระยะยาว

จากผลการศึกษาผลกระทบของปัจจัยส่วนบุคคลต่อการใช้บริการฟินเทค (Fintech) ของประชากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน พบความสัมพันธ์ที่น่าสนใจระหว่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมและการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีทางการเงิน โดยพบว่าอายุและระดับการศึกษามีผลต่อการรับรู้ประโยชน์ของฟินเทค (Fintech) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความแตกต่างในประสบการณ์และพื้นฐานความรู้มีส่วนสำคัญในการกำหนดมุมมองและความเข้าใจต่อประโยชน์ของนวัตกรรมทางการเงิน ในด้านรายได้ผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้งานฟินเทค (Fintech) อย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับข้อสังเกตของธนาคารแห่งประเทศไทย (2562, หน้า 22) ที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาบริการฟินเทค (Fintech) ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ใช้งานที่มีระดับรายได้แตกต่างกัน โดยยกตัวอย่างกรณีศึกษาของ Ricult ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มฟินเทค (Fintech) ที่ออกแบบมาเฉพาะสำหรับกลุ่มเกษตรกรรายย่อย ด้วยการใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อช่วยให้เข้าถึงสินเชื่อได้ง่ายขึ้น ข้อค้นพบนี้มีนัยสำคัญต่อการพัฒนาบริการฟินเทค (Fintech) ในอนาคต โดยชี้ให้เห็นว่าการออกแบบบริการแบบ one-size-fits-all อาจไม่เพียงพอต่อการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานที่มีความหลากหลาย ผู้ให้บริการควรพิจารณาพัฒนาโซลูชันที่เฉพาะเจาะจงสำหรับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านอายุ การศึกษาและรายได้ เพื่อให้บริการฟินเทค (Fintech) สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันที่มีส่วนติดต่อผู้ใช้ที่เรียบง่ายสำหรับผู้สูงอายุ การออกแบบบริการทางการเงินที่เหมาะสมกับกำลังซื้อและความต้องการของแต่ละกลุ่มรายได้ หรือการพัฒนาเครื่องมือให้ความรู้ทางการเงิน ที่เหมาะสมกับระดับการศึกษาของผู้ใช้งานซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินดิจิทัลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผู้ให้บริการสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือการสื่อสารทางการตลาดที่เน้นกลุ่มตลาดเฉพาะ พร้อมทั้งสามารถศึกษาแนวโน้มในการใช้งานที่เพิ่มขึ้น เพื่อนำไปพัฒนาระบบความมั่นคงและปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ ฟินเทค (Fintech) เพื่อลดความกังวลและสร้างความเชื่อมั่นในการใช้บริการของผู้ใช้งาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะขยายกลุ่มข้อมูลประชากรที่จะศึกษาให้ครอบคลุมในระดับจังหวัดหรือระดับภาค เพื่อให้สามารถศึกษาได้ครอบคลุมหรือเจาะลึกถึงในระดับจุลภาค เช่น เรื่องของรูปแบบการใช้แอปพลิเคชัน หรือลักษณะฟีเจอร์ใดในของแอปพลิเคชันที่มีการใช้งานมากที่สุด

2. ควรทำการศึกษาข้อมูลข้อคำถามในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อได้ข้อมูลในเชิงลึกเกิดมุมมองในหลายมิติสามารถนำผลการศึกษามาปรับปรุงระบบการบริการของส่วนงานต่าง ๆ

บรรณานุกรม

- กิตติธัญญา รังสีพัฒนามากรณ์. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้เทคโนโลยีทางการเงินของบุคคลในการทำธุรกรรมทางการเงินเพื่อก้าวเข้าสู่ยุคสังคมไร้เงินสดของไทย*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกการเงิน, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณัฐรจา เดชจินดา. (2561). *ฟินเทค (FinTech) ในมุมมองของสถาบันการเงินและผู้ประกอบการ FinTech Startup ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2567, 19 มีนาคม). *บทบาทของช่องทางสำคัญในการใช้บริการทางการเงินพื้นฐาน* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/article-2024mar19.html>. [2567, 19 มีนาคม].
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). *โครงการสำรวจพฤติกรรมกรรมการชำระเงินประชาชนโดยการบันทึกการใช้จ่ายประจำวัน (Payment Diary) ปี 2566* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/research-and-publications/research/payment-research/Occasional-Paper-2023-Website.pdf> [2567, 20 มีนาคม].
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2562). FinTech กับการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย. *BOT พระสยาม*, 13(3), หน้า 20-24.
- ธนาภา ทิมารัตน์. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีทางการเงินบริบทธนาคารพาณิชย์*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารเทคโนโลยี, วิทยาลัยนวัตกรรมการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2560). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- นัทนิชา โชติพิทยานนท์. (2564). *แนวคิดและทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://elcpg.ssru.ac.th/natnicha_ha/pluginfile.php/26/block_html/content/MPP%205607%20%28part%203%29%201_64.pdf [2567, 22 มีนาคม].
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

วรรณิกา จิตตินรากร. (2559). **การยอมรับเทคโนโลยีและพฤติกรรมผู้บริโภคออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าจากบริษัทขายตรงผ่านช่องทางออนไลน์**. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

วรรณิ์ แกมเกตุ. (2540). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการใช้ครู : การประยุกต์ใช้โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุและโมเดลเอ็มทีเอ็มเอ็ม**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิศวะ การะเกตุ. (2559). **การยอมรับเทคโนโลยีทางการเงิน กรณีศึกษา การชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ บริษัท Startup Financial Technology**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยี, วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

องอาจ ชาญประสิทธิ์ชัย. (2566). องค์ประกอบการยอมรับเทคโนโลยีทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**, 17(2), หน้า 240-256.

อภิญญา นวอัจฉริยะกิจ. (2557). **พฤติกรรมการใช้จ่ายของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพที่อาศัยหอพักในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมืองเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques*. New York: Wiley.

Cronbach, L.J. (1970). *Essentials of psychological testing* (3rd ed). New York: Harper and Row.

Kagan, J. (2024, 25 March). *Financial technology (Fintech): Its uses and impact on our lives* (Online). Available: <https://www.investopedia.com/terms/f/fintech.asp>. [2567, 30 March].

Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

FACTORS AFFECTING THE DECISION TO PURCHASE PRODUCTS THROUGH ONLINE PLATFORMS OF BURAPHA UNIVERSITY STUDENTS, SA KAEO CAMPUS

มินตรา น้อมเจริญ, ณภัค อัมประภา, พิสิทธิ์ บึงบัว, ลิขิต น้อยจายสิน*

Mintra Nomcharoen, Napak Imprapha, Pisit Bungbua, Likhit Noichaisin *

สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานสีเขียว คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

Program in Green Logistics and Supply Chain Management, Faculty of Science and

Social Sciences, Burapha University, Sa Kaeo Campus

*Corresponding Author e-Mail: likhit@buu.ac.th

(Received: 2025, April 29; Revised: 2025, July 31; Accepted: 2025, August 5)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว และ 2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปีการศึกษา คณะที่สังกัดในวิทยาเขตสระแก้ว และรายรับเฉลี่ยต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยบูรพาวิทยาเขตสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำนวน 200 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที แบบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุ 18-20 ปี ระดับชั้นปีที่ 1 สังกัดในวิทยาเขตสระแก้วเป็นคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์มากที่สุด รายรับเฉลี่ยต่อเดือน 3,001-5,000 บาท ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปีการศึกษา และรายรับเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลให้เกิดการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของนิสิตมหาวิทยาลัย

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

บูรพาวิทยาเขตสระแก้วไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การตลาดออนไลน์สำหรับผู้ประกอบการในกลุ่มนิสิตระดับอุดมศึกษา

คำสำคัญ: แพลตฟอร์มออนไลน์; การตัดสินใจซื้อ; สินค้า

ABSTARCT

This research aimed to 1) examine the level of decision-making in purchasing products through online platforms among students at Burapha University, Sa Kaeo Campus, and 2) study and compare the factors influencing their purchasing decisions through online platforms, categorized by demographic characteristics such as gender, age, year of study, faculty affiliation, and average monthly income. The sample consisted of 200 students currently enrolled at Burapha University, Sa Kaeo Campus. Data were collected using questionnaires and selected through non-probability, accidental sampling. The data were analyzed using descriptive statistics, including mean, percentage, and standard deviation, as well as inferential statistics, including the Independent Samples *t* test, *F* test, and one-way analysis of variance (ANOVA).

The results revealed that the majority of respondents were female, aged between 18–20 years, first-year students, primarily from the Faculty of Science and Social Sciences, with an average monthly income of 3,001–5,000 baht. Demographic variables such as gender, age, year of study, and average monthly income were found to have no statistically significant effect on purchasing decisions through online platforms among students at the .05 level. These findings may be used as a guideline for developing online marketing strategies tailored to entrepreneurs targeting university student groups.

Keywords: online platform; purchase decision; product

บทนำ

ในยุคดิจิทัลปัจจุบันสื่อออนไลน์และเว็บไซต์ต่าง ๆ ได้กลายเป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะในด้านการตลาดและการโฆษณา เนื่องจากสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว (เปรมกมล หงษ์ยนต์, 2562, หน้า 1) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยเฉพาะอุปกรณ์พกพา เช่น สมาร์ทโฟน และระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Hanjaya, Mamuaya & Repi, 2019, p. 178) ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวันของผู้คน ทำให้การเข้าถึงข้อมูล การสื่อสาร รวมถึงการซื้อขายสินค้าออนไลน์เป็นไปได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีความหลากหลาย จากการเติบโตของ

เทคโนโลยีทำให้สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลและเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของผู้บริโภค เห็นได้จากสถิติในปี พ.ศ.2565 ประเทศไทยมีจำนวนประชากร 70.01 ล้านคน มีจำนวนผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต 54.4 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 77.8 ของประชากรทั้งหมด (อภิษฐา ศรีเทวฤทธิ์ และนภวรรณ ตันติเวชกุล, 2567, หน้า 257) นอกจากนี้สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์, 2567) พบว่ามูลค่าตลาดอีคอมเมิร์ซของประเทศไทยในปี พ.ศ.2566 มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีการขยายตัวเฉลี่ยปีละกว่า 10% สะท้อนให้เห็นถึงความนิยมในการซื้อสินค้าออนไลน์ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ธุรกิจจำนวนมากจึงปรับตัวเข้าสู่ระบบ e-commerce และ e-marketplace ซึ่งเป็นรูปแบบการค้าขายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ช่วยให้การซื้อขายระหว่างผู้บริโภคและผู้ขายเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ (Jiang, 2024, p. 95) แพลตฟอร์มเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ แต่ยังสามารถนำเสนอข้อมูลสินค้าในรูปแบบมัลติมีเดีย ปรับปรุงกระบวนการสั่งซื้อและชำระเงิน รวมถึงเชื่อมโยงกับระบบขนส่งที่สามารถติดตามสถานะสินค้าได้แบบเรียลไทม์ e-commerce platform เป็นระบบสำเร็จรูปที่พัฒนาโดยผู้ให้บริการ และเปิดโอกาสให้ผู้ที่ต้องการทำธุรกิจออนไลน์สามารถใช้งานได้โดยไม่ต้องลงทุนสร้างระบบเอง ต่างจาก e-commerce แบบดั้งเดิม ซึ่งเจ้าของธุรกิจต้องพัฒนาระบบเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันเอง ทำให้มีความยืดหยุ่นในการออกแบบแต่ต้องใช้ต้นทุนที่สูงกว่า (Jiang, 2024, p. 96) จากแนวโน้มดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะประโยชน์ต่อทั้งนิสิต ผู้บริโภคทั่วไป และผู้ประกอบการที่ต้องการเข้าใจพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย และนำข้อมูลไปใช้วางแผนกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี คณะที่สังกัด และรายรับเฉลี่ยต่อเดือน

สมมติฐานของงานวิจัย

ลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี คณะที่สังกัด และรายรับต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว แตกต่างกัน

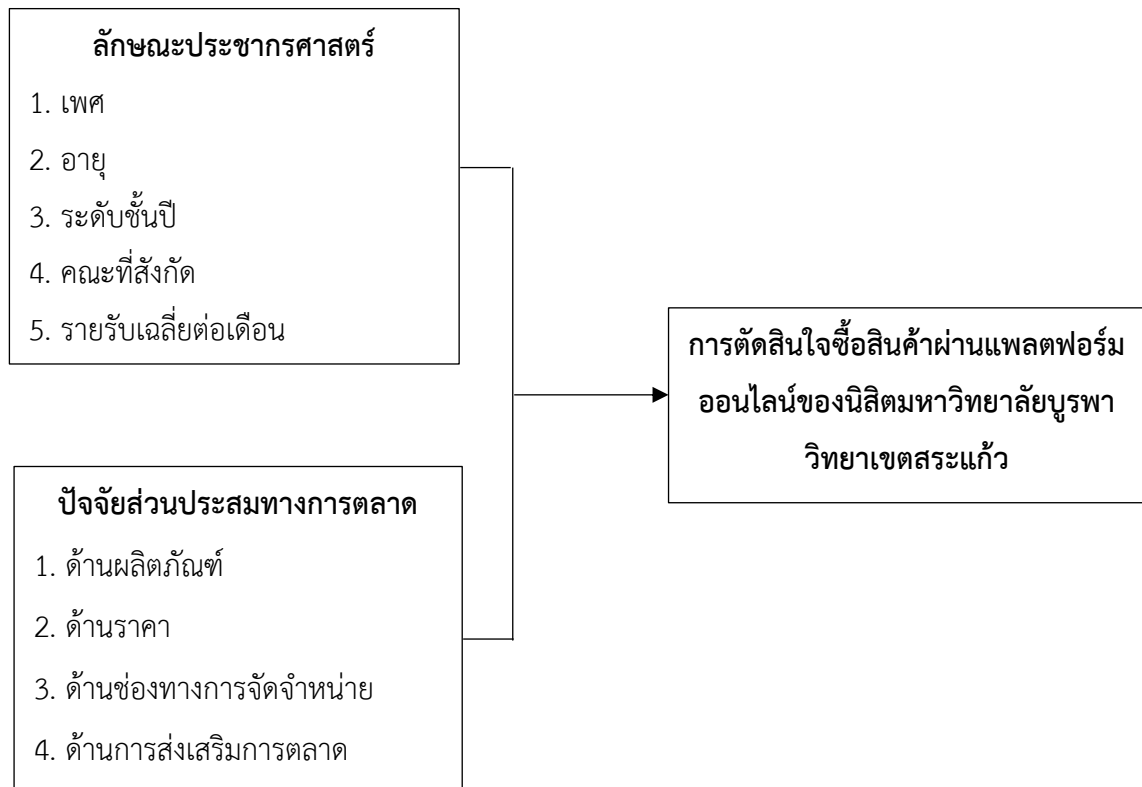

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ซึ่งเป็นกลุ่มที่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จำนวน 530 คน (กองทะเบียนและประมวลผลการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ออนไลน์, 2567) การกำหนดขนาดตัวอย่าง ด้วยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967, p. 70) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จึงได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 200 คน (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555, หน้า 50) ใช้การเลือกตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบบปลายปิด (closed-ended questionnaire) แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (check list) โดยแต่ละหัวข้อผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว คือ เพศ อายุ ระดับชั้นปี คณะที่สังกัด และรายรับเฉลี่ยต่อเดือน และส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว คือปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย 1) สินค้ามีความหลากหลาย 2) สินค้ามีการแสดงเป็นหมวดหมู่ง่ายต่อการเลือกซื้อ 3) สินค้าตรงตามรายละเอียดที่โฆษณา 4) มีคุณภาพใช้งานได้ดี และ 5) สินค้ามีการระบุรายละเอียด เช่น ขนาด สี ด้านราคา ประกอบด้วย 1) สินค้ามีราคาถูกกว่าการซื้อผ่านหน้าร้านโดยตรง 2) สินค้ามีคุณภาพเหมาะสมกับราคา 3) สินค้ามีการระบุราคาจำหน่ายที่ชัดเจน 4) มีการกำหนดวิธีการคืนเงินที่ชัดเจนและทำได้สะดวก 5) สามารถเปรียบเทียบราคาสินค้าของแต่ละแพลตฟอร์มก่อนตัดสินใจซื้อ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายประกอบด้วย 1) มีช่องทางการชำระเงินที่สะดวกหลากหลายช่องทาง 2) มีความพร้อมสำหรับการใช้งานตลอด 24 ชั่วโมง 3) มีการแสดงข้อมูลการสั่งซื้อและสถานะการจัดส่ง 4) มีช่องทางการสั่งซื้อที่หลากหลาย เช่น ผ่านแอปพลิเคชัน เว็บไซต์ และ 5) มีการให้บริการจัดส่งสินค้าที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และด้านการส่งเสริมทางการตลาด ประกอบด้วย 1) มีโปรโมชั่นและส่วนลดมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อ 2) มีการโฆษณาด้วยภาพ วิดีโอ และสื่อต่าง ๆ ช่วยในการนำเสนอสินค้า 3) มีการรีวิวและคะแนนจากผู้ซื้ออื่นมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า 4) มีการรับประกันและการบริการหลังซื้อ และ 5) มีการแนะนำสินค้าที่คล้ายกันในราคาที่ถูกลง ซึ่งทั้งหมดมีลักษณะเป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วน (rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 102) ได้แก่ 5 หมายถึงมีระดับการตัดสินใจมากที่สุด 4 หมายถึงมีระดับการตัดสินใจมาก 3 หมายถึงมีระดับการตัดสินใจปานกลาง 2 หมายถึงมีระดับการตัดสินใจน้อย และ 1 หมายถึงมีระดับการตัดสินใจน้อยที่สุด การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้ทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .67-1 และตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยทดลองใช้กับนักศึกษา จำนวน 30 คน คำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ .83 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมากสามารถนำไปใช้ได้ดีมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้ google form ระหว่างวันที่ 2 กันยายน 2567 ถึง 9 กันยายน 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดความหมายของค่าเฉลี่ยโดยคำนวณจากระดับการให้คะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับชั้นใช้สูตร การคำนวณช่วงความกว้างของอัตราภาคชั้น (พรณี ลิกิจวัฒน์, 2553, หน้า 31) เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนในแบบสอบถามโดยใช้การแปลผลคะแนนแบบมาตราส่วนประเมินค่า ดังนี้ 4.50-5.00 หมายถึงระดับการตัดสินใจมากที่สุด 3.50-4.49 หมายถึงระดับการตัดสินใจมาก 2.50-3.49 หมายถึงระดับการตัดสินใจปานกลาง 1.50-2.49 หมายถึงระดับการตัดสินใจน้อย และ 1.00-1.49 ระดับการตัดสินใจน้อยที่สุด และ 2) สถิติอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t test) แบบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสองกลุ่มที่เป็น

อิสระจากกัน (Independent Samples t test) และการทดสอบค่าเอฟ (F test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 69.50 และเพศชาย จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 มีอายุระหว่าง 18-20 ปีมากที่สุด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 49.00 รองลงมาช่วงอายุระหว่าง 21-23 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 ช่วงอายุตั้งแต่ 24 ปี ขึ้นไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 และช่วงอายุไม่เกิน 18 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 การศึกษาชั้นปีที่ 1 มากที่สุด จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 รองลงมาชั้นปีที่ 2 มีจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 ชั้นปีที่ 4 มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 และชั้นปีที่ 3 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 ศึกษาอยู่ในคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์มากที่สุด จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 63.50 และน้อยที่สุดคือ คณะเทคโนโลยีการเกษตร จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 มีรายรับต่อเดือนระหว่าง 3,001-5,000 บาท มากที่สุด จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 รองลงมาไม่เกิน 3,000 บาท จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 และ 5,001-7,000 และ ตั้งแต่ 7,001 บาท ขึ้นไป มีจำนวนและค่าร้อยละเท่ากัน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์มากที่สุดคือ Shopee จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 51.50 รองลงมา Lazada จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 และ TikTok Shop จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00

ส่วนที่ 2 การตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

ตารางที่ 1 ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (4P) ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด (4P)	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์	4.16	0.76	มาก
1.1 สินค้ามีความหลากหลาย	4.50	0.74	มากที่สุด
1.2 สินค้ามีการแสดงเป็นหมวดหมู่ต่อการเลือกซื้อ	4.16	0.75	มาก
1.3 สินค้าตรงตามรายละเอียดที่โฆษณา	3.92	0.83	มาก
1.4 มีคุณภาพใช้งานได้ดี	4.03	0.75	มาก
1.5 สินค้ามีการระบุรายละเอียด เช่น ขนาด สี	4.21	0.72	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด (4P)	$\bar{X}$	SD	ระดับ
2. ปัจจัยด้านราคา	4.17	0.78	มาก
2.1 สินค้ามีราคาถูกกว่าการซื้อผ่านหน้าร้านโดยตรง	4.27	0.75	มาก
2.2 สินค้ามีคุณภาพเหมาะสมกับราคา	4.07	0.74	มาก
2.3 สินค้ามีการระบุราคาจำหน่ายที่ชัดเจน	4.28	0.73	มาก
2.4 มีการกำหนดวิธีการคืนเงินที่ชัดเจนและทำได้สะดวก	3.92	0.83	มาก
2.5 สามารถเปรียบเทียบราคาสินค้าของแต่ละแพลตฟอร์มก่อนตัดสินใจซื้อ	4.29	0.84	มาก
3. ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.26	0.79	มาก
3.1 มีช่องทางการชำระเงินที่สะดวกหลากหลายช่องทาง	4.35	0.75	มาก
3.2 มีความพร้อมสำหรับการใช้งานตลอด 24 ชั่วโมง	4.43	0.77	มาก
3.3 มีการแสดงข้อมูลการสั่งซื้อและสถานะการจัดส่ง	4.18	0.84	มาก
3.4 มีช่องทางการสั่งซื้อที่หลากหลาย เช่น ผ่านแอปพลิเคชัน เว็บไซต์	4.11	0.82	มาก
3.5 มีการให้บริการจัดส่งสินค้าที่ครอบคลุมทุกพื้นที่	4.22	0.76	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.19	0.80	มาก
4.1 มีโปรโมชั่นและส่วนลดมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อ	4.35	0.82	มาก
4.2 มีการโฆษณาด้วยภาพ วิดีโอ และสื่อต่าง ๆ ช่วยในการนำเสนอสินค้า	4.30	0.76	มาก
4.3 มีการรีวิวและคะแนนจากผู้ซื้ออื่นมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า	4.11	0.78	มาก
4.4 มีการรับประกันและการบริการหลังซื้อ	3.93	0.81	มาก
4.5 มีการแนะนำสินค้าที่คล้ายกันในราคาที่ถูกกว่า	4.27	0.84	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.19	0.79	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P) ในส่วนของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นปัจจัยรายด้าน พบว่าปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, $SD=0.79$) รองลงมาปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, $SD=0.80$) และปัจจัยด้านราคาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, $SD=0.78$) และอันดับสุดท้ายคือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, $SD=0.76$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแยกเป็นรายปัจจัยย่อย พบว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์นั้นปัจจัยย่อยที่ 1.1 สินค้ามีความหลากหลายมีผลต่อระดับการตัดสินใจ มากที่สุด ปัจจัยย่อยอีก 4 ปัจจัย มีผลต่อระดับการตัดสินใจในระดับมาก ส่วนปัจจัยส่วนประสม

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ทางการตลาด ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาดเหล่านี้ในทุกปัจจัยย่อยของทุกด้านนั้นมีผลต่อระดับการตัดสินใจในระดับมาก

การทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

ลักษณะประชากรศาสตร์	การตัดสินใจซื้อสินค้า		p	ผลการทดสอบ
	ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์			
	t	F		
เพศ	51.93		.94	ไม่แตกต่าง
คณะที่สังกัด	40.00		.73	ไม่แตกต่าง
อายุ		1.99	.12	ไม่แตกต่าง
ระดับชั้นปี		0.84	.47	ไม่แตกต่าง
รายรับเฉลี่ยต่อเดือน		1.34	.26	ไม่แตกต่าง

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จำแนกตามตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ คณะที่สังกัด อายุ ระดับชั้นปี และรายรับเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด มีผลต่อระดับการตัดสินใจซื้อสินค้าของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาในระดับมาก สอดคล้องกับ Kotler & Keller (2016, p. 30) ที่ระบุว่าองค์ประกอบ 4P ยังคงมีความสำคัญอย่างมากในการดึงดูดและรักษาผู้บริโภคในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะในบริบทของ e-commerce ที่ผู้บริโภคสามารถเปรียบเทียบสินค้าได้อย่างรวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (place) ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนถึงความสำคัญของความสะดวกในการเข้าถึงสินค้า ข้อมูลการจัดส่ง และการชำระเงินออนไลน์ที่หลากหลาย อันเป็นสิ่งที่สนับสนุนผลการศึกษาของ Hanjaya, Mamuya & Repi, (2019, p. 176) ที่พบว่าความง่ายในการเข้าถึงและคุณภาพของระบบบริการ มีผลโดยตรงต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคผ่านแอปพลิเคชันมือถือ ในด้านการส่งเสริมการตลาด (promotion) การมีโปรโมชั่น ส่วนลด และการ

รีวิวนสินค้า มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการตัดสินใจซื้อของนิสิต งานวิจัยของ Jiang (2024, p. 95) ระบุว่าปัจจัยอย่างโปรโมชั่นและอิทธิพลจากสื่อสังคม เช่น การรีวิวนสินค้าและการโฆษณาผ่านคนดัง มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญ และยังสอดคล้องกับ อภิขญา ศรีเทวฤทธิ์ และ นววรรณ ตันติเวชกุล (2567, หน้า 256) ที่ศึกษาอิทธิพลของผู้นำทางความคิดด้านความงามบนอินสตราแกรมต่อทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภค พบว่าทัศนคติของผู้นำทางความคิดมีอิทธิพลต่อทั้งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมและความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค รวมถึงสอดคล้องกับ ธมลวรรณ สมพงศ์ (ออนไลน์, 2564) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดนครปฐม พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการขาย ราคา การติดต่อสื่อสาร ความสะดวกสบาย และความปลอดภัย ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านผลิตภัณฑ์มีผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค ภาพสินค้ามีรูปลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม การซื้อทางออนไลน์สินค้าที่ได้มีคุณภาพเทียบเท่ากับการซื้อตามร้านค้าทั่วไป ซึ่ง Chang & Meyerhoefer (2020, p. 448) พบว่าผลิตภัณฑ์มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินการตลาดออนไลน์ รวมถึงสอดคล้องกับ ปาริชาติ ประภาสย (2559, หน้า 54) ที่พบว่าการรับรู้คุณค่าผลิตภัณฑ์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อสุขภาพของผู้บริโภค สอดคล้องกับ ภูษณ สุวรรณภักดี และวิลาวัลย์ จันทร์ศรี (2561, หน้า 22) ที่พบว่าผลิตภัณฑ์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้า แฟชั่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภค และสอดคล้องกับ ธิณนา ศรีบุญนาค (2562, หน้า 89) ที่พบว่าผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางเกาหลีผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์

ในส่วนของลักษณะประชากรศาสตร์ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เพศ อายุ ระดับชั้นปี และรายรับเฉลี่ยต่อเดือนไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ที่มีนัยสำคัญ สอดคล้องกับ เปรมกมล หงษ์ยนต์ (2562, หน้า 68) ที่พบว่าตัวแปรประชากรศาสตร์โดยรวมไม่มีอิทธิพลที่มีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อผ่านแอปพลิเคชันในกลุ่มผู้บริโภคยุคดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคออนไลน์นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านการตลาดและประสบการณ์ใช้งานมากกว่าปัจจัยส่วนบุคคลพื้นฐาน นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคหลังยุค COVID-19 ยังส่งผลให้ความสะดวกสบาย ความรวดเร็วในการจัดส่ง และความน่าเชื่อถือของแพลตฟอร์มออนไลน์กลายเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งแนวโน้มนี้สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าประเภทอื่น ๆ ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการจัดช่องทางจำหน่ายที่หลากหลายและสะดวกสบาย เพราะมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า เช่น การชำระเงินที่หลากหลายและการจัดส่งที่ครอบคลุมพื้นที่

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

2. ผู้ประกอบการควรเน้นการใช้กลยุทธ์ด้านราคาให้เหมาะสมและแข่งขันได้ เช่น การแสดงราคาที่ชัดเจน การมีระบบเปรียบเทียบราคา และการกำหนดนโยบายคืนเงินที่สะดวกเป็นจุดดึงดูดลูกค้า
3. ผู้ประกอบการควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามรายละเอียดที่โฆษณาและมีความหลากหลาย โดยระบุคุณลักษณะของสินค้าให้ชัดเจน
4. ผู้ประกอบการควรมีการส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดโปรโมชั่น การให้ส่วนลด เพื่อสร้างแรงจูงใจในการซื้อสินค้า

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยเพิ่มเติมที่สามารถส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสื่อออนไลน์ เพื่อสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาและทำให้ธุรกิจออนไลน์ วางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคให้มากที่สุด
2. ควรขยายขอบเขตในการวิจัยให้มากยิ่งขึ้น เช่น เป็นพื้นที่ตำบลหรือจังหวัด จะทำให้ทราบถึงแนวทางการความต้องการและการวางแผนดำเนินธุรกิจเชิงรุกเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กองทะเบียนและประมวลผลการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. (2567). **ระบบบริการการศึกษา** (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก:

https://reg.buu.ac.th/document/CurrStu/CurrALLan31102567_1_2567.pdf [2567, 11 ตุลาคม].

ธมลวรรณ สมพงศ์. (2564). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าทางออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัด**

นครปฐม. เข้าถึงได้จาก: [http://ithesis-](http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3609/1/620920042.pdf)

[ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3609/1/620920042.pdf](http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3609/1/620920042.pdf) [2567, 10 ตุลาคม].

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). **การกำหนดขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** (พิมพ์ครั้งที่13). กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์ปิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

ธิดณา ศรีบุญนาค และอุมาพร พงษ์สัตยา. (2562). ส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อกระบวนการ

ตัดสินใจซื้อ เครื่องสำอางเกาหลีผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์. **วารสารบริหารธุรกิจและ**

สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2(3), หน้า 88-100.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปาริชาติ ประภาสย์. (2559). **การรับรู้ถึงความเสี่ยง และการรับรู้คุณค่าผลิตภัณฑ์กับการตัดสินใจซื้อ**

ผลิตภัณฑ์ อาหารเสริมเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

เปรมกมล หงส์ยงค์. (2562). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ สินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ (ลาชาด้า) ของผู้บริโภคยุคดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.

พรรณิ ลีกิจวัฒน์. (2553). **วิธีการวิจัยทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ อดุสากรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ภูษณ สุวรรณภักดี และวิลาวัลย์ จันทร์ศรี. (2561). อิทธิพลของความไว้วางใจ ทัศนคติ และส่วนประสมทางการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ของผู้บริโภคในจังหวัดสงขลา.

วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 10(2), หน้า 21-38.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์. (2567). **การสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย (ออนไลน์)**. เข้าถึงได้จาก: [https://www.etda.or.th/th/บริการของเรา/สถิติและขอมล/สถิติและขอมล/การสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย-\(Value-of-e-Commerce-Survey-in-Thailand\)/การสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย-\(Value-of-e-Commerce-Survey-in-Thailand\)-2.aspx](https://www.etda.or.th/th/บริการของเรา/สถิติและขอมล/สถิติและขอมล/การสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย-(Value-of-e-Commerce-Survey-in-Thailand)/การสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย-(Value-of-e-Commerce-Survey-in-Thailand)-2.aspx) [2567, 12 ตุลาคม].

อภิขญา ศรีเทวฤทธิ์ และนภวรรณ ตันติเวชกุล. (2567). อิทธิพลของผู้นำทางความคิดด้านความงามบน อินสตาแกรมต่อทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภค. **วารสารบริหารธุรกิจและการจัดการปริทัศน์, 16(2),** หน้า 256-275.

Chang, H. H., & Meyerhoefer, C. D. (2021). COVID-19 and the demand for online food shopping services: Empirical Evidence from Taiwan. *American Journal of Agricultural Economics, 103*(2), pp. 448-465.

Hanjaya, S.T.M., Mamuaya, N., & Repi, R. (2019). Understanding factors influencing consumers' online purchase intention via mobile app: perceived ease of use, perceived usefulness, system quality, information quality, and service quality. *Marketing of Scientific and Research Organizations, 32*(2), pp. 175-205.

Jiang, S. (2024). The factors influencing online shopping decisions of customers. *Journal of Intelligent Decision Making and Information Science, 1*. pp. 95-103.

Kotler, P., & Keller, K.L. (2016). *Marketing Management* (15th global ed.). Edinburgh: Pearson Education.

Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของโทษจำคุกฐานละเมิดอำนาจศาล

PROBLEMS IN THE ENFORCEMENT OF IMPRISONMENT

PENALTIES FOR CONTEMPT OF COURT

สุขสันต์ มิสสาจันทร์^{*1}, สุระทิน ชัยทองคำ²

Suksan Misssajan^{*1}, Suratin Chaithongkam²

^{*1}นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

^{*1}Master of Laws, Criminal Law and Criminal Justice, School of Law,
Sripatum University-Chonburi Campus

²หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

²Master of Laws Program, School of Law, Sripatum University-Chonburi Campus

^{*1}Corresponding Author e-Mail: suksanlawyer.m@gmail.com

(Received: 2025, May 26; Revised: 2025, July 27; Accepted: 2025, July 31)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และความรับผิดชอบละเมิดอำนาจศาล ในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 นอกจากนี้ยัง ศึกษากระบวนการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของต่างประเทศ และศาลอื่นของ ประเทศไทยเพื่อเปรียบเทียบกับศาลยุติธรรม ได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลทหาร เพื่อเป็นข้อมูล ในการวิเคราะห์ อันนำไปสู่การเสนอแนะ แก้ไข เพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับ การกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล โดยวิเคราะห์จากเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่าปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของโทษจำคุกฐานละเมิดอำนาจศาลของศาล ยุติธรรมตาม มาตรา 33 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งยังมีความไม่เหมาะสม เนื่องด้วยความผิด ฐานละเมิดอำนาจศาล ซึ่งเป็นความผิดในทางแพ่งแต่กลับนำโทษจำคุกซึ่งเป็นความผิดทางอาญา ตามประมวล กฎหมายอาญามาตรา 18(2) มาใช้บังคับลงโทษผู้กระทำความผิดซึ่งศาลที่กำลังพิจารณาคดีสามารถสั่งลงโทษ จำคุกผู้กระทำความผิดได้เลย โดยผู้กระทำความผิดไม่ได้สิทธิคุ้มครองหรือต่อสู้คดีได้อย่างเช่นคดีอาญา อีกทั้ง องค์คณะผู้พิพากษาที่เป็นผู้พิจารณาสั่งลงโทษก็เป็นองค์คณะที่เป็นคู่ความกับผู้กระทำความผิด ทำให้เห็นได้ว่า การพิจารณาสั่งลงโทษอาจเป็นไปตามอารมณ์หรือความรู้สึกส่วนตัวของผู้พิพากษาซึ่งจะทำให้การพิจารณา

สั่งลงโทษจำคุกขัดกับหลักนิติธรรมในเรื่องของอาชญากรรมที่มีต่อตัวผู้กระทำความผิดเพราะผู้พิพากษาเป็นคู่ความ และสั่งลงโทษได้เอง นอกจากนี้การเป็นผู้เสียหายในคดีฐานละเมิดอำนาจศาลไม่มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนทำให้บุคคลทั่วไปสามารถร้องทุกข์กล่าวโทษในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้

จากการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่าควรให้มีแก้ไข เพิ่มเติม การกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล โดยการแก้ไข เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ให้ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดทางแพ่งเพียงอย่างเดียว แก้ไข เพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33/1 กำหนดให้องค์คณะผู้พิพากษาอื่นมาเป็นผู้พิจารณาและสั่งลงโทษเพื่อความยุติธรรมต่อผู้กระทำความผิด และแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33/2 กำหนดขอบเขตตัวบุคคลที่เป็นผู้เสียหายให้ชัดเจนในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

คำสำคัญ: โทษปรับ; โทษจำคุก; ละเมิดอำนาจศาล

ABSTRACT

This research aims to study the concepts, theories, principles, and legal liabilities associated with contempt of court within the trial process of the Court of Justice under Section 33 of the Civil Procedure Code. Additionally, it examines how cases involving contempt of court are processed in foreign jurisdictions and in other Thai courts, including the Constitutional Court, Administrative Court, and Military Court, for the purpose of comparative analysis. The findings aim to provide a foundation for recommendations to amend relevant provisions in the Civil Procedure Code regarding contempt of court.

It was found that the enforcement of imprisonment for contempt of court under Section 33 of the Civil Procedure Code remains problematic. Although contempt of court is classified as a civil offence, it is punished with imprisonment—a criminal penalty under Section 18(2) of the Criminal Code. Moreover, the court adjudicating the main case is empowered to impose the punishment, denying the alleged contemnor the right to defend themselves as in a standard criminal proceeding. This practice raises concerns, as the same panel of judges involved in the original litigation also determines the punishment, potentially allowing personal emotions or bias to influence judicial decisions. Such a process may conflict with the rule of law, particularly the principle of impartiality in adjudication. Furthermore, the current law lacks clarity regarding who

qualifies as a victim in contempt of court cases, thereby preventing members of the general public from filing related complaints.

Based on these findings, the researcher recommends amending Section 33 of the Civil Procedure Code to clearly define contempt of court as a civil offence. Section 33/1 should be amended to require that a separate panel of judges handle contempt proceedings to ensure fairness for the alleged offender. In addition, Section 33/2 should be revised to clearly define who may be considered a victim in contempt of court cases.

Keywords: fines; imprisonment; contempt of court

บทนำ

ประเทศไทยความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้มีการบัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ร.ศ.127 หมวดที่ 19 มาตรา 134-139 และต่อมาได้มีการจัดทำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งขึ้นในปีพุทธศักราช 2478 (สรสา สันตติรัตน์, 2560, หน้า 23-25) ความผิดฐานนี้ได้ถูกนำมาบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในมาตรา 30-33 โดยบทบัญญัติทั้ง 4 มาตรานี้เป็นกฎหมายที่นำมาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมทุกประเภทไม่เฉพาะแต่ในคดีแพ่งเท่านั้น ผู้วิจัยทำการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายของโทษจำคุกความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ซึ่งมีประเด็นดังนี้ ประเด็นที่ 1 ปัญหาองค์คณะในการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาล ประเด็นที่ 2 ปัญหาการกำหนดโทษฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดอาญา และประเด็นที่ 3 หลักความเป็นผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาล เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งศึกษามาตรการการบังคับใช้กฎหมายของโทษจำคุกฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 เพื่อนำไปสู่แนวทางในการบังคับใช้กฎหมายของโทษจำคุก ฐานละเมิดอำนาจศาล โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมาย สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดโทษฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรมเป็นความผิดอาญาของประเทศไทย สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี
3. เพื่อศึกษาปัญหาและวิเคราะห์การบังคับใช้กฎหมายในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรม
4. เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมของโทษฐานละเมิดอำนาจศาลของประเทศไทย

สมมติฐานของการวิจัย

การละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรมในการสั่งลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ซึ่งอาจกระทบถึงสิทธิและเสรีภาพ เสมือนดังเช่นโทษจำคุกทางอาญา กฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่ได้กำหนดวิธีการดำเนินกระบวนการพิจารณาประเภทนี้ไว้ และยังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ยังไม่มีกฎระเบียบหรือข้อกำหนดใดที่ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลไว้ จึงทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลซึ่งมีโทษจำคุก ยังมีประเด็นปัญหาอยู่หลายประการ ดังนั้นควรมีการบัญญัติให้ชัดเจนว่าบทลงโทษจำคุกเป็นความผิดทางอาญา และใครจะเป็นผู้ตัดสินและลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และ ผู้กระทำความผิดควรมีหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิของตน เสมือนดังเช่นโทษจำคุกทางอาญา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยทำการวิจัยจากตัวบทกฎหมายภายในประเทศและตัวบทกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายของประเทศไทย สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งรวมถึงกฎหมายหนังสือ บทความ เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย ผู้วิจัยจะทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาที่ได้จากการวิจัยเอกสารและการทบทวนวรรณกรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอแนะต่อไป

ผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 ปัญหาองค์คณะในการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาล ศาลมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องพิจารณาพิพากษาคดี จึงต้องมอบอำนาจให้ศาลตามสมควรเพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและต้องควบคุมให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยราบรื่น เพื่อควบคุมสถานการณ์ รวมถึงการดูแลการพิจารณาให้เป็นไปด้วยดี แต่จากการศึกษาและวิเคราะห์องค์คณะในการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาล ผู้วิจัยเห็นว่าหน้าที่ศาล ยุติธรรม ระบุให้ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลให้อำนาจศาลที่พิจารณาคดีนั้นเป็นผู้ตัดสินและลงโทษผู้กระทำผิดได้เอง ถือว่าไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรมที่ผู้กระทำความผิดควรจะได้รับ เนื่องจากความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล มีโทษจำคุก เสมือนเป็นคดีอาญา หากผู้พิพากษาคดีนั้นเป็นผู้ตัดสินลงโทษเอง อาจจะมีเรื่องของอารมณ์และความรู้สึกส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับความยุติธรรมตามหลักนิติธรรมที่ควรจะได้รับ ความคุ้มครอง

ประเด็นที่ 2 ปัญหาการกำหนดโทษฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดอาญา เมื่อศาลมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้งใด ๆ ให้แก่คู่ความแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการหรือเครื่องมือบางอย่างสำหรับให้อำนาจแก่ศาลในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาล และเพื่อให้กระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีดำเนินไปด้วยความเที่ยงธรรม ยุติธรรมและรวดเร็ว แต่ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ซึ่งมีโทษจำคุก ซึ่งไม่ใช่ความผิดทางอาญา เป็นเพียงความผิดทางแพ่ง แต่นำโทษจำคุกซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 18(2) ของประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ ทำให้สิทธิเสรีภาพของบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ไม่ได้รับสิทธิในกระบวนการพิจารณาคดีเช่นเดียวกันกับจำเลยในคดีอาญา จากการศึกษาและวิเคราะห์หลักประกันสิทธิในกระบวนการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาล ผู้วิจัยเห็นว่าหน้าที่กฎหมายของประเทศไทย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ซึ่งมีโทษจำคุก แต่เป็นเพียงความผิดทางแพ่ง แต่นำโทษจำคุกซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 18(2) ของประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ ทำให้สิทธิเสรีภาพของบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ไม่ได้รับสิทธิในกระบวนการพิจารณาคดีเช่นเดียวกันกับจำเลยในคดีอาญา

ประเด็นที่ 3 หลักความเป็นผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาล ซึ่งเมื่อความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลที่มีโทษจำคุกเสมื่อดังคดีอาญา ความหมายของผู้เสียหายในคดีอาญา ซึ่งผู้เสียหายในคดีอาญาคือบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญาของผู้อื่นโดยความเสียหายนี้อาจเกิดขึ้นต่อร่างกาย ทรัพย์สิน หรือสิทธิต่าง ๆ ของผู้เสียหายเองผู้เสียหายมีสิทธิหลายประการในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา แต่ในการดำเนินคดีลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล ยังมีขอบเขตกว้างเกินไป ซึ่งใครก็สามารถร้องทุกข์ฐานละเมิดอำนาจศาลได้ ควรที่จะมีการกำหนดขอบเขตตัวบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ชัดเจน โดยแบ่งเป็น 2 ข้อ กล่าวคือ (1) ความเป็นผู้เสียหายของตัวบุคคล และ (2) ความเป็นผู้เสียหายของตัวองค์กร

อภิปรายผล

ศาลมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องพิจารณาพิพากษาคดี จึงต้องมอบอำนาจให้ศาลตามสมควรเพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและต้องควบคุมให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยราบรื่น (มานิช จรมาศ, 2525, หน้า 210) เพื่อควบคุมสถานการณ์ รวมถึงการดูแลการพิจารณาให้เป็นไปด้วยดี เมื่อศาลมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้งใด ๆ ให้แก่คู่ความแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการหรือเครื่องมือบางอย่างสำหรับให้อำนาจแก่ศาลในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาล และเพื่อให้กระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีดำเนินไปด้วยความเที่ยงธรรม ยุติธรรมและรวดเร็ว (สุชาย จอกแก้ว, 2551, หน้า 172) ซึ่งเมื่อความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลที่มีโทษจำคุกเสมื่อดังคดีอาญา ความหมายของผู้เสียหายในคดีอาญา ซึ่งผู้เสียหายในคดีอาญาคือบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญาของผู้อื่นโดยความเสียหายนี้อาจเกิดขึ้นต่อร่างกายทรัพย์สิน หรือสิทธิต่าง ๆ ของผู้เสียหายเองผู้เสียหายมีสิทธิหลายประการในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา (จุลสิงห์ วสันตสิงห์, 2558, หน้า 1-53) แต่ในการดำเนินคดีลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล ยังมีขอบเขตกว้างเกินไป

ผู้วิจัยนำบทบัญญัติว่าด้วยความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลอื่นตามกฎหมายไทยและต่างประเทศมาศึกษาเปรียบเทียบโดยอภิปรายได้ว่า

1. ปัญหาองค์คณะในการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรม คือผู้พิพากษาที่ทำการพิจารณาคดีนั้นเป็นผู้พิจารณาความผิดและลงโทษผู้กระทำความผิดได้เอง ซึ่งแตกต่างกับศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2561 มาตรา 39(3) คือการสั่งลงโทษจำคุก ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ต่างกับศาลปกครอง ซึ่งตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 ตามมาตรา 64(3) คือการสั่งลงโทษจำคุกต้องให้องค์คณะอื่นที่มีใช้องค์คณะพิจารณาพิพากษานั้นเป็นผู้พิจารณาและสั่งลงโทษกฎหมายต่างประเทศ สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้บัญญัติเรื่องการละเมิดอำนาจศาลไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Code of Criminal Procedure Act.1973) ซึ่งเป็นบทบัญญัติในการคุ้มครองสถาบันศาลในแต่ละชั้นศาล ผู้ถูกลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลจะถูกบังคับให้ออกจากห้องพิจารณาคดี โดยทันที โดยเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายตามคำสั่งที่ออกโดยประธานผู้พิพากษา (มาตรา 321 วรรคสาม และมาตรา 404 วรรคสาม) (ณปภา ตูลารักษ์, 2553, หน้า 83-84) ซึ่งให้ประธานผู้พิพากษาเป็นคนออกคำสั่ง ซึ่งถือเป็นองค์คณะอื่นในการพิจารณาคดี

ดังนั้นการพิจารณาคดีฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2561 มาตรา39 วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “การสั่งลงโทษตาม (3) ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการทั้งหมด

เท่าที่มีอยู่” (สั่งลงโทษตาม (3) คือสั่งลงโทษจำคุก) และศาลปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 มาตรา 64 วรรคสอง “การสั่งลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลพึงใช้อย่าง รมัดระวังและเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี และหากเป็นการสั่งลงโทษตาม (3) ให้องค์คณะอื่นที่มีใช้องค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีนั้นเป็นผู้พิจารณาและสั่งลงโทษ” (สั่งลงโทษตาม (3) คือสั่งลงโทษจำคุก) รวมทั้งเพื่อให้สอดคล้องกฎหมายต่างประเทศ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กำหนดให้ผู้พิพากษาของคณะอื่นเป็นผู้ตัดสินและลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล การแก้ไของค์คณะในการพิจารณาคดีคดี ซึ่งจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับความไม่เหมาะสม ของศาล ยุติธรรมเรื่องละเมิดอำนาจศาล ซึ่งการลงโทษจำคุกของศาลยุติธรรม ไม่สอดคล้องกับศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองของไทย

2. ปัญหาการกำหนดโทษฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดอาญา กฎหมายจำเป็นต้องมีบทบัญญัติ ให้ความคุ้มครองแก่การพิจารณาคดีของศาล นอกจากประมวลกฎหมายอาญาจะได้บัญญัติลงโทษแก่บุคคลที่ กระทำความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ดังเช่นที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 167 ถึง มาตรา 199 แล้ว ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งก็ยังได้บัญญัติให้อำนาจแก่ศาลที่จะลงโทษคู่ความ หรือบุคคลที่รบกวนขัดขวางการพิจารณาของศาล ซึ่งเรียกว่า “การทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาล” ได้ตามที่ บัญญัติไว้ในมาตรา 30 ถึงมาตรา 33 (สุข หงสไกร, 2524, หน้า 145) แต่ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ซึ่งมีโทษจำคุก ซึ่งไม่ใช่ความผิดทางอาญา เป็นเพียง ความผิดทางแพ่ง แต่นำโทษจำคุกซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 18(2) ของประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ ทำให้ สิทธิเสรีภาพของบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ไม่ได้รับสิทธิในกระบวนการพิจารณา คดีเช่นเดียวกันกับจำเลยในคดีอาญาซึ่งต่างกับศาลรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธี พิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2561 มาตรา 39 ศาลรัฐธรรมนูญความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลก็ถือเป็น ความผิดทางแพ่งเช่นกัน แต่ถ้าจะลงโทษถึงขั้นจำคุก ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของ ตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ศาลปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 มาตรา 64 ศาลปกครองคดีละเมิดอำนาจศาลก็ถือเป็นความผิดทางแพ่ง แต่นำโทษจำคุกมาบังคับใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งผู้กระทำความผิดก็ไม่ได้รับสิทธิคุ้มครองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เหมือน อย่างเช่นคดีอาญา กรณีเหมือนกันกับศาลยุติธรรม เพียงแต่ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลปกครอง ต้องให้องค์คณะอื่นที่มีใช้องค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีนั้นเป็นผู้พิจารณาและสั่งลงโทษ

กฎหมายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา การละเมิดอำนาจศาลของสหรัฐอเมริกา มีลักษณะการแบ่ง ประเภท คล้ายคลึงกับสหราชอาณาจักร เพราะในช่วงแรกจะมีการรับอิทธิพลมาจากระบบกฎหมายของสหราชอาณาจักรแต่ต่อมาเมื่อระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกาได้มีการพัฒนามาในรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพ

หน้า 142

การปกครองและวัฒนธรรมของตนเอง จึงมีผลทำให้มีการพัฒนาหลักกฎหมาย โดยหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติได้เข้ามากำหนดขอบเขตในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และการใช้อำนาจของศาลมากขึ้น (พนัส ทัศนียานนท์, 2521, หน้า 14) เมื่อในความผิดละเมิดอำนาจศาลของสหรัฐอเมริกา มีรากฐานมาจากสหราชอาณาจักร การแบ่งประเภทของการละเมิดอำนาจศาลจึงมีลักษณะที่คล้ายกัน ได้แก่ การละเมิดอำนาจศาลโดยตรง (direct contempt) กับ การละเมิดอำนาจศาลโดยทางอ้อม (constructive/indirect contempt) และยังสามารถแยกได้เป็นการละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่ง (civil contempt) กับ การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา (criminal contempt) (สราวุธ เบญจกุล, 2551, หน้า 76-78) วิธีพิจารณาความในศาลสหรัฐข้อ 42 (federal rule of criminal procedure) โดยให้อำนาจศาลในการลงโทษสำหรับการกระทำละเมิดอำนาจศาลไว้ว่า ศาลของสหรัฐอเมริกามีอำนาจในลงโทษไม่ว่าจะเป็นการปรับ หรือจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นความผิดทั้งทางแพ่งและอาญา มีทั้งในศาลและนอกศาล

3. ปัญหาหลักความเป็นผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาล ศาลยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ศาลพิจารณาสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ทันทีโดยไม่ต้องฟ้องร้องและพิจารณาคดีอย่างคดีอาญาทั่วไป เนื่องจากให้อำนาจศาลในการระงับเหตุการณ์ที่ขัดขวางต่อการพิจารณาคดีได้อย่างรวดเร็วและทันทั่วถึง อีกทั้งเพื่อจะให้ความเคารพยำเกรงศาล (อุดม เฟื่องฟุ้ง, 2561, หน้า 367) แต่ในส่วนของผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาลยังไม่ได้มีระบุไว้ชัดเจนว่าการกระทำแบบใดที่ถือว่าเป็นการกระทำที่ผู้พิพากษาเป็นผู้เสียหายเอง หรือการกระทำแบบใดที่องค์กรศาลเป็นผู้เสียหาย ซึ่งของศาลรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2561 มาตรา 38 ของศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่ได้ระบุชัดเจนว่าการกระทำแบบใดเป็นการกระทำต่อตัวผู้พิพากษาหรือองค์กรศาลของศาลปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 มาตรา 64 ได้บัญญัติไว้ให้น่าบทยุติที่ถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ก็ไม่ได้ระบุชัดเจนว่าการกระทำแบบใดเป็นการกระทำต่อตัว ผู้พิพากษาหรือองค์กรศาล

กฎหมายต่างประเทศ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี การละเมิดอำนาจศาลของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีลักษณะเป็นมาตรการเพื่อควบคุมการพิจารณาคดีโดยเน้นหนักไปในเรื่องการรักษาความเรียบร้อยในศาลเท่านั้น ซึ่งให้ศาลมีอำนาจที่จะออกคำสั่งหรือข้อกำหนดใด ๆ เพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณศาลได้ และมีอำนาจที่จะใช้มาตรการบังคับทันทีกับผู้รบกวนการพิจารณาคดีของศาล (ปวีณา เจตียวงศ์, 2536, หน้า 125) กฎหมายสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเกี่ยวกับหลักความเป็นผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาลนั้น ได้มีการกล่าวถึงว่าการกระทำละเมิดดังกล่าวเป็นการกระทำละเมิดอำนาจศาลต่อตัวผู้พิพากษาเอาไว้ว่าในกรณีที่ผู้พิพากษาเป็นผู้ถูกระทำความผิดหรือเป็นผู้เสียหายเอง สามารถสั่งลงโทษผู้กระทำผิดให้ถอนคำพูดหรือใช้มาตรการต่าง ๆ ได้เอง แต่หากเป็นการกระทำต่อองค์กรจะต้องเป็นหัวหน้าศาลเป็นผู้สั่งลงโทษ

ดังนั้นเห็นได้ว่ากฎหมายละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรม ในส่วนของหลักความเป็นผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาล ยังไม่ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าการกระทำแบบใดที่ถือว่าเป็นการกระทำที่ผู้พิพากษาเป็นผู้เสียหายเอง หรือการกระทำแบบใดที่องค์กรศาลเป็นผู้เสียหาย ยังไม่สอดคล้องกับกฎหมายต่างประเทศ ควรมีการปรับปรุงแก้ไข กำหนดให้ระบุไว้ว่าหากผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลแบบใดที่จะถือว่าเป็นการกระทำต่อตัวผู้พิพากษาหรือการกระทำแบบใดที่เป็นการกระทำต่อองค์กรศาล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการศึกษาปัญหาและวิเคราะห์เพื่อแก้ไขการบังคับใช้กฎหมาย เพราะในการวิจัยกฎหมายความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของประเทศไทย ยังไม่มีการบัญญัติระบุไว้ชัดเจนว่าการกระทำแบบใดที่ถือว่าเป็นการกระทำที่ผู้พิพากษาเป็นผู้เสียหายเอง หรือการกระทำแบบใดที่องค์กรศาลเป็นผู้เสียหาย การบังคับใช้กฎหมายความเป็นผู้เสียหายฐานความผิดละเมิดอำนาจศาลยังมีขอบเขตกว้างเกินไปจะตีความไปในทิศทางใดก็ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมเรื่ององค์คณะ คือ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33/1

“มาตรา 33/1 ในคดีละเมิดอำนาจศาลให้องค์คณะผู้พิพากษาอื่นเป็นผู้พิจารณาคดี”

2. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม เรื่องของบทลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ให้เป็นโทษปรับเพียงอย่างเดียว ผู้วิจัยขอเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ดังนี้ “มาตรา 33 ถ้าคู่ความฝ่ายใดหรือบุคคลใดกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลใด ให้ศาลนั้นมีอำนาจสั่งลงโทษโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือทั้งสองวิธีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(ก) ไล่ออกจากบริเวณศาล หรือ

(ข) ให้อภัยโทษปรับ

การไล่ออกจากบริเวณศาลนั้นให้กระทำได้ชั่วระยะเวลาที่ศาลนั่งพิจารณาหรือภายในระยะเวลาใด ๆ ก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร เมื่อจำเป็นจะเรียกให้ตำรวจช่วยจัดการก็ได้ ในกรณีกำหนดโทษปรับนั้น ให้ปรับได้ไม่เกินห้าหมื่นบาท”

3. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาเรื่องหลักความเป็นผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาล ดังนี้ โดยแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33/2 ดังนี้

“มาตรา 33/2 ผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาล

(1) ผู้พิพากษา

(2) องค์กรศาล”

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเพื่อปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พ.ศ.2568 เพิ่มเติมให้ชัดเจนว่า บทลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล ถ้าวางโทษถึงจำคุก โทษจำคุกให้เป็นความผิดทางอาญาและใครจะเป็นผู้ตัดสินและลงโทษผู้กระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาลและผู้กระทำผิดควรมีหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิของตนเสมอดังเช่นคดีอาญา

บรรณานุกรม

- จุลสิงห์ วสันตสิงห์. (2558). *ประมวลคำบรรยายกฎหมายอาญา*. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ณปภา ตูลารักษ์. (2553). *ขอบเขตและวิธีพิจารณาความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปวีณา เจตียวงศ์. (2536). ละเมิดอำนาจศาล. *ตุลพาท*, 40(3), หน้า 107-128.
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 32) พ.ศ.2563. (2563, 8 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 137 (ตอนที่ 71 ก), หน้า 1-3.
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542. (2542, 5 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 116 (ตอนที่ 94 ก), หน้า 23.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2561. (2561, 12 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135 (ตอนที่ 12 ก), หน้า 16.
- พนัส ทัศนียานนท์. (2521). การลงโทษการวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมศาลฐานละเมิด อำนาจศาลในสหรัฐอเมริกา. *วารสารอัยการ*, 1(8), หน้า 14-29.
- มานิช จรมาศ. (2525). *คำบรรยายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 1 - 2* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สรชา สันตติรัตน์. (2557). *คดีละเมิดอำนาจศาลกับหลักความยุติธรรมในกระบวนการพิจารณาคดีของศาล*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สราวุธ เบญจกุล. (2551). การละเมิดอำนาจศาลตามกฎหมายประเทศอังกฤษ. *ตุลพาท*, 55(3), หน้า 73-78.
- สุข หงสไกร. (2524). *คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 1*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- สุชาย จอกแก้ว. (2551). ละเมิดอำนาจศาล 1. *บทบัณฑิตย*, 64(1), หน้า 172-179.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

อุดม เพื่องพุง. (2561). **คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค1 ตอน 1** (พิมพ์ครั้งที่ 8).

กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน
เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก
สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

THE DEVELOPMENT OF A COMPETENCY-BASED TRAINING CURRICULUM
IN BASIC MOVEMENT SKILLS FOR THE DEVELOPMENT OF PHYSICAL
EDUCATION LEARNING USING THE ACTIVE LEARNING CONCEPT
FOR ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS

วรวุฒิ หวังสุข^{*1}, ธีรนนท์ ตันพานิชย์²

Worawut Wangsuk^{*1}, Theeranan Tanphanich²

^{*1}หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{*1}Doctor of Education, Department of Physical Education and Sport, Faculty of Education
and Development Sciences Kasetsart University

²ภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²Department of Physical Education and Sport, Faculty of Education
and Development Sciences Kasetsart University

* Corresponding Author e-Mail: worawut.wangsuk@ku.th

(Received: 2025, May 30; Revised: 2025, July 9; Accepted: 2025, July 15)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำหรับพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม จำนวน 15 คน 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำหรับตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ จำนวน 5 คน 3) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการยืนยันหลักสูตรการฝึกอบรม จำนวน 9 คน 4) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำหรับประเมินคุณภาพคู่มือ จำนวน 5 คน ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินคุณภาพคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษา

ข้อมูล และสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดการวิจัยและสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก 2) แนวทางการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก 8 ข้อคำถาม 3) สร้างคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน 4) ยืนยันคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญ 5) การจัดทำและประเมินคุณภาพคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีทั้งหมด 5 หน่วยการเรียนรู้ มีระยะเวลาในการฝึกอบรม 18 ชั่วโมง โดยระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม รวมทั้งหมด 3 วัน วันละ 6 ชั่วโมง แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ เจตคติ และทักษะในการสอนทักษะการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยการบรรยาย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติจริง โดยมีขั้นตอนหลักในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละหัวข้อคือ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นตอนกิจกรรม และ 3) ขั้นสรุป เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ และทักษะที่ได้รับไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้พลศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: หลักสูตรฐานสมรรถนะ; การเคลื่อนไหวพื้นฐาน; การเรียนรู้เชิงรุก

ABSTRACT

This study aimed to develop a competency-based training curriculum for fundamental movement skills to enhance physical education learning through active learning approaches among elementary school students. A mixed-methods research design was employed, involving four target groups selected through purposive sampling: 15 experts for training curriculum development, 5 experts for assessing the appropriateness and feasibility of the curriculum, 9 specialists for curriculum confirmation, and 5 experts for evaluating the quality of the training manual. Research instruments included in-depth interview forms and a quality assessment form for the competency-based training curriculum manual. The research process comprised five stages: 1) a preliminary study and data survey to establish the research framework and develop interview forms; 2) formulation of interview guidelines and collection of data through eight in-depth questions to inform curriculum design; 3) creation of the competency-based training curriculum manual for fundamental movement skills; 4) validation of the manual through expert focus group

discussions; and 5) development and quality assessment of the manual. Data were analyzed using means and standard deviations.

The results indicated that the final curriculum consisted of five learning units with a total training duration of 18 hours, implemented over three days at six hours per day. The curriculum was designed to equip trainees with the knowledge, attitudes, and instructional skills necessary for teaching fundamental movement skills, employing lectures, demonstrations, and hands-on activities. Each learning unit followed three core phases: introduction, activity implementation, and conclusion. These phases aimed to facilitate the practical application of acquired knowledge and skills to improve the effectiveness of physical education instruction.

Keywords: competency-based curriculum; fundamental movement skills; active learning

บทนำ

การศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน ด้วยวิวัฒนาการที่ทรงอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาการจัดการเรียนการสอน ได้ปรับเปลี่ยนเป็นยุคแห่งอนาคตใหม่ที่ครูจะต้องบูรณาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพเต็มศักยภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ สร้างนวัตกรรมสำหรับการจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดองค์ความรู้ด้วยกระบวนการคิดและการฝึกปฏิบัติโดยเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบการที่เหมาะสม และสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง รวมทั้งการแสดงออก การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นต้น (เด่น ครองคัมภีร์, 2565, หน้า 340)

ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นทักษะที่มีการพัฒนาในช่วงวัยเด็ก และเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ (ณัฐิกา เฟ็งลี, 2562, หน้า 198) การเรียนรู้ผ่านการเคลื่อนไหวร่างกาย การเคลื่อนไหวร่างกายทำให้สมองเห็นโลกในมุมมองต่าง ๆ การบูรณาการของข้อมูลทางประสาทสัมผัส ภาษา และความคิด การเรียนรู้ที่จะใช้พื้นที่ การมีเวลาสำรวจและฝึกฝน เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทางร่างกายของเด็ก ประสบการณ์ของเด็ก จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับมิติ ระยะ ทิศทาง เวลา ความเร็ว แรง ฯลฯ เป็นพื้นฐานสำหรับของการเกิดการเรียนรู้สู่ทักษะ และประสบการณ์ ผ่านการรับรู้ในเชิงปฏิบัติการสู่พัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม โดยการสนับสนุนหรือเปิดโอกาสในเด็กได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติทักษะทางกาย ในกิจกรรมเกมและกีฬา เป็นการสร้างพื้นฐานเบื้องต้นของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (learning process) กระบวนการคิด การประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง มีเหตุและผลในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญให้กับเด็ก ได้นำไปใช้เป็นฐานความคิด (base of thinking) ที่สำคัญในการนำไปสู่การพัฒนาต่อ

ยอดเป็นความคิดอย่างมีเหตุผลมีลำดับขั้นตอน ที่จะช่วยกระตุ้นความสามารถในการเรียนรู้ และความเข้าใจของเด็กได้อย่างมากและเร็วยิ่งขึ้น โดยมีผู้ฝึกสอนกีฬา ครู พ่อแม่ ผู้ปกครองคอยให้คำแนะนำปรึกษา ในการช่วยพัฒนาส่งเสริมให้เป็นความคิดที่มีเหตุและผล มีความสามารถคิดพิจารณาวิเคราะห์ได้ว่า สิ่งใดควรหรือไม่ควรเพราะเหตุใด รู้จักกาลเทศะ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการที่จะพัฒนาส่งเสริมวุฒิภาวะ (maturity) ของเด็กให้ได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น (เจริญ กระบวนรัตน์ และณัฐนรี กระบวนรัตน์, 2563, หน้า 2)

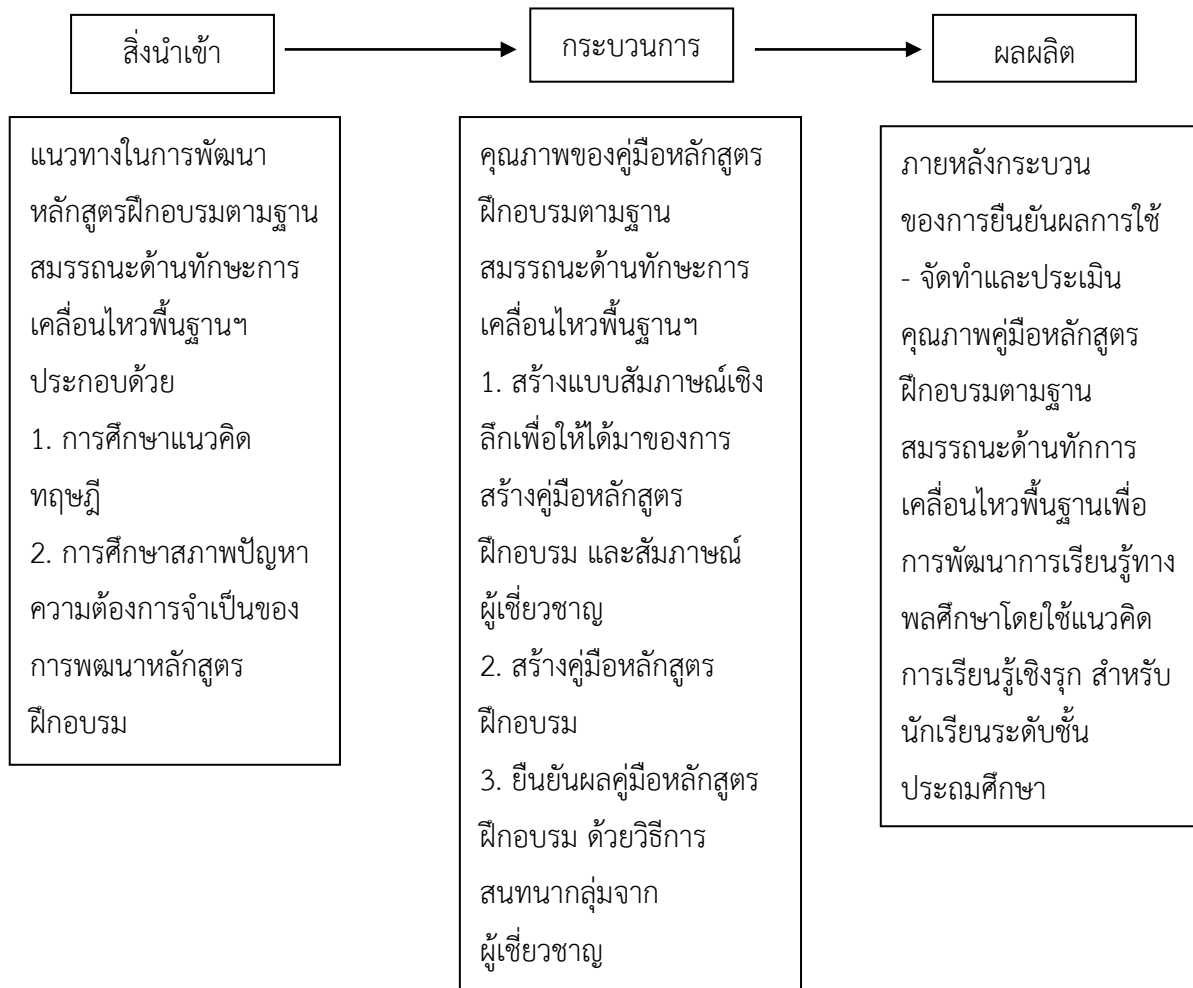
จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาชั้น ในกิจกรรมพลศึกษาสำหรับนักเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงควรมุ่งเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ทางทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานสู่ทักษะกีฬาพื้นฐานของนักเรียน เพื่อให้กิจกรรมทางพลศึกษามีความถูกต้อง ปลอดภัย เกิดทักษะพื้นฐานการเคลื่อนไหวที่ดีและมีประสิทธิภาพสำหรับผู้เรียน (สิทธิพงษ์ ปานนาค, 2564, หน้า 130) หากนักเรียนมีพื้นฐานการเคลื่อนไหวที่ดี ก็จะสามารถนำไปใช้ในการเรียนหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวันมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ดังนั้นแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางพลศึกษาจะต้องมีทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานได้อย่างถูกต้องและหลากหลายรูปแบบ ผู้วิจัยจึงพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาชั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มี 4 กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ 1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำหรับพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 15 คน ประกอบด้วย 1) ครูหรืออาจารย์ผู้สอนรายวิชาพลศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่าระดับปริญญาโท จำนวน 3 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการเคลื่อนไหว ด้านพลศึกษา สุขศึกษา กีฬา และวิทยาศาสตร์ การกีฬา ที่มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 3 คน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา จำนวน 9 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้สอนหรือครูระดับประถมศึกษา และกลุ่มผู้บริหารการศึกษาระดับประถมศึกษาผู้อำนวยการ และศึกษานิเทศก์ จำนวนตามกลุ่ม

ดังนี้ 3.1) กลุ่มผู้สอนหรือครูระดับประถมศึกษา จำนวน 6 คน 3.2) กลุ่มผู้บริหารการศึกษาระดับประถมศึกษา หรือศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ 2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำหรับการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาหลักสูตร หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) ครูหรืออาจารย์ผู้สอนรายวิชาพลศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท หรือสูงกว่าระดับปริญญาโท จำนวน 3 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเคลื่อนไหว กีฬา และวิทยาศาสตร์การกีฬา ที่มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 1 คน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา จำนวน 1 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ 3 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการยืนยันการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้วิธีการเลือกเป้าหมายแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 9 คน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเคลื่อนไหว หรือครูอาจารย์ผู้สอนรายวิชาพลศึกษา จำนวน 3 คน ที่มีประสบการณ์ทำงานและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากกว่า 5 ปี 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านพลศึกษา สุขศึกษา กีฬา วิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหว จำนวน 3 คน ที่มีประสบการณ์ทำงานและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากกว่า 5 ปี และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา จำนวน 3 คน ที่มีประสบการณ์ทำงาน และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากกว่า 5 ปี

กลุ่มเป้าหมายที่ 4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำหรับการประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 คน ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 1) ครูหรืออาจารย์ผู้สอนรายวิชาพลศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท หรือสูงกว่าระดับปริญญาโท จำนวน 3 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเคลื่อนไหว ด้านพลศึกษา สุขศึกษา กีฬา และวิทยาศาสตร์การกีฬา ที่มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 1 คน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินคุณภาพคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้วิธีของ Rovinelli และ Hambleton (Srisa-ard, 2002, p. 20) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (index of item objective congruence: IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง .75-1

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย ทั้ง 4 กลุ่ม ระหว่างเดือน ตุลาคม 2567 ถึง มกราคม 2568 รวม 4 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) มีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (Kahn & Best, 2006, p. 190) ดังนี้ 4.50-5.00 หมายถึงมีความเห็นด้วยมากที่สุด 3.50-4.49 หมายถึงมีความเห็นด้วยมาก 2.50-3.49 หมายถึงมีความเห็นด้วยบ้าง 1.50-2.49 หมายถึงมีความเห็นด้วยน้อย 1.00-1.49 หมายถึงมีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา พบว่าผู้วิจัยสามารถสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 8 ข้อคำถามคือ 1) การนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปปรับใช้กับกิจกรรมการเคลื่อนไหวตามพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในปัจจุบันเป็นอย่างไร 2) หัวข้อสำคัญในการฝึกอบรม ฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก 3) กิจกรรมการฝึกอบรมฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก 4) รูปแบบวิธีการสอนทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก 5) สื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มีความสำคัญต่อขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน 6) การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก 7) แนวทางการแก้ไขปัญหาที่พบ และปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ และ 8) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นนอกเหนือจากประเด็นที่กำหนดไว้

ตอนที่ 2 แนวทางการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา พบว่าจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อนำข้อมูลสู่การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ผู้วิจัยสร้างหลักสูตรฝึกอบรม จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงถึงหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเพื่อทราบสภาพปัญหา และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานฯ และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นแนวทางในการจัดทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีข้อคำถามเพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ จำนวน 8 ข้อคำถาม

ตอนที่ 2 แนวทางการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมตามฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา พบว่าการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปปรับใช้กับกิจกรรมการเคลื่อนไหวตามพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางพลศึกษา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษานั้นส่วนใหญ่จะใช้กีฬาเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมและการประเมินผล เน้นทักษะกีฬามากเกินไป มีโรงเรียนส่วนน้อยที่มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายเน้นผู้เรียนและประเมินผลในหลายด้าน กิจกรรมการฝึกอบรมฐานสมรรถนะด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานควรเป็นกิจกรรมที่ไม่ซับซ้อน เน้นการเคลื่อนไหวที่หลากหลาย อุปกรณ์มีสีสัน และมีกติกาที่เข้าใจง่าย สอดคล้องกับ วัชรพล เคนศรี (2562, หน้า 3) ที่ศึกษาสภาพปัญหา การจัดการเรียนรู้พลศึกษาในระดับประถมศึกษา พบว่าการสอนวิชาพลศึกษาส่วนใหญ่เป็นบทบาท ของครูประจำชั้น และมีปัญหาคือขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้าน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์อีกด้วย การนำหลักสูตรสมรรถนะ มาปรับใช้กับกิจกรรมการเคลื่อนไหวตามพื้นฐานในระดับประถมศึกษา นับว่าเป็นแนวทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะและศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในวิชาพลศึกษา ที่เน้นทั้งการพัฒนาร่างกาย จิตใจ สังคม และทักษะชีวิต ผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มุ่งมองต่อการนำไปปรับใช้ เสาวลักษณ์ ประมาน, ต่อศักดิ์ แก้วจรัสวิไล และธีรนนท์ ดันพานิชย์ (256, หน้า 155) กล่าวว่าสมรรถนะครูพลศึกษาที่สำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพครูและผู้เรียนให้เป็นไปตาม มาตรฐาน การศึกษาและสอดคล้องกับโลกยุคโลกาภิวัตน์ ต้องมีสมรรถนะด้านตนเองและวิชาชีพ กล่าวคือมีคุณวุฒิ ทางด้านพลศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจด้านวิชาการ มีความรอบรู้เกี่ยวกับการ เคลื่อนไหวในแต่ละช่วงวัย เจริญ กระบวนรัตน์ (2561, หน้า 10) กล่าวว่าการพัฒนาส่งเสริมจะเกิดจากการให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรม และเล่นเกมต่าง ๆ ที่ครูจัดเตรียมไว้ เพื่อพัฒนารูปแบบ วิธีการ และทักษะการเคลื่อนไหว ตลอดจนความคิด สร้างสรรค์ของตัวผู้ฝึกเองว่า รูปแบบวิธีการหรือกิจกรรมที่นำมาใช้ให้เด็ก ๆ ฝึกปฏิบัตินั้นมีความเหมาะสมและ มีความเป็นไปได้หรือไม่ ในการเตรียมกิจกรรมและเลือกรูปแบบวิธีการสอนที่แตกต่างและหลากหลายให้เด็กได้ ฝึกปฏิบัติเพราะเด็กแต่ละคนมีความฉลาดและความสามารถในการรับรู้เรียนรู้และการปรับตัวโดยธรรมชาติ ไม่เหมือนกัน สิ่งสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม คือ การถ่ายทอดทักษะชีวิตให้กับเด็กทุกคน ค้นคว้าหารูปแบบวิธีการ สอนและการฝึกทักษะ ให้เกิดทักษะ ความรู้และ ความเข้าใจในการนำไปใช้ดำเนินชีวิตของตนเองได้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้ใช้คู่มือควรศึกษาทำความเข้าใจคู่มือก่อนการนำไปใช้ ในการพัฒนาครูผู้สอนครูพลศึกษาและครูประจำชั้นควรได้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อทำความเข้าใจแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก
2. ผู้ใช้คู่มือสามารถบูรณาการกับรายวิชาอื่น หลักสูตรนี้สามารถบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ เพื่อสร้างการเรียนรู้แบบองค์รวม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การติดตามพัฒนาการของนักเรียน ควรมีการศึกษาติดตามผลกระทบของหลักสูตรต่อพัฒนาการของนักเรียนในระยะยาว เพื่อความต่อเนื่องและผลกระทบต่อการเรียนรู้ในระยะยาว
2. การศึกษาในบริบทที่แตกต่าง ควรศึกษาการใช้หลักสูตรในบริบทที่ต่างกัน เพื่อพัฒนารูปแบบการใช้งานที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน
3. ควรศึกษาการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสนับสนุนการเรียนรู้ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน การวิจัยควรเน้นการศึกษาประสิทธิภาพและความเหมาะสมของเทคโนโลยีต่าง ๆ

บรรณานุกรม

- เจริญ กระบวนรัตน์. (2561). การออกแบบโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพสำหรับเด็ก. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ*, 44(2), หน้า 7-16.
- เจริญ กระบวนรัตน์ และณัฐนรี กระบวนรัตน์. (2563). ข้อจำกัดในการทำหน้าที่ด้านความคิด ความรู้ และการประมวลผลของเด็ก. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ*, 46(2), หน้า 1-14.
- ณัฐิกา เฟื่องลี. (2562). ผลของโปรแกรมทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานที่มีต่อทักษะกลไกการเคลื่อนไหวของเด็กปฐมวัย. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 47(3), หน้า 196-216.
- เด่น ครองคัมภีร์, พงษ์เอก สุขใส และภูฟ้า เสวกพันธ์. (2565). สมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสำหรับครูพลศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 24(3), หน้า 338-345.
- วัชรพล เคนศรี. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในระดับประถมศึกษาสำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาพลศึกษา, คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิทธิพงษ์ ปานนาค. (2564). การประยุกต์ใช้เทคนิควิธีการวิจัยเชิงคุณภาพสู่การวิจัยในชั้นเรียนทางพลศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 16(1), หน้า 129-136.
- เสาวลักษณ์ ประมาน, ต่อศักดิ์ แก้วจรัสวิไล และธีรนนท์ ต้นพานิชย์. (2565). สมรรถนะครูพลศึกษา. *วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ*, 9(1), หน้า 153-164.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

Kahn, J.V., & Best, J.W. (2006). *Research in Education*. New Jersey: Prentice-Hall.

Srisa-ard, C. (2002). *Removal of heavy metals from wastewater by adsorption using chitosan*. Nakhon Ratchasima: Suranaree University of Technology.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

การบริหารจัดการร้านค้าปลีก ร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง

RETAIL STORE MANAGEMENT OF 13 RUNG RUEANG SUPERMARKET, RAYONG PROVINCE

กนกวรรณ ชันสงฆ์*, ชินโสณ วิสิฐนิติกิจ

Kanokwan Khansong*, Chinnaso Visitnitikija

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Master of Business Administration, Logistics and Supply Chain Management,

Faculty of Business Administration, Kasem Bundit University

*Corresponding Author e-Mail: kanok6465@gmail.com

(Received: 2024, November 9; Revised: 2025, August 27; Accepted: 2025, August 30)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง 2) พฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง 3) เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล 4) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง จำนวน 400 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แบบคอมพิวเตอร์สุ่ม มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์ และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ด้วยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก นิยมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เลือกใช้บริการเพราะการจัดชั้นวางสินค้าแนะนำของที่จัดรายการพิเศษ มีการจัดวางสินค้าให้สามารถมองเห็นได้สะดวก และสามารถเห็นการจัดวางสินค้าที่จัดรายการพิเศษ ดัดสินใจซื้อด้วยตัวเอง มาใช้บริการจันทร์-ศุกร์ ช่วงเวลา 16:01-18:00 น. เฉลี่ย 3.50 ครั้งต่อสัปดาห์ มูลค่าต่อครั้งในการซื้อสินค้า 501-1,000 บาท ต่อครั้ง เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้านค้าปลีก ร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยองที่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บริการที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด 7P's; พฤติกรรมผู้บริโภค; ร้านค้าปลีก

ABSTRACT

This research aims to study 1) marketing mix factors in service usage at 13 Rung Ruang store, Rayong Province; 2) service usage behavior at 13 Rung Ruang store, Rayong Province; 3) comparison of service usage behavior at 13 Rung Ruang store, Rayong Province, classified by personal information; and 4) marketing mix factors affecting service usage behavior at 13 Rung Ruang store, Rayong Province. The sample group consisted of 400 service users at 13 Rung Ruang store, Rayong Province, selected through simple random sampling using computer-generated random selection. A questionnaire was used as the research instrument. Statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, chi-square test, and multiple regression analysis using the enter method.

The study found that overall marketing mix factors were at a very important level. Customers preferred consuming alcoholic beverages and chose to use the service due to product shelf arrangement recommendations for special promotions, convenient product placement for easy searching, and visible arrangement of special promotion items. They made purchasing decisions independently, used the service Monday-Friday during 16:01-18:00, averaging 3.50 times per week, with purchase value of 501-1,000 baht per transaction. Different gender, age, marital status, education level, occupation, and average monthly income resulted in different retail store service usage behaviors at 13 Rung Ruang store, Rayong Province. Marketing mix factors in distribution channels significantly influenced service usage behavior at the .05 statistical significance level.

Keywords: 7P's marketing mix; consumer behavior; retail store

บทนำ

ธุรกิจค้าปลีก เป็นหนึ่งในหลายธุรกิจที่เป็นพื้นฐานดั้งเดิมของคนไทยที่มีมาช้านาน ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย เป็น ราชธานีธุรกิจค้าปลีกจะเกี่ยวข้องกับผู้บริโภคหรือผู้ซื้อโดยตรง เพราะจะซื้อสินค้าหรือใช้บริการ โดยตรงไม่ได้

นำไปผลิต ขายหรือจำหน่ายต่อลักษณะของธุรกิจค้าปลีกจะมีความหลากหลาย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนาดของกิจการ วิธีการจัดตั้งเงินทุนและการบริหารจัดการ หรืออาจแบ่งตามสินค้า หรือสายผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย แบ่งตาม นโยบาย ด้านราคาสินค้า แบ่งตามลักษณะดำเนินการและแบ่งตามการควบคุมกิจการหรือการเป็นเจ้าของธุรกิจค้าปลีกที่มีขนาดเล็ก ได้แก่ หาบเร่ แผงลอย ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (traditional trade) ร้านโชห่วยเป็นร้านจำหน่ายสินค้า อุปโภคบริโภคที่เป็นรูปแบบเก่า การจัดวางสินค้าไม่เป็นระเบียบ มักไม่มีการติดป้ายราคา สินค้าส่วนใหญ่เป็นร้านห้องแถวที่มีพื้นที่ไม่มากนักการจัดการเป็นแบบครอบครัว ไม่มีการทำบัญชีอย่างเป็นระบบ และไม่ได้ใช้ความรู้ในเรื่องการจัดเรียงสินค้าและการบริหารสินค้าเท่าที่ควร ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงร้านค้า (Newman & Cullen, 2002, p. 12)

ความสำคัญของการค้าส่ง การค้าส่งได้เข้ามามีบทบาทในทางการตลาดในหลาย ๆ ด้าน หลาย ๆ รูปแบบ โดยเฉพาะบทบาทและความสำคัญที่มีต่อผู้ผลิตและพ่อค้าปลีก รวมถึงผู้บริโภคสุดท้าย ซึ่งจะได้กล่าวเป็นด้านๆ ดังต่อไปนี้ ความสำคัญของการค้าส่งต่อผู้ผลิตในด้านต่าง ๆ คือการค้าส่งจะช่วยผู้ผลิตที่ไม่สามารถขายสินค้าที่ผลิตได้ตรงไปยังพ่อค้าปลีกและผู้บริโภคสุดท้าย โดยการค้าส่งจะเป็นหน่วยงานที่จะทำหน้าที่ในการกระจายสินค้าให้กับพ่อค้าปลีกอีกต่อหนึ่ง การค้าส่ง ทำให้ผู้ผลิตสามารถขยายตัวทางด้านการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพแทนที่จะต้องใช้เงินทุนมาใช้ในการกระจายสินค้าด้วย การค้าส่งทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมสินค้าจากแหล่งผลิตหลาย ๆ แหล่งไว้ตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เป็นพ่อค้าปลีก ซึ่งทำให้พ่อค้าปลีกไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการติดต่อเพื่อซื้อสินค้าจากผู้ผลิตหลาย ๆ ราย การค้าส่งจะเป็นแหล่งที่จะช่วยผู้ผลิตในการโฆษณาและส่งเสริมการขายได้ดีกว่า เพราะผู้ค้าส่งบางรายดำเนินการด้านการค้าส่งมานานมีความรู้ประสบการณ์และข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าดีกว่าผู้ผลิต จะช่วยให้ระบบการผลิตแบบผลิตจำนวนมาก สามารถระบายสินค้าได้อย่างรวดเร็ว และทำให้สินค้าเดินทางไปถึงมือผู้บริโภคสุดท้ายได้เร็วขึ้น การค้าส่งจะช่วยผู้ผลิตด้านการเก็บรักษาสินค้าให้กับผู้ผลิตด้วย สำหรับการค้าส่งที่มีผู้ประกอบการค้าส่งขนาดใหญ่และมีความต้องการเก็บสินค้าจำนวนมากไว้ตอบสนองลูกค้า (วัชรภรณ์ ชิวโสภิชฐ, ออนไลน์, 2566)

การแข่งขันการเปลี่ยนแปลงของตลาดส่งผลกระทบต่อร้านค้าปลีกเป็นอย่างมาก อาทิ การขยายตัวของสังคมเมืองรวมถึงการเปิดเออีซี ซึ่งเป็นโอกาสในการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในประเทศไทย การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ มีผลต่อการเตรียมสินค้าและบริการ การขยายตัวของเมือง แม้ว่าจะกระจุกตัวในกรุงเทพมหานคร แต่ในต่างจังหวัดก็มีความเป็นเมืองมากขึ้น จึงเป็นโอกาสที่มีการขยายฐานลูกค้าเพิ่มขึ้น ขนาดครัวเรือนเล็กลงหรือเป็นโสดมากขึ้น ทำให้การทำอาหารทานเองลดลง ผู้บริโภคนิยมซื้ออาหารสำเร็จรูปมากขึ้น นอกจากนี้สภาพเศรษฐกิจการเมืองที่ผันผวนตลอดหลายปีที่ผ่านมา ความต้องการความสะดวกสบายและการเติบโตของธุรกิจออนไลน์หรืออีคอมเมิร์ซที่ขยายตัวมากขึ้น ล้วนส่งผลให้ธุรกิจค้าปลีกต้องปรับตัวให้ทันกับตลาด (ประชาชาติธุรกิจ, ออนไลน์, 2560)

ปัจจุบันการแข่งขันการค้าปลีกที่มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จากการเปิดเสรีทางการค้าในประเทศไทย ส่งผลให้ผู้ประกอบการร้านค้าปลีกทั้งรายเล็กและรายใหญ่ต่างต้องปรับตัว เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ (อนุศาสตร์ สระทองเวียน, 2558, หน้า 5) อีกทั้งวิถีการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมผู้บริโภคของคนไทยที่เปลี่ยนไป เน้นความสะดวกรวดเร็วและทันสมัยมากขึ้นและขนาดของครอบครัวที่เปลี่ยนมาเป็นขนาดเล็ก ทำให้นิยมซื้อสินค้าที่ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่แทนการซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกใกล้บ้านเนื่องจาก ร้านค้าปลีกใกล้บ้านไม่สามารถตอบสนองความต้องการในเรื่องของการซื้อสินค้าได้ (มณฑล ภิปถาภรณ์, ออนไลน์, 2567)

ร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง เปิดดำเนินการครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2540 และจดทะเบียนการค้าเมื่อปี พ.ศ.2546 ต่อมาได้ทำการขยายร้านจาก 2 คูหา เป็น 4 คูหา โดยตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 104/6-9 ถนนซอย 13 ตำบลมะขามคู่ อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง มีลักษณะเป็นตึกแถว 4 คูหา มองหาง่าย ซึ่งร้านเป็นร้านขายสินค้าประเภท อุปโภค บริโภค ทุกชนิด และขายส่งสินค้า ร้านสามารถรองรับลูกค้าได้มากกว่า 80 คน มีสินค้าดี ๆ แนะนำ ร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยองยังจัดร้านเรียบริบายเพื่อให้ลูกค้าหยิบของได้สะดวกและมองหาง่าย ร้านเปิดให้บริการทุกวันไม่มีวันหยุด อย่างไรก็ตามการดำเนินการของร้านค้าปลีกมีคู่แข่งค่อนข้างมากทั้งร้านค้าปลีกดั้งเดิมและร้านค้าปลีกสมัยใหม่ ผู้ประกอบการร้านค้าปลีกโดยเฉพาะแบบดั้งเดิมจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนการให้บริการให้เหมาะสมกับพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อเป็นการรักษาลูกค้าประจำไว้ให้ได้

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง นำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง ให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคเพื่อเพิ่มยอดขายสินค้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัด

ระยอง

สมมติฐานของการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง ที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ที่ใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง (sample size) แบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ของ W.G. Cochran (1953, p.18 อ้างถึงใน กัลยา วาณิชยปัญญา และฐิตา วณิชยปัญญา, 2545, หน้า 159) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน แต่ผู้วิจัยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แบบคอมพิวเตอร์สุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดในการวิจัยประกอบด้วย 4 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ส่วนที่ 2 ระดับความสำคัญของการบริหารจัดการร้านค้าปลีก ร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง มีลักษณะคำถามแบบประมาณค่า แบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคอร์ท ดังนี้ 5=สำคัญมากที่สุด, 4=สำคัญมาก, 3=สำคัญปานกลาง, 2=สำคัญน้อย, 1=สำคัญน้อยที่สุด ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ดังนี้ ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย (who) ผู้บริโภคซื้ออะไร (what) ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ (why) ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ (whom) ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด (when) ผู้บริโภคซื้อที่ไหน (where) ผู้บริโภคซื้ออย่างไร (how) และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ และผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อมั่น (reliability) การหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยใช้ IOC ต้องไม่ต่ำกว่า .50 ผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ .97 จากนั้นดำเนินการหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (pretest) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยการนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (item analysis) หาความเชื่อมั่นรวมโดยใช้วิธีของ Cronbach (1984, p.161, อ้างอิงถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2543, หน้า 246) เพื่อให้เกิดความชัดเจนของข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า .70 เพื่อแสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือเพียงพอ ผลการทดสอบได้ค่าความน่าเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .93

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองกับผู้ที่ใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยองในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2567 ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 121) ดังนี้ 4.51-5.00 หมายถึงสำคัญมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึงสำคัญมาก 2.51-3.50 หมายถึงสำคัญปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึงสำคัญน้อย 1.00-1.50 หมายถึงสำคัญน้อยที่สุด และ 2) สถิติอ้างอิง ได้แก่ ไคสแควร์ และการวิเคราะห์ความ

วารสารวิชาการศรียปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ถดถอยเชิงพหุ ด้วยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด (กัลยา วาณิชยปัญญา และจิตา วาณิชยปัญญา, 2557, หน้า 159)
ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.25 มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.75 สถานภาพสมรส จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 61.75 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 57.75 อาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 77.50 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการร้านค้าปลีก
ร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{X}$	SD	แปลความหมาย
ด้านผลิตภัณฑ์	4.47	0.67	สำคัญมาก
ด้านราคา	4.45	0.65	สำคัญมาก
ด้านการจัดจำหน่าย	4.45	0.62	สำคัญมาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.45	0.64	สำคัญมาก
ด้านบุคคล	4.42	0.61	สำคัญมาก
ด้านกระบวนการ	4.47	0.60	สำคัญมาก
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.46	0.59	สำคัญมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.45	0.56	สำคัญมาก

จากตารางที่ 2 พบว่าภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ($\bar{X}=4.45$, $SD=0.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับสำคัญมากทุกรายการ เรียงลำดับค่ามากไปน้อย ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}=4.47$, $SD=0.67$) ด้านกระบวนการ ($\bar{X}=4.47$, $SD=0.60$) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X}=4.46$, $SD=0.59$) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X}=4.45$, $SD=0.64$) ด้านการจัดจำหน่าย ($\bar{X}=4.45$, $SD=0.62$) ด้านราคา ($\bar{X}=4.45$, $SD=0.65$) และด้านบุคคล ($\bar{X}=4.42$, $SD=0.61$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละพฤติกรรมการใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง

พฤติกรรมการใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง		จำนวน	ร้อยละ
ประเภทของสินค้าร้านค้าปลีก	เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	170	42.50
ร้าน 13 รุ่งเรืองจังหวัดระยอง	บุหรี่ยาสูบ	28	7.00
ที่นิยมอุปโภค บริโภค	เครื่องดื่ม,นม	69	17.25
	อาหารสำเร็จรูป	79	19.75
	ผลิตภัณฑ์ซักผ้า ปรับผ้านุ่ม	33	8.25
	เครื่องปรุงอาหาร	21	5.25
รวม		400	100.00
เหตุผลที่เลือกใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง	การจัดชั้นวางสินค้าแนะนำของที่จัดรายการพิเศษ	218	54.50
	การจัดเรียงสินค้าเป็นหมวดหมู่หา	89	22.25
	ง่าย เป็นระเบียบ		
	การวางชั้นวางสินค้าแนะนำ	48	12.00
	สินค้าเข้าใหม่		
	การจัดชั้นวางสินค้าที่น่าสนใจ	23	5.75
	การสั่งซื้อมีความสะดวกรวดเร็ว และ	22	5.50
	ส่งสินค้าตรงตามเวลา		
รวม		400	100.00
การจัดวางสินค้าร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง	มีการจัดวางสินค้าให้สามารถมองหาได้สะดวก	273	68.25
	มีการจัดเต็มสินค้าอย่างสม่ำเสมอ	58	14.50
	มีการติดป้ายบอกราคาสินค้าทุกชั้นวางสินค้า	29	7.25
	มีการติดป้ายบอกประเภทของสินค้า	24	6.00
	การจัดวางสินค้าที่น่าสนใจ	16	4.00
	รวม	400	100.00

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ตารางที่ 3 (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง		จำนวน	ร้อยละ
การจัดวางภายในร้านค้าปลีก ร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง	ความสูงของชั้นวางสินค้าสะดวกต่อ	227	56.75
	การหยิบสินค้า		
	ความกว้างระหว่างชั้นวางสินค้าภายใน	62	15.50
	ร้านสะดวกต่อการเลือกหยิบสินค้า		
	การวางสินค้าแนะนำสินค้าเข้าใหม่	57	14.25
	การจัดวางสินค้าที่จัดรายการพิเศษ	54	13.50
รวม		400	100.00
กลุ่มหรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ซื้อสินค้ามากที่สุด	ตัวท่านเอง	286	71.50
	ครอบครัว	52	13.00
	สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook	42	10.50
	TikTok		
	เพื่อน	20	5.00
รวม		400	100.00
วันที่มาใช้บริการร้านค้าปลีก ร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง	วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์)	322	80.50
	วันหยุด (เสาร์-อาทิตย์)	78	19.50
รวม		400	100.00
ช่วงเวลามาใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยองบ่อยที่สุด	16.01-18.00 น.	200	50.00
	18.01-20.00 น.	73	18.25
	10.01-12.00 น.	55	13.75
	14.01-16.00 น.	35	8.75
	12.01-14.00 น.	19	4.75
	07.00-10.00 น.	18	4.50
	รวม	400	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง		จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครั้งต่อสัปดาห์ที่เข้ามาใช้บริการ	4-5 ครั้ง/สัปดาห์	231	57.75
ร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง	2-3 ครั้ง/สัปดาห์	87	21.75
	6 ครั้งขึ้นไป	46	11.50
	1 ครั้ง/สัปดาห์	36	9.00
รวม		400	100.00
มูลค่าต่อครั้งในการซื้อสินค้าร้านค้าปลีก ร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง	501-1,000 บาท	149	37.25
	ไม่เกิน 500 บาท	126	31.50
	1,001-1,500 บาท	44	11.00
	2,001 บาทขึ้นไป	41	10.25
	1,501-2,000 บาท	40	10.00
รวม		400	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่าส่วนใหญ่นิยมอุปโภค บริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 เหตุผลที่เลือกใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง เพราะการจัดชั้นวางสินค้าแนะนำของที่จัดรายการพิเศษ จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 ด้านการจัดวางสินค้า มีการจัดวางสินค้าให้สามารถมองเห็นได้สะดวก จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 68.25 ด้านการจัดวางภายในร้านคือ มีการจัดวางสินค้าที่จัดรายการพิเศษ จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.75 บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าคือ ตัดสินใจซื้อด้วยตัวเอง จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 71.50 วันที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยองคือ วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 80.50 ช่วงเวลามาใช้บริการร้านค้าปลีก ร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยองบ่อยที่สุด เวลา 16:01-18:00 น. จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ใช้จำนวนครั้งต่อสัปดาห์ที่เข้ามาใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง โดยเฉลี่ยคือ 3.50 ครั้งต่อสัปดาห์ และมูลค่าต่อครั้งในการซื้อสินค้าร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง 501-1,000 บาทต่อครั้ง จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

พฤติกรรมการใช้ บริการร้านค้าปลีก ร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง	ข้อมูลส่วนบุคคล											
	เพศ		อายุ		สถานภาพ		ระดับ การศึกษา		อาชีพ		รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน	
	χ^2	p	χ^2	p	χ^2	p	χ^2	p	χ^2	p	χ^2	p
ประเภทของสินค้า ร้านค้าปลีก	13.06*	.02	62.57*	.00	27.87*	.02	36.43*	.01	35.20*	.00	20.03	.45
เหตุผลที่เลือกใช้ บริการร้านค้าปลีก	20.10*	.00	89.63*	.00	45.25*	.00	25.98*	.05	18.24	.10	34.19*	.00
การจัดวางสินค้า ร้านค้าปลีก	7.60	.10	97.60*	.00	45.85*	.00	39.90*	.00	23.19*	.02	29.97*	.01
การจัดวางภายใน ร้านค้าปลีก	14.84*	.00	107.65*	.00	67.04*	.00	57.93*	.00	11.74	.22	33.33*	.00
กลุ่มหรือบุคคลที่มี อิทธิพลต่อการ ตัดสินใจซื้อสินค้า มากที่สุด	11.30*	.01	152.73*	.00	87.28*	.00	43.12*	.00	24.24*	.00	44.41*	.00
วันที่มาใช้บริการ ร้านค้าปลีก	0.00	.93	81.11*	.00	54.41*	.00	19.41*	.00	11.65*	.00	26.70*	.00
ช่วงเวลามาใช้ บริการร้านค้าปลีก	9.28	.09	130.46*	.00	54.66*	.00	27.93	.11	28.67*	.01	51.70*	.00
มูลค่าต่อครั้งในการ ซื้อสินค้าร้านค้า ปลีก	9.17*	.05	51.00*	.00	32.73*	.00	21.98	.14	40.43*	.00	71.26*	.00

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนี้

เพศที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้านค้าปลีก ร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง คือประเภทของสินค้าร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง ที่นิยมอุปโภค บริโภค เหตุผลที่เลือกใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13

ตารางที่ 5 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	Unstandardized		Standardized	<i>t</i>	<i>p</i>
	Coefficients		Coefficients		
	B	SE	β		
(ค่าคงที่)	2.45	0.54		4.54	.00
ด้านผลิตภัณฑ์	0.16	0.18	0.08	0.87	.38
ด้านราคา	0.32	0.22	0.15	1.46	.14
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.61	0.26	0.28	2.36*	.01
ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.02	0.22	0.01	0.12	.90
ด้านบุคคล	0.09	0.26	0.04	0.35	.72
ด้านกระบวนการ	0.21	0.25	0.09	0.82	.41
ด้านลักษณะทางกายภาพ	0.08	0.24	0.03	0.34	.73

* $p < .05$

จากตารางที่ 5 พบว่าเปรียบเทียบอิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง ด้านจำนวนครั้งต่อสัปดาห์ที่เข้ามาใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผล

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง จากการศึกษาพบว่าภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด อยู่ในระดับสำคัญมาก สอดคล้องกับ กนกวรรณ หงษ์เอี่ยม (ออนไลน์, 2563) ที่ศึกษาพฤติกรรมซื้อสินค้าที่ส่งผลต่อส่วนประสมการตลาดของร้านสะดวกซื้อ ในอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง พบว่าส่วนประสมการตลาดของร้านสะดวกซื้อในอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นฤมล ศรีหิรัญ (ออนไลน์, 2565) ที่ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อสินค้าในร้าน 7-Eleven ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อสินค้าในร้าน 7-Eleven ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ทรงฤทธิ์ สวยรูป, ธีรวัตร ภูระธีรานรัชต์ และอุบลวรรณ สุวรรณภูสิทธิ์ (2565, หน้า 172) ที่ศึกษา

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการร้านค้าปลีก แบบดั้งเดิม (โชห่วย) ในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ ในภาพรวมระดับมาก และสอดคล้องกับ อติชัย วรธนะภูติ, อธิศักดิ์ ทรัพย์ประเสริฐ, ณัฐวัฒน์ หมุดเพชร, จันทิมา บุญอนันต์วงศ์ และชฎาภรณ์ ประสาทกุล (2566, หน้า 161) ที่ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ในวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด 2019 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นกับปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลจากการศึกษาพบว่า ในด้านอายุที่ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรืองที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ อิศารัตน์ อนันตเสรีวิทยา (2561, หน้า 5) ที่ศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (ร้านโชห่วย) ในตำบลท่าช้าง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1) ความถี่ในการซื้อสินค้าจากร้านโชห่วย มีความสัมพันธ์กับ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ 2) เหตุผลในการซื้อสินค้าจากร้านโชห่วยมีความสัมพันธ์กับ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ 3) ปริมาณสินค้าในการซื้อแต่ละครั้ง มีความสัมพันธ์กับอายุ สถานภาพ และจำนวนสมาชิกใน ครอบครัว 4) ประเภทสินค้าที่ซื้อจากร้านโชห่วย มีความสัมพันธ์กับอายุ สถานภาพ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5) ช่วงเวลาที่ซื้อสินค้าจากร้านโชห่วย มีความสัมพันธ์กับเพศ และอาชีพ 6) ระยะห่างจากร้านโชห่วยที่เลือกซื้อ ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านประชากร 7) ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าจากร้านโชห่วยแต่ละครั้ง มีความสัมพันธ์กับ อายุ อาชีพ และสถานภาพ และสอดคล้องกับ พรรณวดี แก้วสีเคน (ออนไลน์, 2564) ที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการร้านสะดวกซื้อของผู้บริโภคในพื้นที่เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าหรือใช้บริการร้านสะดวกซื้อที่มีปัจจัยประชากรด้านเพศต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการใช้บริการร้านสะดวกซื้อด้านความถี่ในการซื้อสินค้าหรือใช้บริการร้านสะดวกซื้อ ช่วงระยะเวลาที่ใช้บริการร้านสะดวกซื้อและด้านค่าใช้จ่ายซื้อสินค้าหรือใช้บริการร้าน 2 สะดวกซื้อไม่ต่างกัน ด้านอายุต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการใช้บริการร้านสะดวกซื้อด้านความถี่ในการซื้อ สินค้าหรือใช้บริการร้านสะดวกซื้อ และช่วงระยะเวลาที่ใช้บริการร้านสะดวกซื้อไม่ต่างกัน แต่ด้านค่าใช้จ่ายในการใช้บริการร้านสะดวกซื้อต่างกัน ด้านสถานภาพต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการใช้บริการร้านสะดวกซื้อ ด้านความถี่ในการซื้อสินค้าหรือใช้บริการร้านสะดวกซื้อ ช่วงระยะเวลาที่ใช้บริการร้านสะดวกซื้อและด้านค่าใช้จ่ายซื้อสินค้าหรือใช้บริการร้านสะดวกซื้อไม่ต่างกัน ด้านการศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการใช้บริการร้านสะดวกซื้อ ด้านค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการร้านสะดวกซื้อต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยองด้านความถี่จำนวนครั้งต่อสัปดาห์ที่เข้ามาใช้บริการร้านค้าปลีกร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง จาก

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

การศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับ พรณวดี แก้วสีเคน (ออนไลน์, 2564) ที่พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7P's) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้านสะดวกซื้อของผู้บริโภคในพื้นที่เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับ ทรงฤทธิ์ สวยรูป, อีรวินทร์ ภูระธีรานรัชต์ และอุบลวรรณ สุวรรณภูสิทธิ์ (2565, หน้า 183) ที่พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่ายส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้านค้าปลีกในทิศทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าปลีกควรให้ความสำคัญในการมีหลากหลายแสดงข้อมูลสินค้าของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้ชัดเจน สินค้ามีครบต่อความต้องการของลูกค้า มีสินค้าใหม่ ๆ เพื่อเปลี่ยนจำหน่ายตามเทศกาล เช่น ปีใหม่ ตรุษจีน สงกรานต์

ด้านราคา ผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าปลีกควรชัดเจนในการกำหนดราคาของสินค้า ให้ราคาเหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า มีหลากหลายระดับราคาให้เลือก สามารถแบ่งชำระเป็นงวด ๆ ได้

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าปลีกควรเพิ่มช่องทางการสั่งซื้อสินค้าทางออนไลน์ หรือทางโทรศัพท์ เปิดกลุ่มไลน์สำหรับลูกค้าขาประจำซึ่งเป็นช่องทางการจำหน่ายสินค้าเพิ่มเติมจากการขายหน้าร้าน พร้อมบริการจัดส่งเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้า

ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าปลีกควรมีป้ายโฆษณา สะดุดตา ให้รู้จักร้าน บริการส่งสินค้าฟรี มีการจัดโปรโมชั่นตามเทศกาลต่าง ๆ มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้งมีการติดสื่อภายในร้าน เช่น ติดหน้าสินค้าที่จัดรายการพิเศษ

ด้านบุคคล ผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าปลีกควรสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อลูกค้า สร้างความสัมพันธ์ต่อชาวบ้านในชุมชน จัดจาลูกค้าให้ได้ การให้บริการที่เท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ มีการบริการอย่างเป็นมิตร รวมทั้งพนักงานสามารถให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ให้ลูกค้า

ด้านกระบวนการ ผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าปลีกควรจัดระบบการสั่งซื้อและจัดส่งสินค้าทั้งที่หน้าร้าน และช่องทางอื่นๆตามที่ทางร้านมีไว้บริการลูกค้า ตรวจสอบความถูกต้องของสินค้าก่อนส่งมอบให้กับลูกค้า กำหนดระยะเวลาในการขอคืนหรือเปลี่ยนสินค้าให้เหมาะสม แสดงใบเสร็จรับเงินพร้อมสินค้าที่ประสงค์จะขอคืนหรือเปลี่ยน สามารถกำหนดวันที่จัดส่งที่ตรงกับความต้องการให้ลูกค้าได้

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ด้านลักษณะทางกายภาพ ผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าปลีกควรจัดวางสินค้าแต่ละประเภทให้เป็นสัดส่วน สวยงาม อยู่ในระดับสายตา พนักงานคิดเงินอยู่บริเวณที่มองเห็นได้ทั่วร้าน และมีทางเข้าออกทางเดียว จัดสภาพแวดล้อมให้มีแสงสว่างและอากาศถ่ายเทได้ดี รวมทั้งขนาดของร้านมีความเหมาะสม สะดวกต่อการเลือกชมสินค้า

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยอื่นนอกเหนือจากข้อมูลด้านประชากรศาสตร์และส่วนประสมทางการตลาด (7P's) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนาการให้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง ให้ดียิ่งขึ้น

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าหรือบริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง เท่านั้น ควรศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการร้าน 13 รุ่งเรือง จังหวัดระยอง มีการซื้อซ้ำอีกครั้ง

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ หงส์เอี่ยม. (2563). *ศึกษาพฤติกรรมซื้อสินค้าที่ส่งผลต่อส่วนประสมการตลาดของร้านสะดวกซื้อในอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://etheses.aru.ac.th/PDF/1256362008_11.PDF [2567, 20 กันยายน].
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา และจิตตา วานิชย์บัญชา. (2557). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามลดา.
- ทรงฤทธิ์ สวयरูป, ธีรวัตร ภูระธีรานรัชต์ และอุบลวรรณ สุวรรณภูสิทธิ์. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการร้านค้าปลีก แบบดั้งเดิม (โชห่วย) ในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์. *วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ*, 6(3), หน้า 172-186.
- ธิดารัตน์ อนันตเสวีวิทยา. (2561). *พฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (ร้านโชห่วย) ในตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดนครสวรรค์*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นฤมล ศรีธีรบุญ. (2565). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อสินค้าในร้าน 7-Eleven ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/mmm25/6314131074.pdf> [2567, 19 สิงหาคม].

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2543). *การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชา
ศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประชาชาติธุรกิจ. (2560, 11 ธันวาคม). *สมาคมผู้ค้าปลีกไทยชี้ลดกระทบน้ำรับปีใหม่กระตุ้นกำลังซื้อฐานราก
ดันตัวเลขทั้งปีโต 3.4%* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<https://www.prachachat.net/economy/news-85849> [2567, 20 กันยายน].

พรรณวดี แก้วสีเคน. (2564). *พฤติกรรมการใช้บริการร้านสะดวกซื้อของผู้บริโภคในพื้นที่เขตพระโขนง
กรุงเทพมหานคร* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/sun18/6214070041.pdf> [2567, 24 ตุลาคม].

มณฑล กปิลกาญจน์. (2567, 6 มิถุนายน). *พฤติกรรมผู้บริโภคยุคใหม่กับความท้าทายปรับตัวของธุรกิจ*.

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/article-2024jun06.html> [2567, 20 กันยายน].

วัชรภรณ์ ชิวโสภิษฐ์. (2562). *สังคมผู้สูงอายุ: ปัจจัยการตลาดที่เปลี่ยนไป* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

file:///C:/Users/huawei/Downloads/สังคมผู้สูงอายุ_ปัจจัยการตลาดที่เปลี่ยนไป.pdf [2567, 20
กันยายน].

อดิศักดิ์ วรรณะภูติ, อิศักดิ์ ทรัพย์ประเสริฐ, ณัฐวัฒน์ หมุดเพชร, จันทิมา บุญอนันต์วงศ์ และชฎาภรณ์ ประสาทกุล.

(2566). ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ในวิกฤตการณ์แพร่
ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา*, 17(2), หน้า 152-165.

อนุศาสตร์ สระทองเวียน. (2558). กลยุทธ์การจัดการอย่างยั่งยืนของร้านค้าปลีกในภาคกลางของประเทศไทย.

วารสารปัญญาภิวัฒน์, 7(3), หน้า 1-9.

Newman, A.J., & Cullen, P. (2002). *Retailing environment & operations*. Australia: Saxon Graphi.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมคดีมรรยาทนายความ

ให้เป็นไปตามกฎหมาย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

LEGAL PROBLEMS IN THE SUPERVISION OF LAWYER ETHICS CASES IN COMPLIANCE WITH THE ADMINISTRATIVE PROCEDURE ACT

ณัฐวัฒน์ บัวทอง*

Nutawat Buathong*

สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Department of Law, College of Law and Governance, Sisaket Rajabhat University

*Corresponding Author e-Mail: moomoo.n2424@gmail.com

(Received: 2025, July 23; Revised: 2025, August 28; Accepted: 2025, September 2)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางกฎหมายในการควบคุมคดีมรรยาทนายความที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติราชการทางปกครอง และเพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก ศึกษาค้นคว้า รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กฎหมายบทความทางวิชาการ หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์เป็นหลัก

ผลการศึกษาพบว่าปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยการพิจารณาคดีมรรยาทนายความ พ.ศ.2546 ข้อ 8 ยังมีเนื้อหาที่ไม่สอดคล้อง รัดกุม หรือมีมาตรฐานป้องกันมิให้กรรมการสอบสวนผู้มีส่วนได้เสีย อันขัดต่อหลักความเป็นกลางเข้ามาพิจารณาวินิจฉัยคดีมรรยาทนายความ ตามที่กฎกระทรวงกำหนดกรณีอื่นที่เจ้าหน้าที่จะทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้ พ.ศ.2566 ออกตามความในมาตรา 13 (6) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 กำหนดไว้ทำให้คู่กรณีหรือทนายความที่ถูกกล่าวหา มิได้รับการคุ้มครองสิทธิ หรือได้รับหลักประกันความเป็นธรรมขั้นต่ำตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 อันส่งผลร้ายแรงต่อมาตรฐานความเป็นธรรมในการพิจารณาทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองและก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสียที่ห้ามพิจารณาคดีมรรยาทนายความ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 8 ของข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยการพิจารณาคดีมรรยาทนายความ พ.ศ.2546 โดยยกเลิกความในข้อ 8 เดิม และกำหนดข้อ 8 ของข้อบังคับฉบับดังกล่าวใหม่ โดยบัญญัติให้ กรรมการสอบสวนอาจถูกคัดค้านได้ในกรณีต่าง ๆ ซึ่งเทียบเคียงจากกฎกระทรวงกำหนดกรณี

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

อื่นที่เจ้าหน้าที่จะทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้ พ.ศ.2566 ออกตามความในมาตรา 13 (6) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539

คำสำคัญ: ทนายความ; คดีมรรยาท; กฎหมายปกครอง

ABSTRACT

This research aimed to examine the legal issues concerning the control of lawyer disciplinary cases that are inconsistent with the standards prescribed by the law on administrative procedures, and to propose appropriate solutions to these problems. The study was primarily qualitative in nature, involving the collection, review, and analysis of various sources, including constitutional provisions, laws, academic articles, books, research papers, and theses.

The findings revealed that legal problems arise from Section 8 of the Regulations of the Lawyers Council on Lawyer Disciplinary Proceedings B.E.2546 (2003), which contains provisions that are inconsistent, insufficiently strict, or lacking in standards to prevent an investigating committee member with a conflict of interest from participating in the adjudication of lawyer disciplinary cases. This contradicts the Ministerial Regulation Prescribing Other Circumstances Where an Official Shall Not Conduct an Administrative Proceeding B.E.2566 (2023), issued under Section 13 (6) of the Administrative Procedure Act B.E.2539 (1996). As a result, parties or accused lawyers are deprived of the protection of their rights or the minimum guarantee of fairness stipulated under the Administrative Procedure Act B.E. 2539 (1996). This has caused serious adverse effects on the standard of fairness in administrative adjudication by administrative agencies and has led to legal problems concerning conflicts of interest in lawyer disciplinary cases.

The researcher recommends amending Section 8 of the Regulations of the Lawyers Council on Lawyer Disciplinary Proceedings B.E.2546 (2003) by repealing the existing Section 8 and replacing it with a new provision. The new Section 8 should stipulate that members of the investigating committee may be challenged on grounds comparable to those prescribed in the Ministerial Regulation Prescribing Other Circumstances Where an Official Shall Not Conduct an Administrative Proceeding B.E.2566 (2023), issued under Section 13 (6) of the Administrative Procedure Act B.E.2539 (1996).

Keywords: lawyer; ethics cases; administrative law

บทนำ

ในอดีตก่อนปี พ.ศ.2500 นั้น ผู้ที่เป็นทนายความ ยังไม่มีองค์กรหรือสถาบันวิชาชีพเป็นของตนเอง ดังนั้นทนายความอาวุโสตลอดจนทนายความส่วนใหญ่ในขณะนั้น จึงมีแนวคิดที่จะก่อตั้งองค์กรวิชาชีพที่เป็นอิสระ เพื่อให้สามารถกำกับดูแลวิชาชีพกฎหมายสำหรับทนายความ ผดุงเกียรติวิชาชีพ และส่งเสริมการอำนวยความสะดวกให้เข้าถึงประชาชน จึงได้ประชุมก่อตั้งสมาคมทนายความแห่งประเทศไทยขึ้น โดยจดทะเบียนก่อตั้งเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2500 (เกียรติศักดิ์ เหลืองอังกูร, ม.ป.ป., หน้า 8) ต่อมาใน ปี พ.ศ.2508 ได้มีการตราพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2508 ในมาตรา 9 และมาตรา 10 ของพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เนติบัณฑิตยสภา เป็นองค์กรที่รับคำขอและพิจารณาออกใบอนุญาตให้เป็นทนายความ นอกจากนี้ ในมาตรา 18 ยังกำหนดให้มีคณะกรรมการมรรยาททนายความ ซึ่งแต่งตั้งโดยเนติบัณฑิตยสภาแต่งตั้งทำหน้าที่พิจารณาคดีมรรยาททนายความ หลังจากนั้น ในปี พ.ศ.2514 มีการตราพระราชบัญญัติทนายความ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2514 เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2508 ซึ่งมีสาระสำคัญคือเพิ่มเติมคุณสมบัติของผู้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความ และแก้ไขเพิ่มเติมเขตจังหวัดที่ทนายความชั้นหนึ่งและชั้นสองสามารถไปว่าความได้

ในช่วงปี พ.ศ.2500 เรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ.2528 นั้น ไม่มีองค์กรวิชาชีพเป็นของตนเองเป็นการเฉพาะ แต่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของเนติบัณฑิตยสภา ตามมาตรา 4(2) แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ.2507 ในขณะนั้นเนติบัณฑิตยสภามีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกาเป็นนายก อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์และอธิบดีกรมอัยการเป็นอุปนายก และกรรมการอื่นอีกมีจำนวนไม่ต่ำกว่าสิบหกคน ซึ่งจะได้เลือกตั้งจากสามัญสมาชิกของเนติบัณฑิตยสภาเป็นกรรมการ ต่อมาหลังจากปี พ.ศ.2528 เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติสภาทนายความ พ.ศ.2528 กำหนดให้จัดตั้งสภาทนายความ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการควบคุม ดูแล และส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิกสภาทนายความ ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาและการประกอบวิชาชีพทนายความ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวจะพบว่าสภาทนายความ มีอำนาจในการจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้เป็นทนายความและใบอนุญาตอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหลายประเภท และมีอำนาจดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภาทนายความและตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และเมื่อพิจารณามาตรา 9 ของพระราชบัญญัติเดียวกัน จะพบว่าสภาทนายความอาจมีรายได้จากค่าจดทะเบียน ค่าบำรุงและค่าธรรมเนียม เงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน รายได้จากทรัพย์สินหรือกิจการอื่น และทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 จะพบว่ากฎหมายบัญญัติให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการสภาทนายความ” ประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงยุติธรรมหนึ่งคนและผู้แทนเนติบัณฑิตยสภาหนึ่งคน เป็นกรรมการ และนายกและกรรมการอื่นอีกไม่เกินยี่สิบสามคนซึ่งสมาชิกสภาทนายความทั่วประเทศได้เลือกตั้งขึ้นโดยกรรมการดังกล่าวไม่น้อยกว่าเก้าคน

จะต้องมีสำนักงานประจำอยู่ตามภาคต่าง ๆ ตามพระราชกฤษฎีกาตั้งอธิบดีผู้พิพากษามาตรา 19 ยังกำหนดให้คณะกรรมการมรรยาทนายความมีอำนาจหน้าที่ควบคุมการเลือกตั้งนายกและกรรมการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับ ส่วนมาตรา 36 กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณา รับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้เป็นทนายความให้แก่ผู้ยื่นคำขอ มาตรา 39 กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นทนายความ นอกจากนี้มาตรา 43 ยังกำหนดว่าเมื่อปรากฏต่อคณะกรรมการว่า ทนายความผู้ใดเป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการเป็นทนายความ ไม่ว่าจะขาดคุณสมบัติก่อนหรือหลังจากจดทะเบียนและรับใบอนุญาต ให้ทนายความผู้นั้นพ้นสภาพการเป็นทนายความ และให้คณะกรรมการจำหน่ายชื่อทนายความผู้นั้นออกจากทะเบียนทนายความ

อย่างไรก็ตามบทบัญญัติในหมวด 6 และหมวด 7 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว (พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528, หมวด 6, หมวด 7) ยังกำหนดให้สภาทนายความ ต้องจัดให้ข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ ซึ่งประกอบด้วยมรรยาทของทนายความต่อศาลและในศาล มรรยาทของทนายความต่อตัวความมรรยาทของทนายความต่อทนายความด้วยกัน มรรยาทของทนายความต่อประชาชนผู้มีอรรถคดีมรรยาทเกี่ยวกับความประพฤติของทนายความ การแต่งกายของทนายความ และการปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการมรรยาททนายความคณะกรรมการ หรือสภานายกพิเศษ ซึ่งถือเป็นข้อกำหนดสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นทนายความที่จะต้องประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นไปตามมรรยาทดังกล่าว ทั้งนี้หากฝ่าฝืนอาจต้องได้รับโทษผิดมรรยาททนายความ ซึ่งมาตรา 52 กำหนดไว้ 3 สถาน ได้แก่ สถานแรกภาคทัณฑ์ สถานที่สองห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกินสามปี สถานที่สุดสาม ลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ และมาตรา 63 ยังกำหนดให้คณะกรรมการมรรยาททนายความ ทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาคดีมรรยาททนายความ

เมื่อพิจารณาจากข้อกำหนดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าสภาทนายความ ถูกจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ไม่เป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน ทุนหมุนเวียนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจรัฐในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพเฉพาะ ทำหน้าที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ การขึ้นทะเบียนและออกใบอนุญาต สั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาต และรับรองวิทยฐานะ รับรองปริญญา ประกาศนียบัตรในวิชาชีพนั้น ๆ มีการบริหารงานในรูปคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐในส่วนที่น้อยกว่ากรรมการได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิก การดำเนินงานของสภาทนายความ ใช้ระบบสัญญาของกฎหมายทั่วไป เฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องจริยธรรมของวิชาชีพเท่านั้นที่ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 รวมถึงข้อบังคับที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย โดยมีรายได้ส่วนใหญ่จากการเก็บค่าธรรมเนียมต่าง ๆ จากสมาชิก แต่อาจได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ เจ้าหน้าที่ของสภาทนายความมิใช่ข้าราชการ แต่มีฐานะเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสภาทนายความอยู่ในบังคับบัญชาของนายกสภาทนายความ หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า สภาทนายความ เป็นองค์กรวิชาชีพที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นองค์กรที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองจากรัฐในเรื่องที่เกี่ยวกับการควบคุม กำกับดูแลกิจการที่เกี่ยวกับทนายความ

ดังนั้นเมื่อสภาพนายความเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองแล้ว จึงถือได้ว่าสภาพนายความเป็นหน่วยงานทางปกครอง ตามบทนิยามในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 และสามารถเป็นคู่กรณีในการพิจารณาคดีปกครองได้ ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะของ ผู้ฟ้องคดีหรือผู้ถูกฟ้องคดี หรือเป็นคู่กรณีด้วยการร้องสอด ไม่ว่าจะโดยความสมัครใจเอง หรือโดยถูกคำสั่งศาลปกครองเรียกเข้ามาในคดีได้ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาบทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น จะพบว่านายสภาพนายความ หรือบุคลากรของสภาพนายความ คณะกรรมการสภาพนายความ คณะกรรมการมรรยาทนายความ ล้วนมีฐานะเป็นพนักงาน ลูกจ้าง หรือคณะบุคคล หรือผู้ปฏิบัติงานในสภาพนายความ ซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยงานทางปกครอง (สมักร์ เชาวภานันท์, 2560, หน้า 1) และอีกนัยหนึ่งคณะกรรมการสภาพนายความ และคณะกรรมการมรรยาทนายความนั้น ต่างได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่จากพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 ในการพิจารณารับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้เป็นทนายความ รวมถึงการพิจารณาคดีมรรยาทนายความ ซึ่งส่งผลให้คณะกรรมการดังกล่าว มีอำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล อันอยู่ในนิยามความหมายของ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 ดังนั้นนายสภาพนายความ เจ้าหน้าที่ของสภาพนายความ คณะกรรมการสภาพนายความ หรือคณะกรรมการมรรยาทนายความ ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานให้แก่สภาพนายความ หรือผู้ปฏิบัติงานให้แก่คณะกรรมการดังกล่าว สามารถเป็นคู่กรณีในการพิจารณาคดีปกครองได้ ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะของ ผู้ฟ้องคดีหรือผู้ถูกฟ้องคดี หรือเป็นคู่กรณีด้วยการร้องสอด ไม่ว่าจะโดยความสมัครใจเอง หรือโดยถูกคำสั่งศาลปกครองเรียกเข้ามาในคดีได้เช่นเดียวกัน

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับหลักความเป็นกลางในการพิจารณาทางปกครอง เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมการพิจารณาทางปกครอง โดยเฉพาะการพิจารณาคดีมรรยาทนายความของสภาพนายความ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาลูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับหลักกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางกฎหมายในการควบคุมคดีมรรยาทนายความที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติราชการทางปกครอง
2. เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมคดีมรรยาทนายความให้สอดคล้องกับตามมาตรฐานการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติราชการทางปกครอง

สมมติฐานของการวิจัย

การศึกษาพบว่าข้อบังคับสภาพทนายความ ว่าด้วยการพิจารณาคดีมรยาททนายความ พ.ศ.2546 ซึ่งออกตามความในมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 ในส่วนของกรรมการสอบสวนในคดีมรยาททนายความ ยังมีเนื้อหาด้านลักษณะต้องห้ามของกรรมการผู้ทำการสอบสวนยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำในการพิจารณาทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 จึงก่อให้เกิดปัญหาความไม่ชอบด้วยกฎหมายในการพิจารณาทางปกครอง และส่งผลให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการควบคุมคดีมรยาททนายความ จึงจำเป็นต้องแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการวิจัยเอกสารและจากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมคดีมรยาททนายความให้สอดคล้องกับตามมาตรฐานการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติราชการทางปกครองโดยยึดแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการกระทำขององค์กรฝ่ายปกครอง บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้ได้รายงานวิจัยและข้อเสนอแนะที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้

ผลการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยพบปัญหาทางกฎหมายในการควบคุมคดีมรยาททนายความที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง โดยพบว่ามีสภาพปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสียที่ห้ามพิจารณาคดีมรยาททนายความ ซึ่งปัญหานี้ผู้วิจัยเห็นว่า สภาพปัญหาของเรื่องนี้อยู่ที่ความเป็นกลางของเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ในการสอบสวน และพิจารณาคดีมรยาททนายความ โดยในเรื่องนี้ เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 มาตรา 27 พบว่าพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (1) บริหารกิจการของสภาพทนายความตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในมาตรา 7 (2) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อทำการหรือพิจารณาเรื่องต่าง ๆ อันอยู่ในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ของสภาพทนายความ เว้นแต่กิจการซึ่งมีลักษณะหรือสภาพที่ไม่อาจมอบหมายให้กระทำการแทนกันได้ (3) ออกข้อบังคับสภาพทนายความเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และข้อบังคับว่าด้วยเรื่องดังต่อไปนี้ (ก) การเป็นสมาชิกและการขาดจากสมาชิกของสภาพทนายความ (ข) การเรียกเก็บและชำระค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ (ค) การแจ้งย้ายสำนักงานของทนายความ (ง) การประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ (จ) เรื่องอื่น ๆ อันอยู่ในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ของสภาพทนายความ หรืออยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาพทนายความตามกฎหมายอื่น รวมทั้งการแต่งตั้ง การบังคับบัญชา การรักษา วินัย และการออกจากตำแหน่งของพนักงานสภาพทนายความ สภาพทนายความได้ใช้อำนาจตามมาตรา 27

ดังกล่าว ออกข้อบังคับสภาพทนายความ ว่าด้วยการพิจารณาคดีมรยาททนายความ พ.ศ.2546 เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์กลางในการสอบสวนและพิจารณาคดีมรยาททนายความ ทั้งนี้สภาพทนายความในฐานะหน่วยงานทางปกครอง หากดำเนินการออกระเบียบหรือข้อบังคับไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมีคำสั่งหรือการกระทำใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็อาจถูกฟ้องร้องต่อศาลปกครอง เพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนกฎหรือคำสั่ง เช่น คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 863/2559 ซึ่งผู้ฟ้องคดี ฟ้องสภาพทนายความ กล่าวหาว่าสภาพทนายความมีคำสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดีห้ามทำการเป็นทนายความ 1 ปี เป็นการใช้อำนาจไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 173/2562 ซึ่งผู้ฟ้องคดี ฟ้องสภาพทนายความและนายกสภาพทนายความ กล่าวหาว่า การที่สภาพทนายความโดยนายกสภาพทนายความ ออกคำสั่งสภาพทนายความที่ 27/2556 เรื่องให้สมาชิกสภาพทนายความปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการสภาพทนายความและประธานสภาพทนายความจังหวัดศาลจังหวัดหัวราชอาณาจักร โดยให้สมาชิกสภาพทนายความหัวราชอาณาจักรไม่สมัครเข้ารับการอบรมที่ปรึกษากฎหมายตามที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางได้ดำเนินการจัดอบรมนั้น เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.241/2562 ซึ่งผู้ฟ้องคดี ฟ้องคณะกรรมการมรยาททนายความ ว่าการที่คณะกรรมการมรยาททนายความ มีคำสั่งคดีมรยาททนายความ คดีดำเลขที่ 16/2557 คดีแดงเลขที่ 62/2557 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2557 ไม่รับคำกล่าวหาของผู้ฟ้องคดี เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของ ข้อบังคับสภาพทนายความ ว่าด้วยการพิจารณาคดีมรยาททนายความ พ.ศ.2546 พบว่ามีเนื้อหาในข้อบังคับที่อาจส่งผลให้การพิจารณาคดีมรยาททนายความไม่เป็นไปตามมาตรฐานในการพิจารณาทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 อยู่หลายประเด็น ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงเฉพาะประเด็นความเป็นกลางในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการสอบสวนคดีมรยาททนายความ กล่าวคือข้อ 4 ของข้อบังคับฉบับดังกล่าว กำหนดไว้ว่า “วิธีการพิจารณาใดซึ่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 และข้อบังคับนี้มีได้กำหนดไว้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีมรยาททนายความเท่าที่ไม่ขัดต่อระบบไต่สวน” ซึ่งในส่วนนี้ พิจารณาแล้วเห็นว่าคณะกรรมการสอบสวนคดีมรยาททนายความ เป็นองค์กรเจ้าหน้าที่ประเภท คณะกรรมการ ซึ่งถือเป็นเจ้าหน้าที่ ตามคำนิยามในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 ซึ่งอาจถูกฟ้องร้องต่อศาลปกครองว่า กระบวนการพิจารณาทางปกครอง ก่อนออกคำสั่งลงโทษในคดีมรยาททนายความไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยเฉพาะบทบัญญัติของข้อ 4 ของข้อบังคับ กำหนดให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีมรยาททนายความ การพิจารณาคดีมรยาททนายความ แม้จะเรียกว่า “คดีมรยาท” ก็ตาม แต่โดยเนื้อหาแล้ว เป็นการสอบสวนเพื่อพิจารณาออกคำสั่งลงโทษคดีมรยาททนายความ ตามมาตรา 52 แห่ง พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 ซึ่งเป็นกระบวนการพิจารณาทางปกครอง และการออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่งตกอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 กล่าวคือต้องมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและออกคำสั่งที่เป็นธรรมและมี

มาตรฐานไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีรูปแบบของกระบวนการพิจารณาคดีของเจ้าหน้าที่ในระบบไต่สวนเป็นหลัก แต่ในส่วนระยะเวลาการดำเนินกระบวนการพิจารณาหรือการให้สิทธิคู่กรณีที่มาสูงกว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 นั้น ย่อมเป็นไปตามข้อบังคับของสภานายความ หรือตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนด ซึ่งนำมาบังคับใช้โดยอนุโลม ดังนั้น ในกระบวนการสอบสวนและพิจารณาคดีมรรยาทนายความจึงควรนำหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติราชการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 มาใช้ในกระบวนการพิจารณาและสอบสวนคดีมรรยาทนายความเป็นหลักในส่วนที่เทียบเคียงแล้วเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ แต่ในส่วนที่กำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกระบวนการพิจารณาต่าง ๆ รวมถึงสิทธิคู่กรณีให้เป็นที่กำหนดไว้ในข้อบังคับสภานายความ

โดยในส่วนหลักความเป็นกลางในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาและออกคำสั่งทางปกครองนั้น ถูกกำหนดไว้ในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 ซึ่งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้จะทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้ ได้แก่ (1) เป็นคู่กรณีเอง (2) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของคู่กรณี (3) เป็นญาติของคู่กรณี คือเป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น (4) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทนของคู่กรณี (5) เป็นเจ้านายหรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างของคู่กรณี (6) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในส่วนของกรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนั้น นายกรัฐมนตรี ได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดกรณีอื่นที่เจ้าหน้าที่จะทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้ พ.ศ.2566 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้จะทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้คือ (1) เคยเป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของคู่กรณี (2) เป็นหรือเคยเป็นผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสกับคู่กรณี (3) เป็นหรือเคยเป็นผู้ซึ่งอยู่กินกับคู่กรณีที่เป็นบุคคลเพศเดียวกันโดยกำเนิดในลักษณะเดียวกันกับชายหญิงที่อยู่กินกันฉันสามีภริยาเป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานในความเป็นจริงไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องในความเป็นจริงนับได้เพียงภายในสามชั้นของคู่กรณี (5) เป็นหรือเคยเป็นบุตรบุญธรรมของคู่กรณี หรือเป็นหรือเคยเป็นผู้รับคู่กรณีเป็นบุตรบุญธรรม (6) เป็นลุง ป้า น้า อา ของคู่กรณี (7) เป็นผู้พักอาศัยอยู่ร่วมกับคู่กรณีในสถานที่เดียวกันในลักษณะครัวเรือนเดียวกัน และ (8) เป็นลูกจ้างหรือที่ปรึกษาซึ่งได้รับค่าตอบแทนของคู่กรณี

นอกจากนี้ข้อบังคับสภานายความ ว่าด้วยการพิจารณาคดีมรรยาทนายความ พ.ศ.2546 ข้อ 8 กำหนดให้กรรมการผู้ทำการสอบสวนคดีมรรยาท อาจถูกคัดค้านมิให้เป็นกรรมการได้ เมื่อมีสภาพขัดแย้งต่อหลักความเป็นกลาง ซึ่งข้อ 8 ของข้อบังคับดังกล่าว ได้กำหนดเทียบเคียงมาตรฐานหลักความเป็นกลางตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 ส่งผลให้กรรมการสอบสวนอาจถูกคัดค้านได้ ในกรณีต่อไปนี้ (1) เป็นผู้กล่าวหา (2) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา (3) เป็นญาติของผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา คือ เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น (4) เป็นหรือเคยเป็น

ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทนของผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา (5) เป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างหรือลูกจ้างของผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา (6) รู้เห็นเหตุการณ์ในเรื่องที่กล่าวหา (7) มีประโยชน์ได้เสียในคดีที่สอบสวน (8) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา (9) มีเหตุอื่นซึ่งอาจทำให้การสอบสวนเสียความเป็นธรรม เมื่อพิจารณาข้อ 8 ของข้อบังคับสภาพทนายความ ว่าด้วยการพิจารณาคดีมรยาททนายความ พ.ศ.2546 จะพบว่ามีกำหนดไว้คล้ายคลึงกับมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 และบางส่วนได้นำเอามาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 กำหนดไม่ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง มาเป็นผู้พิจารณาและออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่งถูกนำมาแปรเป็นถ้อยคำใน ข้อ 8 (6) (7) (8) และ (9) ของข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยการพิจารณาคดีมรยาททนายความ พ.ศ.2546

อย่างไรก็ตามข้อ 8 (6) (7) (8) และ (9) ของข้อบังคับสภาพทนายความ ว่าด้วยการพิจารณาคดีมรยาททนายความ พ.ศ.2546 ก็ยังจำเป็นต้องพิจารณาสภาพแวดล้อม บริบทเป็นรายกรณี รวมถึงมีลักษณะของการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่หรือกรรมการสอบสวนใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยเหตุที่อาจทำให้กรรมการสอบสวนถูกคัดค้านตามข้อ 8 (6) (7) (8) และ (9) ของข้อบังคับดังกล่าวได้ จะเห็นว่าข้อ 8 ข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยการพิจารณาคดีมรยาททนายความ พ.ศ.2546 ยังมีเนื้อหาที่ไม่สอดคล้อง รัดกุม หรือมีมาตรฐานป้องกันมิให้กรรมการสอบสวนผู้มีส่วนได้เสีย อันขัดต่อหลักความเป็นกลางเข้ามาพิจารณาวินิจฉัยคดีมรยาททนายความ ตามที่กฎกระทรวงกำหนดกรณีอื่นที่เจ้าหน้าที่จะทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้ พ.ศ.2566 ออกตามความในมาตรา 13 (6) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 กำหนดไว้ ซึ่งส่งผลทำให้ในปัจจุบัน กรรมการสอบสวนคดีมรยาททนายความ ที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ (1) เคยเป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของคู่กรณี (2) เป็นหรือเคยเป็นผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสกับคู่กรณี (3) เป็นหรือเคยเป็นผู้ซึ่งอยู่กินกับคู่กรณีที่เพิกถอนเพศเดียวกันโดยกำเนิดในลักษณะเดียวกันกับชายหญิงที่อยู่กินกันฉันสามีภริยาเป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานในความเป็นจริงไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องในความเป็นจริงนับได้เพียงภายในสามชั้นของคู่กรณี (4) เป็นหรือเคยเป็นบุตรบุญธรรมของคู่กรณี หรือเป็นหรือเคยเป็นผู้รับคู่กรณีเป็นบุตรบุญธรรม (5) เป็นลุง ป้า น้า อา ของคู่กรณี และ (6) เป็นผู้พักอาศัยอยู่ร่วมกับคู่กรณีในสถานที่เดียวกันในลักษณะครัวเรือนเดียวกัน สามารถเข้ามาเป็นกรรมการสอบสวนคดีมรยาททนายความได้ เนื่องจากไม่ต้องห้ามตามข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยการพิจารณาคดีมรยาททนายความ พ.ศ.2546 ผลจากการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลทำให้คู่กรณีหรือทนายความที่ถูกกล่าวหา มิได้รับการคุ้มครองสิทธิ หรือได้รับหลักประกันความเป็นธรรมขั้นต่ำ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 และแม้ว่าผลการพิจารณาและออกคำสั่งลงโทษมรยาททนายความ จะถูกเพิกถอนได้โดยศาลปกครองก็ตาม แต่หากเป็นกรณีที่ได้รับผลของคำสั่งไม่ได้อุทธรณ์ หรือฟ้องร้องคดีต่อศาล หรือเป็นกรณีที่พ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือพ้นกำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดีแล้ว คำสั่งลงโทษมรยาททนายความ ย่อมผูกพันคู่กรณีไปตลอด จนกว่าจะถูกยกเลิกหรือเพิกถอนโดยเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งเอง ซึ่งใน

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ประเด็นนี้ เห็นได้ชัดว่าส่งผลร้ายแรงต่อมาตรฐานความเป็นธรรมในการพิจารณาทางปกครองของหน่วยงานทางปกครอง และก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสียที่ห้ามพิจารณาคดีมรรยาททนายความอย่างเห็นได้ชัด

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่าสภาพทนายความมีสถานะเป็นองค์วิชาชีพทางกฎหมายที่ได้รับมอบอำนาจทางปกครองจากรัฐเพื่อทำหน้าที่ควบคุมมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทนายความ จึงมีลักษณะเป็นหน่วยงานทางปกครองที่อยู่ภายใต้หลักการกระทำทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองต้องด้วยกฎหมายอย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 มาตรา 3 วรรคหนึ่งบัญญัติว่า “วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้” วรรคสองบัญญัติว่า “ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งที่กำหนดในกฎหมาย”

ผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาคดีมรรยาททนายความไว้ในข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยการพิจารณาคดีมรรยาททนายความ พ.ศ.2546 ถือว่าเป็นกฎหมายเฉพาะ ซึ่งจะนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 มาบังคับใช้กับการพิจารณาคดีมรรยาททนายความได้ต้องมีมาตรฐานที่ไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 แต่ถ้าเป็นกรณีขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งแม้จะมีมาตรฐานที่ต่ำกว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 ก็ให้ใช้กฎหมายเฉพาะนั้นก็คือข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยการพิจารณาคดีมรรยาททนายความ พ.ศ.2546 บังคับ เพราะถือว่าเป็นกระบวนการที่กำหนดไว้และมีสาระสำคัญเป็นการเฉพาะที่จะนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปมาบังคับใช้แทนได้

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาผู้วิจัยพบปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมคดีมรรยาททนายความให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ซึ่งเกิดขึ้นจากข้อบังคับสภาพทนายความ ว่าด้วยการพิจารณาคดีมรรยาททนายความ พ.ศ.2546 โดยพบว่าข้อ 8 ของข้อบังคับสภาพทนายความฉบับดังกล่าว ซึ่งมีเนื้อหากำหนดให้กรรมการผู้ทำการสอบสวนคดีมรรยาท อาจถูกคัดค้านมิให้เป็นกรรมการได้ เมื่อมีสภาพขัดแย้งต่อหลักความเป็นกลาง ยังมีเนื้อหาที่ไม่สอดคล้อง รัดกุม หรือมีมาตรฐานป้องกันมิให้กรรมการสอบสวนผู้มีส่วนได้เสีย อันขัดต่อหลักความเป็นกลางเข้ามาพิจารณาวินิจฉัยคดีมรรยาททนายความ ตามที่กฎกระทรวงกำหนดกรณีอื่นที่เจ้าหน้าที่จะทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้ พ.ศ.2566 ออกตามความในมาตรา 13 (6) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 ส่งผลทำให้คู่กรณีหรือทนายความที่ถูกกล่าวหาในคดีมรรยาททนายความ มิได้รับการคุ้มครองสิทธิ หรือได้รับหลักประกันความเป็นธรรมขั้นต่ำ ตามที่กำหนด

ไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 ในประเด็นนี้อาจส่งผลร้ายแรงต่อมาตรฐานความเป็นธรรมในการพิจารณาทางปกครองของหน่วยงานทางปกครอง และก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสียที่ห้ามพิจารณาคติมรรยาทนายความ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เสนอเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางกฎหมายที่พบ โดยให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 8 ของข้อบังคับสภานายความว่าด้วยการพิจารณาคติมรรยาทนายความ พ.ศ.2546 โดยยกเลิกความในข้อ 8 เดิม ที่กำหนดไว้ว่า

“ข้อ 8 กรรมการสอบสวนอาจถูกคัดค้านได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้กล่าวหา
- (2) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา
- (3) เป็นญาติของผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา คือ เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น

(4) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทนของผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(5) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างหรือลูกจ้างของผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(6) รู้เห็นเหตุการณ์ในเรื่องที่กล่าวหา

(7) มีประโยชน์ได้เสียในคดีที่สอบสวน

(8) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(9) มีเหตุอื่นซึ่งอาจทำให้การสอบสวนเสียความเป็นธรรม”

และให้เปลี่ยนมาใช้ข้อความใหม่ ต่อไปนี้แทน

“ข้อ 8 กรรมการสอบสวนอาจถูกคัดค้านได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้กล่าวหา
- (2) เป็นหรือเคยเป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา
- (3) เป็นหรือเคยเป็นผู้ซึ่งอยู่กึ่งกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสกับคู่กรณี
- (4) เป็นหรือเคยเป็นผู้ซึ่งอยู่กึ่งกันกับคู่กรณีที่เพิกถอนเพศเดียวกันโดยกำเนิดในลักษณะเดียวกันกับชายหญิงที่อยู่กึ่งกันฉันสามีภริยา

(5) เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานในความเป็นจริงไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องในความเป็นจริงนับได้เพียงภายในสามชั้นของคู่กรณี

(6) เป็นหรือเคยเป็นบุตรบุญธรรมของคู่กรณี หรือเป็นหรือเคยเป็นผู้รับคู่กรณีเป็นบุตรบุญธรรม

(7) เป็นลุง ป้า น้า อา ของคู่กรณี

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

(8) เป็นผู้พักอาศัยอยู่ร่วมกับคู่กรณีในสถานที่เดียวกันในลักษณะครัวเรือนเดียวกัน

(9) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทนของผู้กล่าวหาหรือผู้ถูก

กล่าวหา

(10) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างหรือลูกจ้างของผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(11) รู้เห็นเหตุการณ์ในเรื่องที่กล่าวหา

(12) มีประโยชน์ได้เสียในคดีที่สอบสวน

(13) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(14) มีเหตุอื่นซึ่งอาจทำให้การสอบสวนเสียความเป็นธรรม”

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาทบทวนความจำเป็นและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายของพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 และข้อบังคับสภาทนายความฉบับต่าง ๆ ที่ออกตามพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อให้สหภาพทนายมีข้อเสนอแนะต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 ต่อไป

บรรณานุกรม

กฎกระทรวงกำหนดกรณีอื่นที่เจ้าหน้าที่จะทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้ พ.ศ.2566. (2566, 1 มิถุนายน)

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 140 (ตอนที่ 33 ก), หน้า 44.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

พ.ศ.2539. (2542, 9 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 116 (ตอนที่ 5 ก), หน้า 19.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.

2539. (2542, 9 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 116 (ตอนที่ 5 ก), หน้า 22.

เกียรติศักดิ์ เหลืองอังกูร. (ม.ป.ป.). สภาทนายความกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไป. **จดหมายข่าวสภาทนายความ** หน้า 8.

ข้อบังคับสภาทนายความ ว่าด้วยการพิจารณาคดีมรยาททนายความ พ.ศ.2546. (2546, 14 มิถุนายน).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 (ตอนพิเศษ 68 ง), หน้า 3.

ข้อบังคับสภาทนายความ ว่าด้วยมรยาททนายความ พ.ศ.2529. (2529, 18 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจา**

นุเบกษา. เล่ม 103 (ตอนที่ 25 ฉบับพิเศษ), หน้า 10.

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542. (2542, 10 ตุลาคม).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 (ตอนที่ 94), หน้า 1.

พระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2507. (2507, 6 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 81 (ตอนที่ 15 ฉบับพิเศษ), หน้า 3.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528. (2528, 19 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 102 (ตอนที่ 129),
หน้า 1.

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539. (2539, 14 พฤศจิกายน). **ราชกิจจานุเบกษา**.
เล่ม 113 (ตอนที่ 60 ก), หน้า 1.

พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562. (2562,
31 พฤษภาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 136 (ตอนที่ 72 ก), หน้า 1.

สมัคร เขาวาณันท์. (2560). **เอกสารวิชาการส่วนบุคคล หลักนิติธรรมกับการใช้อำนาจหน้าที่ของสภา
ทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ,

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

พฤติกรรมและการสนับสนุนทางสังคมที่มีผลต่อการตัดสินใจ

ท่องเที่ยวสถานบันเทิงของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

BEHAVIOR AND SOCIAL SUPPORT AFFECTING ADOLESCENTS

DECISIONS ON ENTERTAINMENT VENUE TOURISM IN MUEANG DISTRICT,

CHONBOURI PROVINCE

รัศมีพร พยุงพงษ์*

Russameeporn Phayungpongse*

สำนักงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรม มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Research and Innovation Development, Sripatum University-Chonburi Campus

*Corresponding Author e-Mail: 41970198@chonburi.spu.ac.th

(Received: 2025, July 16; Revised: 2025, September 4; Accepted: 2025, September 11)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวสถานบันเทิงและการสนับสนุนทางสังคมของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 2) เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี และ 3) เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นที่อยู่อาศัยในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้ สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มตามตำบลที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จากนั้นดำเนินการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แบบจับฉลาก ทำให้ได้ตัวอย่างจาก 7 ตำบล ดังนี้ 1) บางปลาสร้อย 2) บ้านสวน 3) หนองไม้แดง 4) คลองตำหรุ 5) แสนสุข 6) อ่างศิลา 7) มะขามหย่อง มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที แบบการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัวที่เป็นอิสระต่อกัน การทดสอบค่าเอฟ และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่าวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวสถานบันเทิง มีบุคคลที่ท่องเที่ยวสถานบันเทิงด้วยกันมากที่สุดคือ เพื่อน รองลงมาพี่และ/หรือน้อง และคนเดียว ความถี่ในการท่องเที่ยวสถานบันเทิงมากที่สุดคือ สัปดาห์ละครั้ง รองลงมา 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์, ทุกวัน และเดือนละครั้ง ระยะเวลาที่ใช้

ในการท่องเที่ยวสถานบันเทิงมากที่สุดคือ มากกว่า 3 ชั่วโมงขึ้นไปต่อครั้ง รองลงมา 2-3 ชั่วโมงต่อครั้ง และน้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อครั้ง ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสถานบันเทิงต่อครั้งมากที่สุดคือ 501-1,000 บาท รองลงมาต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท, 1,001-5,000 บาท และมากกว่า 5,001 บาทขึ้นไป การสนับสนุนทางสังคม พบว่าวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและเพื่อนในการท่องเที่ยวสถานบันเทิงภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนระดับมาก และได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวระดับปานกลาง

การตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงอยู่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ การบริการที่ดีและมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันดึงดูดใจไป รองลงมารสชาติอาหารอร่อย คนตรีไพเราะ บรรยากาศเป็นกันเอง, ตอบสนองความเป็นตัวตนของตัวเอง และพบปะกับดาราทัวร์หรือศิลปินที่ชื่นชอบตามลำดับ

วัยรุ่นที่อยู่อาศัยในตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงมากกว่าวัยรุ่นที่อยู่อาศัยในตำบลคลองตำหรุและแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี และที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 บาทขึ้นไปและ 5,001-10,000 บาท มีการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงมากกว่าที่มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาทอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: พฤติกรรม; การสนับสนุนทางสังคม; สถานบันเทิง

ABSTRACT

This research aims to study 1) to study the entertainment tourism behavior and social support of adolescents in Mueang District, Chonburi Province. 2) to examine the level of decision-making regarding entertainment tourism among adolescents in Mueang District, Chonburi Province and 3) to compare the decision-making on entertainment tourism of adolescents in Mueang District, Chonburi Province, classified by demographic characteristics. The sample group consisted of 400 adolescents residing in Mueang District, Chonburi Province. The sampling was conducted using a multistage sampling method. First, cluster sampling was applied by dividing groups according to sub-districts located within Mueang District. Subsequently, simple random sampling was performed using a lottery draw, resulting in samples being selected from seven sub-districts: 1) Bang Plasroi, 2) Ban Suan, 3) Nong Mai Daeng, 4) Khlong Tamru, 5) Saen Suk, 6) Ang Sila, and 7) Makham Yong. A questionnaire was used as a research tool. The statistics used for data analysis included frequency percentage

mean standard deviation Independent samples t test F test and one-way ANOVA. When differences were found, pairwise mean comparisons were conducted using the Scheffé method.

The study found that adolescents in Mueang District, Chonburi Province engaged in entertainment tourism primarily with friends, followed by siblings and alone. The most frequent pattern of entertainment tourism was once a week, followed by 2–3 times per week, daily, and once a month. The majority spent more than three hours per visit, followed by 2–3 hours, and less than two hours. The most common expenditure per visit was 501–1,000 baht, followed by 500 baht or less, 1,001–5,000 baht, and over 5,001 baht.

In terms of social support, adolescents reported receiving moderate overall support from family and friends, with a high level of support from friends and a moderate level from family. Regarding decision-making, entertainment tourism decisions were generally rated at a high level. The most influential factors included good service and complete facilities, followed by delicious food, enjoyable music, a friendly atmosphere, opportunities for self-expression, and the chance to meet favorite celebrities or artists.

The results further showed that adolescents living in Ang Sila Sub-district had significantly higher levels of decision-making in entertainment tourism compared to those living in Khlong Tamru and Saen Suk Sub-districts. In addition, adolescents with an average monthly income of 10,000 baht or more, as well as those earning 5,001–10,000 baht, demonstrated significantly higher decision-making levels than those with incomes of 5,000 baht or less.

Keywords: behavior; social support; entertainment venues

บทนำ

มาตรการ “ปิดผับตี 4” ภาควิชาการท่องเที่ยวมองว่าเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและกระตุ้นเศรษฐกิจหลังต้องเผชิญกับความยากลำบากในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ขณะที่อีกมิติเป็นมุมมองด้านสาธารณสุขและสังคมเชื่อว่าการขยายเวลาปิดจาก 02.00 น. เป็น 04.00 น. จะสร้างปัญหาตามมาอีกมากมาย ข้อเสนอการนำร่องแบบโซนนิ่งในพื้นที่ท่องเที่ยว ได้แก่ ภูเก็ต กระบี่ พังงา สมุย เมืองพัทยา และ 3 พื้นที่ในกรุงเทพมหานครคือ ถนนข้าวสาร หอศิลป์ และซอยพัฒนพงษ์ โดยนำร่องที่ถนนบางลา ภูเก็ต คือแนวทางที่เหมาะสมจริงหรือ การขยายเวลาปิดผับบาร์เสี่ยงเพิ่มอุบัติเหตุบนท้องถนนหรือไม่? คุ่มค่าหรือไม่กับรายได้ที่เพิ่มขึ้น การศึกษาในนอร์เวย์พบว่า การขยายเวลาให้บริการของบาร์มีผลกระทบต่อการก่อเหตุวิวาท ความรุนแรงและอาชกรรม โดยการเพิ่มชั่วโมงขาย

แอลกอฮอล์ 1 ซม. ส่งผลให้มีปัญหาการก่ออาชญากรรมและความรุนแรงเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 16 คนในวงการท่องเที่ยวซึ่งไม่ประสงค์ออกนาม กล่าวว่านอกจากต้นทุนที่จะต้องแบกรับกับความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากฤทธิ์ของแอลกอฮอล์และการขาดสติ อาจส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ประเทศที่ไม่คุ้มค่า หากเกิดการก่ออาชญากรรมกับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะมีผลต่อความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว “ประเทศไทยซึ่งรู้จักกันอยู่ในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มงวดเท่าที่ควร และบางครั้งก็หละหลวมเกินไป ย่อมเพิ่มความเสี่ยงมากขึ้นได้ อีกทั้งบ่อยครั้งที่มักจะขาดมาตรการรองรับที่ดีพอในการประกาศใช้กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ” ไม่เพียงแค่นี้ปัญหาอาชญากรรมต่อนักท่องเที่ยว แต่ผู้คัดค้านหลายคนมองว่าการดื่มแอลกอฮอล์มีผลต่อพฤติกรรมความรุนแรง และอาจมีผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชน นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัวและการก่ออาชญากรรมทั่วไปสุดท้ายแล้วอันตรายที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์จะเพิ่มขึ้น และมีต้นทุนทางอารมณ์น่าจะมากกว่าทางการเงิน (สำนักข่าวออนไลน์ระบบเจาะลึกสุขภาพ, ออนไลน์, 2565) ในปีที่ผ่านมาประเทศไทยมีคดีที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ร่างกาย และเพศ โดยมีการแจ้งความ 17,848 คดี จับกุมได้ 16,678 คดี จำนวนคนร้าย 22,045 คน เรียกว่าจับกุมได้ร้อยละ 93.44 โดยคดีที่ก่อเหตุมากที่สุดคือการทำร้ายร่างกาย 9,616 คดี รองลงมาพยายามฆ่า 2,241 คดี ช่มชู้ 1,885 คดี และฆ่าผู้อื่น 1,308 คดี ในขณะที่ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ภาพรวมมีการแจ้งความ 58,765 คดี จับกุมได้ 48,070 คดี มีผู้กระทำความผิด 58,006 คน ผลการปฏิบัติงานที่จับได้ร้อยละ 81.80 สำหรับคดีที่มีคนร้ายก่อเหตุมากที่สุดคือ คดีลักทรัพย์ 27,148 คดี รองลงมาการฉ้อโกง (ไม่รวมคดีออนไลน์) 11,874 คดี ยักยอกทรัพย์ 6,218 คดี นี่คือภาพรวมที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2565 และ 2566 ข้อมูลสำนักงานตำรวจแห่งชาติเก็บระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2565 ถึง 30 กันยายน 2566 คำถามคือ เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ.2565 เป็นอย่างไร คำตอบของคำถามนี้คือ “เพิ่มขึ้น” เพราะภาพรวมในปี พ.ศ.2565 ข้อมูล วันที่ 1 ตุลาคม 2564 ถึง 30 กันยายน 2565 คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย มีแจ้งความ 15,038 คดี จับกุมได้ 14,395 คดี มีผู้กระทำความผิด 17,980 คน แบ่งเป็นคดีทำร้ายร่างกายมากที่สุด 6,985 คดี รองลงมาพยายามฆ่า 1,732 คดี ช่มชู้ 1,577 คดี และฆ่าผู้อื่น 1,210 คดี (ไทยรัฐ, ออนไลน์, 2567)

การสนับสนุนทางสังคมตามแนวคิดของเชฟเฟอร์คอยน์และลาซารัส (Schaefer, Coyne & Lazarus) เป็นการที่บุคคลได้รับการช่วยเหลือความเอาใจใส่ในการดูแลโดยบุคคลจะได้รับประโยชน์จากความช่วยเหลือนั้น และบุคคลที่ได้รับการสนับสนุนอย่างเฉพาะเจาะจง ตรงกับความต้องการก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อสุขภาพ มีกำลังใจในการเผชิญกับเหตุการณ์ความเครียด หรือความไม่แน่นอนในสถานการณ์ของชีวิต (ธณัชชา นฤนาทวัฒนา และคณะ, ออนไลน์, 2565) การที่บุคคลรับรู้การสนับสนุนทางสังคม บุคคลจะเกิดการรับรู้ว่าคุณค่าได้รับความรัก ความเอาใจใส่ การเห็นคุณค่า และการยอมรับ ส่งผลทางบวกต่อสุขภาพกายและสุขภาพใจ ทำให้บุคคลสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ที่มาคุกคามชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (คณะจิตวิทยา, ออนไลน์, 2562) ซึ่งการสนับสนุนทางสังคมเกิดขึ้นได้จากทั้งครอบครัวและเพื่อน เมื่อวัยรุ่นรับรู้การสนับสนุนจากครอบครัวหรือเพื่อนทำให้วัยรุ่นมีความกล้า

เผชิญต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ การที่วัยรุ่นมีพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนมีความหลากหลายตั้งแต่การสังสรรค์กับเพื่อน ไปจนถึงการใช้สารเสพติด การเที่ยวกลางคืนของวัยรุ่นได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมของสถานบันเทิง

ดังนั้นการที่วัยรุ่นไปเที่ยวสถานบันเทิงเกิดจากหลายสาเหตุปัจจัยจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาพฤติกรรม การท่องเที่ยวสถานบันเทิง การสนับสนุนทางสังคม และการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เพื่อนำมาเป็นแนวทางป้องกันพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวสถานบันเทิงและการสนับสนุนทางสังคมของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์

สมมติฐานของการวิจัย

ลักษณะประชากรศาสตร์ของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีที่ต่างกัน มีการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี ที่มีอายุระหว่าง 19-22 ปี เนื่องจากไม่ทราบประชากรที่แน่นอนของ W.G.Cochran (Cochran, 1977, p. 76) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 385 คน เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ผู้วิจัยจึงได้ปรับขนาดตัวอย่างเป็นจำนวน 400 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 สุ่มแบบแบ่งกลุ่มใน 18 ตำบลของอำเภอเมืองชลบุรี (สำนักงานจังหวัดชลบุรี, ออนไลน์, ม.ป.ป.) ได้แก่ 1) บางปลาสร้อย 2) มะขามหย่ง 3) บ้านโหนด 4) แสนสุข 5) บ้านสวน 6) หนองรี 7) นาป่า 8) หนองข้าคอก 9) ดอนหัวฝ่อ 10) หนองไม้แดง 11) บางทราย 12) คลองตำหรุ 13) เหมือง 14) บ้านปึก 15) ห้วยกะปิ 16) เสม็ด 17) อ่างศิลา 18) สำนักบก และขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แบบจับฉลาก ทำให้ได้

ตัวอย่างจาก 7 ตำบล ดังนี้ 1) บางปลาสร้อย 2) บ้านสวน 3) หนองไม้แดง 4) คลองตำหรุ 5) แสนสุข 6) อ่างศิลา 7) มะขามหย่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวสถานบันเทิง ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามมีลักษณะปลายปิด แบบเลือกตอบ ส่วนที่ 3 การสนับสนุนทางสังคม ส่วนที่ 4 การตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิง ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามมีลักษณะแบบเลือกตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท ดังนี้ 5=การสนับสนุน/การตัดสินใจระดับมากที่สุด 4=การสนับสนุน/การตัดสินใจระดับมาก 3=การสนับสนุน/การตัดสินใจระดับปานกลาง 2=การสนับสนุน/การตัดสินใจระดับน้อย 1=การสนับสนุน/การตัดสินใจระดับน้อยที่สุด ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ .77 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (try out) จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990 p. 152) ได้ค่าความเชื่อมั่น=.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยลงพื้นที่ทั้ง 7 ตำบล ได้แก่ 1) บางปลาสร้อย 2) บ้านสวน 3) หนองไม้แดง 4) คลองตำหรุ 5) แสนสุข 6) อ่างศิลา 7) มะขามหย่ง เพื่อเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึง พฤศจิกายน 2566

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ชูศรี วงศ์รัตน์ (2564, หน้า 54) ดังนี้ 4.51-5.00 หมายถึงการสนับสนุน/การตัดสินใจระดับมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึงการสนับสนุน/การตัดสินใจระดับมาก 2.51-3.50 หมายถึงการสนับสนุน/การตัดสินใจระดับปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึงการสนับสนุน/การตัดสินใจระดับน้อย 1.00-1.50 หมายถึงการสนับสนุน/การตัดสินใจระดับน้อยที่สุด และสถิติอ้างอิงคือ การทดสอบค่าที แบบการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรสองตัวที่เป็นอิสระต่อกัน (independent samples *t* test) และการทดสอบค่าเอฟ (*F* test) ด้วยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (scheffe) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์

ลักษณะประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	180	45.00
หญิง	220	55.00
รวม	400	100.00
ตำบลที่อยู่อาศัย		
บางปลาสร้อย	25	6.30
บ้านสวน	37	9.30
หนองไม้แดง	26	6.50
คลองตำหรุ	100	25.00
แสนสุข	58	14.50
อ่างศิลา	99	24.80
มะขามหย่ง	55	13.80
รวม	400	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	132	33.00
5,001-10,000 บาท	103	25.80
10,000 บาท ขึ้นไป	165	41.30
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีดังนี้ เพศ เป็นชาย จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 หญิง จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 ตำบลที่อยู่อาศัย คลองตำหรุ จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 อ่างศิลา จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.80 แสนสุข จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.50 มะขามหย่ง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80 บ้านสวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.30 หนองไม้แดง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 และบางปลาสร้อย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ

6.30 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.30 ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 และ 5,001-10,000 บาท จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.80

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 ที่กล่าวว่าเพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวสถานบันเทิงและการสนับสนุนทางสังคมของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละพฤติกรรมการท่องเที่ยวสถานบันเทิง

พฤติกรรมการท่องเที่ยวสถานบันเทิง	จำนวน	ร้อยละ
บุคคลที่ท่องเที่ยวสถานบันเทิงด้วยกัน		
คนเดียว	15	3.80
พี่และ/หรือน้อง	39	9.80
เพื่อน	346	86.50
รวม	400	100.00
ความถี่ในการท่องเที่ยวสถานบันเทิง		
ทุกวัน	55	13.80
สัปดาห์ละครั้ง	211	52.80
2-3 ครั้งต่อสัปดาห์	126	31.50
เดือนละครั้ง	8	2.00
รวม	400	100.00
ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวสถานบันเทิง		
น้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อครั้ง	42	10.50
2-3 ชั่วโมงต่อครั้ง	124	31.00
มากกว่า 3 ชั่วโมงขึ้นไปต่อครั้ง	234	58.50
รวม	400	100.00
ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสถานบันเทิงต่อครั้ง		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท	119	29.80
501-1,000 บาท	171	42.80
1,001-5,000 บาท	91	22.80
มากกว่า 5,001 บาทขึ้นไป	19	4.80
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่าพฤติกรรมการท่องเที่ยวสถานบันเทิงของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีดังนี้ บุคคลที่ท่องเที่ยวสถานบันเทิงด้วยกันคือ เพื่อน จำนวน 346 คน ร้อยละ 86.50 รองลงมาพี่และ/หรือน้อง จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80 และคนเดียว จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.80 ความถี่ในการท่องเที่ยวสถานบันเทิงคือ สัปดาห์ละครั้ง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.80 รองลงมา 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 ทุกวัน จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80 และเดือนละครั้ง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวสถานบันเทิงคือ มากกว่า 3 ชั่วโมงขึ้นไปต่อครั้ง จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 รองลงมา 2-3 ชั่วโมงต่อครั้ง จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 และน้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อครั้ง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.50 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสถานบันเทิงต่อครั้งคือ 501-1,000 บาท จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.80 รองลงมาต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.80 1,001-5,000 บาท จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 22.80 และมากกว่า 5,001 บาทขึ้นไป จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.80

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม	$\bar{X}$	SD	แปลผล
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	2.71	0.95	ปานกลาง
1. บุคคลในครอบครัวไม่ห้ามเมื่อไปเที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืน	3.42	1.36	ปานกลาง
2. เมื่อไปเที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืนมักจะมีบุคคลในครอบครัวไปด้วยเสมอ	2.46	1.17	น้อย
3. บุคคลในครอบครัวมักจะชักชวนไปเที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืน	2.50	1.21	น้อย
4. บุคคลในครอบครัวไปเที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืนเป็นตัวอย่างให้เห็น	2.49	1.19	น้อย
การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน	4.21	0.66	มาก
1. เพื่อนมักชักชวนไปเที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืนเพื่อพักผ่อนคลายความเครียด	4.16	0.77	มาก
2. เพื่อนมักชักชวนไปเที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืนเพื่อแต่งกายได้อย่างอิสระ	4.18	0.78	มาก
3. เพื่อนมักชักชวนไปร่วมงานฉลองต่าง ๆ ที่สถานบันเทิงตอนกลางคืน	4.23	0.81	มาก
4. เพื่อนมักชักชวนไปนั่งฟังเพลงที่สถานบันเทิงตอนกลางคืน	4.28	0.82	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.46	0.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่าวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและเพื่อนในการท่องเที่ยวสถานบันเทิงภาพรวมระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.46, SD=0.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนระดับมาก ($\bar{X}=4.21, SD=0.66$) และได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.71, SD=0.95$) แต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนในระดับมากทุกรายการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ เพื่อนมักชักชวนไปนั่งฟังเพลงที่สถานบันเทิงตอนกลางคืน ($\bar{X}=4.28, SD=0.82$) เพื่อนมักชักชวนไปร่วมงานฉลองต่าง ๆ ที่สถานบันเทิงตอนกลางคืน ($\bar{X}=4.23, SD=0.81$) เพื่อนมักชักชวนไปเที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืนเพื่อแต่งกายได้อย่างอิสระ ($\bar{X}=4.18, SD=0.78$) และเพื่อนมักชักชวนไปเที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืนเพื่อพักผ่อนคลายความเครียด ($\bar{X}=4.16, SD=0.77$) ตามลำดับ

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวในระดับปานกลางและน้อยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ระดับปานกลาง คือบุคคลในครอบครัวไม่ห้ามเมื่อไปเที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืน ($\bar{X}=3.42, SD=1.36$) และระดับน้อย ได้แก่ บุคคลในครอบครัวมักจะชักชวนไปเที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืน ($\bar{X}=2.50, SD=1.21$) รองลงมาบุคคลในครอบครัวไปเที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืนเป็นตัวอย่างให้เห็น ($\bar{X}=2.49, SD=1.19$) และเมื่อไปเที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืนมักจะมีบุคคลในครอบครัวไปด้วยเสมอ ($\bar{X}=2.46, SD=1.17$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 ที่กล่าวว่า เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการตัดสินใจ

การตัดสินใจ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ตอบสนองความเป็นตัวตนของตัวเอง	4.28	0.89	มาก
2. รสชาติอาหารอร่อย ดนตรีไพเราะ บรรยากาศเป็นกันเอง	4.29	0.76	มาก
3. พบปะกับดารารหรือศิลปินที่ชื่นชอบ	4.23	0.91	มาก
4. การบริการที่ดีและมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันดึงดูดให้ไป	4.32	0.76	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.27	0.67	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีมีระดับการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27, SD=0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การบริการที่ดีและมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันดึงดูดให้ไป ($\bar{X}=4.32, SD=0.76$) รองลงมา

รสชาติอาหารอร่อย ดนตรีไพเราะ บรรยากาศเป็นกันเอง ($\bar{X}=4.29$, $SD=0.76$) ตอบสนองความเป็นตัวตนของตัวเอง ($\bar{X}=4.28$, $SD=0.89$) และพบปะกับดาราทัวร์หรือศิลปินที่ชื่นชอบ ($\bar{X}=4.23$, $SD=0.91$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ที่กล่าวว่า เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิง จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์

ลักษณะประชากรศาสตร์	การตัดสินใจ		p	ผลการทดสอบ
	t	F		
เพศ	1.90		.06	ไม่แตกต่าง
ตำบลที่อยู่อาศัย		5.57*	.00	แตกต่าง
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		24.56*	.00	แตกต่าง

* $p<.05$

จากตารางที่ 5 พบว่าเพศที่ต่างกันมีการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($t=1.90$, $p=.06$) แสดงว่าวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีทั้งชายและหญิงมีการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงไม่แตกต่างกัน สำหรับตำบลที่อยู่อาศัย ($F=5.57^*$, $p=.00$) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ($F=24.56^*$, $p=.00$) ที่ต่างกันมีการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ที่อยู่ในตำบลและมีรายได้รายเฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของตำบลที่อยู่อาศัยกับการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิง

ตำบลที่อยู่อาศัย	$\bar{X}$	บางปลาสร้อย	บ้านสวน	หนอง ไม้แดง	คลอง ตำหรุ	แสนสุข	อ่างศิลา	มะขาม หย่ง
		4.18	4.37	4.05	4.13	4.04	4.51	4.44
บางปลาสร้อย	4.18		-.19	.12	.04	.13	-.33	-.26
บ้านสวน	4.37			.32	.24	.33	-.13	-.06
หนองไม้แดง	4.05				-.07	.01	-.45	-.38

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ตำบลที่อยู่อาศัย	$\bar{X}$	บางปลาสร้อย	บ้านสวน	หนอง ไม้แดง	คลอง ตำหรุ	แสนสุข	อ่างศิลา	มะขาม หย่ง
		4.18	4.37	4.05	4.13	4.04	4.51	4.44
คลองตำหรุ	4.13					.09	-.37*	.30
แสนสุข	4.04						-.47*	-.40
อ่างศิลา	4.51							-.06
มะขามหย่ง	4.44							

* $p < .05$

จากตารางที่ 6 พบว่าวัยรุ่นที่อยู่อาศัยในตำบลอ่างศิลา ($\bar{X}=4.51$) อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงมากกว่า วัยรุ่นที่อยู่อาศัยในตำบลคลองตำหรุ ($\bar{X}=4.13$) และแสนสุข ($\bar{X}=4.04$) อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นที่อยู่อาศัยในตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงมากกว่า วัยรุ่นที่อยู่อาศัยในตำบลคลองตำหรุ และแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิง

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{X}$	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	5,001-10,000 บาท	10,000 บาทขึ้นไป
		3.96	4.41	4.44
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	3.96	-	-0.45*	-0.48*
5,001-10,000 บาท	4.41		-	-0.02
10,000 บาทขึ้นไป	4.44			-

* $p < .05$

จากตารางที่ 7 พบว่าวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 บาทขึ้นไป ($\bar{X}=4.44$) และ 5,001-10,000 บาท ($\bar{X}=4.41$) มีการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงที่มากกว่าที่มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท ($\bar{X}=3.96$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 บาทขึ้นไปและ 5,001-10,000 บาท มีการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงที่มากกว่าที่มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

1. วัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวสถานบันเทิงโดยมีบุคคลที่ท่องเที่ยวสถานบันเทิงด้วยกันมากที่สุดคือ เพื่อน รองลงมาพี่และ/หรือน้อง และคนเดียว ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวสถานบันเทิงคือ มากกว่า 3 ชั่วโมงขึ้นไปต่อครั้ง เนื่องจากวัยรุ่นที่มีอายุ 19-22 ปี มีความใกล้ชิดกับเพื่อน จึงเที่ยวสถานบันเทิงกับเพื่อนมากที่สุด สอดคล้องกับ ขนิษฐา ทองเกลี้ยง, อรรพรรณ สุดตัง และชินพงศ์ มณีรัตน (2563, หน้า 155) ที่พบว่านักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมใช้เวลาในการเที่ยวสถานบันเทิงกลางคืนแต่ละครั้งนาน 3-4 ชั่วโมง ที่ปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด ความถี่ในการท่องเที่ยวสถานบันเทิงมากที่สุดคือ สัปดาห์ละครั้ง รองลงมา 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ทุกวัน และเดือนละครั้ง สอดคล้องกับ เสกสรร สนวา, พรหมพร จันทบุตร และภัทริยา ขจรไพร (2568, หน้า 38) พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดไปเที่ยวสถานบันเทิงมากที่สุด 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ รองลงมาสัปดาห์ละครั้ง เดือนละครั้ง 2-3 วันต่อครั้ง และทุกวัน ตามลำดับ ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวสถานบันเทิงมากที่สุดคือ มากกว่า 3 ชั่วโมงขึ้นไปต่อครั้ง รองลงมา 2-3 ชั่วโมงต่อครั้ง และน้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อครั้ง ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสถานบันเทิงต่อครั้งมากที่สุดคือ 501-1,000 บาท รองลงมาต่ำกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท 1,001-5,000 บาท และมากกว่า 5,001 บาทขึ้นไป การสนับสนุนทางสังคม พบว่าวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและเพื่อนในการท่องเที่ยวสถานบันเทิงภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนระดับมาก และได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวระดับปานกลาง สอดคล้องกับ จิราภา สีทา (2564, หน้า 42-43) พบว่าอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .660 และ เสกสรร สนวา และคณะ (2568, หน้า 39) พบว่าปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

2. การตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงอยู่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ การบริการที่ดีและมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันดึงดูดให้ไป รองลงมารสชาติอาหารอร่อย ดนตรีไพเราะ บรรยากาศเป็นกันเอง, ตอบสนองความเป็นตัวตนของตัวเอง และพบปะกับดารารหรือ

ศิลปินที่ชื่นชอบ ตามลำดับ การที่วัยรุ่นได้รับการตอบสนองตรงความต้องการจึงส่งผลต่อการตัดสินใจในการเที่ยวสถานบันเทิง สอดคล้องกับ ณิชชา มณีวงศ์ (2550, หน้า 75) พบว่าชายและหญิงมีพฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิงกลางคืนคือ ร้องเพลง ฟังเพลง และดูคอนเสิร์ตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และคันธรส พลเยี่ยม (2545, บทคัดย่อ) พบว่าสาเหตุที่ทำให้เที่ยวสถานเริงรมย์ในระดับมากคือ ระบบแสง สี เสียงที่เร้าใจ และดึงดูดใจ ทำให้มีความสุข รวมทั้งบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถานเริงรมย์น่าสนใจดึงดูดทำให้อยากไปเที่ยว และเสกสรร สนวา และคณะ (2568, หน้า 40) พบว่าลักษณะของพฤติกรรมที่ปฏิบัติในขณะที่เที่ยวสถานบันเทิงกลางคืนที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การรับประทานอาหาร และดูคอนเสิร์ต

3. วัยรุ่นที่อยู่อาศัยในตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงมากกว่าวัยรุ่นที่อยู่อาศัยในตำบลคลองตำหรุและแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี และที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 บาทขึ้นไปและ 5,001-10,000 บาท มีการตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงมากกว่าที่มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญ วัยรุ่นเป็นวัยที่สามารถหารายได้เป็นของตนเองหรืออาจจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของตนเองทั้งหมด โดยมีได้มีการพึ่งพารายได้จากผู้ปกครอง จึงทำให้วัยรุ่นที่มีรายได้มากตัดสินใจท่องเที่ยวสถานบันเทิงได้ตามความต้องการของตนเอง สอดคล้องกับ จิราภา สีทา (2564, หน้า 42) พบว่านักศึกษาที่มีรายได้ที่ได้รับต่อเดือนต่างกัน มีพฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือนสูง มากกว่า 6,000 บาท มีพฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิงมากกว่านักศึกษาที่มีรายได้ที่ได้รับต่อเดือนน้อย ตั้งแต่ 6,000 บาทลงมา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

วัยรุ่นได้รับการสนับสนุนการเที่ยวสถานบันเทิงจากเพื่อนมากกว่าครอบครัว ดังนั้นครอบครัวควรให้ความใกล้ชิด เพิ่มการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัยรุ่นหรือทำกิจกรรมที่วัยรุ่นสนใจร่วมกันภายในครอบครัว เช่น การทำอาหาร การชมภาพยนตร์ การเล่นเกม-กีฬา หรือการชมคอนเสิร์ตของศิลปิน-ดาราที่วัยรุ่นชื่นชอบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยที่จะลดทอนพฤติกรรมการท่องเที่ยวสถานบันเทิงของวัยรุ่น

บรรณานุกรม

ชนิษฐา ทองเกลี้ยง, อรวรรณ สุดดั่ง และชินพงศ์ มณีรัตน์. (2563). ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิงกลางคืนของนักศึกษา สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารวิชาการเฉลิมกาญจนา*, 7(2), หน้า 149-163.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

คณะจิตวิทยา. (2562, 30 กันยายน). *Social support – การสนับสนุนทางสังคม* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.psy.chula.ac.th/th/feature-articles/social-support/> [2566, 10 ตุลาคม].

คันธรส พลเยี่ยม. (2545). *พฤติกรรมและสาเหตุในการเที่ยวสถานเริงรมย์ของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาให้คำปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จิราภา สีทา. (2564). *อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ความเครียด กับพฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร*. โครงการงานพิเศษทางจิตวิทยาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา มหวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

ชูศรี วงศ์รัตน. (2564). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.

ณัชชา มณีวงศ์. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิงกลางคืนของนักศึกษาจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ไทยรัฐ. (2567). *เปิดสถิติอาชญากรรม 2566 เพิ่มขึ้น แต่อาจยังไม่สะท้อนความเป็นจริง?* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www.thairath.co.th/scoop/infographic/2752159?gallery_id=1 [2567, 10 มกราคม].

ธณัชชา นฤนาทวัฒนา และคณะ. (2565). *การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสนับสนุนทางสังคมต่อการจัดการความเครียด จากการเรียนออนไลน์ในกลุ่มนักศึกษาภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <file:///C:/Users/user/Downloads/p.54-66.pdf> [2568, 2 กันยายน].

สำนักข่าวออนไลน์ระบบเจาะลึกสุขภาพ. (2565, 29 ธันวาคม) *‘ปิดับคดี4’ พื้นที่ท่องเที่ยวหรือเพิ่มอัตราก่ออาชญากรรม* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.hfocus.org/content/2022/12/26716> [2568, 3 กันยายน].

สำนักงานจังหวัดชลบุรี. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลทั่วไป อำเภอเมือง* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://ww2.chonburi.go.th/amphur_content/cate/3 [2566, 10 กันยายน].

เสกสรร สนว, พรหมพร จันทบุตร และภัทริยา ขจรไพร. (2568). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิงกลางคืนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 9(1), หน้า 31-43.

Cochran, William G. (1997). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Son.

Cronbach, Lee J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้:

โอกาสและความท้าทายในยุคดิจิทัล

LOGISTICS INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT IN SOUTHEAST ASIA:

OPPORTUNITIES AND CHALLENGES IN THE DIGITAL ERA

วีรวิทย์ เลิศไทยตระกูล*

Weerawit Lertthaitrakul*

สาขาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน คณะโลจิสติกส์และซัพพลายเชน

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Logistics and Supply Chain Management, School of Logistics and Supply Chain,

Sripatum University Chonburi Campus

*Corresponding Author e-Mail: Khunweerawit@gmail.com

(Received: 2024, October 29; Revised: 2025, March 15; Accepted: 2025, March 26)

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในบริบทของการเข้าสู่ยุคดิจิทัล โดยวิเคราะห์โอกาสและความท้าทายที่เกิดขึ้น การศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เช่น ปัญญาประดิษฐ์ อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง และบล็อกเชน กำลังส่งผลกระทบต่อรูปแบบและประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างด้านระดับการพัฒนาของประเทศ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ และการขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้านดิจิทัลยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญ บทความนี้เสนอกรอบการศึกษาค้นคว้าเพื่อวิจัยในสิ่งต่อไปนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ และเสนอแนะแนวทางการรับมือสำหรับภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ให้พร้อมรับมือกับความท้าทายและใช้ประโยชน์จากโอกาสในยุคดิจิทัล

คำสำคัญ: โลจิสติกส์; โครงสร้างพื้นฐาน; ดิจิทัล

ABSTRACT

This study examined the development of logistics infrastructure in Southeast Asia within the context of digital transformation, analyzing the associated opportunities and challenges. It was found that such technological advancements as artificial intelligence, the

Internet of Things, and blockchain have significantly influenced the structure and efficiency of logistics infrastructure in the region. However, disparities in development levels among countries, budget constraints, and a shortage of digitally skilled personnel remained substantial barriers. This study presented a case study on the development of smart ports in Singapore to illustrate the potential of integrating digital technologies into logistics infrastructure. Additionally, it proposed strategic recommendations for both the public and private sectors to effectively address challenges and optimize opportunities in the digital era to enhance logistics infrastructure development.

Keywords: logistics; infrastructure; digital

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ก้าวขึ้นมาเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญของโลก โดยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 5.30 ต่อปีในช่วงปี ค.ศ.2010-2019 การเติบโตอย่างรวดเร็วนี้ส่งผลให้เกิดความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐานโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศและการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจในภูมิภาค (Tan & Lim, 2021, pp. 8-10) ในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเข้าสู่ยุคดิจิทัล กำลังส่งผลกระทบต่อภาคโลจิสติกส์และการขนส่งในภูมิภาค ก่อให้เกิดทั้งโอกาสและความท้าทายใหม่ ๆ (Goh & Meng, 2022, pp. 460-462) การปฏิวัติดิจิทัลได้เปิดโอกาสมากมายสำหรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI), อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT), บล็อกเชน (blockchain) และเครือข่าย 5G กำลังเปลี่ยนโฉมหน้าของอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ โดยเปิดโอกาสให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และสร้างบริการใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น (Ning & Yao, 2023, pp. 6-7) ตัวอย่างเช่น การใช้ AI และ Big Data ในการวิเคราะห์และคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า ช่วยให้บริษัทโลจิสติกส์สามารถวางแผนการขนส่งและจัดการสินค้าคงคลังได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในขณะที่การใช้ IoT ในการติดตามสินค้าแบบเรียลไทม์ช่วยเพิ่มความโปร่งใส ความคล่องตัวและความน่าเชื่อถือในห่วงโซ่อุปทาน (Aunyawong, Waiyawuththanapoom, Pintuma & Sitthipo, 2020, p.370) นอกจากนี้การเติบโตอย่างรวดเร็วของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) ในภูมิภาคยังเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และการขนส่งที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น การเติบโตของตลาด e-commerce ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งคาดว่าจะมีมูลค่าสูงถึง 300 พันล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี ค.ศ.2025 (Google, Temasek, Bain & Company, Online, 2022) ได้สร้างความต้องการใหม่ ๆ สำหรับบริการโลจิสติกส์ที่รวดเร็ว ยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพสูง ส่งผลให้เกิดการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์และเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมากในภูมิภาค

อย่างไรก็ตามการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในยุคดิจิทัลของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ความแตกต่างด้านระดับการพัฒนาระหว่างประเทศในภูมิภาคยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) ที่ยังขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นและมีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการลงทุน (Nguyen & Tongzon, 2022, pp. 4-6) นอกจากนี้การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้านดิจิทัล ความไม่สอดคล้องของนโยบายและกฎระเบียบระหว่างประเทศและความกังวลด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ ยังเป็นประเด็นท้าทายที่ต้องได้รับการแก้ไข ในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความตระหนักถึงความยั่งยืนที่เพิ่มขึ้นทั่วโลก กำลังสร้างแรงกดดันให้ภาคโลจิสติกส์ต้องปรับตัวและหาวิธีการดำเนินงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, 2023, pp. 32-35) ซึ่งนำมาสู่โอกาสในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาระบบโลจิสติกส์สีเขียว (green logistics) ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในยุคดิจิทัลของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์สำหรับภาครัฐและเอกชนในการรับมือกับความท้าทายและการใช้ประโยชน์จากโอกาสในยุคดิจิทัล

สถานการณ์ปัจจุบันของโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในปัจจุบันประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีระดับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ที่แตกต่างกันอย่างมาก สะท้อนให้เห็นถึงความไม่สมดุลในการพัฒนาเศรษฐกิจและการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของแต่ละประเทศ (Banomyong, Varadejsatitwong, & Oloruntoba, 2017, pp. 75-77) โดยสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

กลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาสูง: สิงคโปร์ เป็นประเทศที่มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์สูงที่สุดในภูมิภาคโดดเด่นด้วยท่าเรือและท่าอากาศยานที่มีประสิทธิภาพสูง ระบบการจัดการโลจิสติกส์ที่ทันสมัย และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Härtel, 2017, pp. 20-21) ตัวอย่างเช่น ท่าเรือ PSA Singapore เป็นหนึ่งในท่าเรือที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในโลก มีการใช้ระบบอัตโนมัติและ AI ในการบริหารจัดการตู้คอนเทนเนอร์ ส่งผลให้มีความสามารถในการรองรับตู้สินค้าสูงถึง 36.60 ล้าน TEU ในปี 2022 (PSA Singapore, 2023, pp. 12-15)

กลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาปานกลาง: มาเลเซีย ไทย และเวียดนาม ประเทศในกลุ่มนี้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ที่ดีในระดับหนึ่ง แต่ยังมีช่องว่างเมื่อเทียบกับสิงคโปร์ (Nguyen & Tongzon,

2022, pp. 4-6) ตัวอย่างเช่น มาเลเซีย: มีการพัฒนาท่าเรือ port klang และท่าอากาศยานนานาชาติ กัวลาลัมเปอร์ (LIA) ให้เป็นศูนย์กลางการขนส่งในภูมิภาค แต่ยังมีปัญหาด้านการเชื่อมต่อระหว่างรูปแบบการขนส่ง (intermodal connectivity) (Yusoff, Ramli & Muhammad, 2023, pp. 28-30) ไทย: มีการพัฒนาโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เพื่อยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ แต่ยังมีปัญหาด้านการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ยังไม่แพร่หลาย (Chetthamrongchai & Jermstittiparsert, 2022, pp. 35-37) เวียดนาม: มีการลงทุนในการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกและเขตอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีปัญหาด้านความแออัดของการจราจรและการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล (Pham, Ma & Yeo, 2023, pp. 4-6)

กลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาต่ำ: อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา ลาว และเมียนมา ประเทศในกลุ่มนี้ยังมีความท้าทายอย่างมากในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ (Banomyong, Varadejsatitwong & Oloruntoba, 2017, pp. 75-77) ตัวอย่างเช่น อินโดนีเซีย: แม้จะเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในภูมิภาค แต่ยังมีปัญหาด้านการเชื่อมต่อระหว่างเกาะและการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพในพื้นที่นอกเกาะชวา (Yudhistira, Sofiyandi & Kurniawan, 2022, pp. 458-460) ฟิลิปปินส์: มีปัญหาด้านความแออัดของการจราจรในเมืองใหญ่และการขาดแคลนท่าเรือที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ต้นทุนโลจิสติกส์สูง (Crisostomo, Dumlao, Huang & Lao, 2023, pp. 45-47) กัมพูชา ลาว และเมียนมา: ยังขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ถนนที่มีคุณภาพ ท่าเรือน้ำลึก และระบบราง ส่งผลให้การเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านและการเข้าถึงตลาดโลกเป็นไปอย่างจำกัด (ASEAN Secretariat, 2012, p. 36)

ความแตกต่างด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนจากดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ (Logistics Performance Index: LPI) ของธนาคารโลก แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างชัดเจน โดยสิงคโปร์มีคะแนนสูงสุดที่ 4.05 และอยู่ในอันดับที่ 7 ของโลก ตามมาด้วยมาเลเซียที่มีคะแนน 3.44 (อันดับ 31) และไทยที่มีคะแนน 3.26 (อันดับ 43) ในขณะที่เวียดนามและอินโดนีเซียมีคะแนน 3.09 และ 2.96 อยู่ในอันดับที่ 55 และ 62 ตามลำดับ ส่วนฟิลิปปินส์มีคะแนน 2.85 (อันดับ 72) สำหรับกลุ่มประเทศ CLMM มีคะแนนต่ำกว่า 3.00 โดยกัมพูชาได้ 2.60 (อันดับ 98) ลาวได้ 2.50 (อันดับ 109) และเมียนมาได้คะแนนต่ำที่สุดที่ 2.30 อยู่ในอันดับที่ 138 ของโลก (World Bank, Online, 2023) ความแตกต่างนี้ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศของแต่ละประเทศ (Banomyong, Varadejsatitwong & Oloruntoba, 2017, pp. 82-84) นอกจากนี้ยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนและการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานระดับภูมิภาคที่มีประสิทธิภาพ (Nguyen & Tongzon, 2022, pp. 8-10)

โอกาสและความท้าทายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในยุคดิจิทัล

โอกาสในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในยุคดิจิทัล

การเติบโตทางเศรษฐกิจและการค้า: ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าจะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.2 ในปี พ.ศ.2567 ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความต้องการด้านโลจิสติกส์ที่เพิ่มขึ้น การเติบโตนี้เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ซึ่งมีการคาดการณ์ว่าตลาดโลจิสติกส์จะเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3.50 ต่อปี ในช่วงปี พ.ศ.2566-2570 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2566, หน้า 15-17)

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ: การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ช่วยส่งเสริมการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งเป็นโอกาสในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ร่วมกัน (Tongzon & Nguyen, 2022, pp. 185-187) การรวมกลุ่มนี้ช่วยลดอุปสรรคทางการค้าและส่งเสริมการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ข้ามพรมแดน เช่น โครงการ ASEAN Single Window ที่ช่วยลดขั้นตอนและเวลาในการนำเข้า-ส่งออกระหว่างประเทศสมาชิก (Chongvilaivan, Thangavelu & Tham, 2023, pp. 45-48)

การพัฒนาเทคโนโลยีด้านโลจิสติกส์: การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารจัดการโลจิสติกส์ เช่น Internet of Things (IoT), Artificial Intelligence (AI), และ blockchain สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนในการดำเนินงานได้อย่างมีนัยสำคัญ (Lee & Shen, 2023, pp. 2805-2808) ในประเทศไทยมีการศึกษาพบว่า การนำ AI และ machine learning มาใช้ในการวางแผนเส้นทางการขนส่งสามารถลดต้นทุนการขนส่งได้ถึงร้อยละ 15-20 (Phinijphara & Lakkhongkha, 2024, p. 24)

การลงทุนจากต่างประเทศ: ประเทศในภูมิภาคสามารถดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศในโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ เช่น โครงการ Belt and Road Initiative (BRI) ของจีน ซึ่งจะช่วยเร่งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในภูมิภาค (De Soyres, 2018, p. 2) ในกรณีของประเทศไทย โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ได้ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์มูลค่ากว่า 4 แสนล้านบาทในช่วงปี พ.ศ.2561-2565 (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, ออนไลน์, 2566)

การเติบโตของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์: การขยายตัวอย่างรวดเร็วของธุรกิจ e-commerce ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และการขนส่งที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในประเทศไทย มูลค่าตลาด e-commerce คาดว่าจะเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 15 ต่อปี ในช่วงปี พ.ศ.2566-2570 ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความต้องการบริการโลจิสติกส์ที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2566, หน้า 28-32)

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ความท้าทายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในยุคดิจิทัล

ความแตกต่างด้านระดับการพัฒนา: ความแตกต่างด้านระดับการพัฒนาระหว่างประเทศในภูมิภาคทำให้เกิดความไม่สมดุลในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV ที่ยังขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น (Banomyong, Varadejsatitwong & Oloruntoba, 2017, pp. 75-77) ในประเทศไทย แม้จะมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่องแต่ยังมีความท้าทายในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนและการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน (Chetthamrongchai & Jermsittiparsert, 2022, p. 33)

ข้อจำกัดด้านงบประมาณ: หลายประเทศในภูมิภาคมีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ โดยเฉพาะในช่วงที่เศรษฐกิจโลกมีความไม่แน่นอน (Nguyen & Tongzon, 2022, p. 1) ในประเทศไทย แม้จะมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการโดยเฉพาะในการพัฒนาระบบราง (กระทรวงคมนาคม, 2566, หน้า 5) ความไม่สอดคล้องของนโยบายและกฎระเบียบ ความแตกต่างด้านนโยบายและกฎระเบียบระหว่างประเทศในภูมิภาคเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ เช่น ความแตกต่างด้านมาตรฐานการขนส่ง และกฎระเบียบด้านศุลกากร (Tongzon & Nguyen, 2022, p. 180) ในประเทศไทย มีความพยายามในการปรับปรุงกฎระเบียบให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล แต่ยังมีความท้าทายในการบังคับใช้และการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Sumalee Chalermpong, Wong & Ratanawaraha, 2022, p. 45)

การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะ: การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ต้องการบุคลากรที่มีทักษะสูงโดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล แต่หลายประเทศในภูมิภาคยังขาดแคลนบุคลากรดังกล่าว (Goh & Meng, 2022, p. 460) ในประเทศไทย มีการคาดการณ์ว่าจะขาดแคลนบุคลากรด้านโลจิสติกส์ที่มีทักษะดิจิทัลประมาณ 100,000 คน ภายในปี ค.ศ. 2025

ความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์: ความขัดแย้งทางการเมืองและความตึงเครียดระหว่างประเทศในภูมิภาค เช่น กรณีพิพาทในทะเลจีนใต้ อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์และการเชื่อมโยงระหว่างประเทศ (Rimmer & Dick, 2022, p. 125) แม้ประเทศไทยจะไม่ได้เป็นคู่พิพาทโดยตรงแต่ความไม่แน่นอนในภูมิภาคอาจส่งผลกระทบต่อการลงทุนและการพัฒนาเส้นทางขนส่งระหว่างประเทศ (Chongvilaivan, Thangavelu & Tham, 2023, p. 45)

ความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม: การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องคำนึงถึงในการวางแผนและดำเนินโครงการ ในประเทศไทยมีความท้าทายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการขนส่ง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2565, หน้า 18)

การปรับตัวสู่ยุคดิจิทัล: การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้ภาคธุรกิจและภาครัฐต้องเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวและลงทุนในเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง (Lee & Shen,

2023, p. 2805) ในประเทศไทยแม้จะมีความพยายามในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในภาคโลจิสติกส์ แต่ยังคงพบว่าผู้ประกอบการ SMEs หลายรายยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเหล่านี้ (เศรษฐพร เศรษฐภรณ์, สุธาสินี ทรงศิริ, และ Vu Ngoc Huynh, 2565, หน้า 159) นอกจากนี้ยังมีความท้าทายในการพัฒนาระบบความปลอดภัยทางไซเบอร์เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มขึ้นในห่วงโซ่อุปทาน

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในยุคดิจิทัล

การเข้าสู่ยุคดิจิทัลส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลกระทบนี้ครอบคลุมหลายมิติและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในภาคส่วนโลจิสติกส์ของภูมิภาค

ประการแรก การเข้าสู่ยุคดิจิทัลนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานของโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์แบบดั้งเดิม เช่น ท่าเรือ ท่าอากาศยาน และศูนย์กระจายสินค้า โดยมีการนำเทคโนโลยีอัตโนมัติและระบบอัจฉริยะมาใช้มากขึ้น (Teo, Wang & Loh, 2022, p. 100783) ตัวอย่างเช่น การใช้ระบบจัดการท่าเรืออัตโนมัติ (automated terminal operating system) ในท่าเรือหลักของภูมิภาค ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการขนถ่ายสินค้าและลดระยะเวลาในการดำเนินงาน

ประการที่สอง เทคโนโลยีดิจิทัลได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเชื่อมโยงและบูรณาการระหว่างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ในห่วงโซ่อุปทาน การใช้ Internet of Things (IoT) และ big data analytics ทำให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลแบบเรียลไทม์ระหว่างท่าเรือ คลังสินค้า และระบบขนส่ง ส่งผลให้การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Lee & Shen, 2023, p. 2808) ในประเทศไทย มีการพัฒนาระบบ National Single Window (NSW) ที่เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออก ช่วยลดระยะเวลาและต้นทุนในการดำเนินพิธีการศุลกากร (กรมศุลกากร, 2565, หน้า 25)

ประการที่สาม การเติบโตของ e-commerce ส่งผลให้เกิดความต้องการในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์รูปแบบใหม่ เช่น ศูนย์กระจายสินค้าอัจฉริยะ (smart distribution center) และจุดรับส่งพัสดุอัตโนมัติ (automated parcel lockers) เพื่อรองรับปริมาณพัสดุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในยุคดิจิทัล (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2566, หน้า 12)

ประการที่สี่ การพัฒนาเทคโนโลยี Blockchain กำลังเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเอกสารและการทำธุรกรรมในห่วงโซ่อุปทาน โดยช่วยเพิ่มความโปร่งใส ลดความผิดพลาด และเพิ่มความปลอดภัยของข้อมูล (Goh & Meng, 2022, p. 462) ในสิงคโปร์ มีการพัฒนาระบบ tradetrust ที่ใช้ blockchain ในการจัดการเอกสารการค้าระหว่างประเทศ ช่วยลดต้นทุนและเวลาในการดำเนินการ (Maritime and Port Authority of Singapore, 2023, p. 8)

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ประการที่ห้า การเข้าสู่ยุคดิจิทัลทำให้เกิดความต้องการในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลควบคู่ไปกับโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ เช่น การพัฒนาเครือข่าย 5G การสร้างศูนย์ข้อมูล (data center) และการพัฒนาระบบความปลอดภัยทางไซเบอร์ เพื่อรองรับการเชื่อมต่อและการประมวลผลข้อมูลจำนวนมากในระบบโลจิสติกส์ (ASEAN, 2019, pp. 3-26)

อย่างไรก็ตามผลกระทบเหล่านี้ยังนำมาซึ่งความท้าทายสำคัญ โดยเฉพาะในด้านการลงทุนและการพัฒนาทักษะแรงงาน ประเทศในภูมิภาคจำเป็นต้องลงทุนจำนวนมากในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้รองรับเทคโนโลยีดิจิทัล ขณะเดียวกันก็ต้องเร่งพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลให้กับแรงงานในภาคโลจิสติกส์เพื่อให้สามารถใช้งานเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2566, หน้า 35) การเข้าสู่ยุคดิจิทัลจึงไม่เพียงแต่ส่งผลต่อรูปแบบและประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์เท่านั้น แต่ยังกำลังเปลี่ยนแปลงโมเดลธุรกิจ กระบวนการทำงาน และทักษะที่จำเป็นในภาคโลจิสติกส์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างรวดเร็วและลึกซึ้ง

กรณีศึกษาการพัฒนาท่าเรืออัจฉริยะในสิงคโปร์

ท่าเรือตู้สินค้า tuas ของสิงคโปร์เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในยุคดิจิทัล โครงการนี้มีเป้าหมายในการสร้างท่าเรือที่ใหญ่ที่สุดและทันสมัยที่สุดในโลก โดยมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อย่างเต็มรูปแบบ (Maritime and Port Authority of Singapore, 2023, p. 15) ท่าเรือ tuas ได้รับการออกแบบให้เป็นท่าเรืออัจฉริยะที่ใช้ระบบอัตโนมัติและเทคโนโลยีดิจิทัลในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน หนึ่งในนวัตกรรมสำคัญของท่าเรือ tuas คือการใช้ระบบควบคุมอัตโนมัติที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการควบคุมการทำงานของเครนและรถบรรทุกไร้คนขับ ระบบนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการขนถ่ายตู้สินค้าและลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ท่าเรือยังใช้เทคโนโลยี 5G และ Internet of Things (IoT) ในการเชื่อมต่อและควบคุมอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในท่าเรือ ทำให้สามารถติดตามและจัดการการทำงานได้แบบเรียลไทม์ ส่งผลให้การบริหารจัดการท่าเรือมีความแม่นยำและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ความใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอีกหนึ่งจุดเด่นของท่าเรือ tuas โดยมีการนำระบบจัดการพลังงานอัจฉริยะมาใช้ระบบนี้ใช้เทคโนโลยี AI ในการบริหารจัดการการใช้พลังงานในท่าเรือ ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและประหยัดต้นทุนด้านพลังงาน สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ท่าเรือยังได้พัฒนา digital twin หรือแบบจำลองดิจิทัลของท่าเรือ ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์และปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานอย่างต่อเนื่องทำให้สามารถคาดการณ์และแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ล่วงหน้า

ผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการพัฒนาท่าเรือ tuas นั้นน่าประทับใจ โดยคาดว่าจะสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับตู้สินค้าเป็น 65 ล้าน TEU ต่อปี ซึ่งจะทำให้สิงคโปร์รักษาตำแหน่งการเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางทะเลที่สำคัญของโลก นอกจากนี้ยังคาดว่าจะสามารถลดต้นทุนการดำเนินงานลงได้ถึงร้อยละ 30 และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับท่าเรือแบบดั้งเดิม โครงการท่าเรือ

Tuas แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ และเป็นต้นแบบสำหรับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคในการพัฒนาโครงการลักษณะเดียวกัน การผสมผสานระหว่างระบบอัตโนมัติ AI, IoT, และเทคโนโลยี 5G ไม่เพียงแต่เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเท่านั้น แต่ยังช่วยยกระดับความปลอดภัยและความยั่งยืนของการดำเนินงานท่าเรือด้วย ประสบการณ์และบทเรียนจากการพัฒนาท่าเรือ tuas จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่กำลังมองหาแนวทางในการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ของตนเองในยุคดิจิทัล

สรุป

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่จากการเข้าสู่ยุคดิจิทัล เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น AI, IoT, blockchain และ 5G กำลังเปลี่ยนโฉมหน้าของอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ในภูมิภาค โดยเปิดโอกาสให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และสร้างบริการใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามความท้าทายยังคงมีอยู่มาก โดยเฉพาะในแง่ของความแตกต่างด้านระดับการพัฒนาประเทศในภูมิภาค การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้านดิจิทัล และความจำเป็นในการลงทุนขนาดใหญ่เพื่อปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้รองรับเทคโนโลยีใหม่ การรับมือกับความท้าทายและการใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มีอยู่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมถึงการประสานงานระหว่างประเทศในภูมิภาค ภาครัฐควรมุ่งเน้นการพัฒนานโยบายและแผนแม่บทด้านโลจิสติกส์ดิจิทัล ส่งเสริมการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านดิจิทัล ในขณะที่ภาคเอกชนควรเร่งลงทุนในเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล พัฒนาบุคลากร และปรับตัวสู่การเป็น digital logistics provider กรณีศึกษาของท่าเรือ Tuas ในสิงคโปร์แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ และเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคในการพัฒนาโครงการลักษณะเดียวกัน ในท้ายที่สุดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ในยุคดิจิทัลของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำเป็นต้องอาศัยวิสัยทัศน์ระยะยาว การวางแผนอย่างรอบคอบ และการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงความต้องการและศักยภาพของแต่ละประเทศ รวมถึงการสร้างความร่วมมือที่แน่นแฟ้นระหว่างประเทศในภูมิภาคเพื่อให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้สามารถก้าวขึ้นเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ดิจิทัลที่สำคัญของโลกได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาโลจิสติกส์ในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและเอกชน โดยภาครัฐควรเร่งพัฒนานโยบายและแผนแม่บทด้านโลจิสติกส์ดิจิทัล ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ พัฒนาระบบ digital single window และลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลโดยเฉพาะเครือข่าย 5G ในขณะที่ภาคเอกชนควรลงทุนในเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่าง AI, IoT และ blockchain พัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากร สร้างพันธมิตร

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

กับบริษัทเทคโนโลยีและ startup รวมถึงปรับตัวสู่การเป็น digital logistics provider ที่ให้บริการแบบครบวงจร ทั้งนี้ทั้งสองภาคส่วนควรร่วมมือกันในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ตลอดจนส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภาคโลจิสติกส์

บรรณานุกรม

กรมศุลกากร. (2565). **รายงานประจำปี 2565**. กรุงเทพฯ: กรมศุลกากร.

กระทรวงคมนาคม. (2566). **แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมของประเทศไทย พ.ศ.2565-2570**.

กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร.

เศรษฐพร เศรษฐภรณ์, สุธาสินี ทรงศิริ และ Vu Ngoc Huynh. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านโลจิสติกส์: กรณีศึกษาประเทศไทย.

วารสารการจัดการโลจิสติกส์และการขนส่งทางเรือแห่งเอเชีย 38(3), หน้า 159-170.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2566). **แนวโน้มตลาดโลจิสติกส์ไทย ปี 2566-2570**. กรุงเทพฯ: ธนาคารกสิกรไทย.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2566). **การคาดการณ์ความต้องการแรงงานดิจิทัลของประเทศไทย ปี 2566-2571**. กรุงเทพฯ: ทีดีอาร์ไอ.

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2566). **สถิติการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปี 2561-2565** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<https://www.eeco.or.th/th/statistics/investment-statistics-2018-2022> [2567, 10 ตุลาคม].

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2565). **การปรับปรุงการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (NDC) ของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2566). **รายงานมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ปี 2566 และประมาณการปี 2566-2570**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์.

ASEAN. (2019). **ASEAN Digital Integration Framework Action Plan (DIFAP) 2019-2025**. Jakarta: ASEAN Secretariat.

ASEAN Secretariat. (2012). **ASEAN connectivity**. Jakarta: ASEAN Secretariat.

Aunyawong, W., Waiyawuththanapoom, P., Pintuma, S., & Sitthipo, P. (2020). Supply chain business intelligence and the supply chain performance: the mediating role of supply chain agility. *International Journal of Supply Chain Management*, 9(2), pp. 368-375.

- Banomyong, R., Varadejsatitwong, P., & Oloruntoba, R. (2017). A systematic review of humanitarian operations, humanitarian logistics and humanitarian supply chain performance literature 2005 to 2016. *Annals of Operations Research*, 283(1), pp. 71-86.
- Chetthamrongchai, P., & Jermstittiparsert, K. (2022). The impact of green supply chain management practices on the performance of Thailand's electronics industry. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 9(1), pp. 33-41.
- Chongvilaivan, A., Thangavelu, S. M., & Tham, S. Y. (2023). *ASEAN Economic Integration and Regional Production Networks*. Singapore: World Scientific.
- Crisostomo, A. C., Dumlao, S. A. G., Huang, J. Y., & Lao, R. B. (2023). An assessment of the Philippine logistics performance: Challenges and policy recommendations. *Philippine Review of Economics*, 60(1), pp. 41-70.
- De Soyres, F. (2018). *The growth and welfare effects of the Belt and Road Initiative on East Asia Pacific countries*. Washington, DC: World Bank Group.
- Goh, M., & Meng, F. (2022). Digital transformation in Southeast Asian logistics: Challenges and opportunities. *Journal of Asian Business Studies*, 16(3), pp. 456-472.
- Google, Temasek, Bain & Company. (2022). *e-Economy SEA 2022: Navigating the new normal* (Online). Available: <https://www.bain.com/insights/e-economy-sea-2022/> [2024, October 10].
- Härtel, J. (2017). *Digital Transformation of Ports: a Status of the Port of Hamburg and the Port of Singapore*. Bachelor Thesis Department of Business, Faculty of Business and Social Science Hamburg University of Applied Sciences.
- Lee, H. L., & Shen, Z. J. M. (2023). The impact of digital technologies on global supply chains: Evidence from Southeast Asia. *Management Science*, 69(5), pp. 2801-2824.
- Maritime and Port Authority of Singapore. (2023). *Tuas Port Development Project: Progress Report 2023*. Singapore: Maritime and Port Authority of Singapore.
- Nguyen, H. O., & Tongzon, J. (2022). Challenges and opportunities for ASEAN logistics integration: A review. *Journal of International Logistics and Trade*, 20(1), pp. 1-14.

- Ning, L., & Yao, D. (2023). The Impact of Digital Transformation on Supply Chain Capabilities and Supply Chain Competitive Performance. *Sustainability*, **15**(13), pp. 1-22.
- Pham, T. Y., Ma, H. M., & Yeo, G. T. (2023). Improving the efficiency of container terminals in Vietnam: A two-stage network data envelopment analysis. *The Asian Journal of Shipping and Logistics*, **39**(1), pp. 1-11.
- Phinijphara, S., & Lakkhongkha, K. (2024). Revolutionizing Regional Trade: Digital Logistics in Thailand's Eastern Economic Corridor (EEC). *Journal of ASEAN PLUS Studies*, **5**(1), pp. 22-37.
- PSA Singapore. (2023). *Annual Report 2022*. Singapore: PSA International.
- Rimmer, P. J., & Dick, H. (2022). *Gateways of Asia: Ports, Cities, and Networks*. England: Routledge.
- Sumalee, A., Chalermpong, S., Wong, S. C., & Ratanawaraha, A. (2022). Transport infrastructure development in Thailand: Current challenges and future prospects. *Transport Policy*, **120**, pp. 45-58.
- Suthikarnnarunai, N. (2022). Digital transformation in Thailand's logistics industry: Opportunities and challenges. *Asian Journal of Shipping and Logistics*, **38**(2), pp. 89-101.
- Tan, K. S., & Lim, C. Y. (2021). The development of logistics sector in ASEAN: Opportunities and challenges. *Journal of Southeast Asian Economies*, **38**(1), pp. 1-23.
- Teo, Y. Y., Wang, Y., & Loh, H. S. (2022). Digital transformation of container terminal operations: A case study of Singapore. *Research in Transportation Business & Management*, **43**, p. 100783.
- Tongzon, J., & Nguyen, H. O. (2022). ASEAN logistics integration: Challenges and opportunities. In L. Y. Chen & F. Kimura (Eds.), *Developing the Digital Economy in ASEAN* (pp. 180-203). England: Routledge.
- United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. (2023). *Sustainable Freight Transport in Asia and the Pacific*. Bangkok: UNESCAP.
- World Bank. (2023). *Logistics Performance Index* (Online). Available: <https://lpi.worldbank.org/> [2024, October 10].
- Yeo, G. T. (2022). Smart ports development in Asia: Challenges and opportunities. *Maritime Economics & Logistics*, **24**(2), pp. 215-232.

Yudhistira, M. H., Sofiyandi, Y., & Kurniawan, P. A. (2022). Containerization and maritime network in Indonesia. *Maritime Economics & Logistics*, 24(3), pp. 453-477.

Yusoff, N. S. M., Ramli, A. S., & Muhammad, A. (2023). The impact of port infrastructure investment on economic growth: Evidence from Malaysia. *Journal of Southeast Asian Economies*, 40(1), pp. 23-44.

RETRACTED

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ค่าตอบแทนยืดหยุ่นสำหรับเจนเนอเรชัน Z ในการปรับตัวของอุตสาหกรรมยานยนต์

FLEXIBLE COMPENSATION FOR GENERATION Z IN THE AUTOMOTIVE INDUSTRY ADAPTATION

ณรงค์ ภูถาวร*, ปรัชนันท์ เจริญอาภรณ์วัฒนา, จินดาภา ลีนิวา

Narong Phuthawon*, Paratchanun Charoenarpornwattana, Jindapa Leeniwa

สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Human Resource Development, Faculty Education, Burapha University

*Corresponding Author e-Mail: narongphu169@gmail.com

(Received: 2025, March 20; Revised: 2025, June 5; Accepted: 2025, June 7)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญของ ค่าตอบแทนที่ยืดหยุ่น ในการดึงดูดและรักษาพนักงานเจนเนอเรชัน Z ในอุตสาหกรรมยานยนต์ และวิเคราะห์ความคาดหวังและพฤติกรรมของพนักงานเจนเนอเรชัน Z ที่มีต่อรูปแบบค่าตอบแทนและการทำงานในปัจจุบัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีส่งผลให้อุตสาหกรรมยานยนต์ต้องปรับตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการทำความเข้าใจพฤติกรรมของเจนเนอเรชัน Z ซึ่งกำลังก้าวเข้ามาเป็นกลุ่มแรงงานสำคัญ และเจนเนอเรชัน Z มีความคาดหวังที่แตกต่างจากคนรุ่นก่อนในหลายด้าน เช่น ความยืดหยุ่นในการทำงาน การรักษาสมดุลชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน และความต้องการค่าตอบแทนที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการส่วนบุคคล ด้วยเหตุนี้การนำแนวทางการบริหารค่าตอบแทนแบบยืดหยุ่นมาใช้ จึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการดึงดูดและรักษาบุคลากรที่มีความสามารถในอุตสาหกรรมยานยนต์ที่ต้องการการปรับตัวอย่างรวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การพัฒนาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ตอบสนองความต้องการของเจนเนอเรชัน Z ไม่เพียงช่วยเพิ่มความพึงพอใจและประสิทธิภาพการทำงาน แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการเติบโตของอุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศไทยในอนาคต ผ่านการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และการปรับตัวที่ยั่งยืนในตลาดโลก

คำสำคัญ: เจนเนอเรชัน Z; ค่าตอบแทนยืดหยุ่น; อุตสาหกรรมยานยนต์

ABSTRACT

This academic article aimed to investigate the significance of flexible compensation in attracting and retaining Generation Z employees within the automotive industry. It also analyzed the expectations and work-related behaviors of Generation Z in relation to existing compensation structures and work models. Rapid economic and technological transformations

had necessitated swift adaptation within the automotive sector, particularly in understanding the characteristics and expectations of Generation Z, who had emerged as a pivotal segment of the workforce. Generation Z demonstrated distinct preferences compared to previous generations, placing high value on work flexibility, work-life balance, and personalized compensation packages. As a result, the implementation of flexible compensation strategies was deemed essential for attracting and retaining qualified talent in an industry that required constant adaptation to technological innovation. The development of human resource management approaches that aligned with Generation Z's needs was found to enhance both job satisfaction and employee performance. Furthermore, such approaches were identified as critical drivers of long-term growth in Thailand's automotive industry, particularly through the integration of advanced technologies and sustainable market practices.

Keywords: generation Z; flexible compensation; automotive

บทนำ

ในยุคที่การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีมีผลกระทบต่อทุกภาคส่วนอุตสาหกรรมยานยนต์ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการปรับตัวและการพัฒนาแนวทางการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและทิศทางของตลาดโลก (มานิตย์ พรหมการีย์กุล และสืบพงศ์ สุขสม, 2567, หน้า 218) หนึ่งในกลยุทธ์ที่สำคัญในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของพนักงานและองค์กรในปัจจุบัน คือการจ่ายค่าตอบแทนที่ยืดหยุ่น ซึ่งช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจและความพึงพอใจในงาน รวมถึงการรักษาพนักงานที่มีความสามารถในองค์กร ในขณะที่ยานยนต์อุตสาหกรรมยานยนต์ต้องปรับตัวให้ทันกับความต้องการของพนักงานในแต่ละรุ่น (เอกธนซ์ แก้วลา, ปรัชพันธ์ เจริญอาภรณ์วัฒนา และจินดาภา สีนีวา, 2566, หน้า 84) โดยเฉพาะในกรณีของเจนเนอเรชั่นซีซึ่งเป็นกลุ่มคนที่กำลังเข้าสู่ตลาดแรงงานและจะกลายเป็นกำลังสำคัญในองค์กรต่าง ๆ ภายในไม่กี่ปีข้างหน้า พวกเขามีแนวคิดและค่านิยมที่แตกต่างจากรุ่นก่อนหน้า ทั้งในเรื่องของความสำเร็จและความยืดหยุ่นในการทำงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงานรวมถึงความคาดหวังในเรื่องของค่าตอบแทนที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล (ธีรนนท์ ธีรเสนี, 2562, หน้า 50) การใช้ค่าตอบแทนที่ยืดหยุ่น จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่อุตสาหกรรมยานยนต์ต้องใช้ในการดึงดูดและรักษาพนักงานเจนเนอเรชั่น Z ซึ่งมีค่านิยมและพฤติกรรมการทำงานที่แตกต่างจากรุ่นก่อนหน้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสำคัญของค่าตอบแทนที่ยืดหยุ่นในการดึงดูดและรักษาพนักงานเจนเนอเรชั่น Z ในอุตสาหกรรมยานยนต์

2. เพื่อวิเคราะห์ความคาดหวังและพฤติกรรมของพนักงานเจนเนอเรชัน Z ที่มีต่อรูปแบบค่าตอบแทนและการทำงานในปัจจุบัน

คำตอบแทนยึดหยุ่นสำหรับคนเจนเนอเรชัน Z

เจนเนอเรชัน Z (เกิดปี ค.ศ.1996-2010) กำลังเป็นพลังสำคัญในตลาดแรงงาน พวกเขาเติบโตมากับยุคดิจิทัล ทำให้ปรับตัวเก่งและใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคุณสมบัติเด่นคือ ความยืดหยุ่นในการทำงาน การให้ความสำคัญกับสมดุลชีวิตส่วนตัวและงาน รวมถึงความตระหนักรู้ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม คุณลักษณะเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้พวกเขารับมือกับความท้าทายได้ดี แต่ยังขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในโลกการทำงานในอนาคต

การศึกษาของ Deloitte (Online, 2023) ชี้ให้เห็นว่าเจนเนอเรชัน Z มีความคาดหวังสูงในเรื่องของความหลากหลาย ความเท่าเทียม และการมีส่วนร่วมในประเด็นทางสังคม พวกเขาต้องการให้องค์กรมีการดำเนินงานที่มีความรับผิดชอบทั้งในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม แต่ก็ยังมีความกังวลเกี่ยวกับอนาคตทางการเงินและสภาพแวดล้อมการทำงานไม่เอื้อต่อความเป็นอยู่ที่ดี โดย Adecco (online, 2023) พบว่าเจนเนอเรชัน Z มีลักษณะเด่นที่สำคัญ เช่น ความคิดสร้างสรรค์สูง มีความสามารถในการปรับตัวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และมีความยืดหยุ่นในการทำงาน พวกเขายังมีความสนใจในการสร้างผลกระทบทางสังคมและองค์กร และมีวิธีคิดแบบผู้ประกอบการ โดยมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต การเรียนรู้และพัฒนาตนเองเป็นอีกหนึ่งลักษณะของพวกเขาที่สำคัญในการเลือกงานและองค์กรที่พวกเขาต้องการร่วมงานด้วย

ปัจจุบันเจนเนอเรชันซีเริ่มเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างจริงจัง ซึ่งการที่กลุ่มนี้เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัลและการเชื่อมต่อผ่านอินเทอร์เน็ตที่เป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวัน การเติบโตในสภาพแวดล้อมที่มีเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ทำให้เจนเนอเรชัน Z มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีและมีทัศนคติที่แตกต่างจากรุ่นก่อน ๆ ทั้งในด้านการงานและการมองโลก (มนสิการ กาญจนะจิตรรา, ออนไลน์, 2565) ปรากฏพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการเป็นพลเมืองดิจิทัลอย่างแท้จริง พวกเขามีความยืดหยุ่นในการทำงานและมองหาความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ความคาดหวังของพวกเขานี้ที่ทำงานจึงมุ่งเน้นที่การให้โอกาสในการเรียนรู้และการพัฒนาอาชีพ ความยืดหยุ่นในเวลาและสถานที่ทำงาน และการสร้างความโปร่งใสในการจัดการงาน (Adecco, Online, 2023) คาดหวังการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในองค์กร โดยเฉพาะในเรื่องของความหลากหลายและการจัดการปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม พวกเขามีความกังวลเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและความมั่นคงทางการเงิน แต่ยังคงให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับโลก (Deloitte, Online, 2023) มักมีแรงผลักดันจากการเป็นผู้ประกอบการและมองหาความท้าทายในงานมากกว่าการทำงานแบบเดิม ๆ มีความเชื่อมั่นในตัวเองและพยายามทำงานหลายอย่างพร้อมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อองค์กรต้องการดึงดูดเจนเนอเรชัน Z ควรพิจารณาปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับลักษณะการทำงานแบบยืดหยุ่น เช่น การทำงานทางไกลและการให้

เวลาที่ยืดหยุ่น รวมถึงการให้โอกาสในการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยดึงดูดและรักษานักงานเจนเนอเรชัน Z ในระยะยาว (Herrity, Online, 2022) การทำความเข้าใจในลักษณะเฉพาะและความคาดหวังของกลุ่มคนรุ่นนี้ จะช่วยให้องค์กรสามารถจัดการกับความท้าทายที่เกิดขึ้นในตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาข้อมูลของคนเจนเนอเรชัน Z นำมาสรุปเป็นตารางเปรียบเทียบความคาดหวังที่มีต่อการทำงานของคนเจนเนอเรชัน Z มีรายละเอียดตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความคาดหวังที่มีต่อการทำงานของกลุ่มคนเจนเนอเรชัน Z

สุพัฒน์ ชิวเกษมสุข (2559)	คุณิตา ไตรอังกู (2562)	ผกาดี ก้อนคำดี (2565)	พลอยชมพู เหมหงษา (2563)	Racolta-Paina & Irin (2021)
- ค่าตอบแทน	-ค่าตอบแทน	-ค่าตอบแทน	-ค่าตอบแทน	-ค่าตอบแทน
- สภาพแวดล้อมการทำงาน	-สภาพแวดล้อมการทำงาน	-สภาพแวดล้อมการทำงาน	-สภาพแวดล้อมการทำงาน	-การฝึกอบรมและพัฒนา
- การฝึกอบรมและพัฒนา	-ความก้าวหน้าในสายอาชีพ	-สมดุลการทำงาน	-การฝึกอบรมและพัฒนา	-ความก้าวหน้าในอาชีพ
- ความยืดหยุ่นในการทำงาน	-ชื่อเสียงองค์กร	การทำงาน	-ความก้าวหน้าในสายอาชีพ	-ความยืดหยุ่นในการทำงาน
				-เทคโนโลยี

จากตารางที่ 1 พบว่าความคาดหวังของคนกลุ่มช่วงวัยเจนเนอเรชัน Z ที่มีต่อการทำงานหลัก ๆ ได้แก่ เรื่องค่าตอบแทน ความก้าวหน้าในสายอาชีพ การฝึกอบรมและพัฒนา สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความยืดหยุ่นในการทำงาน ตามลำดับ ซึ่งพิจารณาแล้วมีลักษณะเป็นเรื่องของค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินรวมถึงเป็นผลประโยชน์ตอบแทนโดยรวม องค์กรจะต้องนำมาพิจารณาและสร้างแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อให้มีความเหมาะสมกับความคาดหวังของกลุ่มคนเจนเนอเรชัน Z หรือการสร้าง ความยืดหยุ่นในการบริหารค่าตอบแทนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการอยากเข้ามาทำงาน และการรักษานักงานของกลุ่มคนเจนเนอเรชัน Z ให้อยู่กับองค์กร

ผลการศึกษาด้านผลกระทบของค่าตอบแทนและการทำงานที่ยืดหยุ่นโดย Syihabudhin & Kinanti (2022, p. 91) พบว่าการมีค่าตอบแทนที่เหมาะสมและการจัดการงานที่ยืดหยุ่นช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถได้อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ Asfiah, Riyanto & Mainingrum (2022, p. 2577) พบว่าค่าตอบแทนมีผลต่อความพึงพอใจในงาน และส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานผ่านความพึงพอใจ ส่วนบทบาทของจริยธรรมและทักษะของพนักงานนั้น ได้แสดงให้เห็นว่า การรักษาความพึงพอใจของพนักงานผ่านการจัดการค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและจริยธรรมธุรกิจช่วยเพิ่มผลผลิตและลดค่าใช้จ่ายในองค์กร พัชสิริ ชมภูคำ

และณัฐธิดา จักรภีศิริสุข (2563, หน้า 15) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและแรงจูงใจในการทำงานของเจนเนอเรชัน Y และเจนเนอเรชัน Z ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าเจนเนอเรชัน Z ให้ความสำคัญกับงานที่มีโอกาสก้าวหน้าทางอาชีพและมีค่าตอบแทนที่เหมาะสม โดยผู้บังคับบัญชามีบทบาทสำคัญในการประเมินผลงานและการขึ้นเงินเดือนอย่างยุติธรรม ปราณี ศรีศิริประเสริฐ (2559, หน้า 69-74) และปิตินพร แสงชัย (2563, หน้า 58-61) พบว่าพนักงานมีความต้องการสวัสดิการยืดหยุ่นที่เหมาะสมกับตนเอง โดยเฉพาะในด้านสุขภาพและเวลาในการทำงาน การมีรูปแบบสวัสดิการที่ยืดหยุ่นสามารถตอบโจทย์ความต้องการที่หลากหลายของพนักงานได้ นอกจากนี้ผลการศึกษาล่าสุดพบว่าสวัสดิการยืดหยุ่นตามพนักงานในเจนเนอเรชันต่าง ๆ มีความต้องการสวัสดิการยืดหยุ่นที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะเรื่องสวัสดิการด้านสุขภาพและการเงิน ซึ่งการปรับสวัสดิการให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มจะช่วยเพิ่มความพึงพอใจและความผูกพันกับองค์กร โดย ฌักคินทรานนท์ (2560, หน้า 208-210) และเพียงจุฑา พ่อคำ (2563, หน้า 41-46) ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและการจัดการงานที่ยืดหยุ่นมีผลต่อความพึงพอใจและประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน โดยการออกแบบสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของพนักงานในแต่ละเจนเนอเรชันช่วยให้รักษาพนักงานได้ดีขึ้น มนสิการ กาญจนะจิตรา (ออนไลน์, 2565) เน้นย้ำว่าเจนเนอเรชัน Z เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตทำให้พวกเขามีความสามารถในการปรับตัวและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมที่มีความยืดหยุ่น การมองหาความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัวถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลือกงานของเจนเนอเรชัน Z และเป็นหนึ่งในสิ่งที่จะต้องพิจารณาเมื่อออกแบบสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสมกับคนรุ่นนี้ ในขณะที่ Adecco (Online, 2023) ระบุว่าเจนเนอเรชัน Z ยังคาดหวังที่จะมีทางเลือกในการเลือกรับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการส่วนบุคคล ตัวอย่างเช่น การเลือกเวลาทำงานที่ยืดหยุ่นหรือการเลือกรับสวัสดิการที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตใหม่ การรับผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและการดูแลตัวเอง ซึ่งความยืดหยุ่นในการเลือกรับผลประโยชน์เหล่านี้เพิ่มความผูกพันกับองค์กรได้มากขึ้น

การให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่นในการทำงานกลายเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่องค์กรต้องพิจารณาในการดึงดูดและรักษาพนักงาน เจนเนอเรชัน Z ซึ่งคาดหวังความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัว รวมถึงความยืดหยุ่นในการเลือกรับผลประโยชน์และค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับตนเอง การทำความเข้าใจในความต้องการเหล่านี้จะช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวและสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสมกับพนักงานเจนเนอเรชัน Z เพื่อเพิ่มความพึงพอใจและรักษาความสามารถของพวกเขาในระยะยาว

การใช้ค่าตอบแทนยืดหยุ่นในอุตสาหกรรมยานยนต์

อุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศไทยเริ่มต้นจากการส่งเสริมการผลิตรถยนต์ในปี พ.ศ.2504 เพื่อทดแทนการนำเข้า จากนั้นรัฐบาลไทยได้มีการดำเนินการหลายด้านเพื่อสนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรมยานยนต์ อาทิ การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี และการลดอัตราภาษีนำเข้าชิ้นส่วนที่ใช้ประกอบรถยนต์ ทำให้การผลิตรถยนต์ในประเทศมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาชิ้นส่วนยานยนต์

ในประเทศจนสามารถผลิตขึ้นส่วนได้มากกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าขึ้นส่วนทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตรถยนต์ในประเทศไทย จึงถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ในขณะที่รัฐบาลได้มีนโยบายและมาตรการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมและการปรับตัวไปสู่การผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคของการปฏิวัติทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของความต้องการในตลาดโลก Porter (1990, p. 146) กล่าวว่า การสร้าง competitive advantage ผ่านการพัฒนา clusters และการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้เป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของอุตสาหกรรม ซึ่งการใช้เทคโนโลยีใหม่ในการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าจะช่วยให้อุตสาหกรรมยานยนต์ไทยสามารถก้าวข้ามความท้าทายทางการแข่งขันระดับโลกและเป็นฐานการผลิตยานยนต์ที่ทันสมัย นอกจากนี้ Christensen (1997, pp. 20-30) ได้กล่าวถึงการปรับตัวในอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยหากยานยนต์ไฟฟ้าเข้ามาในกระบวนการผลิตซึ่งสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในตลาด ซึ่งความต้องการการเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทยนั้นส่งผลต่อความต้องการแรงงานอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีทั้งโอกาสและความท้าทายที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็ว เช่น การพัฒนากลยุทธ์การบริหารค่าตอบแทน ที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและตลาดแรงงานที่มีการแข่งขันสูง แนวทางการจัดการค่าตอบแทนที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพแวดล้อมภายนอกและการพัฒนาอุตสาหกรรม เช่น การใช้ variable pay หรือ performance-based pay เพื่อสร้างแรงจูงใจในองค์กรที่ต้องการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ (Milkovich, Newman & Gerhart, 2016, pp. 150-180) ในขณะที่ Boxall & Purcell (2016, pp. 171-176) พบว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กร การใช้ flexible compensation เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่สำคัญในการดึงดูดและรักษามูลค่าบุคลากรในอุตสาหกรรมที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และ Lawler (2000, pp. 249-253) กล่าวถึงการปรับกลยุทธ์ค่าตอบแทนให้ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรม การใช้ flexible compensation เป็นเครื่องมือที่ช่วยดึงดูดบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะ ซึ่งระบบค่าตอบแทนที่ยืดหยุ่นถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความน่าสนใจให้กับองค์กรและดึงดูดบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะทาง โดยการออกแบบระบบค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับความต้องการของเจเนอเรชัน Z ซึ่งช่วยให้บริษัทดึงดูดและรักษามูลค่าบุคลากรเจเนอเรชันซีที่มีความสามารถ

ในขณะที่อุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ การปรับตัวเพื่อดึงดูดและรักษามูลค่าบุคลากรเจเนอเรชัน Z จึงเป็นสิ่งสำคัญแม้จะยังไม่มีกรณีศึกษาที่เปิดเผยอย่างละเอียดเกี่ยวกับบริษัทผู้ผลิตยานยนต์รายใดรายหนึ่งที่น่าระบบค่าตอบแทนยืดหยุ่นแบบครบวงจรมาใช้ แต่ก็มี **แนวปฏิบัติและแนวโน้มที่เริ่มปรากฏ** ในรายงานประจำปีและรายงานความยั่งยืนของโตโยต้า (Toyota Motor Corporation, 2024; Toyota Motor Corporation, n.d.) ที่มีจะกล่าวถึงการลงทุนในการพัฒนาบุคลากร การฝึกอบรมและความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ดังนี้

1. การลงทุนในการพัฒนาทักษะเฉพาะทางด้านยานยนต์ไฟฟ้าและเทคโนโลยีดิจิทัล: บริษัทในอุตสาหกรรมยานยนต์ต่างตระหนักถึงความจำเป็นในการยกระดับทักษะของพนักงานเพื่อรองรับการผลิต

และพัฒนา EV และระบบอัจฉริยะ การจัดหลักสูตรฝึกอบรมภายใน การสนับสนุนการศึกษาต่อ หรือการร่วมมือกับสถาบันการศึกษาเพื่อสร้างบุคลากรที่มีความสามารถ ถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ตัวเงิน ที่ดึงดูดเจเนอเรชัน Z ผู้ซึ่งมองหาโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. การนำเสนอความยืดหยุ่นในสายงานสำนักงานและการวิจัยและพัฒนา: สำหรับตำแหน่งงานที่ไม่จำเป็นต้องอยู่ในโรงงานตลอดเวลา เช่น วิศวกรออกแบบ ซอฟต์แวร์ หรือฝ่ายสนับสนุน บริษัทในอุตสาหกรรมยานยนต์หลายแห่งเริ่มพิจารณาหรือนำนโยบาย hybrid work หรือ flexible working hours มาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของเจเนอเรชัน Z ในด้านสมดุลชีวิตและการทำงาน ซึ่งเป็นอีกหนึ่งรูปแบบของความยืดหยุ่นที่นอกเหนือจากค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน

3. การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนนวัตกรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม: บริษัทผู้ผลิตรถยนต์หลายรายเริ่มมุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์องค์กรที่ทันสมัย เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ผ่านโครงการ CSR หรือการลงทุนในเทคโนโลยีสีเขียว ซึ่งเป็นสิ่งที่เจเนอเรชัน Z ให้ความสำคัญและใช้ในการตัดสินใจเลือกองค์กรที่จะทำงานด้วย

สรุป

บทความนี้ได้สำรวจประเด็นสำคัญหลายประการเกี่ยวกับการบริหารจัดการบุคลากรในอุตสาหกรรมยานยนต์ของไทย โดยมุ่งเน้นที่การดึงดูดและรักษา เจเนอเรชัน Z ท่ามกลางภูมิทัศน์ทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ผลการวิจัยเผยให้เห็นว่า เจเนอเรชัน Z มีความคาดหวังและแรงจูงใจที่แตกต่างจากคนรุ่นก่อน ๆ พวกเขาไม่ได้ถูกจูงใจด้วยค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินเพียงอย่างเดียว แต่ยังให้ความสำคัญอย่างมากกับความยืดหยุ่นในการทำงาน เช่น รูปแบบการทำงานที่ไม่ตายตัว สมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงาน (work-life balance), และ โอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพวกเขามองว่าการพัฒนาทักษะใหม่ๆ เป็นค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ตัวเงินที่สำคัญ บริษัทในอุตสาหกรรมยานยนต์จึงควรลงทุนพัฒนาทักษะเฉพาะทางด้านยานยนต์ไฟฟ้า (EV) และเทคโนโลยีดิจิทัลผ่านการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอก การสนับสนุนการศึกษาต่อ หรือการร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ตอบโจทย์ความต้องการของเจเนอเรชัน Z นอกจากนี้แม้จะยังไม่มีกรณีศึกษาที่เปิดเผยชัดเจนในไทย แต่แนวโน้มชี้ให้เห็นว่า ระบบค่าตอบแทนยืดหยุ่น (flexible compensation) และการนำนโยบาย hybrid work หรือ flexible working hours มาใช้กับตำแหน่งงานที่ไม่จำเป็นต้องทำงานในโรงงานตลอดเวลา เช่น วิศวกรออกแบบ หรือซอฟต์แวร์ ก็กำลังเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ตอบสนองความต้องการของเจเนอเรชัน Z ได้เป็นอย่างดี สุดท้ายเจเนอเรชัน Z ยังให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ขององค์กรที่ทันสมัย เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) การที่บริษัทมุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนนวัตกรรมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมผ่านโครงการ CSR หรือการลงทุนในเทคโนโลยีสีเขียว จึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่เจเนอเรชัน Z ใช้ในการตัดสินใจเลือกองค์กรที่จะร่วมงานด้วย

ข้อเสนอแนะ

องค์กรในอุตสาหกรรมยานยนต์จึงควรพิจารณาและจัดระบบค่าตอบแทนที่ยืดหยุ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับตัวของอุตสาหกรรมและตอบโจทย์ความหลากหลายของคนในแต่ละรุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเจนเอเรชัน Z ที่จะกลายเป็นกลุ่มแรงงานหลักในอนาคตอันใกล้ ซึ่งพวกเขาอาจไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่จากโครงสร้างการบริหารค่าตอบแทนแบบเดิม ๆ ของบริษัทผู้ผลิตรายานยนต์ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทญี่ปุ่น และเพื่อให้การเปลี่ยนผ่านนี้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงมีบทบาทสำคัญในการศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ระบบค่าตอบแทนยืดหยุ่นในองค์กร โดยจะต้องคำนึงถึงระเบียบปฏิบัติ กฎหมาย และมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ระบบค่าตอบแทนที่นำมาใช้นั้นไม่เพียงแต่ดึงดูดและรักษาบุคลากรเจนเอเรชัน Z ที่มีความสามารถเท่านั้น แต่ยังคงไว้ซึ่งความยุติธรรม โปร่งใส และถูกต้องตามหลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ดี

บรรณานุกรม

- คุณิตา ไตรอังกูร. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานในองค์กรของกลุ่มเจนเอเรชัน Z*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ณภัค อินทรานนท์. (2560). *ความต้องการสวัสดิการยืดหยุ่นของพนักงานสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ แบ่งตามเจนเอเรชัน*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีรนนท์ ธีรเสนี. (2562). *การกำหนดการจ่ายผลตอบแทนสำหรับคนเจนเอเรชันซีในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปราณี ศรีศิริประเสริฐ. (2559). *การศึกษาสวัสดิการและสวัสดิการยืดหยุ่นของพนักงานสายสนับสนุน*. วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปิติพร แสงชัย. (2563). *ความต้องการสวัสดิการยืดหยุ่น ของพนักงานองค์กรเอกชน ในกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็นเจนเอเรชัน X และ Y*. วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ผกาวดี ก้อนคำดี. (2565). *ทัศนคติของคนกลุ่มเจนเอเรชัน Z ต่อการประสบความสำเร็จ*. วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พลอยชมพู เหมหงษา. (2563). *แรงจูงใจและค่านิยมในการปฏิบัติงานของ เจนเอเรชัน Z ใน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด, วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

เพ็ญจุฑา พอค้า. (2563). **การศึกษาความต้องการรูปแบบสวัสดิการแบบยืดหยุ่นของพนักงาน**

เปรียบเทียบเจเนอเรชันเอ็กซ์และเจเนอเรชันวาย. วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.

พัชสิริ ชมภูคำ และณัฐธิดา จักรภีศรีสุข. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและแรงจูงใจในการทำงาน: กรณีศึกษาเปรียบเทียบคนเจเนอเรชัน Y และเจเนอเรชัน Z ในเขตกรุงเทพมหานคร, **วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์**, 42(3), หน้า 1-18.

มนสิการ กาญจนะจิตรา. (2565, 18 สิงหาคม). **“เจเนอเรชัน Z” ผู้จะมาพลิกผันโลกการทำงาน**

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.theprachakorn.com/newsDetail.php?id=654> [2568, 9 มกราคม].

มานิตย์ พรหมการีย์กุล และสืบพงศ์ สุขสม. (2567). เทคโนโลยีเปลี่ยนโลกที่มีผลต่อการจ้างงานในอุตสาหกรรมยานยนต์. **วารสารมจร.พุทธปัญญาปริทรรศน์**, 9(6), หน้า 209-221.

สุพัฒน์ ชิวเกษมสุข. (2559). **การศึกษาแบ่งกลุ่มคนเจเนอเรชัน Z โดยใช้ปัจจัยด้านทัศนคติที่มีต่อการทำงานประจำ.** วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

เอกธน์ช แก้วลา, ปริญญา เจริญอารมณ์วัฒนา และจิราพร สีนีวา. (2566). การศึกษานำร่อง : แนวทางการบริหารจัดการคนเก่งในยุคการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้าของอุตสาหกรรมยานยนต์ไทย. **วารสารบริหารธุรกิจและภาษา**, 11(1), หน้า 73-86.

Adecco. (2023, January 30). **Welcoming the future of work with Generation Z** (Online). Available: <https://adecco.co.th/en/knowledge-center/detail/hr-insight/welcoming-gen-z> [2024, September 8].

Asfiah, N., Riyanto, D.W U., & Mainingrum, D. (2022). Effects of Work Flexibility and Compensation on Employee Performance through Job Satisfaction: Evidence from Shopee-Food East Java, Indonesia. **International Journal of Multidisciplinary Research and Analysis**, 5(10), pp. 2569-2578.

Boxall, P., & Purcell, J. (2016). **Strategy and Human Resource Management** (4th ed.). London: Palgrave Macmillan.

Christensen, C. M. (1997). **The innovator's dilemma: When new technologies cause great firms to fail.** Boston: Harvard Business Review Press.

Deloitte. (2023). **2023 Gen Z and Millennial Survey: The push for progress, professionally and personally** (Online). Available: <https://www.deloitte.com/global/en/about/press-room/2023-gen-z-and-millennial-survey.html> [2024, September 9].

- Harris, C. (2024). *Generation Z : Driving the future of the automotive industry* (Online). Available: <https://www.aaaassoc.com/post/gen-z-driving-the-future-of-the-automotive-industry> [2024, September 8].
- Herrity, J. (2022). *5 Generations in the workplace: Their values and differences* (Online). Available: <http://www.studocu.com/row/document/arab-academy-for-science-technology-maritime-transport/contemporary-management/5-generations-in-the-workplace/79561473> [2024, September 9].
- Lawler, E.E. (2000). *Rewarding Excellence: Pay Strategies for the New Economy*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Milkovich, G.T., Newman, J. M., & Gerhart, B. (2016). *Compensation* (11th ed.). New York: McGraw-Hill Education.
- Porter, M.E. (1990). *The competitive advantage of nations*. New York: Free Press.
- Racolta-Paina, N.D., & Irini, R.D. (2021). Gen Z in the workplace through the lenses of human resource professionals–A qualitative study. *Calitatea*, 22(183), pp. 78-85.
- Syihabudhin, S., & Kinanti, L.S. (2022). Effect of Financial Compensation and Flexible Working Arrangement on Performance of Gojeks Driver. *International Journal of Entrepreneurship and Business Management*, 1(2), pp. 85-95.
- Toyota Motor Corporation. (2024). *Integrated Report 2024* (Online). Available: <https://global.toyota/en/ir/library/annual/> [2024, September 9].
- Toyota Motor Corporation. (n.d.). *Sustainability Data Book* (Online). Available: <https://global.toyota/en/sustainability/report/sdb/> [2024, September 9].

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวในการชำระเงินด้วยสกุลเงิน

ดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซีสำหรับอุตสาหกรรมบริการในประเทศไทย

(กรณีศึกษา : สายการบิน โรงแรม โรงพยาบาล)

**THE FACTORS THAT AFFECT THE ACCEPTANCE
OF CRYPTOCURRENCY PAYMENT FOR HOSPITALITY BUSINESSES
IN THAILAND (A CASE STUDY OF AIRLINE HOTEL AND HOSPITAL)**

สุปราณี วรรณรุ่ม^{*1}, ดวงกมล สุขมงคล², สรัชพร อารีกุล³, ปณัฏฐอร อ่อนเอี่ยม⁴

Supranee Vanarun^{*1}, Duangkamol Sukmongkol², Saratchaporn Areekul³, Panattaorn On-Eiam⁴

^{*1,3,4}ศูนย์บริหารธุรกิจและศึกษาทั่วไป วิทยาลัยดุสิตธานี กรุงเทพฯ

²สาขาวิชาการจัดการโรงแรม วิทยาลัยดุสิตธานี กรุงเทพฯ

^{*1,3,4}Business Administration and General Education Center, Dusit Thani College, Bangkok

²Hotel Management Program, Dusit Thani College, Bangkok

^{*1}Corresponding Author e-Mail: supranee.va@dtc.ac.th

(Received: 2025, February 24; Revised: 2025, July 13; Accepted: 2025, July 17)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวในรูปแบบการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซีของอุตสาหกรรมบริการในประเทศไทย (กรณีศึกษา : สายการบิน โรงแรม โรงพยาบาล) โดยเป็นการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวในรูปแบบการชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซี และจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยต่าง ๆ ทำให้พบตัวแปรที่สำคัญอยู่ 7 ปัจจัย ได้แก่ 1) การยอมรับการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซี 2) ด้านการรับรู้ของประโยชน์ที่ได้รับ 3) ด้านการรับรู้ความเสี่ยง 4) ด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและกรอบทางกฎหมาย 5) กลุ่มลูกค้าใหม่ 6) ประเพณีของเหรียญคริปโตเคอร์เรนซีที่ได้รับการยอมรับ และ 7) การเลือกผู้ให้บริการประมวลผลสำหรับธุรกิจ โดยใน 7 ปัจจัยมีแกนหลักคือเพื่อให้องค์กรมีการปรับตัวและนำเทคโนโลยีนวัตกรรมในรูปแบบการชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซีมาใช้ในเพื่อประโยชน์และยกระดับการยอมรับของการชำระเงินในรูปแบบนี้โดย ซึ่งจะสามารถช่วยให้ผู้ประกอบการกำหนดเป้าหมายลูกค้าหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน ส่งเสริมภาพลักษณ์ในการเป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของธุรกิจให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกทางการเงินที่เป็นเทรนด์ใหม่ของทุกคนในทั่วโลก โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศได้

คำสำคัญ: คริปโตเคอร์เรนซี; การชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซี; อุตสาหกรรมบริการ

ABSTRACT

This study aimed to examine the factors influencing the acceptance of cryptocurrency payment methods within Thailand's service industry, focusing on the airline, hotel, and hospital sectors. A comprehensive review of relevant literature and previous research was conducted to identify variables affecting the adoption of cryptocurrency payments. From this review, seven key factors were identified: 1) acceptance of cryptocurrency payments, 2) perceived benefits, 3) perceived risks, 4) regulatory and legal frameworks, 5) access to new customer segments, 6) types of accepted cryptocurrencies, and 7) selection of payment processing service providers. These factors served as a foundation for organizations seeking to adapt and integrate cryptocurrency payment technologies. The study suggested that effective adoption of these technologies could enhance customer targeting, strengthen competitive advantage, and position businesses as leaders in both technological and financial innovation. Such adaptation was found to align with global financial trends while minimizing disruption to business operations and the national economy.

Keywords: cryptocurrency; cryptocurrency payments; hospitality industry

บทนำ

ในโลกปัจจุบันที่มีเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจส่งผลทำให้เกิดมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในด้านการลงทุนและการเงินที่ทำให้ภาคธุรกิจต่าง ๆ ต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่องสำหรับรูปแบบด้านการชำระเงินที่ได้มีการเปลี่ยนจากการใช้เงินสดไปสู่วิธีการแบบไร้สัมผัสและรูปแบบดิจิทัลกันมากขึ้น ซึ่งแนวโน้มของการทำธุรกรรมแบบไร้เงินสดนี้กำลังได้รับความนิยมและถือเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตของผู้คนและในภาคธุรกิจในทั่วโลกได้อย่างกลมกลืน

รูปแบบวิธีการชำระเงินได้มีวิวัฒนาการจากการแลกเปลี่ยนจากโลหะเป็นเงินสด รวมถึงสกุลเงินดิจิทัลด้วย (Zhao & Bacao, 2021, p. 1) โดยมีผลมาจากนโยบายการส่งเสริมนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่ทำให้สังคมไร้เงินสดเป็นไปได้ ถึงแม้ว่าเงินสดจะยังคงเป็นหนึ่งในวิธีการชำระเงินที่สำคัญอยู่ในปัจจุบันก็ตาม โครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์กำลังมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเป็นผลมาจากอิทธิพลของการเติบโตของเทคโนโลยีสมาร์ทโฟนที่ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตจากการใช้จ่ายด้วยเงินสดไปสู่การใช้การชำระเงินผ่านสมาร์ทโฟนกันอย่างแพร่หลายและเป็นวิธีการทำธุรกรรมทางการเงินหลักของผู้บริโภคและ

นักท่องเที่ยวในยุคนี้นี้ไปแล้ว (Quan, Kim, Hailu, Ahmad & Han, 2024, p. 2797) ปัจจุบันมีประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ ในทั่วโลกกำลังขับเคลื่อนนวัตกรรมในวิธีการชำระเงินแบบไม่ใช้เงินสด ซึ่งรวมไปถึงการชำระเงินแบบไบโอเมตริกด้วย ถึงแม้ว่าการชำระเงินแบบนี้จะได้รับความสนใจน้อยลงก็ตาม (Wang & Chan, 2025, p. 1) สำหรับเทคโนโลยีการชำระเงินสกุลเงินดิจิทัลทั่วไปนั้นจะมีอยู่ 4 ประเภท ได้แก่ การชำระเงินด้วยบัตรเครดิต การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ การชำระเงินผ่านมือถือ และการชำระด้วยสกุลเงินดิจิทัล (Khando, Islam & Gao, 2022, p. 21)

นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงทางการเงินครั้งใหญ่ ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลหรือคริปโตเคอร์เรนซี (cryptocurrency) ที่เป็นสกุลเงินดิจิทัลที่กำลังเป็นเทรนด์ใหม่ที่ผู้คนในยุคปัจจุบันหรือภาคธุรกิจต่าง ๆ ที่ต่างต้องรู้จัก และเมื่อก้าวถึงคริปโตเคอร์เรนซี ผู้คนทั่วไปมักจะนึกถึงการลงทุน ซึ่งจริง ๆ แล้วคริปโตเคอร์เรนซินั้นสามารถโอนเงิน ชำระค่าสินค้าหรือบริการข้ามประเทศได้ ดังนั้นคริปโตเคอร์เรนซี จึงนับได้ว่าเป็นสิ่งใหม่ที่ใกล้ตัวมาก (ราชันย์ ต้นติจินดา, ออนไลน์, 2564) สกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซี ได้กลายมาเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโลกการเงินสามารถสร้างความดึงดูดและเพิ่มความสนใจของภาคธุรกิจ นักลงทุน นักวิชาการ และผู้ที่กำหนดนโยบายในประเทศต่าง ๆ ต้องปรับตัวเพื่อตอบรับกับรูปแบบการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลนี้ โดยธุรกิจต้องมีการศึกษาและนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ ของวิธีการชำระเงินระหว่างประเทศมาใช้ เพื่อตอบสนองผู้ใช้บริการสามารถดำเนินธุรกรรมได้สะดวกขึ้น (สุปราณี วรรณธรม, ภัทศา ภารัตน์วงศ์, สรัชพร อารีกุล และ ธเนศ ปทุมานนท์, 2565, หน้า 86)

โดยในปี พ.ศ.2567 สกุลเงินดิจิทัลยังคงเป็นที่สนใจจากประชากรในทั่วโลกจนได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันมีผู้ที่ถือครองคริปโตเคอร์เรนซี ในทั่วโลกมีจำนวนมากกว่า 560 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.80 ของประชากรโลก ซึ่งประเทศไทยติดอยู่ในอันดับที่ 5 ของประเทศที่มีความโดดเด่นในด้านนี้ด้วยเช่นกัน โดยสัดส่วนของประชากรไทยที่ได้มีการถือครองคริปโตเคอร์เรนซี จำนวนร้อยละ 17.60 ซึ่งเป็นตัวเลขที่ชี้วัดให้เห็นถึงความก้าวหน้าของประเทศไทยที่อยู่ในตลาดดิจิทัลระดับโลก โดยการจัดอันดับประเทศที่ถือครองคริปโตเคอร์เรนซีมากที่สุดในปี ค.ศ.2024 ที่ผ่านมา มีจำนวน 5 ประเทศ ได้แก่ อันดับที่ 1 ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์จำนวนร้อยละ 25.30 อันดับที่ 2 ประเทศสิงคโปร์ จำนวนร้อยละ 24.40 อันดับที่ 3 ประเทศตุรกี จำนวนร้อยละ 19.30 อันดับที่ 4 ประเทศอาร์เจนตินา จำนวนร้อยละ 18.90 และอันดับที่ 5 ประเทศไทย จำนวนร้อยละ 17.60 โดยจากตัวเลขผู้ที่ถือครองคริปโตเคอร์เรนซี ได้สะท้อนให้หน่วยงานในภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องได้เห็นถึงความนิยมของเงินดิจิทัลในประเทศไทยที่มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สปริงนิวส์, ออนไลน์, 2567)

สำหรับในภาคส่วนธุรกิจโดยเฉพาะอุตสาหกรรมบริการในประเทศไทยถึงแม้จะยังไม่ค่อยนิยมที่จะรับการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซีกันมากนักถ้าเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เพราะเนื่องจากมีปัจจัยที่มีความเสี่ยงในหลาย ๆ ด้าน รวมถึงเกี่ยวกับด้านทัศนคติทั้งเชิงบวกและเชิงลบของผู้บริโภคในการ

เปิดใจต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัล แต่ทั้งนี้ก็ยังมีความกังวลหรือผู้ให้บริการบางแห่งได้ทำการเปิดรับชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซีกันบ้างแล้ว โดยในปี พ.ศ.2564 ที่ผ่านมาทางธนาคารแห่งประเทศไทย ตามข่าว ธปท. 90/2564 ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2564 ได้ออกมากล่าวว่ายังไม่ได้สนับสนุนให้ชำระสินค้าหรือบริการด้วยคริปโตเคอร์เรนซี เพราะยังอยู่ระหว่างการพิจารณารูปแบบการกำกับดูแลการให้บริการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากมูลค่าคริปโตเคอร์เรนซี มีความผันผวนสูง อีกทั้งยังมีความเสี่ยงจากการถูกโจรกรรมมูลค่าส่วนบุคคลทางไซเบอร์ หรือถูกใช้เพื่อทำการฟอกเงิน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2564; ราชนัย ดันติจินดา, ออนไลน์, 2564)

อนาคตของสกุลเงินดิจิทัลในอุตสาหกรรมบริการ สำหรับความก้าวหน้าทางการเงินที่อุตสาหกรรมบริการจะต้องพัฒนาและปรับตัวในภาคส่วนนี้จะเป็นการผนวกรวมสกุลเงินดิจิทัลเข้ากับธุรกรรมของบริษัทใหญ่ ๆ ในทั่วโลก โดยการเริ่มใช้สกุลเงินดิจิทัลเป็นวิธีการชำระเงินในอุตสาหกรรมบริการนับว่าเป็นการปฏิวัติสู่เศรษฐกิจดิจิทัล โดยจะเห็นได้ว่าเมืองคอร์กอร์กิจยักษ์ใหญ่ระดับโลกได้เห็นถึงศักยภาพอันยิ่งใหญ่ในการประยุกต์ใช้สกุลเงินดิจิทัลกับธุรกิจของตนด้วยเช่นกัน เมื่อพิจารณาถึงการสร้างโซลูชันในการชำระเงินที่ปลอดภัย สามารถปรับปรุงคุณภาพการให้บริการกับลูกค้า สร้างความได้เปรียบและเป็นผู้นำในการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว (Freire-Garabal y Núñez, Online, 2024)

จากปัญหาที่เป็นอุปสรรค และโอกาสที่เกิดจากเทรนด์ใหม่ที่ผู้คนทั่วโลกให้ความสนใจได้สร้างแรงจูงใจทำให้ผู้เขียนมีความสนใจศึกษาการปรับตัวในการรับชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซี (cryptocurrency) สำหรับอุตสาหกรรมบริการในประเทศไทย โดยผู้เขียนทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลให้ภาคธุรกิจให้อุตสาหกรรมบริการจะต้องนำรูปแบบการชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซีมาใช้ในธุรกิจ ซึ่งการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ให้กับทางผู้ประกอบการและผู้ให้บริการที่เป็นทั้งคนไทยและคนต่างชาติ โดยจะส่งเสริมในการพัฒนาการรับชำระเงินของประเทศไทยให้สอดคล้องกับประเทศต่าง ๆ ในทั่วโลกที่ได้มีการรองรับในการชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซีกันไปหลายประเทศบ้างแล้ว โดยเฉพาะในประเทศอเมริกา ประเทศในทวีปยุโรป รวมถึงประเทศในแถบตะวันออกกลาง เป็นต้น

สำหรับอุตสาหกรรมบริการของไทยไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน ภาคธุรกิจต่าง ๆ รวมถึงร้านอาหาร ควรมีการทบทวนในเรื่องนี้เพื่อทำการวางแผน เตรียมพร้อม ตอบรับความทันสมัยของเทคโนโลยีและนวัตกรรมในด้านการชำระเงินในรูปแบบสกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซี เพื่อสร้างการรับรู้ ประโยชน์ การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน เพิ่มกลุ่มลูกค้ารายใหม่ ส่งเสริมภาพลักษณ์ในการเป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์และเทรนด์ในยุคปัจจุบัน โดยจะสามารถช่วยให้ผู้ประกอบการกำหนดเป้าหมายสำหรับลูกค้าหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสามารถพัฒนาศักยภาพของธุรกิจให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกทางการเงินที่กำลังเป็นเทรนด์ใหม่ของคนในทั่วโลก เพราะเนื่องจากการดำเนินธุรกิจทุกวันนี้เป็นการแข่งขันที่ไร้พรมแดน คู่แข่งทั้งในและต่างประเทศต่างก็มีศักยภาพ และมีความแข็งแกร่งในการดำเนินธุรกิจได้เป็นอย่างดี อีกทั้งจะช่วยให้อุตสาหกรรมสามารถดึงดูดบุคลากรที่มีความรู้

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

มีทักษะและมีความสามารถสูงเข้ามาร่วมงานกับองค์กร (Bitpay, Online, 2023) เนื่องจากบุคคลากรที่ให้บริการในด้านนี้จะต้องมีความรู้ มีความสามารถ มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสินทรัพย์คริปโตเคอร์เรนซี (Cryptometer, Online, 2025) และยังต้องมีทักษะในการสื่อสารต่างภาษาและการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการรับชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซีนี้จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจ เศรษฐกิจและระบบการเงินโดยรวมของประเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวในรูปแบบการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซี สำหรับอุตสาหกรรมบริการในประเทศไทย (กรณีศึกษา : สายการบิน โรงแรม โรงพยาบาล)

รูปแบบการชำระเงินสกุลดิจิทัล

เนื่องจากตลาดสกุลเงินดิจิทัลได้เติบโตอย่างมาก ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมการชำระเงินด้วยสกุลดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซี (cryptocurrency) ทำให้เกิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงมิติใหม่ของการชำระเงินระหว่างประเทศ โดยมีการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความสำคัญในการนำวิธีการชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซีมาใช้ในภาคอุตสาหกรรมบริการ ดังนี้

ความหมายสกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซี (cryptocurrency) มีดังนี้

คริปโตเคอร์เรนซี (cryptocurrency) คือสกุลเงินดิจิทัลที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีมูลค่าและสามารถทำการซื้อขายตามกลไกตลาดได้จริง โดยทุกครั้งที่เกิดการแลกเปลี่ยนคริปโทจะมีการเข้ารหัสเพื่อยืนยันความถูกต้องของการทำธุรกรรม (วรัญญ์ สุขันที, ออนไลน์, 2567)

คริปโตเคอร์เรนซี (cryptocurrency) คือสกุลเงินดิจิทัลที่สามารถใช้ในการทำธุรกรรมต่าง ๆ การโอนเงินระหว่างประเทศ การทำการขายแลกเปลี่ยนสินค้าได้เหมือนสกุลเงินทั่วไป แต่มีความแตกต่างคือ cryptocurrency จะมีการเข้ารหัสเพื่อยืนยันรักษาความปลอดภัยและยืนยันความถูกต้องของธุรกรรมด้วยการเข้ารหัสมากกว่าอำนาจแบบรวมศูนย์ (Duenes, Robertson, Lebovic, Boyd & Hacquebord, 2023, p. 2)

คริปโตเคอร์เรนซี (cryptocurrency) เป็นสกุลเงินดิจิทัลที่มีการใช้เทคโนโลยี บล็อกเชน (blockchain) ในการบันทึกธุรกรรม ซึ่งคริปโตเป็นเหมือนสกุลเงินที่ใช้กันอยู่ทุกวัน เช่น เงินบาท เงินดอลลาร์ เงินยูโรหรือเงินปอนด์ เพียงแต่ไม่สามารถพิมพ์ออกมาให้จับต้องได้ แต่มูลค่าของเงินจะอยู่บนเครือข่ายบล็อกเชน (blockchain) ในรูปแบบข้อมูลดิจิทัลมีความปลอดภัยและสามารถตรวจสอบได้ (วรัญญ์ สุขันที, ออนไลน์, 2567)

จากความหมายของคำว่า สกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซี (cryptocurrency) สรุปความหมายได้ว่าเป็นสกุลเงินดิจิทัลที่สามารถแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าหรือบริการได้จริงตามราคาของตลาดโลก โดยมีการใช้

เทคโนโลยี บล็อกเชนในการบันทึกธุรกรรม ซึ่งไม่มีค่าธรรมเนียม ไม่ต้องอาศัยคนกลาง เป็นระบบที่ปลอดภัย โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ถูกปลอมแปลงข้อมูลได้ยาก

แนวคิดเชิงทฤษฎีคริปโตเคอร์เรนซี (cryptocurrency) เป็นสินทรัพย์ที่เราจับต้องไม่ได้และเป็นรูปธรรม และมีวิธีการทำงานอยู่บนบล็อกเชน (blockchain) ซึ่งเป็นระบบที่เก็บและบันทึกข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในเครือข่าย โดยทุกคนสามารถรับรู้ เข้าถึง และตรวจสอบความเคลื่อนไหวบนบล็อกเชนได้ตลอด เป็นระบบที่มีความปลอดภัย (วรัญญ์ สุขันต์, ออนไลน์, 2567) สามารถทำให้ลดการฉ้อโกง รวมถึงการใช้จ่ายหรือการเรียกเก็บเงินคืนได้ (Brownlow, Online, 2022)

หลักการทำงานของคริปโตเคอร์เรนซี ในการทำธุรกรรมทางการเงินสำหรับการโอนเงินไปต่างประเทศด้วยเหรียญคริปโตเคอร์เรนซี ผ่าน crypto wallet โดยใช้เวลาไม่กี่ปีกว่าหรือวินาที โดยหากไม่มีคริปโตเคอร์เรนซีอยู่ก็ต้องทำการซื้อก่อนแล้วค่อยโอนไป ส่วนปลายทางเมื่อได้รับแล้วก็สามารถขายเพื่อแปลงเป็นสกุลเงินท้องถิ่นได้ (ราชนัย์ ดันติจินดา, ออนไลน์, 2564)

การยอมรับการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัล ปัจจุบันได้มีธุรกิจเพียงประมาณ 15,000 แห่งทั่วโลกที่ยอมรับการชำระเงินด้วยบิตคอยน์ (Bitcoin) และอีเธอร์ (Ether) อย่างไรก็ตามการสำรวจของ Deloitte ในเดือนมิถุนายนได้กล่าวว่า ผู้ค้าปลีก 75 เปอร์เซ็นต์ วางแผนที่จะยอมรับการชำระเงินด้วยเหรียญคริปโตเคอร์เรนซีภายในสองปีข้างหน้า (Brownlow, Online, 2022) โดยมีภูมิภาคและประเทศที่มีระบบการชำระเงินที่พัฒนาแล้ว เช่น ภูมิภาคเอเชีย ได้แก่ จีน เกาหลีใต้ อินเดีย และมาเลเซียสำหรับยุโรป ได้แก่ สเปน และสหรัฐอเมริกา (Wang & Chan, 2025, p. 1) มีประเภทของธุรกิจที่ได้ดำเนินการรับชำระเงินรูปแบบนี้อยู่แล้ว ได้แก่ ธุรกิจสายการบิน โรงแรม ร้านอาหาร และอุตสาหกรรมบริการอื่น ๆ โดยการรับชำระเงินด้วยเหรียญคริปโตเคอร์เรนซีตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการได้มองว่ามีคุณค่าประโยชน์มากมาย เนื่องจากโดยไม่ต้องเปลี่ยนเงินสด ทำให้ลดความเสี่ยงจากการฉ้อโกงได้ อีกทั้งค่าธรรมเนียมการทำธุรกรรมถูกกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนการประมวลผลบัตรเครดิตแบบเดิม มีเวลาในการชำระเงินที่เร็วขึ้น และความปลอดภัยทางการเงินสูง (Freire-Garabal y Núñez, Online, 2024) โดยจะแปลงสกุลเงินเหล่านี้เป็นสกุลเงินทั่วไป เช่น EUR หรือ USD โดยอัตโนมัติ (Swapin, Online, 2024) ตั้งแต่มีการนำบิตคอยน์ (Bitcoin) มาใช้ในปี ค.ศ.2009 ตลาดสกุลเงินดิจิทัลได้เติบโตอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมและการวิจัยในสาขาต่าง ๆ จากความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีบล็อกเชนนี้นั้นทำให้เกิดสกุลเงินดิจิทัลมากมาย ซึ่งแต่ละสกุลมีคุณลักษณะและกรณีการใช้งานที่ไม่เหมือนกัน (Urquhart & Yarovaya, 2024, p. 1849)

สำหรับประเทศไทยถึงแม้ว่าทางธนาคารแห่งประเทศไทยได้ติดตามการใช้สินทรัพย์ดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง และยังเห็นการเชิญชวนให้นำสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทต่าง ๆ เช่น บิตคอยน์ (Bitcoin) และอีเธอร์ (Ether) มาใช้เป็นสื่อในการชำระค่าสินค้าและบริการมากขึ้นในช่วงที่ผ่านมาธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการกล่าวเตือนเพื่อย้ำถึงสถานะของสินทรัพย์ดิจิทัลว่าไม่ถือเป็นเงินตราตามกฎหมาย ดังนั้นการนำสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้เป็นสื่อกลางการชำระค่าสินค้าและบริการ ผู้ใช้หรือผู้รับสินทรัพย์ดิจิทัล อาจมีความเสี่ยง

จากความผันผวนของมูลค่าสินทรัพย์ดิจิทัลได้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2564) แต่ทั้งนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนานวัตกรรมทางการเงินและเปิดกว้างในการนำไปใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการชำระเงินและเป็นการสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อดูแลให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนานวัตกรรม และเป็นการช่วยเพิ่มช่องทางในการชำระค่าสินค้าและบริการในรูปแบบดิจิทัลที่น่าเชื่อถือให้กับประชาชน ควบคู่ไปกับการรักษาเสถียรภาพระบบการเงินของประเทศ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2564)

จากหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยยังเป็นประเทศที่ไม่มีความโดดเด่นในการรับชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซี แต่ตั้งแต่ปี พ.ศ.2564 ก็มีบางธุรกิจได้มองเห็นถึงศักยภาพของระบบการเงินของธุรกิจไทยที่กำลังได้รับความนิยมในกลุ่มนักลงทุนรุ่นใหม่ โดยธุรกิจยักษ์ใหญ่ในประเทศไทยได้เริ่มนำร่องรับชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซีกันตั้งแต่ปี พ.ศ.2564 กันแล้ว ได้แก่ กลุ่มค้าปลีก/สินค้าอุปโภคบริโภคเครือเดอะมอลล์กรุ๊ป กลุ่มธุรกิจการบินคือ สายการบินบางกอกแอร์เวย์ ที่สามารถใช้ซื้อตั๋วเครื่องบิน สำหรับกลุ่มสังหาริมทรัพย์ที่เปิดโอกาสให้ใช้คริปโตเคอร์เรนซีซื้อบ้านและคอนโดได้ในประเทศไทย ได้แก่ แสนสิริ อนันดา ดีเวลลอปเม้นท์ เอสซี แอสเสท เมาเจอร์ ดีเวลลอปเม้นท์ และสำหรับกลุ่มไลฟ์สไตล์ สามารถซื้อเครื่องดื่มได้ที่ร้าน อินทนิล ซึ่งกลุ่มบางจากนับเป็นอีกหนึ่งธุรกิจระดับประเทศที่มีการประกาศว่าจะใช้คริปโตเคอร์เรนซี ในธุรกิจอื่น ๆ ในเครืออีกด้วย อีกทั้งเมเจอร์ ซินีเพล็กซ์ กรุ๊ป ยังสามารถใช้เงินสกุลดิจิทัลในการซื้อตั๋วหนังเครือเมเจอร์ และยังรวมไปถึงธุรกิจร้านอาหาร เบสท์บิฟ สาขาสุขุมวิท ที่มีการรับจ่ายด้วยเงินคริปโตเคอร์เรนซี และรองรับกว่า 40 สกุล (กรุงเทพธุรกิจ, ออนไลน์, 2564)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่านอกจากธุรกิจรายใหญ่จะตอบรับกับการรับชำระเงินในรูปแบบนี้แล้ว กลุ่มร้านอาหารทั่วไปก็ยังให้ความสนใจกับการรับชำระเงินด้วยสกุลเงินคริปโตเคอร์เรนซี เช่น ร้าน The Missing Burro เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ร้าน EAT ME เขตบางรัก กรุงเทพฯ ร้าน Sea Breeze Seafood เขตพญาไท กรุงเทพฯ (กรุงเทพธุรกิจ, ออนไลน์, 2564) จากกระแสการตอบรับของกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ ที่เริ่มรับชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซีจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะกระตุ้นให้กลุ่มอุตสาหกรรมบริการในประเทศไทยต้องปรับรูปแบบการรับชำระเงินให้สอดคล้องกับเทรนด์ใหม่ที่สาธารณชนและภาคธุรกิจในทั่วโลกได้ยอมรับ

ธุรกิจบริการที่รับชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัล

ในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นสายการบิน โรงแรม โรงพยาบาล และการท่องเที่ยวที่เป็นอุตสาหกรรมที่ได้มีการปรับตัวเพื่อตอบรับกับแนวโน้มของการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลที่กำลังได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นและเป็นแรงขับเคลื่อนในการเติบโตทางเศรษฐกิจได้ โดยมีธุรกิจได้รับชำระเงินด้วยเหรียญคริปโตเคอร์เรนซี ดังต่อไปนี้

ธุรกิจสายการบิน เป็นอีกธุรกิจที่ตอบรับกับเทรนด์ของสกุลเงินดิจิทัลและมีบางสายการบินที่ได้มีการรับชำระเงินด้วยสกุลดิจิทัลไปบ้างแล้ว ซึ่งการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลไม่ได้เป็นแค่เพียงกระแสเท่านั้น

แต่ยังมีผลประโยชน์ในหลายด้านให้กับอุตสาหกรรมการบินส่วนตัวอีกด้วย เช่น สายการบินแอร์บอลติก (Air Baltic) เป็นสายการบินของลัตเวีย ในปี ค.ศ.2014 สายการบินนี้ได้กลายเป็นสายการบินแรกของโลกที่ยอมรับบิทคอยน์ (Bitcoin) เป็นการชำระเงิน ตั้งแต่ปี ค.ศ.2021 ผู้ให้บริการได้ร่วมมือกับ Bitpay และตอนนี้ได้ยอมรับสกุลเงินดิจิทัล บิทคอยน์ (Bitcoin) และอีเธอร์ (Ether) และโดจคอยน์ Dogecoin ทั้งนี้ยังมีสายการบินพีช เอเวียชัน (Peach Aviation) เป็นสายการบินราคาประหยัดชั้นนำของญี่ปุ่นเป็นสายการบินแรกในญี่ปุ่นที่ยอมรับการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัล ถัดมาคือสายการบิน Surf Air เป็นสายการบินในลอสแอนเจลิสที่ให้บริการเที่ยวบินเช่าเหมาลำส่วนตัว ลอตโปลิชแอร์ไลน์ (LOT Polish Airlines) และที่น่าสนใจที่สุดคือสายการบินเอมิเรตส์ (Emirates Airlines) ซึ่งเป็นสายการบินประจำชาติของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ที่ได้รับรางวัลเป็นสายการบินอันดับ 3 ของโลก มีการประกาศแผนที่จะยอมรับการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลโดยในวันที่ 9 กรกฎาคม 2025 สายการบินระดับโลกอย่างสายการบินเอมิเรตส์ (Emirates Airlines) มีการประกาศอย่างเป็นทางการว่าสายการบินจะรับชำระเงินค่าเที่ยวบินจากผู้ให้บริการด้วยการนำบิทคอยน์มาใช้จะครอบคลุมทั้งการซื้อสินค้าในร้านค้าปลอดภาษี ณ ท่าอากาศยานนานาชาติดูไบ และการชำระเงินผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถือครองบิทคอยน์หลายล้านคนทั่วโลกสามารถเข้าถึงบริการได้สะดวกยิ่งขึ้น (สมชัย หวัง, ออนไลน์, 2568) และยังมีผู้ขายที่เป็นบุคคลที่สามบางรายที่คุณสามารถชำระเงินค่าเที่ยวบินโดยใช้สกุลเงินดิจิทัลได้คือ CheapAir Abitsky XcelTrip

จากผลสำรวจของ Morning Consult ที่พบว่านักเดินทางมีแนวโน้มที่จะเป็นเจ้าของบิทคอยน์ (Bitcoin) มากกว่าคนทั่วไป โดยผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 11 ที่เดินทางน้อยกว่าหนึ่งครั้งต่อปีรายงานว่าเป็นเจ้าของบิทคอยน์ (Bitcoin) เมื่อเทียบกับร้อยละ 25 ของผู้ที่เดินทางหนึ่งถึงสี่ครั้งต่อปี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่เดินทางห้าครั้งขึ้นไปร้อยละ 33 เป็นเจ้าของ Bitcoin เช่นกัน ซึ่งจากแนวโน้มนี้บ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการเดินทางและการใช้สกุลเงินดิจิทัล ด้วยอัตราของสายการบินที่ยอมรับสกุลเงินดิจิทัลที่เพิ่มขึ้นทำให้เห็นถึง ประโยชน์ต่าง ๆ จากการรับการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัล เพราะทำให้ทราบถึงกลุ่มลูกค้าใน Generation ต่าง ๆ ที่มีการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลมีมากขึ้น เช่น กลุ่มคนรุ่น Generation X Millennials และแม้แต่กลุ่ม Generation Zoomers ดังนั้นจากปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นจึงทำให้เห็นว่าอุตสาหกรรมการบินเป็นธุรกิจที่มีความพร้อมสำหรับการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลที่มีการเติบโตก้าวล้ำนำหน้ามากกว่าอุตสาหกรรมอื่น (Swapin, Online, 2024)

นอกจากธุรกิจสายการบินแล้วยังมีตัวแทนการท่องเที่ยวที่มีการรับชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลหรือเหรียญคริปโตเคอร์เรนซีแล้ว อย่างเช่น BTCtrip.com ประเทศโปแลนด์ Destinia.com ประเทศสเปน ส่วนสกุลเงินที่รับชำระอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ Bitcoin Ethereum Litecoin และ Dogecoin (Swapin, Online, 2024) ในอนาคตจะมีเหรียญสกุลเงินดิจิทัลที่เพิ่มขึ้นที่ผู้รับบริการสามารถรับชำระได้คือ Doge SOL และ XRP

ธุรกิจโรงแรม มีผู้ประกอบการระดับโลกที่มีชื่อเสียงบางรายในอุตสาหกรรมบริการได้เริ่มทดลองใช้ระบบชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลแล้ว เช่น โรงแรมหรู 7 แห่งทั่วโลก ซึ่งเป็นแบรนด์ที่เป็นที่รู้จัก ได้แก่

โรงแรมศรีพนา ภูเก็ต, The Pavilions Hotels & Resorts, S Hotels & Resorts, The Chedi Andermatt, The Kessler Collection, Capella Singapore และ Patina Maldives, Fari ตามที่โรงแรมแบรนด์ดังทั่วโลกได้เริ่มตอบรับการรับชำระด้วยสกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซีนั้น เพราะเนื่องมาจากการเป็นรูปแบบการชำระเงินที่ปลอดภัยขึ้นในทุกวัน อีกทั้งยังมีข้อดีหลายประการ คือมีต้นทุนต่ำกว่าการชำระเงินด้วยบัตรเครดิตสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติอีกด้วย (Singhsachathet, Online, 2024) โดยผู้ใช้บริการสามารถใช้สกุลเงินดิจิทัลในการจองเข้าพักได้ โดยมีเหรียญที่ได้รับการยอมรับคือเหรียญบิตคอยน์ (Bitcoin) เหรียญอีเธอเลียม (Ethereum) ยูเอสดีที (USDT) และยูเอสดีซี (USDC) และสกุลเงินดิจิทัลอื่น ๆ ที่ใช้เพื่อการจองบริการและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ และที่มีความโดดเด่นที่สุดก็คือมีแพลตฟอร์มต่าง ๆ มากมาย เช่น TravaLa และ Expedia ที่อนุญาตให้ผู้จองเที่ยวบิน โรงแรม และกิจกรรมทุกประเภท และรับชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลแล้ว

นอกจากนี้ยังมีบริษัทที่ได้ปรับมาใช้ระบบชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัล เช่น BitPay หรือ CoinGate เพื่อให้ลูกค้าสามารถชำระค่าสินค้าหรือบริการด้วยสกุลเงินดิจิทัลได้โดยตรงที่เว็บเพจหรือแอปพลิเคชัน โดยแพลตฟอร์มดังกล่าวจะแปลงสกุลเงินดิจิทัลเป็นสกุลเงินท้องถิ่นทันที (Freire-Garabal y Núñez, Online, 2024) สามารถช่วยให้ธุรกิจไม่ต้องเผชิญความผันผวนในตลาด ซึ่งจากเทรนด์ดังกล่าวส่งผลทำให้อุตสาหกรรมบริการจะนำการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลมาใช้กันมากขึ้น เป็นผลมาจากผู้บริโภคได้มีความคุ้นเคยกับสกุลเงินดิจิทัลมากขึ้น และเนื่องจากกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องที่มีความโปร่งใสและสร้างความเข้าใจได้มากขึ้น

ธุรกิจทางการแพทย์ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์รวมไปถึงธุรกิจเพื่อการดูแล ได้เริ่มยอมรับการชำระเงินทางเลือกด้วยสกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซี แล้วไม่ว่าสถาบันการดูแลสุขภาพของภาครัฐที่บริษัทประกันภัยและสถานพยาบาลในภาคเอกชนต่าง ๆ และในด้านการรักษาเฉพาะทาง เช่น การทำศัลยกรรมพลาสติก และโรคผิวหนัง ศัลยกรรมกระดูก ฯลฯ ได้ยอมรับการชำระเงินสกุลเงินดิจิทัลเพื่อแลกกับการรับบริการแล้ว (Duenes, Robertson, Lebovic, Boyd & Hacquebord, 2023, p. 2)

สำหรับการใช้สกุลเงินดิจิทัลในการทำธุรกรรมในการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์นั้นเป็นความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ที่มีความต้องการให้ผู้ประกอบการรับชำระค่าบริการด้วยคริปโตเคอร์เรนซี เพราะวิธีนี้สามารถช่วยลดความเสี่ยงทางการเงิน มีความปลอดภัย (Çapar, 2021, p. 677) และส่งผลในเชิงบวกให้กับธุรกิจรวมไปถึงสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการได้

ข้อดีสำหรับการรับชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซี จากการพัฒนาจากเงินที่จับต้องได้ไปสู่งเงินที่จับต้องไม่ได้ทำให้ภาคธุรกิจต้องปรับเปลี่ยนวิธีการชำระเงินขึ้นเพื่อรองรับเทรนด์การทำธุรกรรมออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งแต่ละวิธีก็มีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกันไป แต่สำหรับการจ่ายชำระค่าสินค้าหรือบริการจากสกุลเงินดิจิทัลเหล่านี้มีกลับมีประโยชน์มากมายต่อมุมมองของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและผู้บริโภคมีดังนี้

1. สามารถชำระเงินโดยใช้สกุลเงินดิจิทัลได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนเงินสด ประโยชน์ที่รับรู้ในความสะดวกในการใช้งาน มีความปลอดภัย และความน่าเชื่อถือ (Radic, Quan, Ariza-Montes, Lee & Han, 2022, p. 101000)
2. สามารถทำธุรกิจได้ทุกวันและตลอด 24 ชม. มีความปลอดภัยทางการเงินและลดความเสี่ยงจากการฉ้อโกงได้
3. ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานด้วยการชำระเงินที่รวดเร็วยิ่งขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนการประมวลผลบัตรเครดิตแบบเดิมและมีค่าธรรมเนียมที่ลดลง (Freire-Garabal y Núñez, Online, 2024)
4. สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้เป็นอย่างดี
5. ได้กลุ่มลูกค้าใหม่ ๆ โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ในกลุ่มมิลเลนเนียลและเจนเนอเรชัน Z ที่มีแนวโน้มที่มากขึ้นและเป็นกลุ่มที่จะยอมรับโซลูชันดิจิทัลใหม่ ๆ (Freire-Garabal y Núñez, Online, 2024) สอดคล้องกับ Nuryyev, Lin, Lo, & Chen (2024, p. 359) ที่กล่าวว่าธุรกิจการบริการจะใช้ประโยชน์จากสกุลเงินดิจิทัล เพื่อเป็นการดึงดูดฐานลูกค้าที่อายุน้อยและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี
6. มีอัตราค่าธรรมเนียมที่ต่ำกว่าสำหรับการโอนที่มีมูลค่าสูงเนื่องจากวิธีการชำระเงินแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะบัตรเครดิตอาจมีค่าธรรมเนียมจำนวนมากสำหรับธุรกรรมที่มีมูลค่าสูง
7. ทำให้การเข้าถึงได้ทั่วโลกเนื่องจากสกุลเงินดิจิทัลช่วยให้ทำธุรกรรมระหว่างประเทศได้โดยไม่ต้องยุ่งยากกับอัตราแลกเปลี่ยนและความล่าช้าของธนาคาร (Brownlow, Online, 2022)
8. เหมาะสำหรับผู้ที่มีการใช้จ่ายต่างประเทศบ่อยๆ หรือชาวต่างชาติที่อยากนำเงินมาใช้จ่ายในไทย และเป็นหนึ่งทางเลือก ในการบริหารเงินและต้นทุนการโอนหรือแปลงสกุลเงินได้ (ราชนันย์ ตันติจินดา, ออนไลน์, 2564)

ความเสี่ยงของการรับชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซี

1. ความผันผวนสูงของราคาสกุลเงินดิจิทัลสำหรับลูกค้าที่ใช้บิตคอยน์ (Bitcoin) เช่น ในการชำระค่าที่พัก 1 คืนที่โรงแรมอาจเปลี่ยนแปลงมูลค่าได้อย่างมากภายในเวลาไม่กี่ชั่วโมง ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อบริษัทหรือลูกค้าที่เกี่ยวข้องโดยขึ้นอยู่กับว่าในช่วงมูลค่าเงินสกุลดิจิทัลราคาต่ำนั้นอยู่ฝั่งผู้จ่ายซึ่งเป็นลูกค้าหรือผู้รับที่เป็นผู้ประกอบการ (Manuel Freire-Garabal y Núñez, Online, 2024)
2. ความไม่แน่นอนของกฎระเบียบและกรอบทางกฎหมายสำหรับการใช้สกุลเงินดิจิทัลแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ
3. ธุรกิจการบริการขนาดเล็กอาจต้องเผชิญกับอุปสรรคและความท้าทาย เนื่องจากอาจจะยังไม่เข้าใจในเทคโนโลยีและนำโซลูชันสกุลเงินดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการได้ยาก

ประเภทของเหรียญคริปโตเคอร์เรนซีที่ได้รับการยอมรับ

นับตั้งแต่มีการนำบิตคอยน์ (Bitcoin) มาใช้ในปี ค.ศ.2009 ตลาดสกุลเงินดิจิทัลได้เติบโตอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมและการวิจัยในสาขาต่าง ๆ ถึงแม้ว่าในปี พ.ศ.2566 จะมีสกุลเงินคริปโตมากกว่า 9,000 สกุล (วรัญญ์ สุขนันท์, ออนไลน์, 2567) ปัจจุบันมีเหรียญคริปโตเคอร์เรนซีที่เป็นที่นิยมและมีความน่าเชื่อถือสำหรับองค์กรและธุรกิจต่าง ๆ ที่จะสามารถยอมรับได้ เพราะเนื่องจากมีมูลค่าตลาด (market capitalization) หรือมูลค่ารวมของเหรียญนั้น ๆ มีจำนวนมากโดยจะมีเหรียญคริปโตในตลาดที่มีความน่าเชื่อถือดังต่อไปนี้

1. Bitcoin (BTC) บิตคอยน์ เป็นคริปโตแบบรักษามูลค่า (store of value) เป็นสกุลเงินดิจิทัลแรก ที่สร้างขึ้นในปี ค.ศ.2009 โดยผู้ที่ใช้นามแฝงว่า Satoshi Nakamoto และถือเป็นครั้งแรกที่มีการนำเทคโนโลยีบล็อกเชนมาพัฒนาเป็นสกุลเงินแบบกระจายศูนย์ ที่มีการตรวจสอบความถูกต้องของธุรกรรมโดยระบบฉันทามติแบบ Proof-of-Work (วรัญญ์ สุขนันท์, ออนไลน์, 2564) และยังเป็นเหรียญที่หลายคนรู้จักและเป็นคริปโตเหรียญแรกที่เกิดขึ้นบนโลก มักถูกขนานนามว่า "ทองคำดิจิทัล" มีการใช้งานอย่างแพร่หลาย (กรุงเทพธุรกิจ, ออนไลน์, 2567) และเหรียญบิตคอยน์นี้ได้ทำให้ตลาดคริปโตเคอร์เรนซีได้ขยายตัวเติบโตและเป็นที่รู้จักของคนทั่วโลกและยังเป็นเหรียญที่มีมูลค่าตลาดที่มากที่สุดในบรรดาเหรียญคริปโตทั้งหมด

2. Dogecoin (DOGE) โดจคอยน์ เป็นสกุลเงินดิจิทัลแบบมีม (meme) ที่มีรูปสุนัขชิบะอินุเป็นโลโก้ เริ่มต้นสร้างขึ้นมาเพื่อล้อเลียนบิตคอยน์ (Bitcoin) แต่ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว (กรุงเทพธุรกิจ, ออนไลน์, 2567) เป็นเหรียญมีมชื่อดังที่สร้างขึ้นในปี 2013 และกลายเป็นหนึ่งในเหรียญที่เป็นที่รู้จักมากที่สุด ซึ่งในตอนแรก DOGE ถูกใช้แทนการให้ทิปบนโซเชียลแต่ต่อมาบุคคลระดับโลกอย่าง Elon Musk CEO ของ Tesla และ SpaceX เกิดความสนใจเทคโนโลยีเบื้องหลัง DOGE ขึ้นมา และมุ่งมั่นที่จะผลักดันให้เหรียญ DOGE กลายเป็นสกุลเงินหลักของโลกให้ได้ โดยยังมีโปรเจกต์ที่จะใช้ DOGE เพื่อซื้อขายวัตถุดิบและทรัพยากรสำหรับการสร้างจรวดขึ้นไปบนอวกาศอีกด้วย เรียกได้ว่าเป็นโปรเจกต์ Dogecoin To the Moon ของจริง (วรัญญ์ สุขนันท์, ออนไลน์, 2565)

3. Ethereum (ETH) อีเธอเลียม เป็นเหรียญที่สร้างขึ้นมาเพื่อเป็น smart contract บนแพลตฟอร์มสาธารณะ ทำให้ใครก็สามารถเข้ามาพัฒนาเหรียญนี้ให้แข็งแกร่งขึ้นได้ อีกทั้งยังเป็นเหรียญที่ได้รับความนิยมในวงการบัตรเครดิต วงการศิลปะ NFT รวมถึงการโอนเงินและแลกเปลี่ยนสกุลต่างประเทศก็สามารถทำได้ (แอสซีเอสเซท, ออนไลน์, 2567)

4. Litecoin (LTC) ยังคงเป็นหนึ่งในเหรียญที่เหมาะสมสำหรับการทำธุรกรรมที่รวดเร็วและมีค่าธรรมเนียมต่ำ ซึ่ง Charlie Lee ได้พัฒนา Litecoin ให้เป็นเวอร์ชันที่เรียบง่ายขึ้น โดยเน้นความเร็วและราคาที่ถูกลงคุณสมบัติที่ใช้งานง่าย ทำให้ Litecoin ยังคงอยู่ในกลุ่มสกุลเงินดิจิทัลชั้นนำได้ (แพรวพลอย เฒ่าไพโรจน์ศักดิ์, ออนไลน์, 2568)

การเลือกผู้ให้บริการประมวลผลการชำระเงินสำหรับธุรกิจ นอกเหนือจากการที่ธุรกิจสามารถตอบสนองเทรนด์การชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลที่เป็นที่นิยมของลูกค้าในทั่วโลกแล้ว ในมุมมองผู้ประกอบการจะต้องเลือกผู้ให้บริการที่มีประสิทธิภาพตามที่ (Brownlow, Online, 2022) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ด้านความเร็วของธุรกรรม ให้เลือกผู้ให้บริการที่ประมวลผลธุรกรรมอย่างรวดเร็วเมื่อได้รับชำระเงินจากลูกค้า
2. มีการรองรับสกุลเงินดิจิทัลที่หลากหลายที่ลูกค้ามีอยู่ตามความต้องการได้อย่างยืดหยุ่น
3. ด้านโครงสร้างค่าธรรมเนียม ต้องมีความโปร่งใส เพื่อให้ผู้ประกอบการจะสามารถประเมินต้นทุนโดยรวมอย่างแม่นยำ
4. สามารถเข้ากันได้กับอุปกรณ์พกพาได้หลากหลายรูปแบบและมีการใช้งานที่ง่าย

สรุป

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซีทำให้ทราบถึง 7 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวในการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซีสำหรับอุตสาหกรรมภาคบริการในประเทศไทย โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การยอมรับการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซีคือ ในอุตสาหกรรมบริการบางธุรกิจได้มีการยอมรับการชำระเงินด้วยเหรียญคริปโตเคอร์เรนซี เช่น ภูมิภาคเอเชีย ได้แก่ จีน เกาหลีใต้ อินเดีย และมาเลเซียสำหรับยุโรปได้แก่ สเปน และสหรัฐอเมริกา โดยมีธุรกิจที่ได้ดำเนินการรับชำระเงินรูปแบบนี้อยู่ได้แก่ สายการบิน โรงแรม การท่องเที่ยวและธุรกิจทางการแพทย์ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีการปรับตัวเพื่อสอดคล้องกับแนวโน้มของการชำระเงินด้วยสกุลเงินคริปโตเคอร์เรนซี ตามทัศนคติของลูกค้าและผู้ประกอบการ สอดคล้องกับสายการบินระดับโลกอย่าง สายการบินเอมิเรตส์ (Emirates Airlines) ที่ได้มีการประกาศเตรียมเปิดรับชำระค่าตั๋วด้วยคริปโตเคอร์เรนซี ที่ผู้โดยสารสามารถใช้เหรียญบิตคอยน์บินไปทั่วโลกได้ (สมชัย หวัง, ออนไลน์, 2568)

2. ด้านการรับรู้ของประโยชน์ที่ได้รับคือ จากการปรับตัวโดยเพิ่มวิธีการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลคริปโตเคอร์เรนซี ก่อให้เกิดประโยชน์มากมายต่อลูกค้าและผู้ประกอบการ ในด้านความปลอดภัย สะดวกรวดเร็ว ช่วยลดความเสี่ยงจากการฉ้อโกง มีค่าธรรมเนียมที่ลดลง สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน สามารถทำธุรกรรมได้ตลอด 24 ชั่วโมงและทุกวัน ทำให้การเข้าถึงกลุ่มลูกค้าใหม่ได้ทั่วโลก และเหมาะสำหรับผู้ที่มีการใช้จ่ายต่างประเทศบ่อย ๆ หรือชาวต่างชาติที่อยากนำเงินมาใช้จ่ายในประเทศไทย

3. ด้านการรับรู้ความเสี่ยงคือ เนื่องจากการรับชำระเงินด้วยเคอร์เรนซีนี้นี้มีความผันผวนสูง ธุรกิจขนาดเล็กอาจต้องเผชิญกับอุปสรรคได้ถ้ายังไม่เข้าใจในเทคโนโลยีและนำโซลูชันสกุลเงินดิจิทัลมาใช้และจะส่งผลในการบริหารจัดการได้ยาก

4. กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและกรอบทางกฎหมายคือ เนื่องจากกรอบทางกฎหมายสำหรับการใช้สกุลเงินของแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกันไป ดังนั้น ภาครัฐและภาคธุรกิจควรจะต้องมีการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจน รวมถึงแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดเพื่ออำนวยความสะดวกในการรับชำระเงินและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือเป็นอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ

5. กลุ่มลูกค้าใหม่ ๆ คือสำหรับกลุ่มคนรุ่น Generation X Millennials หรือ Generation Y และแม้แต่กลุ่ม Generation X ที่เป็นกลุ่มที่จะยอมรับโซลูชันดิจิทัลใหม่ ๆ และสามารถดึงดูดฐานลูกค้าที่อายุน้อยและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี

6. ประเภทของเหรียญคริปโตเคอร์เรนซีที่ได้รับการยอมรับคือ ปัจจุบันได้มีเหรียญคริปโตเคอร์เรนซีที่เป็นที่นิยมและมีความน่าเชื่อถือที่ธุรกิจต่าง ๆ จะสามารถยอมรับ ได้แก่ บิทคอยน์ (Bitcoin) เหรียญเอเธเลียม (Ethereum) ยูเอสดีที (USDT) และยูเอสดีซี (USDC) และ XRP และในอนาคตจะมีเหรียญสกุลเงินดิจิทัลที่เพิ่มขึ้นที่ผู้ให้บริการสามารถรับชำระได้คือ SOL และ SUI อีกด้วย ซึ่งเหรียญคริปโตเคอร์เรนซีจะมีการแปลงสกุลเงินเหล่านี้เป็นสกุลเงินทั่วไป เช่น EUR USD และเงินบาทได้โดยอัตโนมัติ

7. การเลือกผู้ให้บริการประมวลผลสำหรับธุรกิจ คือผู้ประกอบการจะต้องเลือกผู้ให้บริการที่ในการประมวลผลในการชำระเงินด้วยเหรียญคริปโตเคอร์เรนซี ที่มีประสิทธิภาพ ใช้งานง่าย มีความรวดเร็วในการประมวลผลธุรกรรม สามารถรองรับความหลากหลายของสกุลเงินดิจิทัลต่าง ๆ มีโครงสร้างค่าธรรมเนียมที่ไม่ก่อให้เกิดธุรกิจเกิดต้นทุนสูง มีความยืดหยุ่น รองรับเหรียญได้หลากหลายประเภท และสามารถเข้ากันได้กับอุปกรณ์พกพาได้หลากหลายรูปแบบ

จาก 7 ปัจจัยดังกล่าวมีแกนหลักที่สำคัญคือเพื่อให้องค์กรภาคอุตสาหกรรมบริการในประเทศไทยมีการปรับตัวและรูปแบบการชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซีมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อนำไปสู่ความพึงพอใจยกระดับการยอมรับและสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยจะเป็นประโยชน์ให้กับทางผู้ประกอบการและผู้ให้บริการ ที่สามารถวัดได้จากการยอมรับที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร สามารถทำให้ผู้ประกอบการนำไปใช้ในการวางแผนการรับชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซีให้มีความยืดหยุ่นไปตามเหรียญที่ผู้ให้บริการทั้งคนไทยและคนต่างชาติได้ทำการนิยมถือครอง เพื่อสะดวกต่อการรับชำระและทำให้เกิดความภักดีต่อแบรนด์ อีกทั้งยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ของธุรกิจในด้านความทันสมัยและยังทำให้ผู้ประกอบการได้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลส่งผลต่อการยอมรับในการจ่ายชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซีของผู้ใช้บริการได้ด้วยเช่นเดียวกัน อีกทั้งการรับชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซีนี้อาจจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจ เศรษฐกิจและระบบการเงินโดยรวมของประเทศ แต่จะช่วยส่งเสริมและกระตุ้นเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้กับประเทศ และเพิ่มศักยภาพในการเป็นประเทศเป้าหมายในภูมิภาคเอเชียของนักท่องเที่ยวในทั่วโลก ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อภาคธุรกิจ ต่อสาธารณชนและต่อประเทศได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำการศึกษาด้วยการสำรวจทั้งออนไลน์และออฟไลน์กับผู้ใช้บริการในอุตสาหกรรมสายการบิน โรงแรม การท่องเที่ยว และโรงพยาบาล เพื่อยกระดับการยอมรับที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการของลูกค้า และนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรทำการศึกษาและเปรียบเทียบระหว่างวิธีการชำระเงินด้วยสกุลเงินดิจิทัลและวิธีการชำระเงินแบบใบโอมตริกเพื่อหาช่องว่างและหาโซลูชันการใช้วิธีการชำระเงินทั้งสองวิธี
3. ควรทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจของธุรกิจต่อรูปแบบการยอมรับเทคโนโลยี โดยใช้ Technology Acceptance Model (TAM) เพื่อขยายมุมมองของอุตสาหกรรมและศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีนี้
4. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของกลุ่มลูกค้าใหม่ ๆ โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ในกลุ่มมิลเลนเนียล และ Generation Z ที่เป็นกลุ่มที่จะยอมรับโซลูชันใหม่ ๆ ที่มีต่อรูปแบบการชำระเงินด้วยคริปโตเคอร์เรนซี

บรรณานุกรม

กรุงเทพธุรกิจ. (2564, 11 ธันวาคม). **ส่องโลก "คริปโท" ในไทย "บิทคอยน์" และ "สินทรัพย์ดิจิทัล"**

แลกอะไรได้บ้าง ? (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<https://www.bangkokbiznews.com/business/975227> [2568, 8 กรกฎาคม].

กรุงเทพธุรกิจ. (2567, 12 มีนาคม). **เปิด 10 เหรียญ "คริปโท" มาร์เก็ตแคปสูงสุดในตลาด** (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก: <https://www.bangkokbiznews.com/finance/cryptocurrency/1117262> [2568, 18 มกราคม].

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). **การใช้สินทรัพย์ดิจิทัลเพื่อเป็นสื่อกลางการชำระราคาสินค้าและบริการ** (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก: <https://www.bot.or.th/th/news-and-media/news/news-20210708-1.html> [2568, 10 กรกฎาคม].

แพรวพลอย เด่นไฟโรจน์ศักดิ์. (2568). **5 เหรียญคริปโตมาแรงแห่งปี 2025 ที่นักลงทุนต้องจับตามอง**

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://siamblockchain.com/2025/01/27/5-hottest-crypto-coins-of-2025-that-investors-must-keep-an-eye-on/> [2568, 15 มกราคม].

ราชันย์ ตันติจินดา. (2564, 14 ธันวาคม). **เตรียมรับมือกับการเข้ามาของ Cryptocurrency ใน**

ชีวิตประจำวัน (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: www.kasikornbank.com/th/kwealth/Pages/use-crypto-spending.aspx [2568, 10 มกราคม].

วรัญญ์ สุขนันท์. (2564). **ประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการของ Blockchain** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<https://www.bitkub.com/th/blog/blockchain-history-4715c886bf78> [2568, 20 มกราคม].

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

วรรณ สุขนันทิ. (2565). **เหรียญคริปโทที่คุ้นมือ มีอะไรเจ๋งบ้างนะ?** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<https://www.bitkub.com/th/blog/crypto-group-ef8aec07150> [2568, 20 มกราคม].

วรรณ สุขนันทิ. (2567). **คริปโต (Crypto) คืออะไร? รู้จักความเป็นมาของเหรียญดิจิทัลแห่งอนาคต**

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.bitkub.com/th/blog/what-is-cryptocurrency-72b996eda319> [2568, 20 มกราคม].

สปริงนิวส์. (2567). **เปิดสถิติ 5 อันดับแรก ประเทศใดถือครองคริปโต Crypto มากที่สุด ปี 2024**

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.springnews.co.th/digital-business/cryptocurrency/854795> [2568, 8 กรกฎาคม].

สมชัย หวัง. (2568). **บิทคอยน์ เตรียมบิน! Emirates เตรียมเปิดรับคริปโตจ่ายค่าเดินทาง** (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก: <https://cryptonews.com/th/news/emirates-airlines-to-accept-bitcoin-payments-for-flights-and-service/> [2568, 8 กรกฎาคม].

สุปราณี วรรณรณ, ภัทศา ภารัตนวงศ์, สรัชพร อารีกุล และธเนศ ปทุมมานนท์. (2565). รูปแบบธุรกิจเพื่อพัฒนาองค์กรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในประเทศไทย. **วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี**, 20(2), หน้า 80-91.

เอสซี แอสเสท. (2567). **10 อันดับเหรียญคริปโตแห่งอนาคตที่น่าลงทุน** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<https://www.scasset.com/th/blog/research-and-knowledge/10-cryptocurrency-coins/> [2568, 27 มกราคม].

Bitpay. (2023, April 25). **Crypto Payroll Explained: Benefits of Paying Your Staff in Crypto + How to Get Started** (Online). Available:

<https://www.bitpay.com/resources/crypto-payroll-explained> [2025, May 18].

Brownlow, J. (2022, September 12). **Is the Aviation Industry Primed to Accept Crypto Payments?** (Online). Available: <https://worldaviationfestival.com/blog/is-the-aviation-industry-primed-to-accept-crypto-payments/> [2025, January 9].

Çapar, H. (2021). Using cryptocurrencies and transactions in medical tourism. **Journal of Economic and Administrative Sciences**, 37(4), pp. 677-693.

Cryptometer. (2025, February 18). **ESMA Seeks Public Input on Staff Competence Guidelines for Crypto Firms** (Online). Available: <https://www.cryptometer.io/news/esma-seeks-public-input-on-staff-competence-guidelines-for-crypto-firms/> [2025, June 22].

Duenes, M., Robertson, D., Lebovic, J., Boyd, C., & Hacquebord, J. (2023). Cryptocurrency as Payment in Orthopedic Surgery. **Journal of Orthopaedic Experience & Innovation**, 4(1), pp. 1-5. <https://doi.org/10.60118/001c.40347>.

- Freire-Garabal y Núñez., M. (2024, September 15). *The rise of Cryptocurrency payments in the hospitality industry* (Online). Available:
<https://timesofindia.indiatimes.com/blogs/disruption-in-higher-education/the-rise-of-cryptocurrency-payments-in-the-hospitality-industry> [2025, February 10].
- Khando, K., Islam, M. S., & Gao, S. (2022). The emerging technologies of digital payments and associated challenges: a systematic literature review. *Future Internet*, *15*(1), p. 21. DOI:10.3390/fi15010021
- Nuryyev, G., Lin, L., Lo, C., & Chen, L.L. (2024). Bitcoin payment adoption in Taiwanese hotels. *Northern Economic*, *15*(1), pp. 359-376.
<https://doie.org/10.0820/Nerj.2024103296>
- Quan, W., Kim, S., Hailu, T. B., Ahmad, W., & Han, H. (2024). Exploring travelers' readiness to adopt cryptocurrency payment (vs mobile payment). *Current Issues in Tourism*, *27*(17), pp. 2797-2814. <https://doi.org/10.1080/13683500.2023.2240474>
- Radic, A., Quan, W., Ariza-Montes, A., Lee, J. S., & Han, H. (2022). You can't hold the tide with a broom: Cryptocurrency payments and tourism in South Korea and China. *Tourism Management Perspectives*, *43*, p. 101000.
<https://doi.org/10.1016/j.tmp.2022.101000>
- Singhsachathet, N. (2024, November 27). *7 Hotels Accepting Cryptocurrency as a Payment Method* (Online). Available:
<https://www.prestigeonline.com/th/lifestyle/travel/7-hotels-accepting-cryptocurrency-as-a-payment-method-in-2024/> [2025, July 8].
- Swapin. (2024, September 8). *Crypto Payments in Private Aviation: A Growing Demand* (Online). Available: <https://www.linkedin.com/pulse/crypto-payments-private-aviation-growing-demand-swapincom-oarle> [2025, January 15].
- Urquhart, A., & Yarovaya, L. (2024). Cryptocurrency research: future directions. *The European Journal of Finance*, *30*(16), pp. 1849-1854.
- Wang, R., & Chan, C.S. (2025). A systematic literature review on payment methods in hospitality and tourism. *Information Technology & Tourism*, *27*(1), pp. 1-27.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

Zhao, Y., & Bacao, F. (2021). How does the pandemic facilitate mobile payment? An investigation on users' perspective under the COVID-19 pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, **18**(3), pp. 1-22.
<https://doi.org/10.3390/ijerph18031016>

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการทำ

ความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565

PROBLEMS AND OBSTACLES IN THE ENFORCEMENT OF THE PREVENTIVE MEASURES FOR RECIDIVISM IN SEXUAL OR VIOLENT OFFENCES ACT B.E.2565

บวรวิทย์ เปรื่องวงศ์*

Bowonwit Pluengwong*

หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Master of Laws Program, School of Law, Sripatum University-Chonburi Campus

*Corresponding Author e-Mail: Phd.doraemon@yahoo.com

(Received: 2025, July 19; Revised: 2025, August 17; Accepted: 2025, August 23)

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการนี้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการทำ ความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 อันเป็นกฎหมายเฉพาะที่กำหนด มาตรการป้องกันการทำ ความผิดในความผิดทางอาญาบางประเภทที่เกี่ยวข้องกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง โดยกำหนดให้มีมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขัง ภายหลังพ้นโทษ เพื่อป้องกันสังคมและผู้เสียหายจากการกระทำ ความผิดที่อาจเกิดขึ้นซ้ำ และส่งเสริมการแก้ไข ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องคำสั่งดังกล่าวอย่างเหมาะสม จากการศึกษา พบว่ามาตรา 19 วรรคหนึ่ง ไม่ได้บัญญัติให้ชัดเจนว่า คดีอาญาที่พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาล มีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด จะต้องเป็นคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องเท่านั้น บัญญัติแต่เพียงว่า ในคดีที่มีการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการ มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อ ป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำ มาตรา 19 วรรคสี่ ไม่ได้บัญญัติให้ชัดเจนว่า ในการไต่สวนคำร้อง จำเลย มีอำนาจแถลงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องทั้งปวง และมาตรา 20 ไม่ได้ให้อำนาจจำเลยขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลง แก้ไขหรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด อันเป็นปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว สมควรปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายบทข้างต้นให้ชัดเจนว่า ต้องเป็นคดีที่พนักงานอัยการ

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 เท่านั้น พนักงานอัยการจึงมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ในการไต่สวนคำร้องให้จำเลยมีโอกาสดำเนินข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องทั้งปวง ตลอดจนให้จำเลยมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วย

คำสำคัญ: การกระทำความผิดซ้ำ; มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

ABSTRACT

This article aims to examine the legal issues and obstacles in enforcing the Prevention of Recidivism in Sexual or Violent Offenses Act, B.E.2565 (2022), a special law enacted to introduce measures aimed at preventing repeated sexual or violent offenses. The Act establishes mechanisms such as offender rehabilitation, post-release surveillance, and post-release detention, with the primary objectives of safeguarding society and preventing future crimes. At the same time, it seeks to promote offender reintegration while ensuring fairness, proportionality, and respect for rights and legal obligations. The study finds that Section 19, paragraph one, lacks clarity as it does not explicitly specify that only cases in which the public prosecutor has formally filed charges against the defendant fall within the prosecutor's authority to petition the court for rehabilitative measures. Furthermore, Section 19, paragraph four, fails to guarantee the defendant's right to present all relevant facts during the hearing. In addition, Section 20 does not grant the defendant the right to request the court to amend, modify, or revoke the rehabilitative measures imposed. These legal ambiguities pose significant obstacles to the effective and lawful enforcement of the Act and may unduly restrict defendants' rights. Accordingly, this article recommends legislative amendments to 1) clearly define the scope of the public prosecutor's authority, 2) guarantee the defendant's right to a fair hearing, and 3) provide the defendant with the right to file a motion for judicial review or revision of rehabilitative measures, in accordance with the principles of the rule of law.

Keywords: recidivism or reoffending; rehabilitation measures for offenders

บทนำ

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะลักษณะอาชญากรรมที่มีความรุนแรง เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นพบว่ามีกรกระทำความผิดซ้ำ (recidivism or reoffending) เพิ่มขึ้น

โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวจะกระทำความผิดซ้ำในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย และความผิดเกี่ยวกับเพศ มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนในสังคม ทั้งกรณีผู้กระทำความผิดและกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกในความผิดเดิม หรือเป็นความผิดที่ใช้ความรุนแรง และเนื่องจากผู้กระทำความผิดอาญาบางประเภทที่เกี่ยวข้องกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา การกระทำความผิดทางเพศแก่เด็ก การฆาตกรรม การทำร้ายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย การทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย การทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้รับอันตรายสาหัส รวมทั้งการนำตัวบุคคลไปเรียกค่าไถ่เมื่อถูกจำคุกจนพ้นโทษ และได้รับการปล่อยตัวเข้าสู่สังคมแล้ว ถึงแม้ว่าจะมีการติดตามจากเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจบ้างแต่ไม่มีสภาพบังคับเป็นกฎหมาย และไม่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ส่วนหนึ่งซึ่งมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดในรูปแบบเดียวกันหรือรูปแบบใกล้เคียงซ้ำอีก สมควรมีกฎหมายที่กำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดดังกล่าว โดยกำหนดให้มีมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ เพื่อป้องกันสังคมและผู้เสียหายจากการกระทำความผิดที่อาจเกิดขึ้นอีก และเพื่อส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องคำสั่งอย่างเหมาะสม พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 ใช้บังคับเป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2566 (พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565, 2565, หน้า 7) ขอบเขตของการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว มีดังนี้

1. พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้นำมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉินไปใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดอาญาที่เกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรงตามมาตรา 3 วรรคหนึ่ง อันได้แก่ ความผิดมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 283 ทวิ มาตรา 284 มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 290 มาตรา 297 มาตรา 298 และมาตรา 313 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และมาตรา 3 ยังได้บัญญัติในวรรคสองว่า ในกรณีศาลมีคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดมาตราหนึ่งมาตราใดตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง แม้ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษในความผิดอื่นที่ไม่ได้ระบุไว้ในวรรคหนึ่งก็ตาม ก็ให้นำพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับด้วย

2. พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามบทบัญญัติมาตราใดมาตราหนึ่งตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี (มาตรา 4)

3. มีคำนิยามคำว่า คุมขัง หมายความว่า การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดภายหลังพ้นโทษ หรือผู้ถูกเฝ้าระวังไว้ในเขตกำหนดเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ การคุมขังซึ่งเป็นมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ รวมถึงการคุมขังฉุกเฉิน การหลบหนีการคุมขังที่เป็นมาตรการหรือวิธีการตาม

พระราชบัญญัตินี้ จึงเป็นความผิดตามมาตรา 190 มาตรา 191 มาตรา 192 มาตรา 204 หรือมาตรา 205 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ด้วย (มาตรา 5) (สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2567, หน้า 4)

4. กำหนดว่าบทบัญญัติหรือวิธีพิจารณาใดซึ่งพระราชบัญญัตินี้มิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติหรือวิธีพิจารณาแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น การนำวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2563 มาใช้บังคับการไต่สวนคำร้องที่ไม่ต้องทำต่อหน้านักโทษเด็ดขาด (มาตรา 6) (ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2566 ข้อ 13, 2566, หน้า 20)

5. ศาล หมายความว่าศาลยุติธรรมที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา เนื่องจากมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเฉพาะคดีอาญาเท่านั้น จึงไม่รวมถึงศาลยุติธรรมที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง และไม่รวมถึงศาลเยาวชนและครอบครัว เมื่อความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงตามที่บัญญัติในมาตรา 3 มีอัตราโทษจำคุกเกินสามปี หรือปรับเกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงด้วย (มาตรา 5)

6. ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ ให้ประธานศาลฎีกา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และอัยการสูงสุด รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน

ให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจออกข้อบังคับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวง และอัยการสูงสุดมีอำนาจออกข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน (มาตรา 7)

ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาออกข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2566 (ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2566, 2566, หน้า 18-25)

ส่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมออกกฎกระทรวง มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษและการคุมขังฉุกเฉิน พ.ศ.2566 (กฎกระทรวง มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉิน พ.ศ.2566, 2566, หน้า 1-7) และอัยการสูงสุดได้ออกข้อบังคับของอัยการสูงสุด ว่าด้วยการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขัง

ฉุกเฉิน พ.ศ.2565 (ข้อบังคับของอัยการสูงสุด ว่าด้วยการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษและการคุมขังฉุกเฉิน พ.ศ.2565, 2565, หน้า 20-26)

7. มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำตามพระราชบัญญัตินี้มี 3 มาตรการคือ มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ คล้ายกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยซึ่งเป็นมาตรการเชิงป้องกัน (preventive justice) แต่เป็นการพิจารณาสำหรับผู้กระทำความผิดเฉพาะราย มิใช่ทุกราย โดยเฉพาะมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการนี้เป็นมาตรการที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดในระหว่างที่ยังรับโทษจำคุกในเรือนจำ มีวัตถุประสงค์เพื่อลดหรือแก้ไขความเสี่ยงของผู้กระทำความผิดที่จะกระทำความผิดซ้ำหลังจากพ้นโทษจำคุก

อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัตินี้ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้ โดยที่มาตรา 19 วรรคหนึ่งไม่ได้บัญญัติให้ชัดเจนว่า คดีอาญาที่พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องเท่านั้น บัญญัติแต่เพียงว่าในคดีที่มีการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำเท่านั้น มาตรา 19 วรรคสี่ ไม่ได้บัญญัติให้ชัดเจนว่าในการไต่สวนคำร้อง จำเลยมีอำนาจแถลงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องทั้งปวง และมาตรา 20 ไม่ได้ให้อำนาจจำเลยขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด สมควรที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวเพื่อบังคับใช้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 ศึกษาเฉพาะกรณีมาตรการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด
2. เพื่อศึกษาการบังคับใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงตามกฎหมายของต่างประเทศ

หลักการและสาระสำคัญของกฎหมาย

การใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ รวมทั้งการคุมขังฉุกเฉิน ต้องอาศัยคำสั่งของศาลเท่านั้น บัญญัติให้

พนักงานอัยการเป็นผู้ยื่นคำร้องขอใช้มาตรการและวิธีการดังกล่าวต่อศาล ราษฎรไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้ แม้ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดี หรือเป็นผู้เสียหายในคดีนั้นก็ตาม เป็นเอกสิทธิของรัฐในการดำเนินการ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 19 วรรคหนึ่ง ว่าในคดีที่มีการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำ โดยจะขอรวมกันไปในการฟ้องคดีดังกล่าว หรือก่อนศาลมีคำพิพากษาก็ได้ (สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2567, หน้า 10-11)

อย่างไรก็ตามอัยการสูงสุดออกข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว และวางหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉินอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 7 มาตรา 24 มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 ดังนี้

ข้อบังคับของอัยการสูงสุด ว่าด้วยการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉิน พ.ศ.2565 หมวด 1 การพิจารณาใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ข้อ 10 (ข้อบังคับของอัยการสูงสุด ว่าด้วยการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉิน พ.ศ.2565, 2565, หน้า 21-22) กำหนดว่าคดีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องผู้ต้องหาในความผิดตามมาตราหนึ่งมาตราใดต่อไปนี้ มาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 283 ทวิ มาตรา 284 มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 290 มาตรา 297 มาตรา 298 และมาตรา 313 ไม่ว่าจะมีความผิดฐานอื่นด้วยหรือไม่ ให้พนักงานอัยการพิจารณาด้วยว่าคดีดังกล่าว สมควรขอให้ศาลมีคำสั่งใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูหรือไม่ หากเห็นสมควรอาจขอรวมกันไปพร้อมกับคำฟ้อง หรือยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำพิพากษาก็ได้ โดยให้ระบุเหตุผลไว้ในความเห็นและคำสั่ง จากข้อบังคับของอัยการสูงสุดข้างต้น ทำให้เห็นว่าการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดซ้ำ ต้องเป็นกรณีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องผู้ต้องหาในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตราใดมาตราหนึ่งดังกล่าว ไม่ว่าจะมีความผิดฐานอื่นด้วยหรือไม่ ในขณะที่ มาตรา 19 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่าในคดีที่มีการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำ ทำให้เกิดปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่าหากพนักงานอัยการเข้าร่วมเป็นโจทก์ในคดีอาญา พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลกำหนดมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ เห็นได้ว่าพระราชบัญญัตินี้เป็นเอกสิทธิของรัฐในการดำเนินการส่วนนี้ กรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาด้วยตนเอง แม้พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ก็ตาม พนักงานอัยการก็ไม่มีอำนาจ

ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพื่อให้บทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับใช้ สมควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าในคดีที่พนักงานอัยการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำ

การพิจารณาคำร้องและมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด การที่ศาลจะสั่งใช้มาตรการดังกล่าว ต้องเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดและลงโทษจำคุก ในการไต่สวนคำร้อง ศาลมีอำนาจดุลพินิจในการพิจารณาว่าจะไต่สวนคำร้องไปพร้อมกับการสืบพยาน หรือจะให้สืบพยานจนเสร็จแล้วไต่สวนคำร้องก็ได้ ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2566 ข้อ 13 วรรคหนึ่ง

มาตรา 19 วรรคสี่ บัญญัติว่าในการไต่สวนศาลอาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการเพื่อประกอบการพิจารณารับฟังคำคัดค้านของผู้กระทำความผิดหรือมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะและพินิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุมประพฤติ

บทบัญญัติข้างต้น มีเพียงว่าศาลพึงรับฟังความเห็นและคำคัดค้านของจำเลย แต่ไม่ได้บัญญัติชัดเจนให้จำเลยมีโอกาสดูแลข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องทั้งปวง แม้ศาลมีอำนาจให้จำเลยดูแลข้อเท็จจริงอันอาจเป็นประโยชน์แก่จำเลยก็ตาม ทำให้เห็นได้ว่าการไต่สวนคำร้อง ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่า ให้จำเลยมีสิทธิดูแลข้อเท็จจริงด้วย เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ นอกจากนี้ที่จำเลยมีอำนาจยื่นคำคัดค้านอยู่แล้ว (ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2566, 2566, หน้า 20)

การเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรา 20 บัญญัติให้กรมราชทัณฑ์เป็นผู้รับผิดชอบมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในการดำเนินการตามคำสั่งของศาล และจัดทำรายงานผลของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด พร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อพนักงานอัยการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง หากพนักงานอัยการเห็นสมควรอาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ บทบัญญัติข้างต้น ให้อำนาจพนักงานอัยการเท่านั้นที่มีอำนาจในการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ หากศาลมีคำสั่งยกคำร้องของพนักงานอัยการ มาตรา 42 บัญญัติให้พนักงานอัยการสามารถอุทธรณ์ได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง คำสั่งศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

บทบัญญัติมาตรา 20 ให้อำนาจพนักงานอัยการในการขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเท่านั้น ควรให้อำนาจจำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่ง

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

เปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วย อันเป็นการคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของจำเลยอย่างเหมาะสม

แนวทางการบังคับใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงตามกฎหมายต่างประเทศ

พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 ได้นำกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย และประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส มาประกอบการพิจารณาว่าด้วยมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง ผู้เขียนจึงขอลำถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการดังกล่าว ดังนี้

เครือรัฐออสเตรเลีย รัฐวิคตอเรียตรากฎหมายชื่อ The Serious Offenders Act 2018 เป็นกฎหมายสร้างกระบวนการควบคุม สอดส่อง เฝ้าระวัง หรือคุมขังผู้ที่พ้นโทษจากข้อหาความผิดเกี่ยวกับเพศที่ใช้ความรุนแรง (serious sex violence) หรือความผิดที่ใช้ความรุนแรงให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและร่างกาย (serious violence) ผู้พ้นโทษที่มีความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำที่ไม่อาจยอมรับได้ (un acceptable risk of re-offending) มุ่งถึงความปลอดภัยและปกป้องมาตรการกระทำความผิดซ้ำ ของผู้กระทำความผิดและช่วยเหลือส่งเสริมให้มีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด บัญญัติให้อำนาจศาลฎีกาออกคำสั่งคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษ (supervision order) ไม่เกินสิบห้าปี ภายใต้เงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือออกคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษไม่เกินสามปี (detention order) ในกรณีที่ศาลเห็นว่าเป็นมาตรการสุดท้าย (last resort) เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้พ้นโทษกระทำความผิดซ้ำ หรือออกคำสั่งคุมขังฉุกเฉิน (emergency detention order) ไม่เกินเจ็ดวัน ในกรณีที่พบว่าผู้พ้นโทษแสดงถึงพฤติการณ์ใกล้ที่จะกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศที่ใช้ความรุนแรง หรือความผิดที่ใช้ความรุนแรงให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและร่างกาย ร่างกาย ผู้มีอำนาจยื่นคำร้องคือพนักงานอัยการ (attorney general) ในขณะที่จำเลยมีสิทธิยื่นคำคัดค้านของพนักงานอัยการ หากศาลมีคำสั่งแล้ว จำเลยมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอยกเลิกหรือแก้ไขมาตรการ เมื่อศาลมีคำสั่งแล้ว จำเลยมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อศาลที่สูงกว่า เช่น ศาลฎีกา (supreme court) หรือศาลอุทธรณ์ (court of appeal) (นริศรา แดงไผ่, 2566, หน้า 81-82)

สาธารณรัฐฝรั่งเศสบัญญัติการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์กลับมากระทำความผิดซ้ำ โดยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เรียกว่า มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเฉพาะราย (suivi-socio jubiciare) บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดมีหน้าที่ต้องปฏิบัติภายหลังพ้นโทษ ประกอบด้วย มาตรการเฝ้าระวัง (mesure de surveillance) มาตรการช่วยเหลือ (mesure d assistance) มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และการฟื้นฟูแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดเข้าสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง มาตรการตามกฎหมายเป็นกรณีที่ภายหลังศาลพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดแล้ว เฉพาะความผิดที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ความผิดอุกฉกรรจ์ ศาลมีอำนาจกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้อง

อยู่ภายใต้มาตรการ suivi socio-judiciaire มาตรการดังกล่าวแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ การแก้ไขฟื้นฟูบำบัด (injonction de soins) และการเฝ้าระวัง (mesure de surveillance) การแก้ไขฟื้นฟูบำบัด (injonction de soins) ศาลที่พิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดอาจออกคำสั่งให้ใช้การบำบัดทางแพทย์ ศาลที่พิพากษาลงโทษต้องแจ้งให้ผู้กระทำความผิดทราบถึงมาตรการทางการแพทย์และขอความยินยอมจากผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมเข้าสู่มาตรการบำบัดทางการแพทย์ในเรือนจำ ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษจำคุกเต็มตามคำพิพากษา การเฝ้าระวัง (injonction de soins) หากศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ภายใต้มาตรการดังกล่าว ผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้ว ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขคุมความประพฤติภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินสิบปี ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ suivi-socio-judiciaire ไม่เกินสิบปี และความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ suivi-socio-judiciaire ไม่เกินยี่สิบปี ผู้มีอำนาจยื่นคำร้องคือพนักงานอัยการ (procureur general) บนฐานคำแนะนำของคณะกรรมการสหสาขาในการยื่นคำร้องต่อศาล และจำเลยมีสิทธิยื่นคำคัดค้านและสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ (พงษ์ธร ธัญศิริ, 2546, หน้า 15-16)

สรุป

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาสำคัญในช่วงหลายปีที่ผ่านมาสังคมไทยต้องเผชิญกับปัญหาอาชญากรรมร้ายแรงโดยเฉพาะในความผิดเกี่ยวกับเพศและความผิดที่ใช้ความรุนแรงสร้างผลกระทบทางจิตใจและผู้เสียหายและสังคมโดยรวม ที่สำคัญคือ กรณีผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยตัวบางรายกลับมาก่อทำความผิดซ้ำหลังพ้นโทษ ด้วยเหตุผลดังกล่าวรัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 อันเป็นกฎหมายเฉพาะที่กำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดดังกล่าว โดยกำหนดให้มีมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ เพื่อป้องกันสังคมและผู้เสียหายจากการกระทำความผิดที่อาจเกิดขึ้นอีก และเพื่อส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องคำสั่งดังกล่าวอย่างเหมาะสม

บทบัญญัติพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 มาตรา 19 วรรคหนึ่ง บัญญัติแต่เพียงว่าในคดีที่มีการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งยังไม่ชัดเจนเพียงพอทำให้เกิดปัญหาในการตีความว่าในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีดังกล่าว และพนักงานอัยการเข้าร่วมเป็นโจทก์ พนักงานอัยการจะมีอำนาจในการยื่นคำร้องตามบทบัญญัติมาตรา 19 วรรคหนึ่ง หรือไม่ ในขณะที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ บัญญัติให้พนักงานอัยการเป็นผู้ยื่นคำร้องขอใช้มาตรการและวิธีการดังกล่าวต่อศาล

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ราษฎรไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้ แม้ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดี หรือเป็นผู้เสียหายในคดีนั้นก็ตาม เป็นเอกสิทธิ์ของรัฐในการดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และมาตรา 19 วรรคสี่ บัญญัติแต่เพียงว่าในการไต่สวนศาลอาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการเพื่อประกอบการพิจารณารับฟังคำคัดค้านของผู้กระทำความผิด หรือมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะและพินิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุมประพฤติ แต่ยังไม่ได้บัญญัติชัดเจนให้จำเลยมีโอกาสแถลงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องทั้งปวง ทั้งมาตรา 20 บัญญัติให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ ในขณะที่จำเลยไม่มีอำนาจขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

ข้อเสนอแนะ

1. บทบัญญัติ มาตรา 19 วรรคหนึ่ง ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าในคดีที่พนักงานอัยการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันไม่ให้กระทำความผิดซ้ำ
2. บทบัญญัติ มาตรา 19 วรรคสี่ ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าในการไต่สวนศาลอาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการเพื่อประกอบการพิจารณารับฟังคำคัดค้านของผู้กระทำความผิด หรือมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะและพินิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุมประพฤติ และให้จำเลยมีโอกาสแถลงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องทั้งปวง
3. บทบัญญัติ มาตรา 20 ควรบัญญัติให้อำนาจจำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือยกเลิกมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วย อันเป็นการคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของจำเลยอย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

กฎกระทรวงมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการ

คุมขังฉุกเฉิน พ.ศ.2566. (2566, 23 มกราคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 140 (ตอนที่ 5),
หน้า 1-7.

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการป้องกันการ

กระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2566 (2566, 23 มกราคม).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 140 (ตอนที่ 5 ก), หน้า 18-25.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษ

เด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉิน พ.ศ.2565. (2565, 21 ธันวาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 139 (ตอนที่ 77 ก), หน้า 20-26.

นริศรา แดงไผ่. (2566). มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศและความผิดที่ใช้ความรุนแรง ตอน 2 : การป้องกันการกระทำความผิดซ้ำตามกฎหมายต่างประเทศกับสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. **วารสารกฎหมาย**, 3(10), หน้า 81-113.

พงษ์ธร ธัญญศิริ. (2564). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดออกจากรังที่ใช้ความรุนแรง. **วารสารจลนิต**, 18(5), หน้า 9-20.

พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 (2565, 25 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 139 (ตอนที่ 66 ก), หน้า 7, 11.

สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. (2567). **ข้อพิจารณาพระราชบัญญัติ มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565**. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.

ขั้นตอนการนำส่งบทความวิจัยหรือบทความวิชาการเพื่อตีพิมพ์

1. บทความ มีเนื้อหาสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความยาว 8-10 หน้ากระดาษ A4 พิมพ์ตัวอักษร Angsana New ขนาด 16 พอยท์ ตัวเลขที่มีทศนิยม ใช้ทศนิยม 2 ตำแหน่ง

2. รูปแบบ

2.1 บทความวิจัย

- ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่)
- ชื่อ-นามสกุล ตำแหน่ง สังกัด หน่วยงาน มหาวิทยาลัย (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)

และ e-Mail address

- บทคัดย่อ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ) พร้อมคำสำคัญไม่เกิน 3 คำ
- บทนำ
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- สมมติฐานของการวิจัย (ถ้ามี)
- กรอบแนวคิดในการวิจัย
- วิธีดำเนินการวิจัย
- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- การวิเคราะห์ข้อมูล
- ผลการวิจัย
- อภิปรายผล
- ข้อเสนอแนะ
- ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้
- ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
- บรรณานุกรม แบบ APA

2.2 บทความวิชาการ

- ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่)
- ชื่อ-นามสกุล ตำแหน่ง สังกัด หน่วยงาน มหาวิทยาลัย (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)

และ e-Mail address

- บทคัดย่อ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ) พร้อมคำสำคัญไม่เกิน 3 คำ
- บทนำ
- วัตถุประสงค์

- เนื้อหาสาระ
- บทสรุป
- ข้อเสนอแนะ
- บรรณานุกรม แบบ APA

Template บทความวิจัย:

https://www.chonburi.spu.ac.th/journal/file/template_researchpaper.doc

Template บทความวิชาการ:

https://www.chonburi.spu.ac.th/journal/file/template_academicpaper.doc

3. กำหนดออก ปีละ 4 ฉบับ ราย 3 เดือน (มกราคม ถึง มีนาคม, เมษายน ถึง มิถุนายน, กรกฎาคม ถึง กันยายน และตุลาคม ถึง ธันวาคม)

4. วิธีการส่งต้นฉบับ

- ส่งต้นฉบับบทความ Ms word ที่มีรูปแบบตามวารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี ผ่าน

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/SPUCJ/information/authors>

- ค่าระเงิน 4,000.- บาท (สี่พันบาทถ้วน) เมื่อบทความเข้าสู่กระบวนการพิจารณา

จากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็นคำดำเนินการ

หมายเหตุ: สอบถามรายละเอียดได้ที่ สำนักงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรม โทรศัพท์ 0 3814 6123 ต่อ 2507

หรือ e-Mail: journalspuc@gmail.com หรือ Line OA:

ตัวอย่างบรรณานุกรม

จรัส สุวรรณเวลา. (2553). **จุดบอดบนทางสู่ธรรมาภิบาล บทบาทของบอร์ดองค์การมหาชน** (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจษฎา มินศิริ. (2551, 20 มีนาคม). รองกรรมการผู้จัดการ บริษัทบัณฑิต เซ็นเตอร์ จำกัด. สัมภาษณ์.

ธิดา มุติกุล. (2549). **ความพึงพอใจของบุคลากรและนักศึกษาที่มีต่องานอาคารสถานที่ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการบริหารงานบุคคล, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.

- บุญเสริม บุญเจริญผล. (2553). **จิตพี ะไรกันหนักหนา** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
<http://www.jobpub.com/articles/showarticle.asp?id=630> [2554, 9 ตุลาคม].
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2533). ระบบตลาดเสรีและปัญหาประชาธิปไตย. ใน ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และ
บุษบา ศุราศิริรินทร์ (บรรณาธิการ), **เปเรศตรอยก้า: จุดเปลี่ยนของเศรษฐกิจการเมืองโซเวียต**
(หน้า 77-118). กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.
- ฟิสค์, ปีเตอร์. (2553). **ลูกค้าอัจฉริยะ** แปลจากเรื่อง Customer genius (วัฒนา มานะวิบูลย์, แปล).
กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊คส์.
- วงศ์เดือน ภาณุวัฒนากุล และสุรพงษ์ ยัมละมัย. (2553). อัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในเมืองหาดใหญ่.
ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, 2(1), หน้า 26-41.
- Davis, Beverly M. (2004). *The impact of leadership on employee motivation* (Online).
Available: [http://www.lib.umi.com/digital_dissertations/gateway/full_citation_&
abstract/AAT_MQ89924](http://www.lib.umi.com/digital_dissertations/gateway/full_citation_&abstract/AAT_MQ89924) [2005, May 27].
- Foster, Sharon L., & Cone, John D. (1986). Design and use of direct observation. In Anthony
R. Ciminero, Karen S. Calhoun, & Henry E. Adams (Eds.), *Handbook of behavioral
assessment* (2nd ed.) (pp. 253-324). New York: Wiley.
- Huerta, de la Adriana. (2010). *Microfinance in rural and urban Thailand: Policies, social
ties and successful performance*. Master Thesis of Economics, Department of
Economics University of Chicago.
- Morgan, Nigel, Pritchard, Annette, & Pride, Roger. (2010). *Destination branding: Creating
the unique destination proposition*. London, UK: Elsevier.
- Robinson, Peter (Ed.). (2009). *Operations management in the travel industry*.
Cambridge, MA: CAB International.

NO.3
2025

**KNOW
LEDGE**

